UCHWAŁA NR XXXII/219/22
RADY GMINY NUR

z dnia 4 listopada 2022 r.

w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, z późn. zm.) oraz art. 12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r., poz. 503, z późn. zm.), w wykonaniu uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nu, uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur przyjętego uchwałą Nr XXXVI/173/10 Rady Gminy Nur z dnia 6 października 2010 r., zm. uchwałą Nr XXXIII/202/14 Rady Gminy Nur z dnia 9 października 2014 r.

§ 2. Integralną część uchwały stanowią:

1) załącznik Nr 1.1. „Tom I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur" - część tekstowa;
2) załącznik Nr 1.2. „Tom II Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur" - część tekstowa;
3) załącznik Nr 2.1. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego" - część rysunkowa opracowana w skali 1:10000;
4) załącznik Nr 2.2. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur Kierunki zagospodarowania przestrzennego" - część rysunkowa opracowana w skali 1:10000;
5) załącznik Nr 3. Rozstrzygnięcie Rady Gminy Nur o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur;
6) załącznik nr 4. Dokument elektroniczny zawierający dane przestrzenne (plik GML).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Nur

Adam Murawski

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur

Tom I
Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR
Załącznik nr 1.1. do uchwały nr XXXII/219/22 Rady Gminy Nur
z dnia 4 listopada 2022 roku

Zmiany w tekście jednolitym zaznaczono kursywą koloru niebieskiego.

Nur, 2022 r.

Zamawiający:
Wójt Gminy Nur
ul. Drohiczyńska 2
07 - 322 Nur

Wykonawca:
Konsorcjum firm: *GARD - Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka*, ul. Traktorowa 43 lok. 2, 91-117 Łódź (lider konsorcjum) oraz *Pracownia Planowania Przestrzennego Architekci T. Brzozowska, A. Tomczak*, ul. Przybyszewskiego 176/178, 93-120 Łódź

Podstawa opracowania:
Umowa zawarta w dniu 12 lipca 2012 r. z Gminą Nur

Autorzy opracowania:
mgr inż. arch. **Anna Woźnicka** - główny projektant Studium - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-336)
mgr inż arch. **Aneta Tomczak** - projektant - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-280)
mgr **Agata Burlińska**
mgr **Dorota Siwek**
mgr **Agnieszka Chojnacka**
Współpraca:
inż. **Krzysztof Formela**

Autorzy opracowania zmiany Studium:
Armageddon Biuro Projektowe, w skład którego wchodzili:
Główny projektant:
dr hab. inż. arch. Robert Barełkowski – Generalny Projektant,
Zespół projektowy:
mgr inż. Łukasz Wardęski – zagadnienia przestrzenne, zagadnienia środowiska przyrodniczego, koordynacja
mgr inż. arch. Wiktor Bosowski – zagadnienia przestrzenne
inż. Mariusz Roszyk – zagadnienia przestrzenne, zagadnienia środowiska przyrodniczego.

Spis treści

1. Wstęp 6
1.1. Podstawa prawna i cel opracowania 6
1.2. Materiały wyjściowe 7
2. Ogólna charakterystyka gminy 9
3. Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego 10
3.1. Demografia 10
3.2. Rynek pracy i bezrobocie 18
3.3. Warunki życia ludności 19
3.3.1. Infrastruktura społeczna 19
3.3.2. Mieszkalnictwo 20
3.3.3. Bezpieczeństwo publiczne 21
3.3.4. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami 22
3.4. Główne gałęzie gospodarki 23
3.4.1. Rolnictwo 23
3.4.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną 24
3.4.3. Usługi 26
3.4.4. Przemysł 27
3.5. Struktura władania gruntami 28
3.6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy 29
3.7. Podsumowanie 57
4. Środowisko przyrodnicze 57
4.1. Zasoby środowiska przyrodniczego 57
4.1.1. Budowa geologiczna 57
4.1.2. Ukształtowanie powierzchni terenu i geomorfologia 58
4.1.3. Warunki klimatyczne 59
4.1.4. Zasoby wodne 60
4.1.5. Surowce mineralne 61
4.1.6. Warunki glebowe 61
4.1.7. Świat flory i fauny 62
4.2. Jakość i zagrożenia środowiska przyrodniczego 63
4.2.1. Stan czystości wód 63
4.2.2. Jakość powietrza atmosferycznego 66
4.2.3. Klimat akustyczny 67
4.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne 68
4.2.5. Zagrożenie powodziowe 69
4.2.6. Tereny osuwiskowe 70
4.2.7. Tereny i obszary górnicze 71

4.2.8. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla..71
4.3. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną.....71
4.3.1. Obszary Natura 2000.....71
4.3.2. Park krajobrazowy.....76
4.3.3. Obszary Chronionego Krajobrazu.....78
4.3.4. Pomniki przyrody.....79
4.3.5. Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów.....80
4.3.6. Pozostałe formy ochrony przyrody.....80
4.4. Przyrodnicze powiązania zewnętrzne i wewnętrzne gminy.....80
4.5. Podsumowanie.....81
5. Środowisko kulturowe.....82
5.1. Rys historyczny rozwoju przestrzennego gminy.....82
5.1.1. Geneza historyczna osadnictwa.....82
5.1.2. Rozwój osadnictwa w gminie Nur.....82
5.1.3. Historia i rozwój przestrzenny miejscowości Nur.....83
5.2. Walory środowiska kulturowego.....86
5.3. Elementy środowiska kulturowego objęte ochroną.....87
5.3.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.....87
5.3.2. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków.....92
5.3.3. Stanowiska archeologiczne.....93
5.4. Podsumowanie.....97
6. Stan zagospodarowania terenów.....98
6.1. Struktura osadnicza.....98
6.1.1. Zmiany podziałów administracyjnych.....98
6.1.2. Obecna struktura osadnicza.....100
6.2. Struktura przestrzenna i stan ładu przestrzennego.....101
6.3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy......106
6.4. Podsumowanie.....107
7. Uzbrojenie techniczne.....107
7.1. Komunikacja.....107
7.1.1. Sieć drogowa.....107
7.1.2. Komunikacja kolejowa.....111
7.1.3. Komunikacja publiczna.....111
7.1.4. Szlaki turystyczne.....112
7.1.5. Podsumowanie.....112
7.2. Gospodarka wodno - ściekowa.....113
7.2.1. Zaopatrzenie w wodę.....113
7.2.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych.....115

7.2.3. Odprowadzanie *wód opadowych i roztopowych* 116
7.3. Gospodarka energetyczna 116
7.3.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną 116
7.3.2. Zaopatrzenie w gaz 117
7.3.3. Zaopatrzenie w ciepło 117
7.4. Gospodarka odpadami 117
7.5. Obsługa telekomunikacyjna 118
7.6. Podsumowanie 118
8. Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy 118
8.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w gminie Nur - stan prawny 118
8.1.1. Dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 119
8.1.2. Przyczyny zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur 120
8.1.3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego 121
8.1.4. Wydawane decyzje administracyjne - pozwolenia na budowę 122
8.2. Wnioski złożone do Studium 122
8.3. Podsumowanie 133
9. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy 133
9.1. Dokumenty szczebla wojewódzkiego 133
9.1.1. *Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030* 133
9.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego 135
9.1.3. Program ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego *do 2022 r.* 136
9.1.4. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata *2016 - 2022* 136
9.1.5. Strategia rozwoju turystyki dla województwa mazowieckiego na lata *2014-2020* 137
9.1.6. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych 137
9.2. Dokumenty szczebla powiatowego 137
9.2.1. Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2013-2022 137
9.2.2. Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata *2016-2019* z perspektywą do *roku 2025* 138
9.3. Podsumowanie 138

Spis rysunków:

- Rysunek 1 - *Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego* - stanowiący Załącznik Nr 2.1. do uchwały Nr *XXXII/219/22* Rady Gminy Nur z dnia *4 listopada 2022 roku.*

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania

Podstawę formalno - prawną niniejszego opracowania stanowi uchwała Nr XXXVI/173/10 Rady Gminy w Nurze z dnia 6 października 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur.

Podstawę formalno - prawną zmiany Studium stanowi uchwała Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*Dz. U. z 2022 r. poz. 503*), studium sporządzane jest *w celu określenia polityki przestrzennej, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego* gminy. Określanie polityki przestrzennej należy rozumieć jako formułowanie celów w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz sposobów ich osiągania na podstawie istniejących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

Równie istotną funkcją studium jest koordynacja ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów strategicznych i planistycznych szczebla regionalnego i krajowego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego - na jego podstawie nie mogą zostać wydane żadne decyzje administracyjne, jednakże jest aktem kierownictwa wewnętrznego co sprawia, iż ustalenia planów miejscowych nie mogą być z nim być sprzeczne.

Celem uchwały Rady Gminy Nur o przystąpieniu do zmiany Studium z 2002 r. jest aktualizacja jego ustaleń, związana między innymi ze zmianą granic gminy w 2004 roku oraz nowymi formami ochrony przyrody ustanowionymi na jej terenie. Nie bez znaczenia jest także duża liczba wniosków o zmianę Studium oraz obowiązującego dla obszaru całej gminy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, składanych na przestrzeni ostatnich lat przez mieszkańców gminy.

Celem zmiany Studium sporządzanego na podstawie uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. jest uwzględnienie licznych wniosków o zmianę tego dokumentu, co w konsekwencji ma umożliwić dokonanie zmian w obowiązujących na obszarze gminy Nur miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niezależnie w Studium wprowadza się zmiany wynikające z przepisów prawa oraz regulacji podjętych na szczeblu poza gminnym, które z mocy prawa determinują zagospodarowanie przestrzenne, a także uwzględnia się zmiany wynikające z regulacji przyjętych na szczeblu gminnym i dotyczących całego obszaru Gminy, które to z racji przepisów nadrzędnych stają się konieczne do wykazania.

1.2. Materiały wyjściowe

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. przyjęte uchwałą Nr IV/20/02 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2002 r.
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. przyjęte uchwałą Nr XXXIII/202/14 Rady Gminy Nur z dnia 9 października 2014 r.*
- Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego gminy Nur przyjęty uchwałą Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003 r.
- *Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego gminy Nur przyjęty uchwałą Nr XXIII/157/17 z dnia 02.03.2017 r.*
- *Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego gminy Nur przyjęty uchwałą Nr IX/65/19 z dnia 16.09.2019 r.*
- *Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego gminy Nur przyjęty uchwałą Nr XV/100/20 z dnia 14.05.2020 r.*
- *Gminny program opieki nad zabytkami gminy Nur, marzec 2013 r.*
- *Program ochrony środowiska gminy Nur na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2025, uchwała Nr XV/108/16 Rady Gminy Nur z dnia 9 maja 2016 r.*
- *Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2025*
- *Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2013-2022*
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
- *Strategia rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2014-2020*
- *Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030*
- *Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024*
- *Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022*
- *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*
- "Korytarz ekologiczny doliny Bugu, Stan - Zagrożenia - Ochrona", Fundacja IUCN Poland, Warszawa 2002
- Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2007 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- „Ocena odporności środowiska na degradację oraz jego zdolność do regeneracji", M. Kistowski
- *„Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2019", Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa kwiecień 2020 r.*
- "Siedliskowe podstawy hodowli lasu", [w:] "Zasady hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego", Warszawa 2003
- Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Ostoja Nadbużańska
- Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Dolina Dolnego Bugu
- Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią dla obszarów nieobwałowanych, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
- *Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP), IMiGW Państwowy Instytut Badawczy*
- Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w województwie mazowieckim: Nadbużański Park Krajobrazowy, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2005 r.
- Uproszczone plany urządzenia lasu na okres około 01.01.2009 do 31.12.2018, (opracowane dla poszczególnych miejscowości gminy Nur)

- Zalecenia dla ludności zamieszkującej na terenach osuwiskowych lub zagrożonych ruchami masowymi, Państwowa Służba Geologiczna, Regionalne Centrum Bezpieczeństwa, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2010
- Wybrane elementy z gleboznawstwa", F. Woch, [w:] "Wademekum klasyfikatora gleb", IUNG, 2007
- "Nazwy miast Polski", Rymut K., Warszawa, 1987
- Inwentaryzacja terenowa Wykonawcy przeprowadzona w sierpniu 2012 r.
- *Inwentaryzacja terenowa Wykonawcy zmiany Studium przeprowadzona w roku 2019 i 2020.*
- www.gminanur.pl
- www.stat.gov.pl
- http://www.bocian.org.pl
- http://epsh.pgi.gov.pl
- http://www.ios.edu.pl
- http://www.kzgw.gov.pl/
- http://obszary.natura2000.org.pl
- http://www.psh.gov.pl
- http://www.pse-operator.pl
- http://www.wios.warszawa.pl

2. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Nur położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego i graniczy z gminami: Szulborze Wielkie, Zaręby Kościelne, Ceranów, Sterdyń, Boguty-Pianki oraz z gminami Ciechanowiec i Czyżew - Osada znajdującymi się w granicach administracyjnych województwa podlaskiego.

Przez teren gminy przebiegają: droga krajowa nr 63 o znaczeniu międzynarodowym, łącząca przejście graniczne z Białorusią w Sławatyczach z przejściem granicznym w Budziszkach (Obwód Kaliningradzki Rosji) oraz droga wojewódzka nr 694 o znaczeniu turystycznym w skali kraju (Warszawa - Puszcza Białowieska). Odległość Nura od Ciechanowca wynosi około16 km, od Ostrowi Mazowieckiej około 33 km, od Siedlec około 65 km i od Zambrowa około 36 km Najbliższe stacje kolejowe na szlaku Warszawa - Białystok znajdują się w sąsiednich gminach: Małkinia Górna i Czyżew-Osada.

Powierzchnia obszaru gminy Nur wynosi 9 600 ha, z czego *(wg stanu na 31.12.2019 r.)* użytki rolne zajmują powierzchnię *7.098,63 ha*, w tym: grunty orne *5.569,0776 ha*, co stanowiło *78,45 %* powierzchni użytków rolnych, łąki - *930,2589 ha* (*13,10 %*), grunty zabudowane - *216,6246 ha* (*3,05 %*), pastwiska - *324,4184 ha* (*4,57 %*), sady - *49,5502 ha* (*0,70 %*), grunty pod rowami - *3,930 ha* (*0,06 %*).

Grunty osób fizycznych zajmują około 91% powierzchni gminy.

Ludność gminy liczy *2673* mieszkańców – *dane GUS wg stanu na 31.12.2019 r.* (ponad połowa ogólnej liczby ludności to ludność w wieku produkcyjnym), od lat 90. utrzymuje się tendencja malejąca. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi *27,8* osoby na 1 km^2.

Nur jest gminą typowo rolniczą, posiadającą zróżnicowane warunki glebowe, rzeźby terenu oraz stosunków wodnych. W strukturze zasiewów dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Głównym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest chów bydła i związana z tym produkcja mleka.

Pod względem administracyjnym gmina składa się z *28* miejscowości skupionych w *21* sołectwach, w tym najliczniej zamieszkiwana jest wieś gminna Nur - około *499* osób - oraz Żebry-Laskowiec i Ołtarze-Gołacze.

Nur posiada bogatą historię. Ziemia Nurska kształtowała się w XIV i XV wieku w oparciu o istniejącą wcześniej kasztelanię. Od XVI w. należała do księstwa warszawsko-czerskiego, po śmierci ostatnich władców Mazowsza została włączona do Korony. Nur uzyskał w 1434 r. prawa miejskie oraz stał się stolicą Ziemi Nurskiej, w skład której wchodziły powiaty: ostrowski, kamieńczykowski i nurski. Dziś o dawnej świetności miasteczka świadczy tylko układ przestrzenny miejscowości, bowiem zamek obronny, siedziba sądu grodzkiego oraz inne ważne obiekty zostały doszczętnie zniszczone w okresie licznych wojen z XVII i XVIII w. Na terenie gminy znajduje się wiele stanowisk archeologicznych, zabytki architektury i budownictwa, zwłaszcza drewnianego oraz liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne. W miejscowości Zuzela znajduje się muzeum upamiętniające miejsce urodzenia Prymasa Polski ks. kard. Stefana Wyszyńskiego.

Na obszarze gminy Nur zostały wyznaczone różnorodne formy ochrony przyrody, zarówno powierzchniowe jak i punktowe. Obszarowe formy ochrony przyrody występują w południowej części gminy, w sąsiedztwie dolin rzecznych Bugu i Nurca: Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001), Specjalny Obszar Ochrony

Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011), Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy. Cały teren gminy znajduje się także w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski".

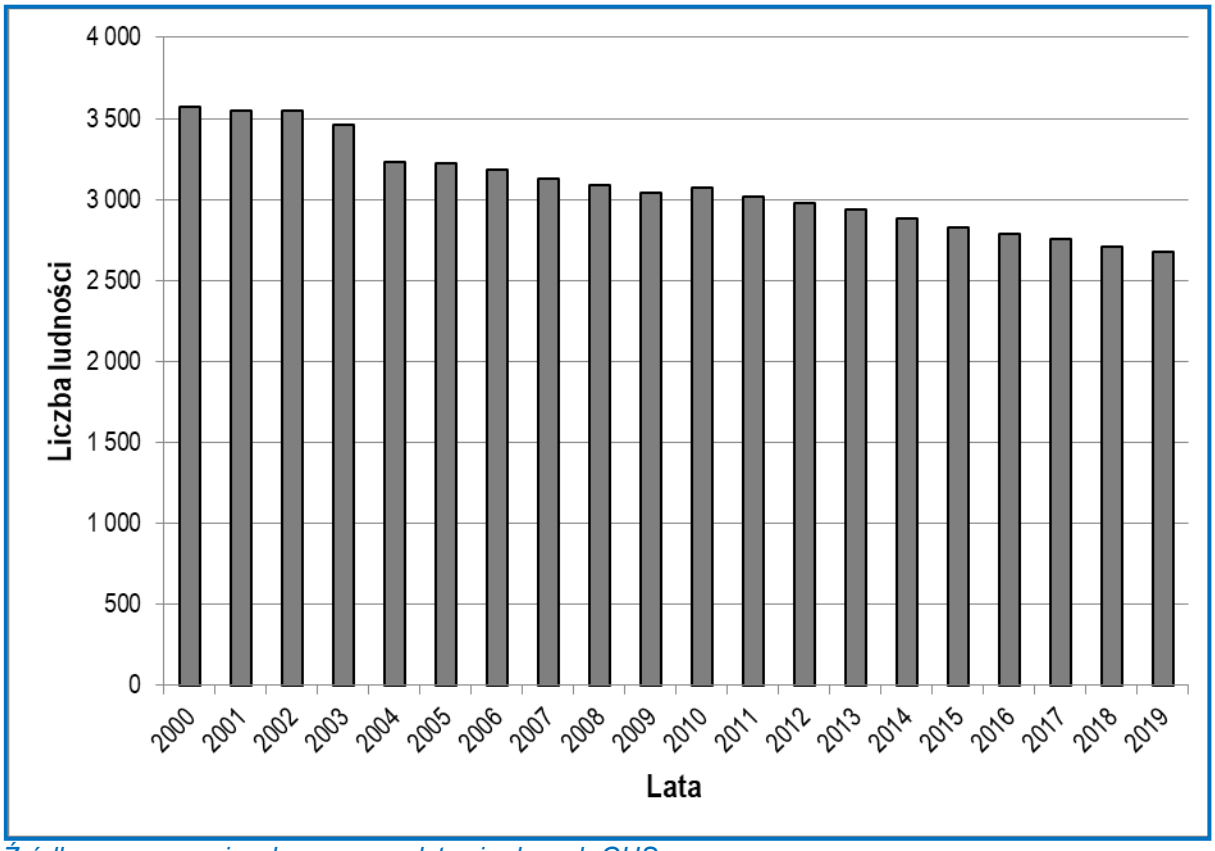
3. Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego

3.1. Demografia

Liczba ludności Gminy Nur według stanu faktycznego miejsca zamieszkania na 31.12.2019 r. zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego wynosiła 2673 osoby. Według Banku Danych Lokalnych liczba ludności w Gminie Nur w okresie od 2000 do 2019 roku regularnie zmniejszała się. Pomiędzy rokiem 2000 a 2019 zanotowano spadek liczby ludności o ponad 25%. Zjawisko należy uznać za bardzo negatywne, które można zauważyć na większości obszarów Polski zwłaszcza na terenach wiejskich. Zmniejszająca się populacja ludności jest wynikiem szeregu aspektów, m. in. ujemnych wartości taki wskaźników jak: przyrost naturalny, saldo migracji, czy przyrost rzeczywisty. Przedstawione wskaźniki zostaną szczegółowo omówione w dalszej części opracowania.

Gmina Nur jest gminą wiejską, w związku z tym nie można przeprowadzić analizy wskaźnika urbanizacji określającego procentowy udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze.

Ryc. 1. Liczba ludności w Gminie Nur w latach 2000-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Urzędu Gminy Nur liczba ludności Gminy od początku XXI w. systematycznie spada. Należy jednak zaznaczyć, że według ewidencji urzędowej spadek liczby ludności nie był tak znaczący, jak w przypadku informacji podanych przez GUS. Według danych Urzędu Stanu Cywilnego w Nurze na koniec 2019 r. Gminę zamieszkiwało 2812 osób.

Tab. 1. Liczba mieszkańców Gminy Nur w podziale na sołectwa w 2019 r.

Sołectwo	Liczba ludności	Procentowy udział w liczbie ludności Gminy
Godlewo Wielkie	134	4,77
Godlewo Warsze i Mierniki	183	6,51
Godlewo Milewek	87	3,09
Kałęczyn	110	3,91
Kamianka	39	1,39
Kossaki	98	3,49
Kramkowo Lipskie	149	5,30
Nur	608	21,62
Murawskie Nadbużne	128	4,55
Myślibory	20	0,71
Obryte	62	2,20
Ołowskie	64	2,28
Ołtarze-Gołacze	166	5,90
Strękowo	157	5,58
Ślepowrony	69	2,45
Zakrzewo Słomy	63	2,24
Zaszków	152	5,41
Zaszków Kolonia	58	2,06
Zuzela	173	6,15
Żebry Kolonia	83	2,95
Żebry Laskowiec	209	7,43
SUMA	2812	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie gminy Nur za 2019 rok.

Największą miejscowością w Gminie pod względem liczby mieszkańców jest Nur z liczbą ludności na poziomie 499 osób, która jest jedyną wsią średnią tj. z liczbą mieszkańców pomiędzy 300 a 500. Natomiast pozostałe 27 miejscowości to wsie małe, które zamieszkuje mniej niż 300 osób.

Największą liczbą mieszkańców charakteryzowały się w 2019 r.: Nur (499 osób), Żebry Laskowiec (209), Zuzela (173), Ołtarze Gołacze (166), Zaszków (152) czy Kramkowo Lipskie (149). We wszystkich miejscowościach zanotowano wyraźny spadek liczby mieszkańców w 2019 r. w porównaniu do początku omawianego okresu tj. roku 2000. Był to spadek o co najmniej 10%. Największym spadkiem liczby ludności wyrażonej w liczbie bezwzględnej nowych mieszkańców cechują się miejscowości: Nur (176 mieszkańców w porównaniu z rokiem 2000), Żebry Laskowiec (65) i Zaszków (55). Największa depopulacja wyrażona procentowym spadkiem liczby ludności nastąpiła natomiast we wsiach: Opatowina (spadek o 64%), Myślibory (42%), Łęg Nurski (41%), Żebry-Kolonia (38%) oraz Ślepowrony (37%). Do miejscowości o najniższej liczbie ludności, poniżej 50 osób należą: Kamianka Nadbużna (34), Kamianka-Stokowo (25), Łęg Nurski (22), Myślibory (20), Nur-Kolonia Zachodnia (14) oraz Opatowina (5).

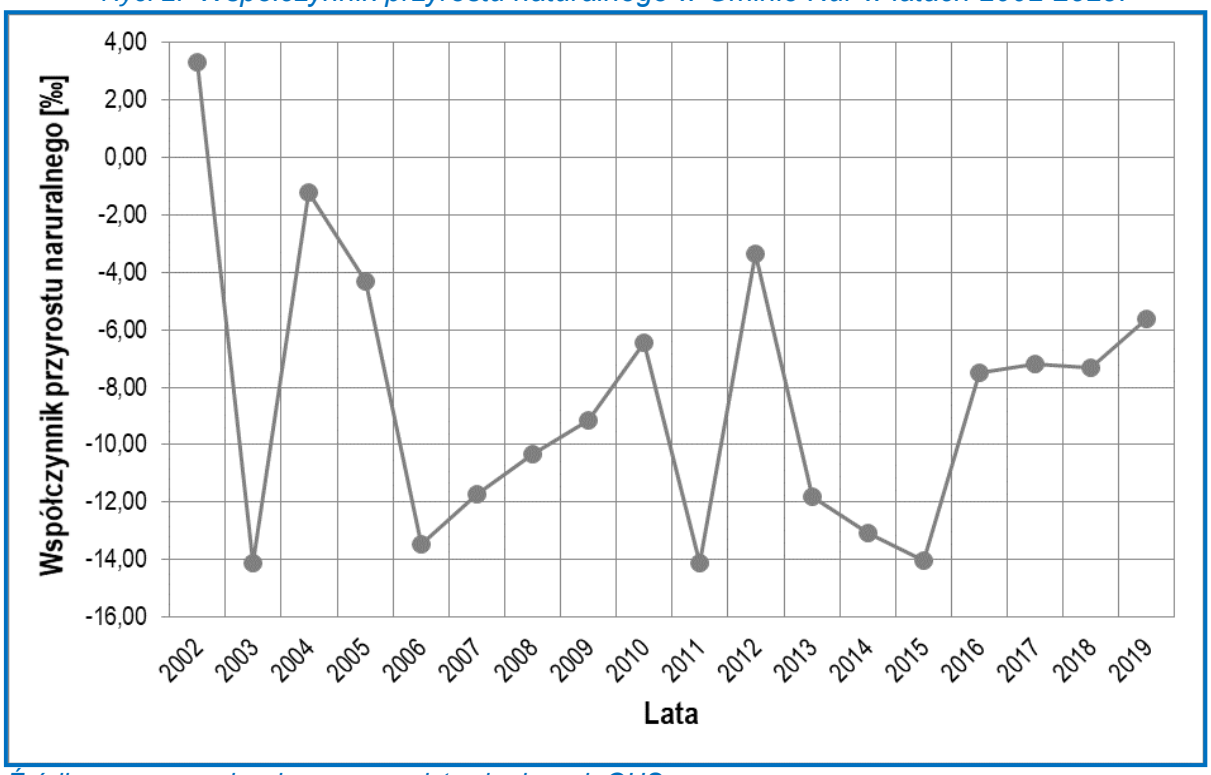
Tab. 2. Liczba ludności w Gminie Nur w podziale na miejscowości w latach 2000-2019.

Lp.	Miejscowość	Rok																			
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Brulino-Koski	120	119	126	126	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Brulino-Piwki	44	43	42	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Godlewo-Mierniki	101	101	105	107	104	103	105	107	108	107	104	98	98	96	95	91	89	92	91	89
4	Godlewo-Milewek	104	106	100	100	99	102	101	91	89	88	87	88	86	85	83	82	83	85	85	87
5	Godlewo-Warsze	117	111	112	113	114	109	110	109	110	106	107	102	102	102	102	101	95	96	92	94
6	Godlewo-Wielkie	149	149	145	138	137	138	133	136	133	139	136	136	133	131	128	130	130	128	127	129
7	Kałęczyn	146	145	148	140	139	140	138	136	135	138	133	127	121	121	118	119	116	116	112	110
8	Kamianka Nadbużna	40	42	37	38	39	39	38	34	33	32	32	30	31	32	33	32	33	36	34	34
9	Kamianka-Stokowo	29	29	28	29	30	31	28	29	30	29	29	29	30	29	29	28	28	28	28	25
10	Kossaki	129	133	131	124	127	127	126	127	126	124	125	123	123	118	113	112	109	103	103	98
11	Kramkowo Lipskie	182	174	174	166	171	172	171	166	165	160	163	162	162	159	150	144	147	147	149	149
12	Łęg Nurski	37	37	37	35	35	35	33	33	35	35	34	33	32	28	29	28	32	30	28	22
13	Murawskie Nadbużne	152	146	146	143	143	140	140	133	132	135	130	130	128	123	125	121	124	124	124	128
14	Myślibory	35	34	33	32	34	32	32	31	29	32	27	24	24	23	21	20	20	21	23	20
15	Nur	675	680	670	658	650	650	649	640	626	611	599	577	573	560	556	534	522	517	512	499
16	Nur-Kolonia Wschodnia	76	77	76	75	81	78	75	75	76	77	76	76	71	71	70	71	68	67	67	68
17	Nur-Kolonia Zachodnia	17	19	18	19	19	19	19	19	21	21	20	17	18	18	18	19	17	16	15	14
18	Obryte	85	84	88	85	81	80	81	82	80	79	75	74	73	72	71	70	68	66	62	62
19	Ołowskie	71	68	73	71	70	72	70	70	68	66	67	68	68	68	66	67	66	66	66	64
20	Ołtarze-Gołacze	186	189	190	187	188	184	183	183	183	183	184	183	186	189	189	188	182	179	173	166
21	Opatowina	14	13	13	12	11	11	10	11	11	11	11	10	11	8	8	8	8	8	7	5
22	Strękowo	138	131	128	129	130	134	138	132	127	126	125	118	111	107	105	106	103	101	105	104
23	Strękowo Nieczykowskie	67	67	66	68	64	62	63	58	54	51	51	52	51	53	52	51	54	52	53	53
24	Szulborze Kozy	53	52	53	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Ślepowrony	109	111	109	107	104	104	99	98	95	86	86	87	85	83	80	76	74	73	71	69
26	Zakrzewo-Słomy	89	84	86	82	79	78	75	71	70	72	69	67	67	66	65	62	63	65	63	63
27	Zaszków	207	210	211	202	203	197	191	189	188	184	174	174	176	173	164	166	165	164	162	152
28	Zaszków-Kolonia	72	69	68	70	70	70	70	68	67	67	70	69	69	67	65	64	63	63	59	58
29	Zuzela	218	223	252	245	242	232	231	229	228	222	219	213	200	199	191	189	176	174	166	173
30	Żebry-Kolonia	133	129	128	122	122	110	107	106	103	103	90	88	89	89	88	87	87	84	82	83
31	Żebry-Laskowiec	274	264	259	252	249	246	235	230	224	220	223	224	227	227	222	212	209	202	205	209
SUMA		3869	3839	3852	3769	3535	3495	3451	3393	3346	3304	3246	3179	3145	3097	3036	2978	2931	2903	2864	2827

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

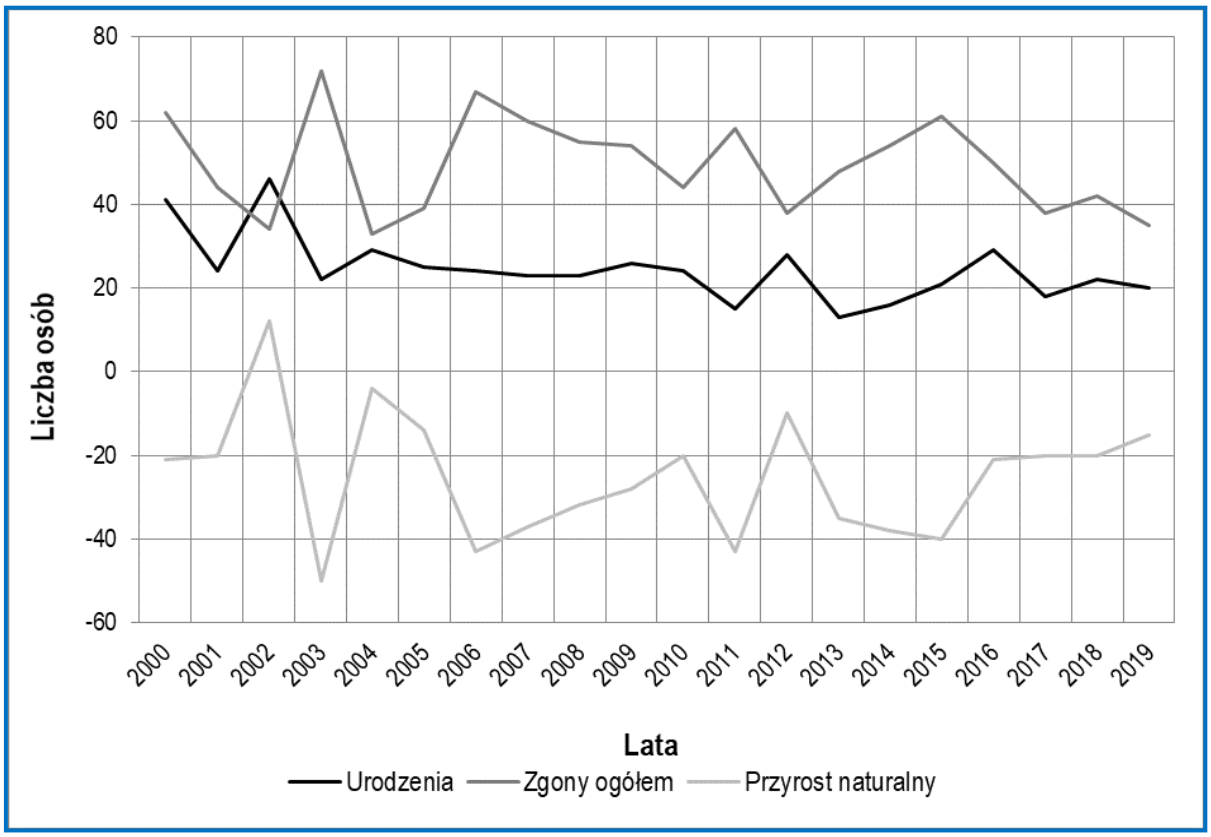
Spadek liczby ludności w analizowanym okresie był skutkiem m.in. skokowego spadku przyrostu naturalnego. Współczynnik ten od roku 2003 utrzymuje wartości ujemne, które wykazują wzrosty i spadki, lecz w dalszym ciągu nie osiągają wartości dodatnich. Należy zauważyć także fakt, że nie są to głównie wartości bliskie 0, lecz w 8 latach wartości te są dwucyfrowe. Jedynie w roku 2002 współczynnik ten wyniósł 4‰. Są to wyniki bardzo niepokojące i ponadto gorsze od średnich krajowych.

Ryc. 2. Współczynnik przyrostu naturalnego w Gminie Nur w latach 2002-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przez zdecydowaną większość badanego zakresu czasowego utrzymywał się trend skutkujący ujemnym przyrostem naturalnym. Liczba urodzeń na koniec żadnego z analizowanych lat nie przewyższała liczby zgonów. Jedynie wyjątkiem był rok 2002, gdzie sytuacja była odwrotna. Stąd najwyższy przyrost naturalny w roku 2002, natomiast najniższe wartości wystąpiły w latach 2003, 2006, 2011 i 2015, które były wynikiem odnotowania wysokich wartości liczby zgonów przy niskich w omawianych okresie liczbach urodzeń.

Ryc. 3. Ruch naturalny w Gminie Nur w latach 2000-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

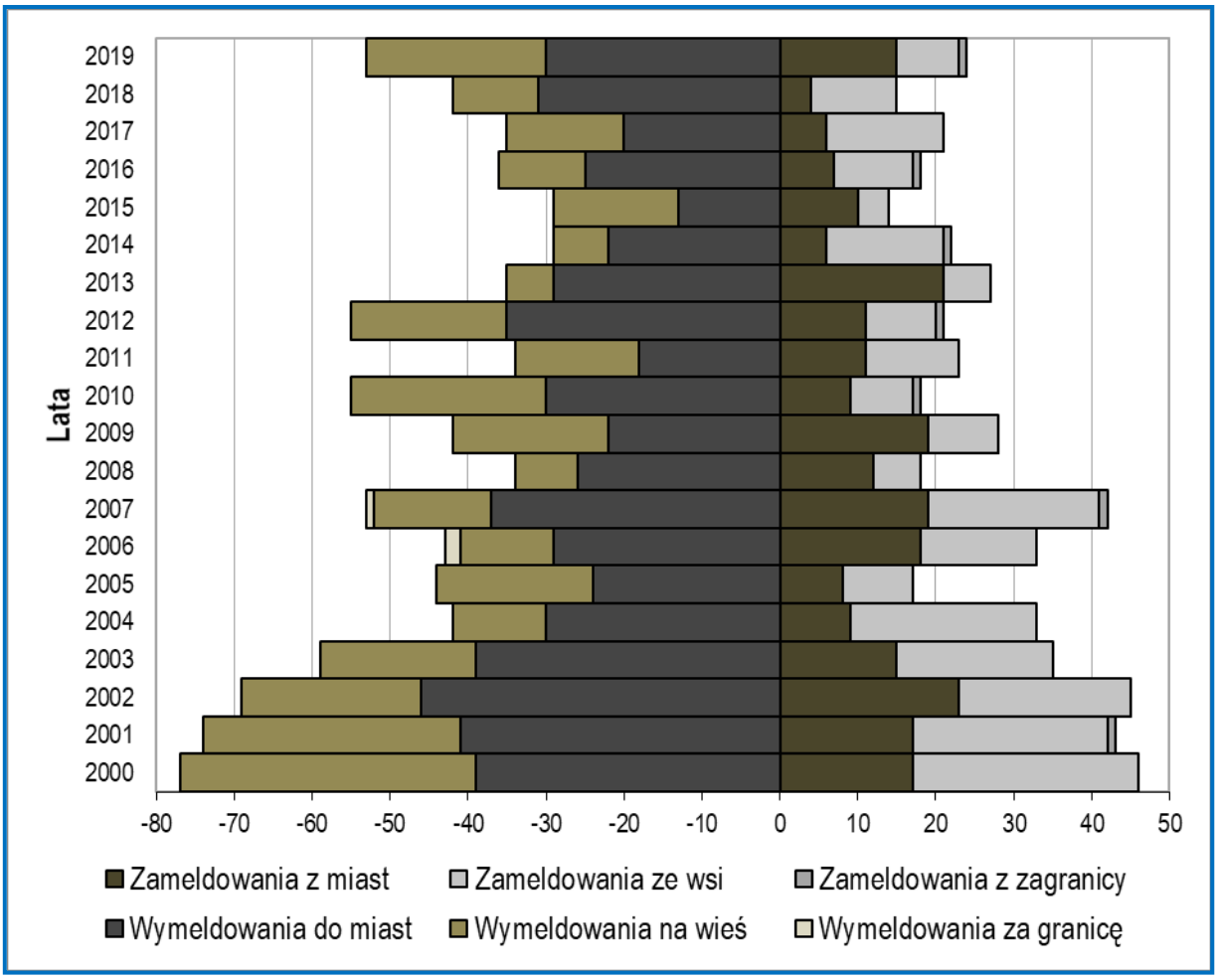
Wynik salda migracji, czyli różnicy między napływem (imigracja) a odpływem (emigracja), w Gminie Nur w latach 2007-2019 był przez cały okres ujemny, co przyczyniło się bezpośrednio do spadku liczby ludności Gminy w analizowanym okresie. Rozpiętość pomiędzy wartościami maksymalnymi i minimalnymi wyniosła 30 (-7 w 2014 r. i -37 w 2010 r.). W latach 2010, 2012 i 2019 osiągnięto najniższe wartości salda migracji na 1000 osób wynoszące ok. -11. Natomiast w latach 2007, 2011, 2013, 2014 wartości tego wskaźnika były najwyższe osiągając ok. -2 i -3. We wszystkich grupach statystycznych większą mobilnością wykazują się kobiety. Ze względu na niedostateczną jakość danych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te, a także dane o migracjach długookresowych, nie zostały opublikowane.

Tab. 3. Migracje w Gminie Nur w latach 2007-2019.

Wyszczególnienie	**ROK**												
	'07	**'08**	**'09**	**'10**	**'11**	**'12**	**'13**	**'14**	**'15**	**'16**	**'17**	**'18**	**'19**
Zameldowania ogółem	42	18	28	18	23	21	27	22	14*	18	21	15	23
Mężczyźni	-	-	11	11	12	9	15	7	6*	8	9	7	13
Kobiety	-	-	17	7	11	12	12	15	8*	10	12	8	10
Z miast	19	12	19	9	11	11	21	6	10	7	6	4	15
Mężczyźni	-	-	9	7	5	4	12	3	3	4	2	2	8
Kobiety	-	-	10	2	6	7	9	3	7	3	4	2	7
Ze wsi	22	6	9	8	12	9	6	15	4	10	15	11	8
Mężczyźni	-	-	2	3	7	4	3	3	3	4	7	5	5
Kobiety	-	-	7	5	5	5	3	12	1	6	8	6	3
Z zagranicy	1	0	0	1	0	1	0	1	b.d.	1	0	0	1
Mężczyźni	1	0	0	1	0	1	0	1	b.d.	0	0	0	1
Kobiety	0	0	0	0	0	0	0	0	b.d.	1	0	0	0
Wymeldowania ogółem	53	34	42	55	34	55	35	29	29*	36	35	42	53
Mężczyźni	-	-	12	22	16	21	15	10	12*	16	13	23	22
Kobiety	-	-	30	33	18	34	20	19	17*	20	22	19	31
Do miast	37	26	22	30	18	35	29	22	13	25	20	31	30
Mężczyźni	-	-	9	13	7	15	12	7	7	10	8	16	14
Kobiety	-	-	13	17	11	20	17	15	6	15	12	15	16
Na wieś	15	8	20	25	16	20	6	7	16	11	15	11	23
Mężczyźni	-	-	3	9	9	6	3	3	5	6	5	7	8
Kobiety	-	-	17	16	7	14	3	4	11	5	10	4	15
Za granicę	1	0	0	0	0	0	0	0	b.d.	0	0	-	-
Mężczyźni	-	-	0	0	0	0	0	0	b.d.	0	0	-	-
Kobiety	-	-	0	0	0	0	0	0	b.d.	0	0	-	-
Saldo migracji ogółem	-11	-16	-14	-37	-11	-34	-8	-7	*	-18	-14	-27	-30
Saldo migracji na 1000 osób	-3,5	-5,2	-4,6	-11,9	-3,6	-11,4	-2,7	-2,4	*	-6,4	-5,0	-9,9	-11,2

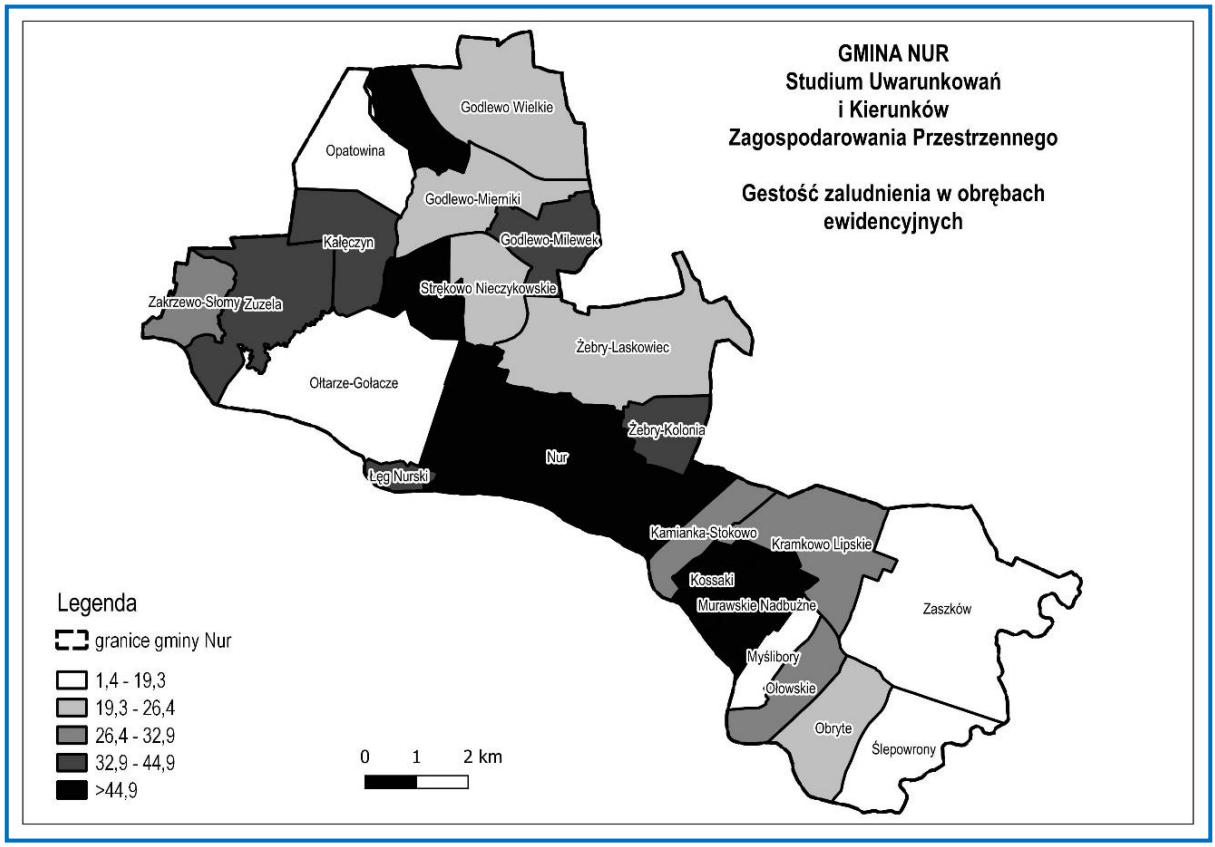
**dane niepełne ze względu na brak danych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały w 2015 roku.*
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród odnotowanych migracji największy udział miały wymeldowania do miast, a następnie w kolejności wymeldowania na wieś. Udział migracji zagranicznych był marginalny.

Ryc. 4. Saldo migracji według kierunku w Gminie Nur w latach 2000-2019.
**dane za 2015 r. niepełne ze względu na brak danych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały.*
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powierzchnia Gminy wynosi 96 km^2. Gęstość zaludnienia w 2019 r. wyniosła tutaj 27,8 osoby/km^2, przy czym średnia gęstość zaludnienia w powiecie to 59,4 osoby/km^2, a województwie mazowieckim 152,5 osób/km^2. Rozmieszczenie ludności na terenie Gminy jest nierównomierne. Największą gęstością zaludnienia charakteryzował się obręb Kossaki, które zamieszkuje ponad 64,05 osób/km^2. Gęsto zaludnione były również obręby: Nur (49,6 osób/km^2), Murawskie Nadbużne (48,3 osób/km^2), Strękowo Nieczykowskie (48,15 osób/km^2) oraz Godlewo-Warsze (46,08 osób/km^2). Największym zagęszczeniem ludności charakteryzuje się centrum Gminy, natomiast najmniejszym południowo-wschodnie obszary. Najniższą gęstością zaludnienia charakteryzują się obręby: Opatowina (1,37 osób/km^2) oraz Myślibory (13,97 osób/km^2).

Ryc. 5. Gęstość zaludnienia w Gminie Nur w podziale na miejscowości w 2019 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Nur.

Tab. 4. Gęstość zaludnienia w Gminie Nur w 2019 r.

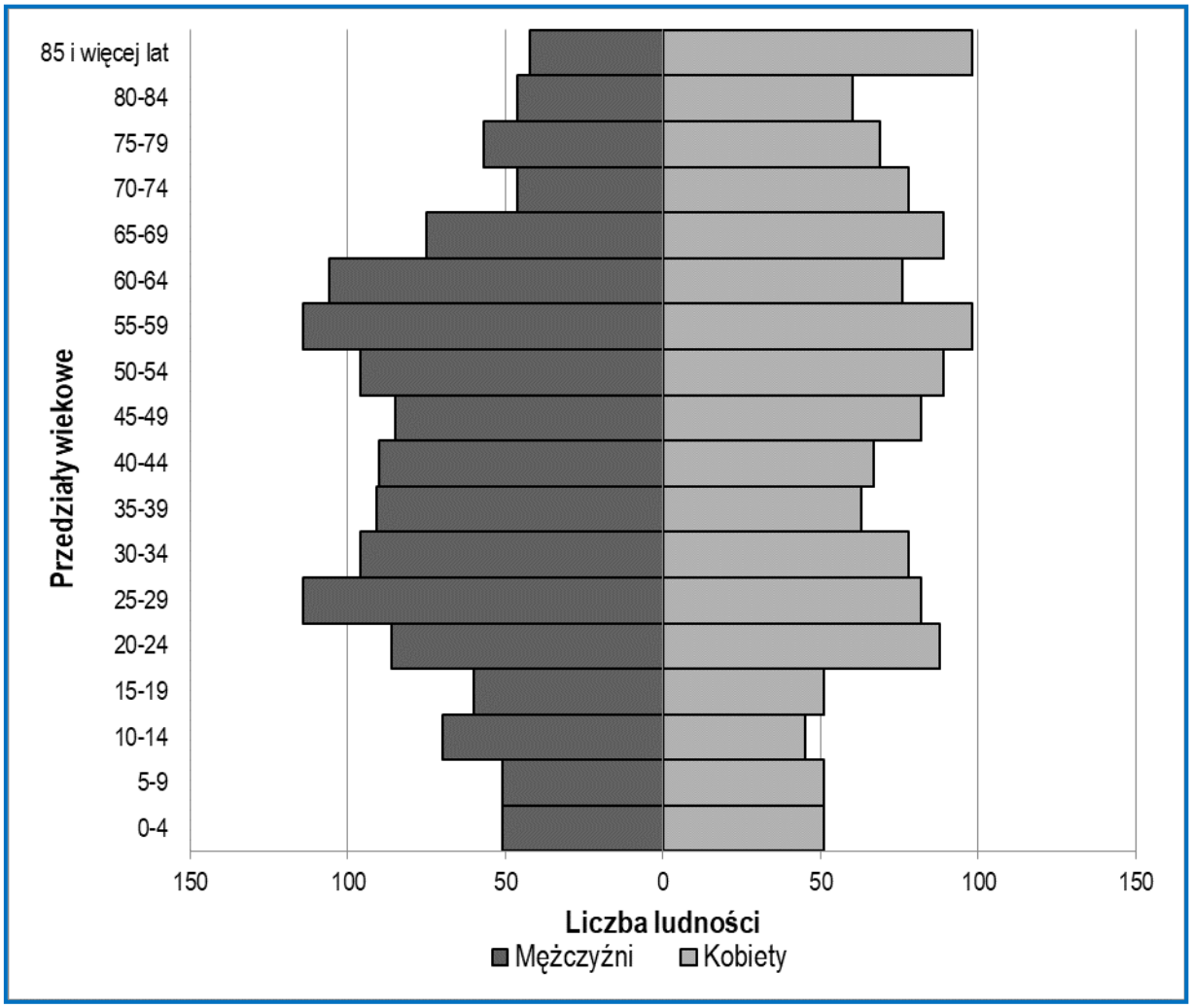
Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	Powierzchnia [km^2]	Gęstość zaludnienia [os./km^2]
1.	Godlewo Wielkie	129	5,96	21,64
2.	Godlewo-Mierniki	89	3,71	23,99
3.	Godlewo-Milewek	87	2,64	32,95
4.	Godlewo-Warsze	94	2,04	46,08
5.	Kałęczyn	110	3,22	34,16
6.	Kamianka-Stokowo	59	1,88	31,38
7.	Kossaki	98	1,53	64,05
8.	Kramkowo Lipskie	149	4,56	32,68
9.	Łęg Nurski	22	0,62	35,20
10.	Murawskie Nadbużne	128	2,65	48,30
11.	Myślibory	20	1,45	13,79
12.	Nur	581	11,77	49,36
13.	Obryte	62	3,19	19,44
14.	Ołowskie	64	2,23	28,70
15.	Ołtarze-Gołacze	166	8,64	19,12
16.	Opatowina	5	3,65	1,37
17.	Strękowo	104	2,16	48,15
18.	Strękowo Nieczykowskie	53	2,61	20,31
19.	Ślepowrony	69	3,74	18,45
20.	Zakrzewo-Słomy	63	1,92	32,81
21.	Zaszków	210	11,00	19,10
22.	Zuzela	173	5,11	33,86
23.	Żebry-Kolonia	83	1,88	44,15
24.	Żebry-Laskowiec	209	8,10	25,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Nur.

Według piramidy wieku mieszkańców Gminy Nur w 2019 r. najwięcej osób reprezentuje przedział wiekowy 55-59 lat. Wykres jest charakterystyczny dla populacji starzejącej się z charakterystycznym modelem regresywnym, w którym wydłuża się długość

życia, a maleje liczba urodzeń. Niestety obecnie nie istnieje prawdopodobieństwo zmiany tego trendu na korzystny scenariusz demograficzny z uwagi na niski udział roczników młodszych, ujemny przyrost naturalny i saldo migracji.

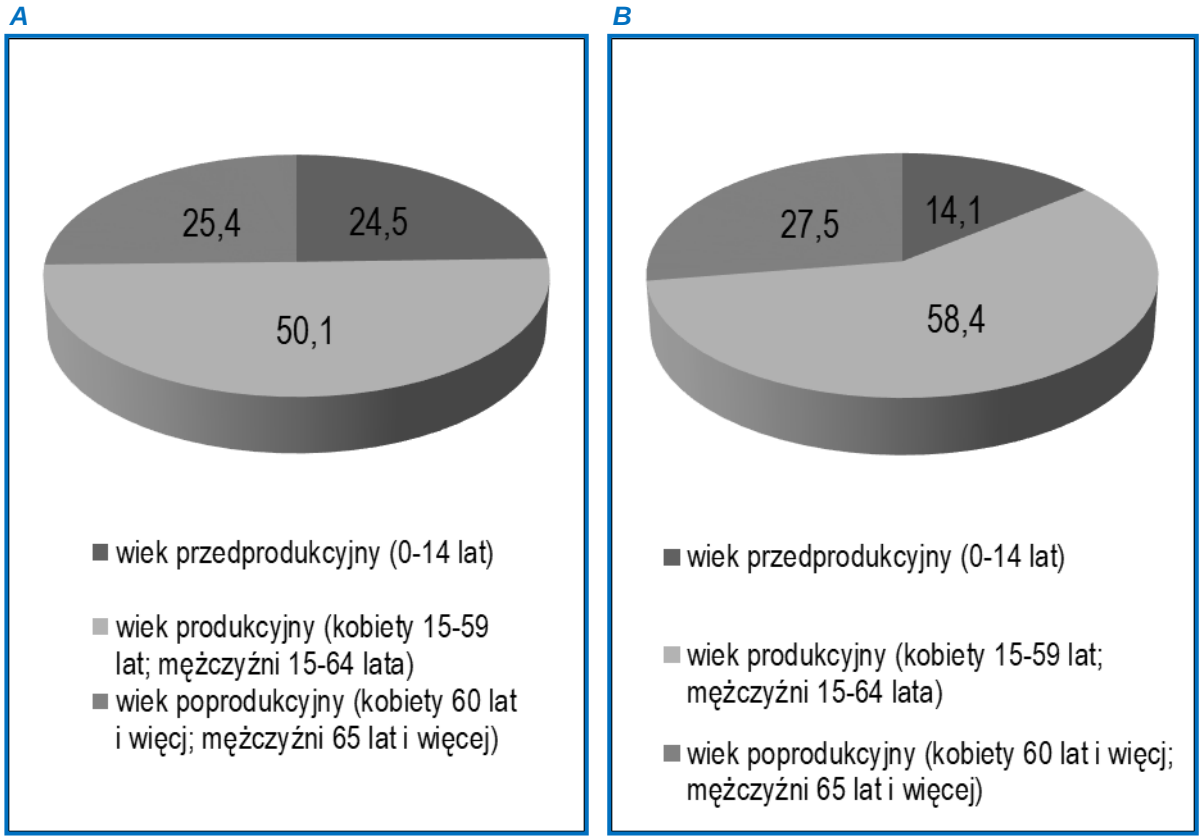
Na piramidzie widoczne są uwypuklenia będące odzwierciedleniem wyżów demograficznych (kompensacyjnego lat 60. i będącego echem kompensacyjnego – lat 80. XX w.) oraz wklęśnięcia oznaczające niże demograficzne (powojenny oraz lat 70. XX w., będący jego echem). Zauważalna jest zdecydowania przewaga płci żeńskiej w starszych grupach wiekowych, co wynika z dłuższej przeciętnej długości życia kobiet oraz strat ludnościowych poniesionych przez Polskę podczas II wojny światowej.

Ryc. 6. Piramida wieku mieszkańców Gminy Nur w 2019 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największą grupę w 2019 r. – około 58% populacji Gminy Nur – stanowiła ludność w wieku produkcyjnym (kobiety 15-59 lat, mężczyźni 15-64 lata). Około 14% to mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 14 lat). Natomiast w wieku poprodukcyjnym udział wynosił ok. 28%. W 2000 r. mniejszą grupę stanowiła ludność w wieku produkcyjnym, natomiast wyraźnie więcej było osób w wieku przedprodukcyjnym (10 punktów procentowych mniej w stosunku do 2019 r.). Symptomy te wskazują na szybko starzejące się społeczeństwo Gminy. Rośnie grupa osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym kosztem osób w grupie wiekowej do 14 lat. Jest to wyraźna stopniowa tendencja możliwa do zaobserwowania w latach 2000-2019. Z roku na rok widoczny jest spadek udziału roczników młodych. Wynika to z niskiego przyrostu naturalnego i migracji. Ponadto zwiększa się przeciętna długość życia.

Ryc. 7. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Nur w 2000 (A) i 2019 roku (B)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Rynek pracy i bezrobocie

Gmina Nur jest gminą wiejską. W związku z tym, mniej niż połowa mieszkańców utrzymuje się z pozarolniczej działalności gospodarczej. Rolnictwo, jako podstawowy obszar działalności na terenie gminy, scharakteryzowane zostało w podrozdziale 3.4.1.

Pozytywnym czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarczy gminy są jej wielkość i położenie w pobliżu ośrodków miejskich: Ciechanowca, Ostrowi Mazowieckiej, Ostrołęki i Warszawy. Bliskie sąsiedztwo miast jest dużym atutem. Wiążą się z tym takie korzyści jak m.in.: łatwość dostępu do pracy i usług zlokalizowanych w mieście, większa atrakcyjność inwestycyjna terenu gminy w odniesieniu do różnych form aktywizacji gospodarczej, duży rynek zbytu np. na produkty rolne.

Łącznie w *2019* roku na terenie gminy było zarejestrowanych *182* podmiotów gospodarczych. Zdecydowaną większość stanowiły przedsiębiorstwa usługowe.
Wśród podmiotów działających na terenie Gminy 17% stanowią te należące do sektora publicznego, a 83% do sektora prywatnego. Liczba zarejestrowanych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej w latach 2012-2019 zwiększyła się o zaledwie 2 podmioty.

Analiza podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 wskazuje na zdecydowaną przewagę trzech grup:

- *sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 25,9%;*
- *sekcji F – Budownictwo – 24,4%;*
- *sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa – 14,8%.*

Do pozostałych sekcji wyróżniających się pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów są sekcje: A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (8,9%); N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (5,2%); C – przetwórstwo przemysłowe (5,2%) oraz M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (4,4%). Na terenie Gminy nie występują sekcje: B – górnictwo i wydobywanie; D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją oraz J – informacja i komunikacja. W statystyce nie ujęto sekcji O związanej z administracją publiczną.

Z danych GUS wynika, że *na koniec 2019* roku na terenie gminy zarejestrowanych było *63* bezrobotnych. *Natomiast w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej zarejestrowanych było na początku 2020 r. 61 osób bezrobotnych z terenu gminy Nur. Nie jest to pełna informacja o skali bezrobocia, ponieważ występuje też zjawisko bezrobocia ukrytego na bliżej nieokreśloną skalę. Głównymi przyczynami są brak wykształcenia oraz niskie kwalifikacje zawodowe i brak doświadczenia na rynku pracy. Gmina organizowała staże oraz prace społecznie użyteczne, z których łącznie skorzystały 4 osoby bezrobotne z terenu gminy Nur. W ciągu każdego roku zaznacza się w analizie wyraźna sezonowość wskaźników bezrobocia. Najniższe poziomy notuje się w okresie letnim, z kolei najwyższe w ciągu pozostałej części roku.*

Stopa bezrobocia podawana przez GUS stanowi procent liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Od początku XXI w. notowano spadek stopy bezrobocia – około 4 punktów procentowych na przestrzeni kilkunastu lat. Najniższy poziom zaobserwowano w 2019 r. - 4%., a najwyższy w 2003 r. – 7,7%. Stopa bezrobocia w Gminie wykazuje korelacje z jej zachowaniem dla obszaru Polski

3.3. Warunki życia ludności

3.3.1. Infrastruktura społeczna

Szkolnictwo

Poziom wykształcenia i dostępność edukacji dla mieszkańców gminy jest ważnym elementem oceny kapitału ludzkiego gminy, który warunkuje jej rozwój społeczny i ekonomiczny. Obecnie na terenie gminy działa tylko jedna szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym. Placówki te są zlokalizowane w jednym budynku z lat 80. w Nurze.

Dodatkowo, w miejscowości Zuzela od 2002 roku działa Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego. W skład Ośrodka wchodzą: specjalna szkoła podstawowa oraz szkoła przysposabiająca do pracy. Uczniowie w wieku od 7 do 24 lat są osobami z orzeczoną niepełnosprawnością intelektualną o stopniu umiarkowanym i znacznym.

Mieszkańcy gminy mają dostęp do szkolnictwa na poziomie podstawowym. W wyniku konieczności zamykania nierentownych placówek edukacyjnych, odległość do szkoły dla uczniów z mniejszych miejscowości znacznie się wydłużyła. Aby zmniejszyć niedogodności zorganizowano autobusowy transport młodzieży do szkoły w Nurze.

Szkolnictwo *ponadpodstawowe* dostępne jest poza terenem gminy. Na obszarze powiatu ostrowskiego składa się na nie 5 liceów, w tym licea ogólnokształcące i profilowane oraz technika i zasadnicze szkoły zawodowe. Palcówki te znajdują się w Zespołach Szkół w Małkini Górnej, Ostrowi Mazowieckiej i Starym Lubiejewie.

Ochrona zdrowia i opieka zdrowotna

Na terenie gminy Nur funkcjonuje jeden niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, gdzie przyjmują lekarze rodzinni i stomatolog, oraz jeden punkt apteczny. Oba znajdują się w miejscowości gminnej. Rocznie w NZOZ udzielanych jest około 10 000 porad.

W dni ustawowo wolne od pracy mieszkańcy gminy korzystają z usług Szpitala Powiatowego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrowi Mazowieckiej, dysponującego 11 oddziałami:

1. Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym
2. Oddziałem Anestezjologii i Intensywnej Terapii (5 łóżek)
3. Oddziałem Chirurgii Ogólnej (40 łóżek)
4. Oddziałem Chorób Wewnętrznych (35 łóżek)
5. Oddziałem Ginekologiczno-Położniczym (28 łóżek)
6. Oddziałem Kardiologicznym (28 łóżek)
7. Oddziałem Neonatologicznym (10 łóżek)
8. Oddziałem Pediatrycznym z Izbą Przyjęć (28 łóżek)
9. Oddziałem Rehabilitacyjnym (20 łóżek)
10. Oddziałem Urazowo-Ortopedycznym (15 łóżek)

Szpital ten dysponuje także 27 poradniami w ramach Powiatowej Przychodni Specjalistycznej: alergologiczną, dermatologiczną, endokrynologiczną, kardiologiczną, nefrologiczną, neonatologiczną, neurologiczną, okulistyczną, onkologiczną, otolaryngologiczną, otolaryngologiczną dla dzieci, urologiczną, rehabilitacyjną, terapii uzależnienie od alkoholu i współuzależnienia, zdrowia psychicznego, ginekologiczno-położniczą w Ostrowi Mazowieckiej i Małki-ni Górnej, chorób płuc i gruźlicy, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczną, medycyny pracy, leczenia bólu, terapii uzależnienia od alkoholu dla dzieci i młodzieży, chorób metabolicznych, neurochirurgiczną, psychologiczną oraz domowego leczenia tlenem.

Ponadto, ze specjalistycznej opieki lekarskiej można skorzystać w innych szpitalach i przychodniach w Ostrowi Mazowieckiej oraz Sokołowie Podlaskim.

Kultura

Na terenie gminy Nur ważnymi ośrodkami działalności kulturalnej, jest biblioteka gminna oraz parafie: pw. Przemienienia Pańskiego w Zuzeli, wraz z towarzyszącym jej Muzeum Lat Dziecięcych Kardynała Stefana Wyszyńskiego, oraz pw. św. Jana Apostoła w Nurze.

Biblioteka mieści się w budynku Urzędu Gminy i ma powierzchnię 70 m^2. Zatrudnia jednego pracownika. Księgozbiór biblioteki liczy 7 360 wolumenów[8]. Biblioteka jest wyposażona w 5 ogólnodostępnych komputerów posiadających podłączenie do Internetu. W 2011 roku z zasobów biblioteki skorzystało 535 czytelników. Biblioteka jest ważnym ośrodkiem życia kulturalnego i społecznego mieszkańców gminy, organizowane są tu liczne spotkania tematyczne, konkursy i wydarzenia kulturalne. Jest też skarbnicą wiedzy o historii regionu.

Parafie w gminie mają długą historię. Parafia w Nurze ma wielowiekową historie, opisaną bliżej w rozdziale 5. Parafia w Zuzeli natomiast zyskuje dzięki Muzeum Lat Dziecięcych Kardynała Stefana Wyszyńskiego znaczenie na mapie pielgrzymkowej i kulturalnej regionu. Oprócz tych dwóch kościołów parafialnych wraz z plebaniami, w Zaszkowie znajduje się niewielka drewniana kaplica.

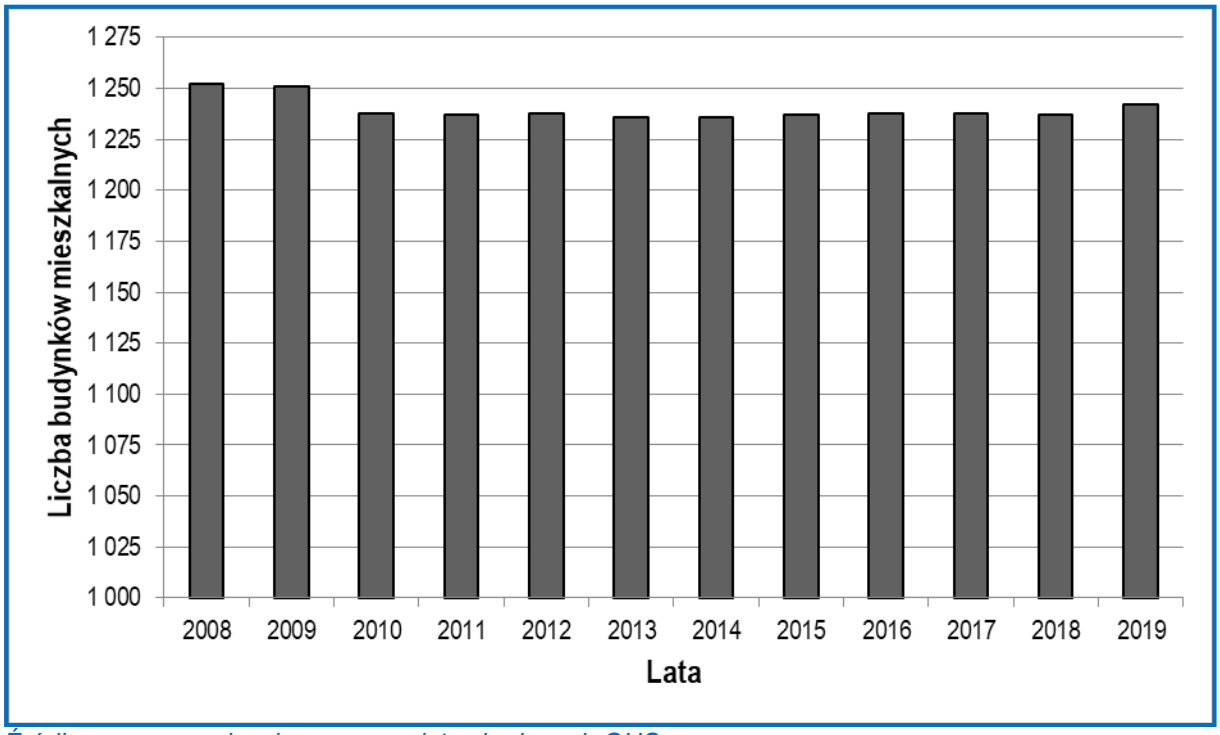
3.3.2. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa, jednorodzinna oraz letniskowa. Rozwój budownictwa mieszkalnego opiera się na budownictwie indywidualnym jednorodzinnym. Według danych GUS zasoby mieszkaniowe gminy Nur w *2019* roku wyniosły *1 267* mieszkań (w 2002 roku było to, przy większej powierzchni gminy, 1 190 mieszkań).

Na koniec 2019 roku powierzchnia użytkowa mieszkań na terenie całej Gminy wynosiła około 108 tys. m2. W latach 2002-2019 obserwowano niewielki wzrost powierzchni użytkowej mieszkań. Wyjątek stanowi rok 2010, kiedy nastąpiły diametralny wzrost o 2,6 m2. Pomiędzy początkiem a końcem badanego okresu wartość ta zwiększyła się o 3 m2 z 82,3 m2 do 85,3 m2 powierzchni.

Notowany był również wzrost powierzchni użytkowej mieszkań w odniesieniu do liczby mieszkańców. Na jednego mieszkańca Gminy Nur na koniec 2019 roku przypadało około 40,5 m2, podczas gdy 17 lat wcześniej było to 29,6 m2
Zmianom ulegała również liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców. W latach 2003-2019 następował regularnie wzrost analizowanego wskaźnika. W 2003 roku wynosił on 368,5 mieszkań na 1000 osób, natomiast na koniec 2019 r. wartość ta wzrosła o ok. 22 % osiągając 474 mieszkania na 1000 osób.

Ryc. 8. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Nur w latach 2008-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wyższy jest w Nurze także stopień zwodociągowania gospodarstw domowych - dostęp do wodociągu miało w *2019* roku *97%* mieszkań, podczas gdy średnio na obszarach wiejskich w województwie i powiecie dostęp do wody z wodociągów miało 83,6% mieszkań.

Analiza stanu zabudowy mieszkaniowej w gminie potwierdza, iż część mieszkańców gminy funkcjonuje w trudnych warunkach mieszkaniowych. Najczęstszą przyczyną tego stanu jest zła sytuacja finansowa rodzin, zbyt wysokie koszty kredytów budowlanych oraz wykonania dokumentacji budowlanej potrzebnej do wydania pozwolenia na budowę. Rozproszone budownictwo jednorodzinne może natomiast stanowić problem wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i społeczną.

Gmina Nur jest właścicielem następujących lokali mieszkalnych:
- Nur, ul. Drohiczyńska 8 - 3 lokale o pow.: 43,45 m2; 57,23 m2; 65,16 m2,
- Zuzela 45 – 3 lokale,
- Nur, ul. Ogrodowa 3 – 2 lokale o pow. po 49 m2.

3.3.3. Bezpieczeństwo publiczne

Na podstawie danych udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Ostrowi Mazowieckiej do najważniejszych źródeł zagrożeń, którym przeciwdziałanie leży w zakresie kompetencji policji, zaliczyć można drogę krajową nr 63 oraz wojewódzką nr 694.

Z danych udostępnionych przez Starostę Ostrowskiego, stanowiących wyciąg z Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego dla Powiatu Ostrowskiego, wynika że obiektem szczególnie zagrożonym jest most na rzece Bug na odcinku drogi krajowej nr 63.

Poza tym, do potencjalnych zagrożeń występujących na terenie gminy Nur należą:

- niekorzystne zjawiska atmosferyczne:
  - silne (huraganowe) wiatry - możliwe są duże zniszczenia lasów, gospodarstw domowych oraz zakłócenia w dostawach energii elektrycznej,
  - nadmierne opady deszczu - wyładowania elektryczne podczas burzy powodować mogą pożary lub porażenia; grad wyrządzić może duże szkody przez zniszczenie zasiewów,
  - nadmierne opady śniegu - powodujące zaspy na szlakach komunikacyjnych, zakłócenia w pracy systemów energetycznych, systemów transportu,
  - oblodzenia - możliwy jest wtedy wzrost liczby wypadków i kolizji drogowych oraz występowania złamań i potłuczeń wśród ludzi,
  - silne mrozy - naruszające normalną pracę systemów energetycznych, komunikacyjnych i transportowych oraz łączności,
  - susze - możliwe jest wysychanie rzek i cieków, katastrofalny bark wody pitnej oraz dla potrzeb rolnictwa, wystąpić może wysychanie upraw i zasiewów,
- zagrożenia radiacyjne - lokalnym źródłem skażeń promieniotwórczych może być materiał
- promieniotwórczy, który uległby wypadkowi drogowemu na trasie przewozu do Centralnej Składnicy Odpadów Promieniotwórczych w Różanie, powiat Maków Mazowiecki,
- zagrożenia chemiczne - na terenie gminy brak jest zakładów składujących toksyczne środki przemysłowe (TSP). Najbliższe takie zakłady znajdują się w miejscowości Małkini Górna,
- awarie:
  - energetyczne,
  - gazowe na terenie gminy przewidywane zagrożenie może wystąpić tylko w wyniku przewozu szlakami komunikacyjnymi pojemników z gazem,
  - przerwy w dostawach wody pitnej dla ludności,
- pożary - sprzyja im zwarta łatwopalna zabudowa, proceder wypalania traw oraz susze; na terenie gminy zlokalizowanych jest 3 249 ha lasów zaliczanych do I kategorii zagrożenia pożarowego,
- katastrofy:
  - drogowe i kolejowe - do tych zagrożeń, oprócz występowania wypadków podczas których poszkodowani są uczestnicy ruchu drogowego, należy także transport materiałów niebezpiecznych (etylina, olej napędowy, propan-butan, amoniak, soda kaustyczna, kwas siarkowy, kwas solny, kwas azotowy, chlor, olej palmowy) na trasach Warszawa -Brok -Małkinia -Ciechanowiec oraz Siedlce -Łomża (Nur-Godlewo),
  - lotnicze - związane z istnieniem na terenie gminy lotniska dla śmigłowców Państwowego Ratownictwa Medycznego,
  - budowlane,
- zagrożenia terrorystyczne - w szczególności zagrożenie takie występuje w obiektach użyteczności publicznej w Nurze.

3.3.4. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), osoba ze szczególnymi potrzebami to osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Do osób takich zaliczyć należy nie tylko osoby niepełnosprawne, ale również inne osoby niesamodzielne, osoby starsze czy rodziców z dziećmi w wózkach dziecięcych, które to na swój sposób muszą przezwyciężyć

bariery, które to zgodnie z ustawą stanowią przeszkodę lub ograniczenie architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno-komunikacyjne, które uniemożliwia lub utrudnia tym osobom udział w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.
W zakresie określonym ustawą zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami jest obowiązkiem jednostek sektora finansów publicznych oraz innych państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, a także w pewnym zakresie osób prawnych, utworzonych w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego.
Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami obejmuje zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej, co najmniej w zakresie określonym przez minimalne wymagania, o których mowa w art. 6 ustawy, będącej wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia.
Gmina Nur, w ramach dotychczasowych działań realizuje zadania w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Podstawową jednostką realizującą te zadania jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze.
Projekty planistyczne realizowane na podstawie niniejszego Studium muszą w maksymalny sposób uwzględniać konieczność zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, jednocześnie w zgodzie z aktualnym stanem prawnym, przy uwzględnieniu dotychczasowych działań podejmowanych na szczeblu zarówno lokalnym jak i ponadlokalnym.

3.4. Główne gałęzie gospodarki

3.4.1. Rolnictwo

Warunki glebowe w gminie Nur są dobre i średnie. Na jej obszarze nie występują gleby I ani II klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem przydatności dla rolnictwa są gleby klas bonitacyjnych III i IV, które występują w części północnej, wschodniej i środkowej gminy. Ich powierzchnia zajmuje około 40% użytków rolnych gminy. Na glebach tych występują w głównej mierze kompleksy pszenny bardzo dobry, pszenny wadliwy, żytni bardzo dobry lub użytki zielone średnie.

Gleby mineralne klasy IV (orne średnie) charakteryzują się wyraźnie niższymi plonami niż gleby klas wyższych. Są one wysoce podatne na wahania poziomu wód gruntowych. Na terenie gminy Nur zajmują zdecydowanie większe obszary niż gleby klasy III. Głównymi kompleksami występującymi na gruntach tej klasy są: żytni dobry, żytni słaby, fragmentarycznie żytni bardzo dobry lub użytki zielone średnie.

Gleby klas niższych - V i VI klasy bonitacyjnej (orne słabe i najsłabsze) - są ubogie w substancje organiczne i przynoszą z reguły niskie plony. Występują one głównie w części centralnej i wschodniej gminy Nur. Głównymi kompleksami występującymi na gruntach tych klas są: żytni słaby i bardzo słaby, zbożowo pastewny mocny i słaby oraz użytki zielone słabe. Wśród gleb VI klasy bonitacyjnej wyróżnia się również klasę VIz, posiadającą bardzo niski poziom próchniczy, którą uznaje się za nadającą się do zalesienia. Na obszarze gminy Nur gleby klasy VIz pojawiają się fragmentarycznie w dolinach rzecznych.

Na terenie gminy nie występują użytki zielone bardzo dobre i dobre. Przeważają użytki zielone średnie, których wydajność może dochodzić do 3 ton średniej jakości siana z 1 ha, zaś wydajność 1 ha pastwiska daje możliwość wyżywienia 2 krów przez okres 130 dni. W przypadku użytków zielonych słabych wydajność z 1 ha spada do 1,5 tony siana słabej jakości, z 1 ha pastwiska możliwe jest wyżywienie jedynie 1 krowy przez okres 120 dni.

Struktura użytkowania gruntów gminy Nur na *31.12.2019* roku kształtowała się następująco:
1. Powierzchnia użytków rolnych wynosiła *7.098,63 ha*:
- grunty orne - *5.569,0776 ha*, co stanowiło *78,45%* powierzchni użytków rolnych,
- sady - *49,5502 ha* (*0,70 %* powierzchni użytków rolnych);
- łąki - *930,2589 ha* (*13,10 %* użytków rolnych);
- pastwiska - *324,4184 ha* (*4,57 %* użytków rolnych);
- grunty zabudowane - *216,6246 ha* (*3,05%* użytków rolnych);
- grunty pod rowami – *3,93 ha* (*0,06%* użytków rolnych).

2. Lasy i grunty leśne zajmowały ogółem *1.820,49 ha*.
3. Powierzchnia nieużytków wynosiła *4,7073 ha*.

Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 mieszkańca gminy wynosi *2,51* ha.

Według danych *Urzędu Gminy Nur* na terenie gminy Nur prowadzone są *1924* gospodarstwa rolne*, w tym:*
- *do 0,99 ha 705 gospodarstw,*
- *1 – 4,99 ha 653 gospodarstw,*
- *5,00 – 9,99 ha 299 gospodarstw,*
- *10,00 – 14,99 ha 126 gospodarstwa,*
- *15,00 – 49,99 ha 141 gospodarstwa,*
- *powyżej 50,00 ha brak gospodarstw.*

Za najważniejszą gałąź rolnictwa uznać należy hodowlę krów i związaną z nią produkcję mleka. Na terenie gminy zachowało się wiele punktów skupu i chłodzenia mleka, które obecnie nie są użytkowane ze względu na zmianę technologii transportu mleka.

Czynniki sprzyjające rozwojowi działalności rolniczej w gminie:
- stosunkowo korzystne warunki glebowe,
- przewaga prywatnej własności gruntów,
- korzystne warunki środowiskowe w zakresie czystości gleb, dające możliwości rozwoju produkcji zdrowej żywności,
- korzystne warunki produkcji rolnej panujące w województwie mazowieckim sprzyjające ogólnemu podnoszeniu kultury rolnej w regionie, a także rozwojowi urządzeń obsługi,
- wyposażenie gminy w obiekty obsługi rolnictwa,
- stosunkowo korzystna w porównaniu z województwem i krajem struktura wielkościowa gospodarstw,
- możliwość uzupełniania źródeł dochodów gospodarstw rolnych, a tym samym szans na inwestycje, wskutek przydatności terenu dla rozwoju agroturystyki.

Czynniki ograniczające rozwój rolnictwa w gminie:
- niedoinwestowanie w zakresie przetwórstwa płodów rolnych,
- podatność gleb na erozję i trudne miejscami warunki fizjograficzne, wymuszające stosowanie zabiegów przeciwerozyjnych oraz stanowiące utrudnienie dla stosowania maszyn rolniczych,
- ograniczone możliwości chemizacji rolnictwa, ze względu na wrażliwe podłoże gruntowo-wodne.

3.4.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną

Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione w gminie Nur obejmują obszar o powierzchni *1.820,49* ha, co stanowi *19%* powierzchni gminy. Gmina charakteryzuje się niewielką lesistością, co jest cechą typową dla krainy mazowiecko - podlaskiej. Analizując rozmieszczenie lasów w gminie Nur dostrzec można ich rozproszenie i stosunkowo

równomierne występowanie w niewielkich kompleksach poza dolinami rzecznymi. Na obszarze gminy można wyróżnić większe zespoły leśne:

- w południowo - zachodniej części gminy (okolice miejscowości Zuzela, Ołtarze-Gołacze) - głównie zespoły sosnowe na polach piasków wydmowych;
- w południowo - wschodniej części gminy (okolice miejscowości Kossaki, Myślibory, Zaszków-Kolonia) - głównie ubogie monokultury sosnowe;
- w środkowo - północnej części gminy (wsie o wspólnym prefiksie Godlewo) - głównie sosna.

W roku *2019* grunty leśne znajdujące się w granicach gminy Nur będące własnością publiczną stanowiły zaledwie *10%* wszystkich powierzchni leśnych, w rękach prywatnych znajdowało się *ok. 1 700 ha*.

Lasy gminy Nur zaliczane są do siedliska kontynentalnego boru mieszanego, w którego drzewostanie dominuje sosna, sporadycznie pojawia się brzoza i dąb. Odmienne siedliska występują w dolinach rzecznych, pojawiają się tu łęgi i olsy. Występującymi gatunkami są topole i wierzby. Analiza występujących w gminie Nur typów siedliskowych lasu wskazuje na zdecydowaną dominację borów.

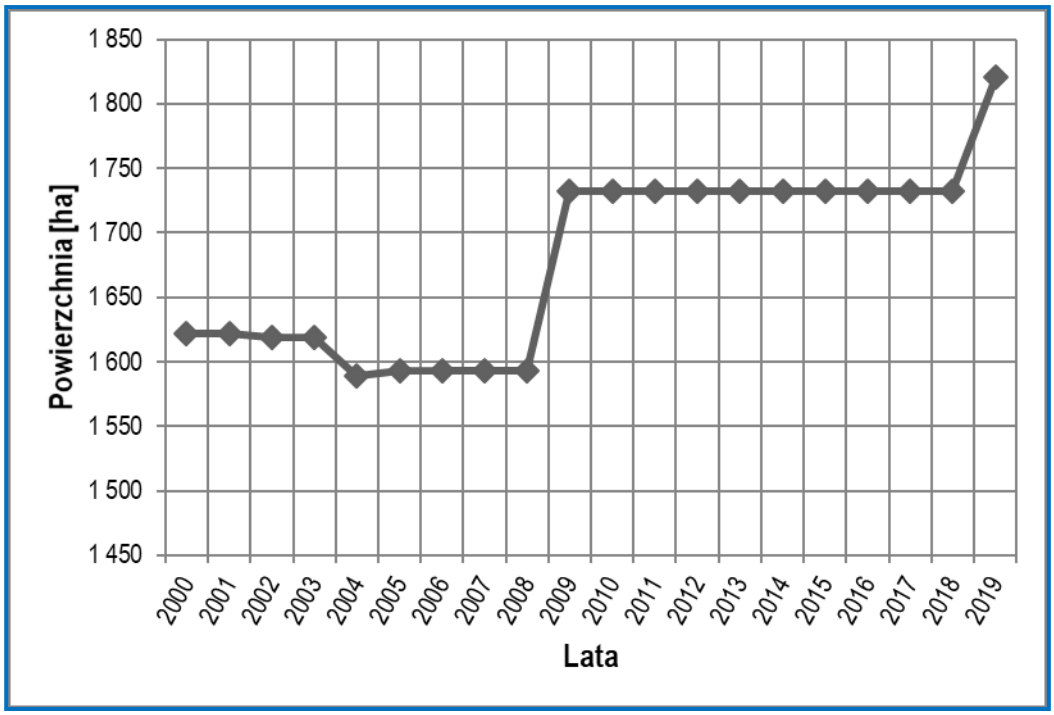
Tab. 5. Zestawienie typów siedliskowych lasów w gminie Nur

Symbol	Siedliskowy typ lasu	Udział%
Bs	Bór suchy	0,56
Bśw	Bór świeży	50,1
Bw	Bór wilgotny	0,23
BMśw	Bór mieszany świeży	20,77
BMw	Bór mieszany wilgotny	1,9
LMśw	Las mieszany świeży	10,22
LMw	Las mieszany wilgotny	4,50
Lśw	Las świeży	2,70
Lw	Las wilgotny	1,17
Ol	Las bagienny (ols)	6,56
OlJ	Las łęgowy bagienny (ols jesionowy)	0,48
SUMA		100

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uproszczonych planów urządzenia lasu dla poszczególnych miejscowości gminy Nur oraz opisu taksacyjnego terenów leśnych Nadleśnictwa Rudka na terenie gminy Nur

Lasy na terenie gminy znajdują się pod administracją Nadleśnictwa Rudka, podlegającemu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Gmina przynależy do leśnictwa Nur. Gospodarka leśna gminy podporządkowana jest planom urządzenia lasu (Lasy Państwowe) oraz uproszczonym planom urządzenia lasu (lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa). Obecnie obowiązującym dla Nadleśnictwa Rudka jest plan na o*kres 01.01.2018 – 31.12.2027*. Na terenie gminy występują niewielkie obszarowo lasy pełniące funkcję ochronną - są to lasy wodochronne znajdujące się w sąsiedztwie miejscowości Kramkowo Lipskie (o łącznej powierzchni 8,14 ha).
Nadleśnictwo Rudka, w ramach zagospodarowania lasów, corocznie wykonuje odnowienia i zalesienia oraz prowadzi prace pielęgnacyjne, których celem jest zwiększenie odporności drzewostanów na działanie czynników szkodliwych, osiągnięcie jakościowo lepszej produkcji drewna, regulowanie składu gatunkowego, zachowanie zdolności produkcyjnej siedlisk. Widocznym efektem tych działań jest wzrastająca powierzchnia ogólna lasów. Na przestrzeni lat 2000 - *2019* powierzchnia lasów w gminie Nur wzrosła o *198* ha.

Ryc. 9. Zmiana powierzchni lasów w gminie Nur w latach 2000 - *2019*

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gospodarcze wykorzystanie lasów na terenie gminy Nur ogranicza się do pełnienia przez nie funkcji ekologicznej, pozyskiwania drewna oraz zbierania grzybów i owoców leśnych. Przez wzgląd na niewielką lesistość ogólną w gminie wycinka drzew powinna dotyczyć wyłącznie drzewostanu zniszczonego. W miejsce wyciętych drzew powinny pojawiać się nowe nasadzenia.

3.4.3. Usługi

Kwestia dostępności i wachlarza usług w gminie jest jedną z najistotniejszych, gdyż wiąże się bezpośrednio z jakością życia mieszkańców oraz daje możliwość tworzenia nowych miejsc pracy na terenach typowo rolniczych, nieuprzemysłowionych. Do usług dostępnych w gminie Nur zaliczyć można przede wszystkim:
Usługi publiczne - opisane w rozdziale Warunki życia ludności:
- usługi zdrowia (patrz podrozdział 3.3.1.),
- usługi oświaty (patrz podrozdział 3.3.1.),
- usługi związane z bezpieczeństwem (patrz podrozdział 3.3.2.),
- usługi związane z kulturą (patrz podrozdział 3.3.1.),

Usługi niezaliczane do publicznych:
- usługi handlu,
- usługi pocztowe,
- usługi gastronomiczne,
- usługi bankowe,
- usługi turystyczne.

Zgodnie z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej (CEIDG) do 2019 r. liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, które mają główne miejsce prowadzenia działalności w gminie Nur, obejmowała 232 podmiotów, z czego status ,,aktywny" posiadało 90 podmiotów, status ,,wykreślony" 117 podmiotów, status ,,zawieszony" posiadało 24

podmioty, a liczba podmiotów do prowadzenia działalności wyłącznie w formie spółki cywilnej obejmowała 1 podmiot.
Na terenie gminy działają podmioty zajmujące się działalnością handlową. W 2019 r. na terenie gminy prowadziło działalność 5 sklepów spożywczo - przemysłowych w miejscowościach: Nur – 2 sklepy, Godlewo - Mierniki, Zuzela, Żebry-Laskowiec. Ponadto na terenie gminy działają 2 bary (Nevada i Zaszków). Oprócz tego na terenie Nura jest sklep z materiałami budowlanymi i dwie kwiaciarnie.
Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: usługi ogólnobudowlane, usługi transportowe, stolarskie, naprawa pojazdów samochodowych, RTV, zakład fryzjerski, usługi weterynaryjne, usługi agroturystyczne,
zakład handlowo-usługowo-produkcyjny MAXBUD w miejscowości Godlewo Wielkie,
zakład handlowo-usługowo-produkcyjny STANBUD w miejscowości Zakrzewo Słomy.

Oprócz miejscowości o wykrystalizowanych centrach usługowych, na terenie gminy występują rozproszone podmioty usługowe, takie jak punkty wymiany butli gazowych, mniejsze sklepy oraz drobne zakłady rzemieślnicze (np. stolarskie, szklarskie).

Na terenie gminy Nur handel - w postaci sklepów tudzież handlu obwoźnego - należy do sektora prywatnego. Mała przedsiębiorczość, do której można zaliczyć prowadzenie sklepów spożywczych, spożywczo-przemysłowych, usług ogólnobudowlanych oraz drobnych usług, rozwija się głównie w większych sołectwach. W miejscowościach o funkcji turystycznej bądź letniskowej zaobserwować można sezonowy spadek obrotów w handlu poza sezonem turystycznym, który przypada tu latem. Na rozwój handlu w gminie niekorzystny wpływ mają przede wszystkim: niska konkurencyjność drobnych firm, słabość ekonomiczna i niska siła nabywcza ludności oraz bliskość miast (Ciechanowca (16 km), Ostrowi Mazowieckiej (33 km), Siedlec (65 km), Zambrowa (36 km) i Warszawy (117 km). Usługi handlu, gastronomii i rzemiosła skomercjalizowały się. O ich wielkości i rozmieszczeniu decyduje gospodarka rynkowa.
Uzupełnienie oferty usługowej o działalność z branż pozarolniczych, które umożliwiłyby uzyskanie dochodów dla nowych przedsiębiorców poprzedzone powinno być stworzeniem do-godnych warunków ekonomicznych i finansowych dla przedsiębiorczości, poprawą efektywności rolnictwa jako głównej funkcji ekonomicznej gminy oraz uaktywnieniem postaw społecznych mieszkańców gminy.

Perspektywicznym dla rozwoju gminy sektorem usług jest sektor turystyczny. Położenie w dolinie Bugu, w stosunkowo niedużej odległości od Warszawy mogą stać się fundamentalnymi siłami rozwojowymi turystyki w gminie. Przez teren gminy Nur przebiega oznakowany zielony Pieszy Szlak Turystyczny PTTK (PL-261-z) relacji Ciechanowiec - Gąsiorowo. Prowadzi on przez wsie Kossaki, Kamianka, Nur, Ołtarze-Gołacze i Zuzela i umożliwia zwiedzanie takich atrakcji jak zabytkowa plebania przy kościele w Nurze, zabytkowy kościół, cmentarz i muzeum pamiątek po Prymasie Tysiąclecia Stefanie Wyszyńskim w Zuzeli. Turystyka wodna na terenie gminy jest możliwa dzięki rzekom o wartkim nurcie (Bug i Nurzec). Na ich brzegach brakuje specjalnie przystosowanych stanic wodnych.
Na terenie gminy działa kilka gospodarstw agroturystycznych oferujących łącznie kilkadziesiąt miejsc noclegowych. Za najbardziej korzystnie ulokowane pod względem turystycznym uznać należy tereny nad Bugiem i Nurcem, w szczególności Ołtarze-Gołacze i Zaszków, gdzie następuje intensywny rozwój zabudowy letniskowej. Z rozwojem usług turystyki wiąże się także rozwój usług towarzyszących, mogący dać impuls dla rozwoju handlu, gastronomi i usług kultury na terenie gminy Nur.

3.4.4. Przemysł

Na terenie gminy funkcjonuje *10* przedsiębiorstw zaklasyfikowanych przez GUS do kategorii *"przetwórstwo przemysłowe" – sekcja C i 36 przedsiębiorstw zaklasyfikowanych do kategorii*

„budownictwo" – sekcja F. Dwa największe z nich znajdują się w Zakrzewie-Słomach - przedsiębiorstwo budowlane STANBUD oraz Godlewie Wielkim - przedsiębiorstwo MaxBud zajmujące się budową obiektów z płyty warstwowej.
Działalność przemysłowa w gminie nie jest wysoko rozwinięta, liczba działających tu podmiotów jest stosunkowo niska. W strukturze przedsiębiorstw przeważają podmioty o lokalnej skali oddziaływania. W omawianej kategorii dominują zakłady prowadzące działalność budowlaną.

3.5. Struktura władania gruntami

Zdecydowana większość gruntów gminy Nur znajduje się w rękach prywatnych - jest to ponad 90% powierzchni wszystkich gruntów. Do podmiotów skupiających ponad 1% powierzchni gruntów należy gmina Nur (2,14%), oraz Skarb Państwa (2,12% w zarządzie regionalnego Zarządu Gospodarki wodnej oraz 1,98% w zarządzie Nadleśnictwa).

Do terenów gminnych należą przede wszystkim drogi oraz *tereny* pod budynkami użyteczności publicznej lub inne związane z infrastrukturą techniczną. Poza tym do największych władających należy *Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie* oraz Nadleśnictwo, co wiąże się ze strukturą użytkowania ziemi gminy Nur.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę władania gruntami komunalnymi (gminnymi), powiatowymi i wojewódzkimi w gminie Nur.

Tab. 6. Struktura użytkowania gruntów komunalnych w gminie Nur wg stanu na 01.01.2019 r.

PRAWNA FORMA UŻYTKOWANIA	POWIERZCHNIA [w ha] GRUNTÓW WG WŁASNOŚCI		
	KOMUNALNYCH (GMINNYCH)	POWIATOWYCH	WOJEWÓDZKICH
ogółem stan na 1 stycznia 2019	209	43	21
z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	208	43	21
wchodzące w skład gminnego/powiatowego/wojewódzkiego zasobu nieruchomości	44	0	0
przekazane w trwały zarząd gminnym/powiatowym/wojewódzkim jednostkom organizacyjnym	0	11	14
pozostałe grunty zajęte pod drogi gminne/powiatowe/wojewódzkie	164	32	7
przekazane w użytkowanie wieczyste	1	0	0
w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	1	0	0
w użytkowaniu wieczystym osób prawnych	0	0	0
w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0	0	0
w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Zgodnie z art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego „dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, kolejno:

1) *formułuje się, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, o których mowa w ust. 1 pkt 7 lit. a–c, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;*
2) *szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. z 2019 roku, poz. 1443), rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;*
3) *szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;*
4) *porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:*
    a) *nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,*
    b) *przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu;*
5) *określa się:*
    a) *możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,*
    b) *potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz w przypadku, o którym mowa w pkt 4 lit. a, poza tymi obszarami;*
6) *w przypadku gdy potrzeby inwestycyjne, o których mowa w pkt 5 lit. b, przekraczają możliwości finansowania, o których mowa w pkt 5 lit. a, dokonuje się zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.*

Poniżej przedstawiono wybrane wyniki opracowania pt.: ***„Potrzeby i możliwości rozwoju przestrzennego Gminy Nur w kompleksowych analizach, prognozach i bilansach wg art. 10 ust. 1 pkt. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na potrzeby zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur”****, które to stanowi szczegółową prezentację: analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prognozy demograficznej, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej służących realizacji zadań własnych gminy potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy oraz bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę (ww. opracowanie stanowi osobny, sporządzony na potrzeby Studium, dokument).*

Zaprojektowano osiem scenariuszy demograficznych będących przewidywanym obrazem stanu liczby ludności w latach 2020-2051 w oparciu o trendy demograficzne kształtujące się od 2000 roku (z uwzględnieniem zmian budowy struktury demograficznej od

lat powojennych). Metodologia, która doprowadziła do ich ostatecznego kształtu została przedstawiona w dziale pierwszym opracowania, w części I, w rozdziale trzecim Metody.

Wyszczególnienie	Prognozy liczby ludności wg scenariuszy								
	Numer scenariusza	Sceanriusz demograficzny 1	Sceanriusz demograficzny 2	Sceanriusz demograficzny 3	Sceanriusz demograficzny 4	Sceanriusz demograficzny 5	Sceanriusz demograficzny 6	Sceanriusz demograficzny 7	Sceanriusz demograficzny 8
	Oznaczenie na wykresie	SD1	SD2	SD3	SD4	SD5	SD6	SD7	SD8
	Zastosowana metoda	*kontynuacji trendu*	*naiwna stałego spadku*	*naiwna progresywnego spadku*	*maksymalnej dynamiki wzrostu*	*spadku o medianę dynamiki*	*aproksymacji cykli wzrostu*	*aproksymacji cykli wzrostu z uwzględnieniem migracji*	*aproksymacji cykli wzrostu z uwzględnieniem migracji*
Rok	2000	3573	3573	3573	3573	3573	3573	3573	3573
	2001	3551	3551	3551	3551	3551	3551	3551	3551
	2002	3546	3546	3546	3546	3546	3546	3546	3546
	2003	3460	3460	3460	3460	3460	3460	3460	3460
	2004	3230	3230	3230	3230	3230	3230	3230	3230
	2005	3221	3221	3221	3221	3221	3221	3221	3221
	2006	3180	3180	3180	3180	3180	3180	3180	3180
	2007	3127	3127	3127	3127	3127	3127	3127	3127
	2008	3086	3086	3086	3086	3086	3086	3086	3086
	2009	3040	3040	3040	3040	3040	3040	3040	3040
	2010	3074	3074	3074	3074	3074	3074	3074	3074
	2011	3020	3020	3020	3020	3020	3020	3020	3020
	2012	2974	2974	2974	2974	2974	2974	2974	2974
	2013	2934	2934	2934	2934	2934	2934	2934	2934
	2014	2879	2879	2879	2879	2879	2879	2879	2879
	2015	2826	2826	2826	2826	2826	2826	2826	2826
	2016	2788	2788	2788	2788	2788	2788	2788	2788
	2017	2759	2759	2759	2759	2759	2759	2759	2759
	2018	2708	2708	2708	2708	2708	2708	2708	2708
	2019	2673	2673	2673	2673	2673	2673	2673	2673
	2020	2592	2592	2592	2592	2592	2592	2592	2648
	2021	2545	2605	2593	2733	2602	2631	2653	2648
	2022	2498	2571	2554	2764	2567	2616	2646	2632
	2023	2452	2537	2516	2795	2532	2603	2644	2638
	2024	2405	2503	2478	2826	2498	2592	2647	2599
	2025	2358	2469	2441	2857	2464	2582	2656	2612
	2026	2311	2434	2404	2889	2431	2573	2670	2601
	2027	2265	2400	2368	2922	2399	2564	2682	2591
	2028	2218	2366	2332	2954	2366	2553	2697	2607
	2029	2171	2332	2297	2987	2334	2540	2713	2579
	2030	2125	2298	2262	3021	2303	2525	2731	2555
	2031	2078	2264	2228	3055	2272	2507	2750	2552
	2032	2031	2230	2195	3089	2242	2486	2765	2538
	2033	1984	2196	2162	3123	2211	2461	2776	2547
	2034	1938	2162	2129	3158	2182	2432	2782	2551
	2035	1891	2128	2097	3194	2152	2399	2784	2551
	2036	1844	2094	2066	3229	2123	2363	2786	2556
	2037	1797	2060	2034	3265	2095	2323	2789	2566
	2038	1751	2026	2004	3302	2067	2281	2783	2582
	2039	1704	1992	1974	3339	2039	2235	2767	2604
	2040	1657	1957	1944	3376	2011	2189	2750	2630
	2041	1611	1923	1915	3414	1984	2140	2723	2638
	2042	1564	1889	1886	3452	1958	2092	2688	2673
	2043	1517	1855	1858	3491	1931	2043	2653	2710
	2044	1470	1821	1830	3530	1905	1996	2621	2751
	2045	1424	1787	1802	3569	1880	1949	2584	2739
	2046	1377	1753	1775	3609	1854	1905	2549	2757
	2047	1330	1719	1748	3650	1830	1863	2516	2798
	2048	1284	1685	1722	3690	1805	1824	2486	2836
	2049	1237	1651	1696	3732	1781	1788	2472	2856
	2050	1190	1617	1670	3773	1757	1755	2449	2891
	2051	1143	1583	1645	3816	1733	1726	2427	2904

Tab. 7. Wieloletnia prognoza demograficzna dla Gminy Nur w latach 2000-2051
źródło: opracowania własne

Scenariusz, który uznano za pożądany z punktu widzenia interesu Gminy i jej perspektywicznych aspiracji związanych z działaniami prodemograficznymi, przewiduje zmianę liczby ludności Gminy Nur w perspektywie 30 lat wg modelu uwzględniającego wieloletnie skoordynowane zabiegi mające na celu zatrzymanie oraz pozyskanie mieszkańców (lub rezydentów). Jest to scenariusz 8 – z wykorzystaniem metody aproksymacji cykli wzrostu z uwzględnieniem migracji. Zakłada on w roku 2032 spadek liczby ludności względem roku 2000 o około 27%, a w roku 2051 lekki wzrost skutkujący obniżeniem tego deficytu do około 20%. Uwzględnia on (poprzez dodane do formuły obliczeniowej zmienne) wpływ pozytywnych skutków procesów urbanizacyjnych i

społecznych. W wyniku tego przez choć przez najbliższe kilkanaście lat liczba ludności nadal będzie maleć, to w późniejszym czasie uda się tę tendencję odwrócić i utrzymywać się na poziomie około 2850-2950 mieszkańców. Należy zauważyć, że utrzymanie takiego scenariusza wymaga wysokiego stopnia koordynacji działań przestrzennych z impulsami społecznymi oraz konstruowaniem odpowiedniego klimatu ekonomicznego w Gminie. Tylko skoordynowane działania mogą uczynić ten scenariusz możliwym do ziszczenia.

Do określenia chłonności terenów posłużono się autorską metodologią, wyprowadzającą bilans terenów inwestycyjnych z potrzeb demograficznych, zależności procesualnych między zamieszkaniem, pracą i rekreacją, czyli podstawowymi funkcjami potrzebnymi do realizacji w życiu człowieka.

Przez chłonność terenów należy rozumieć zdolność danego terenu do absorpcji określonego sposobu użytkowania narzuconego przez człowieka, w zależności od przyjętego przeznaczenia terenu. W tym ostatnim kroku wyznacza się rekomendowany poziom chłonności – maksymalną szacowaną wielkość terenu urbanizacji w Gminie. Analizy chłonności operują zróżnicowanymi zmiennymi:

L – liczba ludności zamieszkująca obszar analizowany, gdzie ΔL oznacza zmianę liczby ludności między dwoma analizowanymi momentami w czasie,

Λ_{per} – wskaźnik szacowanej średniej liczby użytkowników stałych wyrażający liczbę osób korzystających z przestrzeni przypisanej im dla celu realizacji konkretnego przeznaczenia w przestrzeni; w praktyce wskaźnik ten odnosi się do konkretnej, możliwej do wydzielenia pod względem własnościowym, nieruchomości; dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej będzie to działka ze zlokalizowanym na niej domem, dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej będzie to mieszkanie; dla zakładu usługowego czy przemysłowego będzie to lokal lub zakład traktowany całościowo,

Λ_{tmp} – wskaźnik szacowanej średniej liczby jednoczesnych użytkowników czasowych wyrażający liczbę osób korzystających z przestrzeni przypisanej im dla celu realizacji konkretnego przeznaczenia w przestrzeni; w praktyce wskaźnik ten odnosi się do użytkowania konkretnej, możliwej do wydzielenia pod względem własnościowym, nieruchomości – usługowej lub techniczno-produkcyjnej,

P – wskaźnik szacowanej liczby ludności w okresie 30 lat od momentu prowadzenia analizy, przy czym liczba ta wynikać musi z prognozy demograficznej,

[1] $\Lambda \gg P \qquad P = L + \Delta L$

α_{avg} – wskaźnik szacowanej średniej wielkości autonomicznej powierzchni terenu – określany dla danego typu przeznaczenia terenu, wyrażony w hektarach, przy założeniu jednokondygnacyjnego zagospodarowania terenu – do określenia wielkości rozwiązań wielokondygnacyjnych służy multiplikator w postaci intensywności zabudowy „n"; wskaźnik przyjmowany jest dla jednego hektara,

α_{inf} – wskaźnik szacowanej średniej wielkości powierzchni terenów wymaganych do obsługi autonomicznej nieruchomości – terenu – określany dla danego typu przeznaczenia terenu, wyrażony w hektarach; wskaźnik ten uwzględnia przypadającą na taki teren niezbędną ilość przestrzeni komunikacyjnych (drogi publiczne, wewnętrzne), wielkość przestrzeni zielonych wymaganych przez przepisy, itp.; wskaźnik przyjmowany jest dla jednego hektara

α_{srv} – wskaźnik szacowanej średniej wielkości powierzchni terenów serwisowych wymaganych do obsługi na autonomicznej nieruchomości – terenu – prowadzonej działalności gospodarczej, usługowej lub techniczno-produkcyjnej, określany dla danego typu przeznaczenia terenu, wyrażony w hektarach; wskaźnik ten uwzględnia przypadającą na taki teren niezbędną ilość przestrzeni manewrowych, parkingowych na terenach prywatnych, zieleni buforowej, itp.; wskaźnik przyjmowany jest dla jednego hektara,

μ_x – współczynnik profilu urbanizacji, określający ile autonomicznych nieruchomości – lokali, działek, terenów – mieści się w hektarze,

τ_x – teren zainwestowany określonego typu (przeznaczenia) „x"; przez teren zainwestowany rozumie się teren już przekształcony, a więc nie wyznaczony w planach lub studiach, lecz wyłącznie ten, na którym zrealizowano zamierzenia inwestycyjne zgodne z dokumentami planistycznymi,

ΣT_{inv} – suma terenów zainwestowanych w gminie (wszystkich typów),

a, b, c … x – współczynniki wagowe przyporządkowywane wg autorskiego klucza poszczególnym typom terenów usługowych lub techniczno-produkcyjnych, występujące

fakultatywnie we wzorach, w których nie dysponuje się dokładnymi danymi i proporcje poszczególnych typów należy antycypować na podstawie obserwacji, aproksymacji lub innych technik redukcji błędu,

v – intensywność zabudowy wyrażona jest stosunkiem dopuszczalnej powierzchni całkowitej budynków do powierzchni działki (lub zespołu działek) przyporządkowanej tym budynkom; w obliczeniach przyjmuje się maksymalną intensywność, która dla uproszczenia utożsamiana jest z liczbą dopuszczalnych kondygnacji,

G_r – gęstość rzeczywista wyrażająca stosunek ilości użytkowników przestrzeni na terenach zurbanizowanych do wielkości tych terenów w hektarach, określony formułą [2],

[2] $G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$ *[os./ha]*

G_F – gęstość projektowana wyrażająca stosunek docelowej ilości użytkowników przestrzeni na terenach zurbanizowanych do wielkości tych terenów w hektarach, określony formułą [3],

[3] $G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$ *[os./ha]*

Γ – wskaźnik gęstości urbanizacji wyrażający stosunek gęstości projektowanej do gęstości rzeczywistej; stanowi jeden z kluczowych wskaźników efektywności urbanizacji i jest wyrażony formułą [4],

[4] $\Gamma = G_F / G_r$

optymalne dla Γ są wartości wyższe, niż 1, choć w praktyce proces urbanizacyjny polega na przeplatających się zjawiskach fluktuacji stanów tkanki przestrzennej przeznaczonej do zainwestowania – dodawanie nowych terenów zawsze powoduje inflację, rozrzedzenie zabudowy, zatem należy przyjąć, że w żadnym momencie na osi czasu wskaźnik gęstości urbanizacji nie powinien być niższy niż 0,75 (założenie teoretyczne),

A – chłonność umowna to zdolność danego terenu do przyjęcia określonej ilości pełnowartościowych obiektów akumulujących przeznaczenie podstawowe (i dodatkowo – uzupełniające) oraz ilości użytkowników na danym terenie; należy tu zwrócić uwagę na fakt, że od standardu przyjmowanej ilości obiektów, działek, lokali, ale i ilości pożytkujących je ludzi zależy skala urbanizacji,

A_S – chłonność obowiązująca to chłonność umowna zaprojektowana i wyznaczona w aktualnych dokumentach definiujących politykę przestrzenną (obowiązujące SUiKZP); chłonność ta wyznacza – przy założeniach brzegowych określonych w SUiKZP – poziom maksymalnego wysycenia danego obszaru przy zachowaniu racjonalnego wskaźnika określającego liczbę użytkowników przestrzeni (stałych i czasowych)

[5] $A_S = A_{S_MN\text{-}avg} + A_{S_MW\text{-}avg} + A_{S_U\text{-}avg} + A_{S_P\text{-}avg} + \ldots + A_{S_X\text{-}avg}$

A_F – chłonność projektowana to chłonność umowna zaproponowana w projekcie dokumentu definiującego politykę przestrzenną (projektowane SUiKZP),

[6] $A_F = A_{F_MN\text{-}avg} + A_{F_MW\text{-}avg} + A_{F_U\text{-}avg} + A_{F_P\text{-}avg} + \ldots + A_{F_X\text{-}avg}$

W poniższej tabeli (tab. 8) przedstawiono zestawienie powierzchni istniejących terenów inwestycyjnych z uwzględnieniem towarzyszącej istniejącej infrastruktury technicznej i drogowej w Gminie Nur. Wykorzystane dane pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z własnych informacji zdobytych podczas inwentaryzacji. Wybrano następujące kierunki:

- *użytki rolne - grunty rolne zabudowane,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – drogi,*
- *grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – kolejowe.*

Tab. 8. Powierzchnia terenów inwestycyjnych w Gminie Nur wg danych GUS

INWESTYCYJNE KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI*	POWIERZCHNIA [ha]	ŹRÓDŁA	CZĘŚĆ POWIERZCHNI GMINY [%]
grunty pod wodami łącznie	210,00	BDL	2,188
grunty leśne ogółem	2004,11	BDL	20,876
grunty leśne publiczne	194,44	BDL	2,025
grunty leśne prywatne	1809,67	BDL	18,851
użytki rolne ogółem	7204,00	BDL	75,042
użytki rolne - bez gruntów zabudowanych	6717,05	suma BDL	69,969
użytki rolne - grunty orne	5381,00	BDL	56,052
użytki rolne - sady	67,40	BDL	0,702
użytki rolne - łąki i pastwiska (trwałe)	1217,00	BDL	12,677
użytki rolne - pod rowami	22,60	BDL	0,235
użytki rolne - nieużytki	29,05	BDL	0,303
użytki rolne - grunty zabudowane	271,11	BDL,GmN	2,824
użytki rolne - grunty przeznaczone pod zabudowę (w MPZP lub WZ)	82,79	BDL,GmN	0,862
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe jednorodzinne	47,06	BDL,GmN	0,490
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe jednorodzinne	47,06	BDL,GmN	0,490
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	2,52	BDL,GmN	0,026
grunty zabudowane i zurbanizowane - inne tereny zabudowane (w tym usługi)	16,21	BDL	0,169
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	16,88	BDL	0,176
grunty zabudowane i zurbanizowane - drogi	207,32	GmN	2,160
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny kolejowe	0,00		0,000
grunty zabudowane i zurbanizowane - niezabudowane	24,95	BDL	0,260

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL), danych Gminy Nur (GmN).

Podczas tworzenia bilansu wykorzystano również zestawienie powierzchni istniejących terenów inwestycyjnych na terenie gminy Nur przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur – uchwała Nr XXIII/157/17 Rady Gminy Nur z dnia 2 marca 2017 r., uchwała Nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r. oraz uchwała Nr XV/100/20 Rady Gminy Nur z dnia 14 maja 2020 r. w częściach obowiązujących.

Zostały one oznaczone następującymi symbolami litrowymi, grupującymi tereny inwestycyjne o funkcjach podobnych:

- *RM – tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej,*
- *RMU – tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej z usługami,*
- *MN – tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,*
- *MNU – tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych,*
- *MW – tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,*
- *ML – tereny przeznaczone dla zabudowy rekreacji indywidualnej,*
- *U – tereny przeznaczone dla usług,*
- *UM – tereny przeznaczone dla usług i zabudowy mieszkaniowej,*
- *UTS – tereny przeznaczone dla usług turystyki, sportu i rekreacji,*
- *PU – tereny przeznaczone na cele produkcyjne, magazynowo-składowe i usługowe.*

Poszczególne typy terenów, ze względu na istniejące między nimi zasadnicze różnice, będące pochodną tego, jak te tereny są faktycznie użytkowane i jak złożone procesy na nich się odbywają, utrudniają zachowanie pełnej jednoznaczności bilansowania terenów inwestycyjnych, całą analizę należy zatem uznać za proces prognostyczny, aproksymujący możliwy rozwój wydarzeń i kształt docelowy zagospodarowania (w ślad za zdefiniowanymi potrzebami). Zabudowa mieszkaniowa obejmuje nie tylko procesy związane z zamieszkaniem, ale, w ograniczonym zakresie, także aktywizację gospodarczą (np. w wolnych zawodach – SOHO, itp.), występują tu też zredukowane, lecz niemożliwe do pominięcia procesy związane z rekreacją (np. wizyty gości skutkujące modyfikacją parametrów obsługi komunikacyjnej itp.). Pomimo założonej wielostopniowej weryfikacji (w opracowaniu skorzystano z obliczeń własnych) pozostaje do uwzględnienia skala błędu wyrażona jego tolerancją. Wynika ona również z charakteru materiałów przekazanych projektantowi przez Zamawiającego (będąca skutkiem braku korelacji między opracowaniem studium i planów miejscowych w kontekście cyfrowych materiałów kartograficznych). Z tej przyczyny przygotowano załączniki graficzne ukazujące stan wykazany w SUiKZP (stan istniejący i projektowany przed zmianą studium) oraz stan po wprowadzeniu zmian SUiKZP. Załącznik graficzny nr 1 zatytułowany „Tereny inwestycyjne w Gminie Nur w podziale na sołectwa, wyznaczone w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur" prezentuje stan zarządzania przestrzenią w chwili sporządzania analiz. Załącznik graficzny nr 2 zatytułowany „Projektowane tereny inwestycyjne w Gminie Nur w podziale na sołectwa, na tle dotychczas wyznaczonych terenów w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur" prezentuje stan wprowadzany zmianą studium. Wymienione wyżej rysunki są dostępne w dokumencie analitycznym.

Poszczególne kategorie terenów są w sposób zróżnicowany rozmieszczone na obszarze Gminy Nur. W związku z nierównomierną dystrybucją oraz asymetrycznymi potrzebami poszczególnych miejscowości w modelu symulującym demograficzne przemiany zauważa się nieco odmienną dynamikę przyrostu ludności w poszczególnych sołectwach. Także kształtowanie programu przestrzennego dla poszczególnych sołectw musi odzwierciedlać odmienne składowe, potrzeby i wynikowy stan przestrzeni pod względem zagospodarowania. Analiza w obrębie poszczególnych sołectw objęła stan wyznaczony w dotąd obowiązującym SUiKZP oraz stan różnicowy, wprowadzany zmianą SUiKZP.

Godlewo Wielkie

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,8512	1,0459
PU	produkcja, magazyny i usługi	3,2951	3,2951
RM	zabudowa zagrodowa	6,2346	6,8347
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	19,4044	19,4044
L	liczba mieszkańców [2019]	134	$\Delta L = +8$
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	142
Λ_{per}	użytkownicy stali	201	209
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	35	35
P	szacowana liczba ludności	236	244
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	7,9192	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	7,9729
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,01**	

Godlewo Warsze i Godlewo Mierniki

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
U	usługi	0,4534	0,4534
PU	produkcja, magazyny i usługi	3,2951	3,2951
RM	zabudowa zagrodowa	32,9321	32,9321
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	7,8872	7,8872
L	liczba mieszkańców [2019]	183	$\Delta L = +8$
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	191
Λ_{per}	użytkownicy stali	200	209
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	28	35
P	szacowana liczba ludności	228	244
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	5,5207	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	5,5207
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,00**	

Godlewo Milewek

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
RM	zabudowa zagrodowa	7,0806	32,9321
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	2,5001	7,8872
ES	tereny fotowoltaiki (elektrownie słoneczne)	0,0000	5,1794
L	liczba mieszkańców [2019]	87	ΔL = 0
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	87
Λ_{per}	użytkownicy stali	90	91
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	5	5
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	95	96
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	9,9480	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	6,5287
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**0,66**	

Kałęczyn

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
RM	zabudowa zagrodowa	21,0980	32,9321
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	2,5001	7,8872
ES	tereny fotowoltaiki (elektrownie słoneczne)	0,0000	5,1794
L	liczba mieszkańców [2019]	115	ΔL = 0
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	115
Λ_{per}	użytkownicy stali	115	115
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	5	5
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	120	120
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	5,6784	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	5,6784
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,00**	

Kamianka

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
ML	zabudowa mieszkaniowa letniskowa	9,7859	8,8008
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	3,7119	3,7119
PU	produkcja, magazyny i usługi	0,7563	0,7563
RM	zabudowa zagrodowa	9,1062	12,1295
L	liczba mieszkańców [2019]	39	ΔL = +3
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	42
Λ_{per}	użytkownicy stali	49	52
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	93	84
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	142	136
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	6,0791	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	5,3620
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**0,88**	

Kossaki

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
ML	zabudowa mieszkaniowa letniskowa	0,5247	0,5247
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	7,4244	8,3492
MNU	zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi	0,6375	0,6375
RM	zabudowa zagrodowa	8,1157	7,8032
L	liczba mieszkańców [2019]	98	ΔL = +9
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	107
Λ_{per}	użytkownicy stali	100	109
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	10	10
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	110	119
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	6,5667	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	7,1227
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,08**	

Kramkowo Lipskie

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*0,1881*	*0,1881*
U	*usługi*	*0,6469*	*0,6469*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*17,2002*	*17,9404*
RMU	*zabudowa zagrodowa i usługi*	*0,5599*	*0,5599*
- - - - -	*zabudowa gospodarki rolnej*	*0,0000*	*4,3542*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*149*	*ΔL = +6*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*155*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*160*	*168*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*28*	*28*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*188*	*196*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*10,1152*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*8,2785*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***0,82***	

Murawskie – Nadbużne

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
ML	*zabudowa mieszkaniowa letniskowa*	*1,7071*	*2,0410*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*1,5902*	*2,6470*
U	*usługi*	*0,3169*	*0,3169*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*12,3414*	*12,3414*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*128*	*ΔL = +26*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*154*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*133*	*159*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*31*	*35*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*164*	*194*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*10,2722*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*11,1939*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***1,09***	

Nur

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	28,3513	29,7465
MNU	zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi	24,5202	33,2762
MW	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	0,5494	0,5494
PU	produkcja, magazyny i usługi	7,1331	5,8641
U	usługi	4,2207	4,2207
UM	usługi i zab. mieszkaniowa	0,8526	0,8526
RM	zabudowa zagrodowa	35,7491	41,1249
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	11,0618	12,6231
L	liczba mieszkańców [2019]	608	ΔL = +79
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	687
Λ_{per}	użytkownicy stali	864	972
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	257	278
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	1121	1250
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	9,9810	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	12,9304
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,30**	

Myślibory

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
RM	zabudowa zagrodowa	6,6154	6,6154
L	liczba mieszkańców [2019]	20	ΔL = 0
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	20
Λ_{per}	użytkownicy stali	20	20
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	1	1
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	21	21
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	3,1408	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	3,1408
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,00**	

Obryte

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1,3350	1,3350
RM	zabudowa zagrodowa	17,3574	17,3574
ES	tereny fotowoltaiki (elektrownie słoneczne)	0,0000	3,1033
L	liczba mieszkańców [2019]	62	ΔL = 0
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	62
Λ_{per}	użytkownicy stali	64	65
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	4	7
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	68	72
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	3,7730	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	3,2680
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**0,87**	

Ołtarze – Gołacze

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	23,0847	23,0847
MNU	zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi	0,0000	3,7142
U	usługi	1,3122	1,3122
UTS	usługi turystyki i sportu	6,5706	6,8235
RM	zabudowa zagrodowa	24,9471	24,9471
ES	tereny fotowoltaiki (elektr. słoneczne)	0,0000	4,8246
L	liczba mieszkańców [2019]	166	ΔL = +26
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	192
Λ_{per}	użytkownicy stali	235	275
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	168	181
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	403	456
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	7,2095	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	7,4729
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,04**	

Ołowskie

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,4798	0,4798
UM	usługi i zab. mieszkaniowa	0,7667	0,7667
RM	zabudowa zagrodowa	7,0517	12,0942
L	liczba mieszkańców [2019]	64	ΔL = 0
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	99
Λ_{per}	użytkownicy stali	68	103
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	8	10
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	76	113
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	9,2779	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	8,3945
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**0,90**	

Strękowo

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MNU	zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi	0,0000	0,1509
U	usługi	0,1810	0,1810
RM	zabudowa zagrodowa	21,4035	21,4628
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	2,1355	3,7300
ES	tereny fotowoltaiki (elektr. słoneczne)	0,0000	4,8585
- - - - -	zabudowa gospodarki rolnej	0,0000	0,8479
L	liczba mieszkańców [2019]	157	ΔL = +6
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	163
Λ_{per}	użytkownicy stali	163	171
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	14	15
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	177	186
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	7,4400	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	5,9829
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**0,80**	

Ślepowrony

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*2,0531*	*2,0531*
MNU	*zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi*	*1,9241*	*1,9241*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*15,5680*	*17,3703*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*69*	*ΔL = +4*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*73*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*75*	*79*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*6*	*6*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*81*	*85*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*4,1364*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*4,3030*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***1,04***	

Zakrzewo – Słomy

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*0,3574*	*0,3574*
MNU	*zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi*	*0,0000*	*0,4062*
PU	*produkcja, magazyny i usługi*	*2,1443*	*2,1443*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*9,1573*	*9,1573*
ES	*tereny fotowoltaiki (elektr. słoneczne)*	*0,0000*	*3,4385*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*63*	*ΔL = +3*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*66*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*91*	*96*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*12*	*13*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*103*	*109*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*8,9035*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*7,2504*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***0,81***	

Zaszków

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	10,2379	10,2379
MNU	zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi	1,1940	1,1940
U	usługi	0,5486	0,5486
UM	usługi i zab. mieszkaniowa	0,9626	0,9626
RM	zabudowa zagrodowa	16,4718	16,4718
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	12,5045	12,5045
L	liczba mieszkańców [2019]	152	$\Delta L = 0$
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	152
Λ_{per}	użytkownicy stali	184	184
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	42	42
P	szacowana liczba ludności	226	226
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	5,4250	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	5,4250
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,00**	

Zaszków – Kolonia

Funkcja	Nazwa funkcji	Stan 2022	Stan projektowany
symbol	opis	ha	ha
RM	zabudowa zagrodowa	14,4426	14,4426
L	liczba mieszkańców [2019]	58	$\Delta L = 0$
P_M	liczba mieszkańców [2051]	n/d	58
Λ_{per}	użytkownicy stali	58	58
Λ_{tmp}	użytkownicy czasowi	2	2
P	szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)	60	60
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	4,1600	n/d
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	n/d	4,1600
Γ	wskaźnik gęstości urbanizacji	**1,00**	

Zuzela

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*6,6821*	*7,4482*
MNU	*zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi*	*8,3001*	*7,5539*
PU	*produkcja, magazyny i usługi*	*4,4311*	*4,4311*
UM	*usługi i zab. mieszkaniowa*	*0,0000*	*1,9160*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*26,9804*	*26,3698*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*173*	*ΔL = +13*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*179*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*257*	*283*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*43*	*75*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*300*	*358*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*6,4548*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*8,9039*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***1,38***	

Żebry Kolonia

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*6,6537*	*6,6537*
PU	*produkcja, magazyny i usługi*	*1,5032*	*1,5032*
UM	*usługi i zab. mieszkaniowa*	*1,8490*	*1,8490*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*28,3408*	*28,3408*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*83*	*ΔL = 0*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*83*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*112*	*112*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*24*	*24*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*136*	*136*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*3,6067*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*3,6067*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***1,00***	

Żebry Laskowiec

Funkcja	*Nazwa funkcji*	*Stan 2022*	*Stan projektowany*
symbol	*opis*	*ha*	*ha*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*2,2109*	*2,2109*
PU	*produkcja, magazyny i usługi*	*0,5315*	*0,5315*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*14,9236*	*14,9236*
RMU	*zabudowa zagrodowa i usługi*	*4,0975*	*4,0975*
ES	*tereny fotowoltaiki (elektr. słoneczne)*	*0,0000*	*5,2608*
L	*liczba mieszkańców [2019]*	*209*	*ΔL = +30*
P_M	*liczba mieszkańców [2051]*	*n/d*	*239*
Λ_{per}	*użytkownicy stali*	*221*	*252*
Λ_{tmp}	*użytkownicy czasowi*	*14*	*15*
P	*szacowana liczba ludności (użytkowników przestrzeni)*	*235*	*267*
G_r	$G_r = (\Lambda_{per} + \Lambda_{tmp}) / \Sigma T_{inv}$	*10,7839*	*n/d*
G_F	$G_F = (P_{per} + P_{tmp}) / \Sigma \alpha_{avg} + \Sigma \alpha_{srv} + \Sigma \alpha_{inf}$	*n/d*	*9,8826*
Γ	*wskaźnik gęstości urbanizacji*	***0,92***	

Na podstawie bilansów przeprowadzonych w sołectwach wykonano scalenie typów powierzchni inwestycyjnych do celów obliczeniowych (wynikające z występowania terenów wielofunkcyjnych, wymagających wielokrotnego przyporządkowania proporcjonalnego do poszczególnych monotypów, czyli np. tereny MN/U rozdzielono odpowiednio na część zajętą przez mieszkalnictwo i część zajętą przez usługi).

Tab. 9. Tabela A integracyjna profili funkcjonalnych

Symbol	*Przeznaczenie terenu*	T_r	*ΔT*	T_F
ML	*zabudowa mieszkaniowa letniskowa*	*12,0177*	*-0,6512*	*11,3665*
MN	*zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna*	*95,2117*	*+4,3376*	*99,5493*
MNU	*zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi*	*36,5759*	*+12,2811*	*48,8570*
MW	*zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna*	*0,5494*	*0,0000*	*0,5494*
PU	*produkcja, magazyny i usługi*	*19,7946*	*-1,2690*	*18,5256*
U	*usługi*	*7,8158*	*0,0000*	*7,8158*
UM	*usługi i zab. mieszkaniowa*	*4,4309*	*+1,9160*	*6,3469*
UTS	*usługi turystyki i sportu*	*6,5706*	*+0,2529*	*6,8235*
RM	*zabudowa zagrodowa*	*353,1175*	*+16,2204*	*369,3379*
RMU	*zabudowa zagrodowa i usługi*	*60,1509*	*+3,1558*	*63,3067*
ES	*tereny fotowoltaiki (elektr. słoneczne)*	*0,0000*	*+26,6651*	*26,6651*
- - - - -	*zabudowa gospodarki rolnej*	*0,0000*	*+5,2021*	*5,2021*

Tab. 10. Tabela B integracyjna profili funkcjonalnych

Symbol	Przeznaczenie terenu	T_r	ΔT	T_F
ML	zabudowa letniskowa	12,0177	-0,6512	11,3665
M	zabudowa mieszkaniowa	122,6935	+13,5092	136,2027
P	produkcja, magazyny	13,8562	-0,8883	12,9679
U	usługi	45,8739	+5,5916	51,4654
UTS	usługi turystyki i sportu	6,5706	+0,2529	6,8235
RM	zabudowa zagrodowa	395,2231	+16,2204	413,6526
ES	tereny fotowoltaiki (elektr. słoneczne)	0,0000	+26,6651	26,6651
- - - - -	zabudowa gospodarki rolnej	0,0000	+5,2021	5,2021

Tab. 11. Tabela C integracyjna profili funkcjonalnych

Symbol	Przeznaczenie terenu	T_r	ΔT	T_F
M	zabudowa mieszkaniowa	529,9343	+31,2874	561,2218
P	produkcja, magazyny	13,8562	+25,7768	39,6330
U	usługi	52,4445	+5,8445	58,2889
IF	infrastruktura rolno-gospodarcza	0,0000	+5,2021	5,2021

Tab. 12. Tabela bilansowania projektowanej liczby użytkowników

Symbol	Przeznaczenie terenu	L	ΔL	P_M
ML	zabudowa mieszkaniowa letniskowa	4	0	4
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	866	+93	959
MNU	zab. mieszkaniowa jednorodzinna i usługi	229	+78	307
MW	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	75	0	75
UM	usługi i zab. mieszkaniowa	21	+4	25
RM	zabudowa zagrodowa	1370	+61	1431
RMU	zabudowa zagrodowa i usługi	251	+10	261

Poniższa tabela podsumowuje tendencje urbanizacji wraz z ich oceną. Wskaźniki wyraźnie pokazują, że w większości miejscowości uzyskuje się, pomimo przyrostu i nieuchronnego procesu inflacji tkanki zurbanizowanej, zagęszczenie zabudowy. Jest to tendencja pożądana z punktu widzenia zasad zrównoważonego rozwoju. Oznacza to bowiem efektywniejsze wykorzystanie zarówno terenów inwestycyjnych nowoprojektowanych, jak i dotychczas wyznaczonych. Oznacza również, że nowe tereny nie destabilizują gospodarki przestrzennej i stanowią prawidłowe ekstensje istniejących struktur osadniczych lub wielofunkcyjnych. Niekorzystny proces dotyczy jednej miejscowości (Godlewo Milewek), co kompensowane jest w sposób prawidłowy w bilansach pozostałych miejscowości. Dla części miejscowości wskaźnik pokazuje naturalne, w sytuacji poszerzania terenów inwestycyjnych, czasowe rozrzedzenie tkanki (w mniejszym stopniu Ołowskie i Żebry Laskowiec, w większym Kamianka, Kramkowo Lipskie, Obryte, Strękowo i Zakrzewo-Słomy).

Dzięki kompleksowej analizie i prognozie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy (prognoza liczby ludności, prognoza liczby i powierzchni nowych przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych), wyznaczono realne zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne na terenie Gminy Nur. Założono, że 100% nowych mieszkańców Gminy osiedli się w zabudowie jednorodzinnej, gdyż tereny MW (zabudowa wielorodzinna) są już zabudowane, a żadnych innych terenów tego typu nie wyznaczono. W obliczeniach przyrostu liczby ludności posłużono się wynikami scenariusza 8. prognozy demograficznej. Scenariusz ten

zakłada dalsze stopniowe obniżanie się liczby ludności do roku 2032, kiedy to liczba ludności osiągnie minimum 2538 mieszkańców. Od tego momentu zakłada się, że zarówno prowadzona polityka na szczeblu gminnym, ale nade wszystko polityka centralna, przyniosą pozytywne skutki demograficzne, z rezultatem w postaci wzrostu liczby ludności o 256 osób (rok 2051). Uwzględnienie takiego scenariusza, w którym przyrost po 30 latach stabilizuje się i zaczyna być umiarkowanie dodatni, uzasadnia wyznaczenie i zaprojektowanie odpowiedniej ilości nowych terenów zabudowy, z której korzystać będą nowi mieszkańcy.

Tab. 13. Tabela weryfikacji tendencji urbanizacyjnych – wskaźniki gęstości urbanizacji

Miejscowość	Tereny inwestycyjne [ha]	Wskaźnik gęstości urbanizacji
Godlewo Wielkie	30,5801	1,01
Godlewo Warsze i Mierniki	41,2727	1,00
Godlewo Milewek	14,7601	0,66
Kałęczyn	21,0980	1,00
Kamianka	25,3985	0,88
Kossaki	17,3146	1,08
Kramkowo Lipskie	23,6895	0,82
Nur	128,2575	1,30
Murawskie Nadbużne	17,3463	1,09
Myślibory	6,6154	1,00
Obryte	21,9318	0,87
Ołowskie	13,3407	0,90
Ołtarze-Gołacze	64,7063	1,04
Strękowo	31,2311	0,80
Ślepowrony	21,8475	1,04
Zakrzewo Słomy	15,5037	0,81
Zaszków	41,9194	1,00
Zaszków Kolonia	14,4426	1,00
Zuzela	47,7190	1,38
Żebry Kolonia	38,3467	1,00
Żebry Laskowiec	27,0243	0,92
Wypadkowa dla Gminy Nur	664,3458	1,05

Oprócz wskazanej metody analitycznej charakterystycznej dla metodologii FAST, uzasadnienie i triangulacja przeprowadzonych w ten sposób badań (czyli weryfikacja ustaleń uzasadniających możliwość wyznaczenia dodatkowych terenów inwestycyjnych zawartych w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur) nastąpiły w kontekście obowiązujących dotąd zapisów, istniejących profili funkcjonalnych (form przeznaczenia) oraz projektowanych profili funkcjonalnych. Katalog oznaczeń (symboli literowych) pozostawiono niezmieniony. Pośród typów terenów wyróżniono te, które wprowadzają funkcję inwestycyjną w obszarze chronionym oraz te w obszarze niechronionym.

Przyjęto do sprawdzenia dane, jak również wygenerowano ostateczne obliczenie powierzchni całkowitej zabudowy w kategoriach – zabudowy mieszkaniowej, zabudowy usługowej oraz zabudowy przemysłowej integrując je wg klucza związanego z przeznaczeniem i pokazanego powyżej w tabelach integracyjnych profili funkcjonalnych (tabele 20, 21 i 22).

Skonstruowana matryca analityczna (tab. 25) pozwoliła na wyliczenie prognozowanego wyniku przy zestawieniu trzech metodologii obliczeniowych wybrano tę najbardziej ostrożną. Wskazania studium co do parametrów zabudowy i zagospodarowania uznano jako dane podstawowe, zmodyfikowane o współczynniki efektywności (występujące w rzeczywistości ograniczenia zdolności do wykorzystania potencjału zabudowy w 100%). Stan istniejący zagospodarowania terenów zurbanizowanych został stwierdzony na podstawie danych GUS, przeprowadzonej inwentaryzacji oraz analiz własnych, a zaktualizowany został na bazie ortofotomap. Zakładana suma nowych, projektowanych terenów inwestycyjnych to około 70 ha, natomiast terenów z prawem zabudowy mieszkaniowej (monofunkcja lub tereny wielofunkcyjne MNU, UM, RMU) 39,6 ha. Docelowa przewidywana powierzchnia terenów zainwestowanych w przyszłości – perspektywie 30-letniej, po uwzględnieniu ustawowej poprawki wynoszącej 30% powierzchni projektowanych terenów (maksymalne dopuszczalne zwiększenie zapotrzebowania wyniku analiz, prognoz i bilansów), wynosi około 198 ha. Jak opisano to już wyżej, perspektywa 30 lat bilansowania terenów inwestycyjnych uzasadnia dodawanie niewielkich w skali Gminy, nowych obszarów zabudowy pomimo zmniejszenia ogólnej liczby mieszkańców do roku 2032, gdyż według scenariusza nr 8 liczba ludności w roku 2051 wzrośnie do 2904. Ponadto uwzględniono także i to, że kierunek zmian wyraża potrzeby społeczne, które mieszczą się w ustawowych kryteriach umożliwiających projektowane przekształcenia (między innymi wskazana w ustawie 30% rezerwa). Należy mieć również na uwadze, że potencjał zabudowy formowany jest nie tylko przez stałych rezydentów budynków mieszkalnych, lecz przez użytkowników stałych i czasowych korzystających z infrastruktury społecznej, usług, miejsc pracy, itd.

W tabeli 25 przeprowadzono bilansowanie powierzchni użytkowych w poszczególnych kategoriach przeznaczenia terenów stosując metodologię FAST do wyznaczania chłonności oraz przeprowadzono weryfikację poprawności przyjęcia założeń planistycznych oraz uzasadnienia zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. W kolumnie 13 wartość dodatnia pokazuje zasadność zaprojektowania określonej powierzchni (kolor zielony), natomiast ujemna pokazuje brak poprawności. W kolumnie 14, podobnie, weryfikując zapotrzebowanie należy zwrócić uwagę na to, że wartości dodatnie pokazują deficyt i potrzebę doprojektowania określonej funkcji. Wartości cząstkowe, z poszczególnych obszarów Gminy lub miejscowości/sołectw służą do diagnozowania, natomiast do bilansu całościowego służą obliczenia dla całej Gminy – negatywny wynik w pojedynczym sołectwie nie musi być poprawiany, jeśli dla całej Gminy wynik bilansowana wypada prawidłowo (dodatnio, pozytywnie). Nie wszystkie funkcje w analizie ujawniły się jako funkcje potrzebne ze względów zarządzania przestrzenią na szczeblu Gminy, jednak potrzeby takie umotywowane są wyrażanymi pisemnie lub na spotkaniach roboczych oraz w formach partycypacji społecznej, oczekiwaniami społecznymi. W całościowym bilansie funkcje te znajdują swoje uzasadnienie (wartości podsumowujące w kolumnie 14 są dodatnie – zatem całość projektu spełnia wymogi ustawy).

Zmieniający się w czasie standard mieszkaniowy w Gminie Nur uwidacznia tendencję do zwiększania powierzchni przeznaczonej na 1 mieszkańca. W 2010 roku na 1 mieszkańca przypadało 34,8 m^2, w 2015 roku było to 38,1 m^2, a w 2019 roku 40,5 m^2 (w powiecie średnia wyniosła 32,1 m^2). Oznacza to przyrost metrażu o ponad 16%. Równocześnie zmniejszyła się liczba budynków mieszkalnych w Gminie – jest ich teraz, to jest w 2020 roku, 1204, o 38 mniej, niż w 2019 roku. Dane te wskazują na proces dekapitalizacji substancji budowlanej i konieczność zastępowania starej substancji, niemożliwej do utrzymywania ze względów technicznych lub ekonomicznych pomimo niekiedy posiadanych wartości kulturowych – budynki zdekapitalizowane wymagają zatem zastąpienia nowymi. Istnieje tu zależność – następuje odpływ, zwłaszcza młodej części populacji, z Gminy, natomiast brak nowej substancji budowlanej bywa przyczyną braku perspektyw do rozwoju na miejscu – inwestowanie w sieci uzbrojenia podziemnego, drogi oraz umożliwianie mieszkańcom realizacji przedsięwzięć budowlanych jest zatem sposobem na utrzymanie potencjału demograficznego i odwrócenie dotychczas niekorzystnych tendencji w tym względzie. Tendencja ta wynika wprost z danych statystycznych GUS BDL (relacja między liczbą ludności a metrażem przypadającym na osobę) – tendencji wzrostu metrażu na osobę towarzyszy ubytek substancji zabudowy mieszkaniowej. Potwierdzają to także dane dotyczące ilości lokali mieszkalnych, gdzie zwrócono (wyżej) uwagę na fakt redukcji ilości lokali mieszkalnych z ponad 1240 do 1204.

Tab. 14. Powierzchnie terenów inwestycyjnych w Gminie Nur oraz powierzchnie całkowite względem typów zabudowy wg inwentaryzacji i ustaleń planistycznych, w tym projektu zmiany SUiKZP

Symbol SUiKZP	Pow.	Faktyczne wykorzystanie	Tereny do potencjalne zabudowy	Liczba osób zam.	Tereny projektowane	Liczba osób zam. proj.	Tereny faktycznie do wykorzystania	Analiza istniejącej zabudowy	Analiza szacowanego maksimum zainwestowania	Analiza projektowanych zmian zainwestowania	Analiza skumulowanego proj. zainwestowania	Weryfikacja poprawności zaproj. struktur	Weryfikacja zapotrzebowania
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	[ha]	[ha]	[ha]		[ha]		[ha]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]
ML na terenach nieobj. ochroną	5,6831	1,9901	3,6930	2	-0,6512	0	3,0418	496,00	7547,85	0,00	2448,00	5099,85	-1952,00
ML na terenach objęty ch ochroną	6,3346	4,0607	2,2739	2	0,0000	0	2,2739	496,00	4434,22	0,00	2448,00	1986,22	-1952,00
MN na terenach nieobj. ochroną	59,4518	48,3044	11,1474	553	4,3376	74	15,4850	22396,50	25393,50	2723,20	23073,60	2319,90	2046,10
MN na terenach objęty ch ochroną	35,7599	31,8203	3,9396	313	0,0000	19	3,9396	12676,50	13446,00	699,20	12217,60	1228,40	1158,10
MNU na terenach nieobj. ochroną	28,6871	23,0762	5,6109	177	11,8773	62	17,4882	8243,78	29309,74	11560,24	21925,36	7384,38	-2121,35
MNU na terenach objęty ch ochroną	7,8888	7,0016	0,8872	52	0,4062	16	1,2934	2421,90	4714,02	774,92	3033,64	1680,38	163,18
MW	0,5494	0,5494	0,0000	75	0,0000	0	0,0000	1672,50	3037,50	0,00	1672,50	1365,00	0,00
PU na terenach nieobj. ochroną	17,8024	9,9004	7,9020	0	-1,2690	0	6,6330	7920,32	41313,32	-4124,25	21557,25	19756,07	-17761,18
PU na terenach objęty ch ochroną	1,9922	1,2837	0,7085	0	0,0000	0	0,7085	924,26	4399,13	0,00	2125,50	2273,63	-1201,24
U na terenach nieobj. ochroną	6,1286	4,7952	1,3334	0	0,0000	0	1,3334	7672,32	25036,40	0,00	8800,44	16235,96	-1128,12
U na terenach objęty ch ochroną	1,6872	1,6071	0,0801	0	0,0000	0	0,0801	2249,94	5116,65	0,00	480,60	4636,05	1769,34
UM na terenach nieobj. ochroną	4,4309	3,2164	1,2145	21	1,5087	21	2,7232	5675,10	8763,17	3488,46	6447,36	2315,81	2716,20
UM na terenach objęty ch ochroną	0,0000	0,0000	0,0000	0	0,4073	4	0,4073	0,00	758,15	758,15	758,15	0,00	0,00
UTS	6,5706	5,6178	0,9528	0	0,2529	0	1,2057	3370,68	13811,28	1011,60	4822,80	8988,48	-440,52
RM na terenach nieobj. ochroną	198,9387	154,2086	44,7301	1083	10,7400	48	55,4701	41242,28	48942,90	2303,40	44394,31	4548,59	-848,63
RM na terenach objęty ch ochroną	154,1788	122,3503	31,8285	287	0,2189	13	32,0474	11051,00	15089,38	486,61	12241,78	2847,60	-704,17
RMU na terenach nieobj. ochroną	43,7356	35,2008	8,5348	214	10,7400	8	19,2748	7421,61	19878,57	5635,60	17007,80	2870,77	-3950,59
RMU na terenach objęty ch ochroną	16,4153	13,8800	2,5353	37	0,0000	2	2,5353	1283,92	3720,99	66,40	2245,54	1475,45	-895,22
ES	0,0000	0,0000	0,0000	0	26,6651	0	26,6651	0,00	2666,51	533,30	533,30	2133,21	0,00
zabudow a gosp. rolnej	0,0000	0,0000	0,0000	0	5,2021	0	5,2021	0,00	13005,25	2601,05	2601,05	10404,20	0,00
KDx x	219,5661	136,1310	83,4351	0	3,0485	0	86,4836						
Suma M	562,0540	445,6588	116,3952	2812	39,5848	267	155,9800	115077,08	185035,99	28496,18	149913,63	35122,36	-6340,37
SUMA INW,	**596,2350**	**468,8630**	**127,3720**		**70,4359**		**197,8079**	**137214,60**	**290384,53**	**28517,88**	**190834,57**	**99549,95**	**-25102,09**
SUMA	**815,8011**	**604,9940**	**210,8071**		**73,4844**		**284,2915**	**137214,60**	**290384,53**	**28517,88**	**190834,57**	**99549,95**	**-25102,09**

Źródło: opracowanie własne.

MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ, WYRAŻONE W ILOŚCI POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY, W PODZIALE NA FUNKCJE ZABUDOWY

Poniżej przedstawiono zestawienie powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy, które otrzymano na podstawie wyliczeń uwzględniających parametry zawarte w rozdziale zatytułowanym MECHANIKA PROGNOSTYKI CHŁONNOŚCI INWESTYCYJNEJ – POJĘCIA, FORMUŁY opracowania.

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową jest obiektywizowane w największym stopniu tam, gdzie dotyczy wielokryterialnych standardów życia i zamieszkania. Dla Gminy Nur obecnie obowiązujące i przywołane wyżej w opracowaniu standardy wynikają ze statystycznie wyznaczonego średniego metrażu lokalu (40,5 m^2 na osobę) oraz obowiązujących w Gminie standardów i wzorców form zamieszkania. Dane te należy przyjmować z uwzględnieniem ograniczeń średniego metrażu, będącego w istocie odzwierciedleniem negatywnych tendencji społeczno-gospodarczych), które dostrzec można tym silniej, gdy dane Gminy Nur analizuje się w relacji do elementów komparatywnych w powiecie, województwie, a nawet całym kraju. Kreowanie standardu mieszkaniowego jest bezpośrednio zależne od kondycji finansowej mocodawcy takiego procesu oraz od lokalizacji przestrzennej z całokształtem jej kontekstu. Standard taki wyraża zarówno profil zawodowy, społeczny, jak i naturalne ograniczenia proksemiczne i skończony (warunkowo) zasób ludzkich potrzeb (np. nie jest racjonalny standard 500 m^2 na osobę, pomimo, że pojedynczych użytkowników mogłoby być na to stać). Standard dla usług i przemysłu jest odmienny, gdyż lokalizacja jedynie w części zależna jest od ludności, miejsc zamieszkania, charakterystyki terenowej (odległość dojazdu do miejsca pracy może być, niekiedy dość znacznie, modyfikowana). Stąd należy mieć na uwadze, że przyjmowane tu powierzchnie ujęto w ramach arbitralnie przyjętych założeń określających formy zagospodarowania, które mogą, ale nie muszą się ziścić. W perspektywie 30 lat obiekty usługowe i przemysłowe mogą prezentować różny sposób – intensywny, ekstensywny, liniowy – zagospodarowania i zabudowy, a co za tym idzie, mogą dezaktualizować przyjęte w modelu wzorce, powszechne w 2022 roku i będące emanacją uporządkowanego, konstruktywnego sposobu zrównoważonego zagospodarowania przestrzeni. Rozpiętość danych wyznaczających zapotrzebowanie np. dotycząca usług może być definiowana jako zmienny w czasie katalog oczekiwań użytkowników, dodających do listy usług pożądanych nowe elementy, pomimo, że kondycja finansowa nie musi tych oczekiwań uzasadniać (względnie odwrotnie – kondycja może być nadspodziewanie dobra, pomimo braku zwyczajowej minimalnej grupy odbiorców, jaka zwykle uzasadnia powstanie określonej instytucji, placówki, itp.).

CHŁONNOŚĆ, POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY, OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ, ROZUMIANĄ JAKO MOŻLIWOŚĆ LOKALIZOWANIA NA TYCH OBSZARACH NOWEJ ZABUDOWY, WYRAŻONĄ W POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY, W PODZIALE NA FUNKCJE ZABUDOWY

Z uwagi na brak jednoznacznej prawnej definicji pojęcia „obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej” uznaje się, że w graniach gminy Nur zwarte struktury funkcjonalno-przestrzenne terenów zabudowanych istnieją w ścisłych centrach poszczególnych miejscowości i są określane (dla obszaru wiejskiego) przez tkankę ciągłą lub niemal ciągłą (niewielkie przerwy lub ubytki w obszarach zurbanizowanych). Nie mogą zatem wchodzić w skład tych struktur rozproszone ciągi ulicowe zagród rolniczych, o ile występują one w znacznym dystansie od obszarów o stosunkowo dużej miąższości lub kompleksów (niemal) nieprzerwanej zabudowy istniejącej. Projekt Studium zakłada przeznaczenie pod nowe obszary inwestycyjne przede wszystkim terenów uzupełniających dotychczas wytworzoną tkankę urbanistyczną i ruralistyczną, a więc tereny wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz w centrach sołectw. Zatem proponowany w projekcie Studium zakres przestrzenny nowych terenów inwestycyjnych wpisuje się w wyliczone zapotrzebowanie a jego wielkość szacuje się zgodnie z danymi przedstawionymi w poniżej tabeli.

Tab. 15. Chłonność wykorzystana obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (zabudowa istniejąca).

Ogólne przeznaczenie terenu	opis zabudowy	Model FAST [m²]	Model sprawdzający [m²]	Modelowane maksimum [m²]	Wartość przyjmowana do bilansu [m²]
MN (w tym RM)	mieszkaniowa	103621	107538	113320	103621
U	usługowa	22360	26791	26856	22360
P	przemysłowa	6191	8886	12105	6191
				RAZEM	**132171**

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 16. Chłonność obszarów niezabudowanych stanowiących uzupełnienie w pełni wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej, terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (względnie SUiKZP) oraz projektowanych w SUiKZP

Ogólne przeznaczenie terenu	opis zabudowy	Model FAST [m²]	Model sprawdzający [m²]	Modelowane maksimum [m²]	Wartość przyjmowana do bilansu [m²]
MN (w tym RM)	mieszkaniowa	129934	142899	158047	129934
U	usługowa	34693	41075	67819	34693
P	przemysłowa	17111	17242	34665	17111
				RAZEM	**181738**

Źródło: opracowanie własne.

Uznano, arbitralnie, że wartości generowane przez model sprawdzający są mniej reprezentatywne dla Gminy Nur, co spowodowane jest większą odchyłką w stosunku do danych statystycznych (w modelowaniu stanu istniejącego; z wyłączeniem zabudowy mieszkaniowej, gdzie odchyłka jest mniejsza). Maksimum dopuszczalnej zabudowy ustalono przyjmując następujące wytyczne:
- standard metrażu przyjęty dla Gminy Nur wg roku 2019 wynosi 40,5 m^2,
- liczba ludności wyznaczona modelem prognostycznym na 30 lat naprzód (do roku 2051) – 2904 osób,
- wskaźnik deterioracji i koniecznej wymiany istniejącej substancji mieszkaniowej, przy przyjętym cyklu 50 letnim – 3,8% substancji w okresie 30 lat,
- przyjmowany zgodnie z treścią regulacji ustawowych bufor 30% dodatkowej powierzchni, jaką można zaprojektować.
Biorąc pod uwagę powyższe maksymalna powierzchnia całkowita zabudowy mieszkaniowej wynosi:

129933,57 m^2

Dla zabudowy mieszkaniowej wartością odnoszoną dla projektowania jest suma powierzchni całkowitej zabudowy mieszkaniowej istniejącej, możliwej do wybudowania na terenach już wyznaczonych w MPZP i SUiKZP oraz projektowanej w aktualnej zmianie SUiKZP:

103621+20112 = 123733 m^2 < 129934 m^2

gdzie wartość prognozowanej powierzchni całkowitej mieszkaniowej w obiektach powstałych na terenach wyznaczonych w zmianie SUiKZP (projekt) wynosi 20112 m^2. Powyższe oznacza, że spełnione są warunki nieprzekroczenia wartości granicznej i do wykorzystania pozostaje w Gminie Nur bufor wielkości 6201 m^2 – na cele zabudowy mieszkaniowej.
Biorąc pod uwagę wyniki analiz maksymalna powierzchnia całkowita zabudowy usługowej wynosi:

34693,42 m^2

Dla zabudowy mieszkaniowej wartością odnoszoną dla projektowania jest suma powierzchni całkowitej zabudowy mieszkaniowej istniejącej, możliwej do wybudowania na terenach już wyznaczonych w MPZP i SUiKZP oraz projektowanej w aktualnej zmianie SUiKZP:

22360+7147 = 29507 m^2 < 34693 m^2

gdzie wartość prognozowanej powierzchni całkowitej usługowej w obiektach powstałych na terenach wyznaczonych w zmianie SUiKZP (projekt) wynosi 7147 m^2. Powyższe oznacza, że spełnione są warunki nieprzekroczenia wartości granicznej i do wykorzystania pozostaje w Gminie Nur bufor wielkości 5186 m2 – na cele zabudowy usługowej.

Biorąc pod uwagę profil przemysłowy należy zauważyć, że nie projektuje się obiektów stricte przemysłowych, lecz jedynie pole służące do pozyskiwania energii słonecznej – OZE. Są to obszary niegenerujące żadnej trwałej formy użytkowania przez człowieka, która wiązałaby się z jego obecnością, a zatem nie mogą i nie powinny być ujmowane w bilansie. Obszary dotąd wyznaczone w SUiKZP na cele przemysłowe zostały pomniejszone na rzecz funkcji RMU.

WNIOSEK: wartość graniczna maksymalnego dopuszczalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę (wyznaczona wg treści ustawy i analiz własnych) jest większa od sumy powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej a także większa od sumy powierzchni użytkowej zabudowy usługowej; pozostała kategoria przeznaczenia terenów - tereny przemysłowe P – także spełnia warunek, gdyż jedyną formą powiększenia obszarów przemysłowych jest ES – obszary pozyskiwania energii odnawialnych. W związku z tym przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, na których taką zabudowę wyznaczono w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz poza zwartymi strukturami funkcjonalno-przestrzennymi jednostek osadniczych.

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ SPOŁECZNEJ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

POTRZEBY INWESTYCYJNE GMINY WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH, ZWIĄZANE Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY

Przy poniższych założeniach sformułowano wyliczenia określające możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej:
- wydatki ogółem do 2031 r. zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Nur, w dalszej perspektywie na poziomie średniorocznym ok. 11 000 000 zł;
- wydatki majątkowe na poziomie średniorocznym około 5% wydatków ogółem.

Tab. 17. Wydatki w gminie Nur wraz z prognozą w latach 2000-2031

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe
2000	3 813 296,00	417 338
2001	4 237 967,00	459 514
2002	4 069 143,00	314 598
2003	5 277 129,00	1 276 635
2004	5 082 205,00	1 268 936
2005	4 544 915,00	177 264
2006	6 976 878,42	1 461 531,20
2007	7 027 623,83	1 451 662,22
2008	8 535 406,41	1 398 480,84
2009	9 157 784,84	2 485 379,04
2010	8 056 102,98	1 017 433,35
2011	10 339 070,78	2 941 105,68
2012	9 384 575,31	1 645 110,00
2013	8 432 214,44	759 918,19
2014	10 830 978,59	2 626 601,79
2015	8 945 730,30	933 590,17
2016	10 445 868,02	432 621,85
2017	13 169 951,71	2 942 050,39
2018	15 342 909,33	4 846 683,36
2019	11 034 683,71	285 760,81
2020	14 544 544,08	2 986 985,58
2021	11 330 813,00	1 000 000,00
2022	10 830 836,00	390 000,00
2023	10 830 836,00	390 000,00
2024	10 830 836,00	400 000,00

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe
2025	10 830 836,00	400 000,00
2026	10 880 836,00	450 000,00
2027	10 880 836,00	450 000,00
2028	10 860 836,00	480 000,00
2029	10 860 836,00	480 000,00
2030	10 998 336,00	617 500,00
2031	11 290 418,00	700 000,00
RAZEM od 2021 r.	120 426 255,00	5 757 500,00

źródło: opracowanie własne

W ciągu 10 lat wydatki majątkowe mogą sięgnąć poziomu 5 757 500,00 zł. Z powodu braku dostępu do pełnych danych nie ma możliwości przedstawienia przebiegu wydatków inwestycyjnych na przestrzeni ostatnich 20 lat. Uśredniając znane kwoty wydawane na inwestycje przez Gminę rocznie można przyjąć i prognozować wydatki orientacyjnie na inwestycje i remonty ok. 1 700 000 zł, co w okresie 10 lat wyniesie w sumie 17 000 000 zł. Natomiast poniesione koszty w związku z zagospodarowaniem 220 ha nowych terenów inwestycyjnych kształtują się następująco (zgodnie z szacunkowymi kosztami określonymi na podstawie Katalogu cen jednostkowych robót i obiektów inwestycyjnych – Bistyp 2020):

- *26,4 km dróg gminnych utwardzonych o szerokości min. 10 m wraz z zagospodarowaniem pasa drogowego, w tym oświetleniem (przy założeniu, że na 1 ha terenu inwestycyjnego potrzebne jest około 0,12 km drogi) – około 78 000 000 zł;*
- *rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wzdłuż nowo powstałych dróg – około 34 000 000 zł ;*
- *ewentualna budowa szkoły, przedszkola oraz placówki podstawowej opieki zdrowotnej, przy założeniu wzrostu liczby ludności ponad prognozy demograficzne - brak konieczności budowy (ewentualny koszt w przypadku zapotrzebowania 5 000 000 zł).*

Łączne koszty szacuje się zatem na poziomie około 117 000 000 zł (w przypadku dodatkowej budowy placówki oświaty, której koszt budowy wynosi 5 000 000 zł) w okresie 30 lat. Natomiast Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Nur obejmuje wydatki na następne 10 lat. Stąd nie można przedstawić rzetelnych informacji oraz prognoza, czy kwota rekompensowana jest w postaci prognozowanych wydatków inwestycyjnych. Należy jednak zauważyć, że tak podane wartości zakładałyby przeznaczenie całości wydatków inwestycyjnych na obsługę nowych terenów inwestycyjnych, co w rzeczywistości wydaje się mało realne. Dlatego też należy mieć na uwadze jedynie prognostyczny charakter przedstawionej analizy.

Chłonność terenów inwestycyjnych działa w zależności od rodzaju przeznaczenia terenu. Nie ma zatem jednej formuły, lecz istnieje ciąg formuł dostosowanych do poszczególnych typów terenów i ich profili funkcjonalnych. Dodatkowo odmienność procesów urbanizacyjnych terenów wiejskich na obszarze powoduje różne zachowania lokalizacyjne mieszkańców.

Bilans chłonności pokazuje, że w aktualnie obowiązującym SUiKZP oraz MPZP zasadniczo, z niewielkim niedoborem, przewidziano w miarę optymalną powierzchnię terenów inwestycyjnych w stosunku do potrzeb prognozowanych na najbliższe 30 lat. W związku z wspominanym niedoborem, w celu zagwarantowania przewidywanych do wysycenia terenów inwestycyjnych, istnieje potrzeba zarezerwowania dodatkowego bufora areałów umożliwiających realizację procesów osiedleńczych. W oczywisty sposób w Gminie Nur nie sama demografia może decydować o rozwoju tkanki osadniczej, ale już informacje o możliwościach finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej służących realizacji zadań własnych gminy muszą skłaniać do refleksji.

O wskaźniku urbanizacji przesądza zdolność do skutecznego wykorzystania przestrzeni na cele inwestycyjne tak, aby były one (w sensownym czasie – np. do 15 lat) przekształcone na konkretny sposób zainwestowania, wspierający pożyteczny sposób korzystania z przestrzeni przez człowieka. Standardy zrównoważonego rozwoju wymagają, by rozwój ten nie opierał się na założeniu ilościowym, manifestującym się jak największą

powierzchnią terenów przeznaczonych pod różne funkcje, lecz proporcjonalnym tworzeniem potencjału terenów do zainwestowania w sposób ograniczający ekspansję terytorialną. Wyznacza się zatem potencjalne nowe tereny pod zabudowę, zgodnie z aktualnymi i konkretnymi (wyrażonymi w procedurze) potrzebami lokalnej społeczności. Taki stan rzeczy zachęca do wprowadzania strategicznych rozwiązań związanych z planowaniem scenariuszowym realizowanym w ramach metody planowania P.R.S. Planowanie scenariuszowe pozwala (a gdyby było szerzej zastosowane, pozwoliłoby w jeszcze większym stopniu) na elastyczne, wieloprofilowe określanie przeznaczenia terenów w sposób, który Gminie Nur dawałby więcej możliwości decyzyjnych bez konieczności żmudnej zmiany SUiKZP za każdym razem, gdy potrzeby bieżące w najbardziej newralgicznych lokalizacjach sugerować będą przemiany regulacji planistycznych. W taki sposób najskuteczniej można by akumulować bogatą w różnorakie funkcje tkankę zurbanizowaną, minimalizować oddziaływania urbanizacji i tworzyć atrakcyjniejszą i ekonomicznie lepszą strukturę przestrzenną, w której tradycyjna dla wsi monokultura mieszkaniowa czy przemysłowa (np. rolno-przemysłowa) pozostaje wyłącznie na peryferiach jednostek osadniczych.

Kluczowe wskaźniki urbanizacyjne – wskaźnik gęstości, wskaźnik chłonności inwestycyjnej oraz wskaźnik efektywności bezpośredniej – pokazują, że zdefiniowane w SUiKZP kierunki rozwoju przestrzennego są prawidłowe i mogą być dobrze moderowane przez władze Gminy Nur, o ile konsekwentnie realizowany będzie program wzmacniający potencjał demograficzny i kształtujący klimat społeczno-gospodarczy w sposób atrakcyjny dla mieszkańców aktualnych i nowych. Jednym z elementów kształtowania klimatu jest zapewnienie dużego wachlarza możliwości rozwoju i ekspansji tkanki osadniczej polegający na jej intensyfikacji, w opozycji do procesów ekstensywnych. Nowa zabudowa powinna powstawać na zasadzie kontynuacji, a nie lokacji na surowym korzeniu, gdyż aktualnie istniejąca sieć osadnicza jest już dostatecznie, a nawet nadmiernie rozproszona. Należy zadbać, aby nowa zabudowa mieszkaniowa (w tym siedliskowa) lokalizowana była na terenach zwartej zabudowy. Dzięki czemu istniejąca tkanka ruralistyczna nie zostanie zaburzona, a koszty poniesione na powstanie nowej zabudowy zmniejszą się.

W chwili obecnej nadal pozostaje do wykorzystania bufor reprezentowany przez 28113 m2 powierzchni zabudowy. Pomimo, że jest to liczba znacząca, to jej skonsumowanie może nastąpić w ciągu jednego roku lub dwóch lat. Zagrożenia powstawałyby w sytuacji podejmowania nieroztropnych decyzji proinwestycyjnych. Z drugiej strony problemy Gminy Nur nie mogą być przezwyciężone tak co do demografii jak atrakcyjności jej obszaru, dla ludności lokalnej i ewentualnych osób poszukujących docelowego miejsca migracji, jeśli Gmina zamknie się całkowicie na zainwestowanie i zdławi rozwój przestrzenny, paraliżując w ten sposób swoje możliwości tworzenia mechanizmów przeciwdziałających negatywnym tendencjom społecznym czy gospodarczym. Każdy model, w tym modele symulujące zachowanie jednostek osadniczych, ma swoje ograniczenia. Wyliczenia lub generowane z modelu parametry nie zawsze są w stanie odzwierciedlić bariery czyniące tereny przeznaczone pod inwestycje nieużytecznymi. Do takich czynników należą w Gminie Nur:

- *położenie terenów na skarpie doliny Bugu, zagrożonej osuwaniem się gruntu,*
- *położenie w strefie oddziaływania sieci przesyłowych,*
- *bardzo duża liczba wąskich działek nienadających się do samodzielnej zabudowy, przy problemach związanych ze strukturą własnościową,*
- *mocno rozproszona struktura skupisk osiedleńczych,*
- *ekstensywna formuła zagospodarowania nieruchomości przez właścicieli lub innych dysponentów.*

Biorąc pod uwagę powyższe racjonalnym byłoby powzięcie działań polegających na lokalnym scalaniu i podziale, co dałoby możliwość efektywniejszego wykorzystywania terenów inwestycyjnych, na chwilę obecną pozostawiających spore wątpliwości co do możliwości wysycenia ich ponad wskaźnik 0,35-0,40.

Gmina powinna skupić się też, a może przede wszystkim na polityce wspierającej przyrost demograficzny, polityce zwiększającej atrakcyjność Gminy. Obecna oferta programowa nie jest wystarczająca, istnieją w tej materii obszary możliwe do eksplorowania (kultura, sport, komunikacja). Ponadto Gmina jest zmuszona monitorować ewolucję demografii w taki sposób, by w sytuacji niezdolności do podjęcia skutecznej interwencji związanej z dynamicznym odpływem ludności, dokonać stosownych zmian i zaktualizować analizy i bilanse, wybierając zamiast scenariusza umiarkowanie optymistycznego scenariusz kontynuacji regresu demograficznego. Skala odpływu ludności, jeśli nie będzie

powstrzymana, godzić będzie w podstawy funkcjonowania Gminy Nur jako autonomicznej jednostki samorządowej.

PODSUMOWANIE

W związku z zasadniczo optymalną powierzchnią wyznaczonych w obecnie obowiązującym SUiKZP terenów inwestycyjnych w stosunku do potrzeb nie wynika potrzeba przeprowadzenia rewolucyjnych racjonalizacji użytkowania przestrzeni. Przeprowadzone bilanse chłonności terenów wykazują jedynie potrzebę zapewnienia niewielkiego, dodatkowego bufora terenów inwestycyjnych w stosunku do już wyznaczonego w obowiązującym SUiKZP.

Należy stwierdzić, że potencjał Gminy Nur jest umiarkowany, ze względu na znaczącą odległość do dużych miast, 126 km od Warszawy 86 km od Białegostoku, 67 km od Bielska Podlaskiego, 62 km od Łomży. Nie są to jednak odległości niemożliwe do pokonania i czyniące Gminę niedostępną lub trudno dostępną. Dzięki temu tereny Gminy Nur mogą stać się jeszcze bardziej atrakcyjne turystycznie (obecny ruch turystyczny i wykorzystanie rekreacyjne lub agroturystyczne są niewielkie) ze względu na bardzo dobry stan środowiska przyrodniczego, dziewicze tereny oraz rozwinięte rolnictwo. Może to wpłynąć znacząco nie tylko na rozwój agroturystyki, ale i zdolność realizacji i utrzymania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz kulturalnej. Według typowanego (8) scenariusza demograficznego, przewiduje się pierwotnie spadek liczby ludności, mitygowany działaniami Gminy, a ostatecznie, na koniec 30-letniego okresu, niewielki wzrost ludności do poziomu zbliżonego sprzed około 5-8 lat.

Wielokryterialne analizy środowiska przestrzennego wraz z niniejszymi analizami demograficznymi, społecznymi, ekonomicznymi, prowadzą do następujących wniosków końcowych:

1. *Zasadnym wyborem scenariusza demograficznego jest wybór prognozy ósmej (8). Uwzględnia ona długoterminowy aspekt fluktuacji pokoleniowych (wyże i niże demograficzne według dotychczasowego cyklu wieloletniego, λ = ~35 lat). Istnieje pewien rezerwuar działań Gminy, które mogłyby uzasadnić wybór scenariusza demograficznego wskazującego na zahamowanie obecnego trendu spadkowego. Uzasadnieniem dla takiej interpretacji prognozy mogłyby być usankcjonowane (a nie deklaratywne) założenia polityki przyjęte na przykład w dokumentach strategicznych (strategia Gminy). Bardziej znaczące przekroczenie wspomnianej prognozy mogłoby nastąpić w Gminie Nur wyłącznie w przypadku ekstremalnie silnych impulsów zewnętrznych, rynkowych lub drastycznej zmiany wybranych czynników rozwojowych skali makro. Taki scenariusz, choć mało prawdopodobny, okazał się w ostatnim czasie teoretycznie możliwy, o ile Gmina stworzyłaby szybko atrakcyjną propozycję dla osób decydujących się na funkcjonowanie w gminie wiejskiej, na wschodzie województwa mazowieckiego.*
2. *Konsekwencją ograniczonej perspektywy rozwoju demograficznego jest również ograniczone ale niezerowe zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne, zwłaszcza związane z mieszkalnictwem, które stanowią rdzeń jednostek osadniczych. Zdrowe proporcje w tym względzie wymagają intensyfikacji parametrów terenów inwestycyjnych, w których miejsca do zamieszkania są najbardziej atrakcyjne.*
3. *Zgodnie z przeprowadzonymi analizami, prognozami i bilansami wyznaczono docelową powierzchnię nowych terenów inwestycyjnych, których zapotrzebowanie szacuje się w perspektywie 30-letniej na ok. 155 ha dla zabudowy mieszkaniowej i 197 ha łącznie dla wszystkich terenów inwestycyjnych, co uwzględnia maksymalne dopuszczalne zwiększenie zasobu terenów inwestycyjnych o 30% wartości bazowej, o którym mowa w art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 r. poz. 503). Zmiana studium obejmuje 39 ha terenów mieszkaniowych i 70 ha terenów łącznie, mieści się zatem w dopuszczalnej wielkości transformacji przestrzennych realizowanych w zgodzie z określonymi w ustawie limitami.*
4. *Struktura przestrzenna Gminy powinna umożliwić powiązania (optymalnie – bezpośrednie) między obszarami zamieszkania i pracy, a także stworzyć zintegrowane (skumulowane) obszary obsługi usługowej o bardziej uniwersalnym sposobie oddziaływania na przestrzeń (handel, usługi codzienne, usługi administracyjne, kultura). Elementy te powinny być powiązane w ciągi przestrzenne.*

5. *Struktura przestrzenna Gminy wzdłuż drogi krajowej nr 63 oraz drogi wojewódzkiej 694 to obszary, na których uzasadnione jest zwiększenie terenów inwestycyjnych względem stanu istniejącego – głównie przemysłowych.*
6. *Powinny być tworzone obszary skonsolidowanej zabudowy, które nie powinny być rozprzestrzeniane poza 500 m promienie wyznaczone od użytkowych centrów poszczególnych jednostek osadniczych.*

Bardzo istotnym elementem jest stabilne utrzymywanie założeń strategicznych mieszczących Gminę w parametrach założeń zrównoważonego rozwoju. Tkanka obszarów zurbanizowanych w Gminie powinna zwiększyć ilość terenów w ustaleniach planistycznych wielu specjalistycznych potrzeb przestrzennych – służba zdrowia, administracja, oświata i nauka, itp. Naturalnie elementy takie są obecne w przestrzeni, ale wyznaczanie nowych obszarów mieszkaniowych rzadko kiedy wprowadza właściwe proporcje między mieszkalnictwem, a usługami, przestrzeniami publicznymi i innymi elementami. Należy na ten aspekt problematyki planistycznej zwrócić szczególną uwagę.

3.7. Podsumowanie

Do najważniejszych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych mających wpływ na rozwój gminy w przyszłości zaliczyć należy strukturę demograficzną mieszkańców gminy. Cechy ludności istotnie rzutują na przyszłą sytuację ekonomiczną oraz rozwój przestrzenny gminy. Stały odpływ i starzenie się ludności sprawiają, że popyt na nowe tereny przeznaczone pod zabudowę na terenie gminy pochodzi raczej z zewnątrz i związany jest z rozwojem turystyki. Mieszkańcy gminy utrzymują się w dużej mierze z rolnictwa, do którego rozwoju gmina ma dobre warunki przyrodnicze. Dominuje hodowla krów na potrzeby przemysłu mleczarskiego. Następuje także powolny wzrost zróżnicowania pozarolniczych źródeł utrzymania ludności, głównie związany z usługami. Produkcją przemysłową zajmuje się tu niewiele zakładów. W związku z sytuacją demograficzną gmina zmuszona była zamknąć szkoły w mniejszych miejscowościach. Placówki w Nurze stanowią wystarczające zaplecze edukacyjne dla dzieci w gminie. Dodatkowo, ważną rolę kulturalno-oświatową pełni biblioteka. Na terenie gminy funkcjonują dwie parafie - w Nurze i Zuzeli. Ta ostatnia prowadzi jedyne w gminie muzeum - Muzeum Lat Dziecinnych Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W zakresie opieki zdrowotnej, w gminie działa jeden ośrodek zdrowie wraz z punktem aptecznym.

Reasumując, najważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed gminą będą złagodzenie skutków niekorzystnych tendencji demograficznych, dywersyfikacja struktury działalności gospodarczej oraz stworzenie warunków do rozwoju rolnictwa, turystyki oraz usług im towarzyszących. Wzmocnienia wymagać będzie też rola miejscowości Nur.

4. Środowisko przyrodnicze

4.1. Zasoby środowiska przyrodniczego

4.1.1. Budowa geologiczna

Pod względem budowy geologicznej teren gminy Nur znajduje się na Platformie Wschodnio-europejskiej, w granicach jednostki tektonicznej Obniżenie Podlaskie. Na jej obszarze, na skałach krystalicznych prekambru, zalegają osadowe skały paleozoiczne (twarde kambru, piaskowce, kwarcyty, wapienie ordowiku; osady syluru i permu). Na ich powierzchni występują morskie osady mezozoiku. Wyżej zalegające utwory trzeciorzędowe (piaski, muły, iły mioceńskie i plioceńskie) stanowią podłoże dla stosunkowo dobrze rozpoznanych powierzchniowych utworów czwartorzędowych, których miąższość waha się w granicach 50 - 100 m. Na terenie całej gminy powszechnie występują utwory lodowcowe i wodnolodowcowe, które reprezentowane są przez skały piaszczyste i piaszczysto - gliniaste, niekiedy z wkładkami żwiru o znacznej miąższości. Na obszarze analizowanej jednostki można wyróżnić tereny o odmiennych cechach budowy geologicznej:

- obszar wysoczyzny lodowcowej zbudowany jest z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych - piasków, żwirów, glin,
- obszary dolinne zbudowane są z piasków i żwirów, zagłębieniom dolinnym często towarzyszą utwory pochodzenia organicznego, mogą się tu pojawiać soczewkowate przewarstwienia namułów torfiastych i torfów. Występujące muły mają przeważnie niewielką miąższość (ok 2 m). W dolinach rzek Bugu i Nurca miąższość utworów w warstwie powierzchniowej jest znacznie większa, dochodzi do kilkunastu metrów.

W części południowo - zachodniej gminy występują grunty akumulacji eolicznej - piaski eoliczne, które częściowo tworzą pola wydmowe. Ich powstanie określa się na przełom plejstocenu i holocenu.

Budowa geologiczna gminy Nur nie wyróżnia się szczególnymi cechami, zróżnicowanie utworów powierzchniowych zaznacza się głównie w obszarze dolin rzek Bugu i Nurca.
Tak wykształcona budowa geologiczna wpływa na warunki podłoża budowlanego, które dla przedmiotowego obszaru są odmienne na terenie wysoczyzny lodowcowej oraz w dolinach rzek. Obszary wysoczyznowe generalnie można uznać za korzystne dla posadowienia obiektów budowlanych, jednak przez wzgląd na znaczną zmienność litologiczną zaleca się wykonywanie szczegółowej analizy gruntu w przypadku posadowienia obiektów o gabarytach większych niż budynki mieszkaniowe jednorodzinne. Obszary dolin rzecznych, ze względu na mniej stabilne podłoże i ryzyko okresowego podniesienia poziomu wód gruntowych i związane z tym zawilgocenie podłoża są o wiele mniej korzystne dla rozwoju budownictwa.

4.1.2. Ukształtowanie powierzchni terenu i geomorfologia

Obszar gminy pod względem podziału fizyczno-geograficznego Polski położony jest na terenie dwóch odmiennych jednostek:

- w prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), makroregionie Nizina Południowopodlaska (318.9), mezoregionie Podlaski Przełom Bugu (318.91) - obszar ten stanowi południową część gminy;
- w prowincji Niż Wschodniobałtycko - Białoruski (84), podprowincji Wysoczyzny Podlasko - Białoruskie (843), makroregionie Nizina Północnopodlaska (843.3), mezoregionie Wysoczyzna Wysokomazowiecka (843.35) - obszar ten stanowi północną część gminy.

Podlaski Przełom Bugu - jest mezoregionem obejmującym powierzchnię 673 km^2. Na terenie gminy Nur obejmuje on meandrujący krajobraz doliny Bugu. Szerokość Podlaskiego Przełomu Bugu jest zróżnicowana, waha się między 1,5 a 4 km. Obszar ten przecina polodowcowe wysoczyzny, zagłębia się w nich do głębokości około 20 - 30 m.

Wysoczyzna Wysokomazowiecka - jest mezoregionem zajmującym powierzchnię 2 430 km^2. Pod względem rzeźby terenu jest to obszar o równinnym charakterze, w głównej mierze zbudowany z utworów morenowych urozmaiconych żwirowymi pagórkami i płytko rozciętymi dopływami Bugu.

Obecna rzeźba terenu jest konsekwencją następujących po sobie kolejnych okresów glacjalnych i interglacjalnych. Przeważającą część obszaru gminy stanowi wysoczyzna polodowcowa, która ma charakter równinny z niewielkim nachyleniem w kierunku południowym (Wysoczyzna Wysokomazowiecka). Obszar wysoczyznowy jest porozcinany przez doliny rzek Bug, Nurzec, Pukawka, Kuninianka (południowa część gminy). Wzdłuż tych cieków wy-kształciły się zróżnicowanej szerokości doliny rzeczne (dolina rzeki Bug osiąga szerokość około 4 - 6 km), które w różnorodnym stopniu wcinają się w wysoczyznę morenową, dolina rzeki Bug na wysokości gminy Nur obniża się do wysokości 100 - 120 m n.p.m. Najbardziej rozległa z nich, dolina rzeki Bug, posiada wykształcony układ terasowy (szeroka terasa zalewowa na prawym brzegu i o wiele węższa na lewym brzegu oraz szeroka piaszczysta terasa nadzalewowa znajdująca się po lewej stronie). Występująca w granicach gminy Nur terasa zalewowa jest najszersza w pobliżu miejscowości Obryte i Zuzela. Tereny zalewowe od wysoczyznowych rozgraniczone są wyraźnie zarysowaną w lokalnym krajobrazie skarpą, której przeciętna wysokość wynosi około 15 m. Tak ukształtowana krawędź erozyjna stanowi granicę między obszarem wysoczyznowym a rozległymi dolinami i jest elementem wysoce podnoszącym walory krajobrazowe gminy. Z krawędzi skarpy rozciąga się rozległy widok na meandrującą rzekę, towarzyszące jej podmokłe łąki oraz oddalone kompleksy leśne. Wysoka skarpa posiada liczne i bardzo atrakcyjne punkty widokowe.

W obrębie terasy zalewowej występują ślady starorzeczy różnych generacji, w obrębie współczesnego pasa meandrowego można wyróżnić pętle odciętych meandrów jak i porzucone dłuższe odcinki koryt. Starsze starorzecza i zagłębienia wypełniają torfy i namuły organogeniczne.

W przestrzeni gminy zachowały się wyraźnie zarysowane w rzeźbie terenu pozostałości działalności lodowcowej. Wyróżnić można pagórki morenowe (występujące w okolicach Zuzeli), powstałe w wyniku działalności akumulacyjnej i erozyjnej doliny rzeczne oraz powstałe w wyniku eolicznej akumulacji wydmy (widoczne na terasie zalewowej Bugu i Nurca oraz w pobliżu miejscowości Ołtarze-Gołacze).

Ukształtowanie terenu wskazuje na równinny, jednak wysoce urozmaicony charakter gminy, jej średnia wysokość kształtuje się na poziomie 110 - 130 m n.p.m. Powierzchnia terenu jest w niewielkim stopniu nachylona w kierunku południowo - zachodnim. Najwyżej zlokalizowany punkt znajduje się w miejscowości Zaszków i osiąga 131,66 m n.p.m. Obszarem wyżej wyniesionym są również okolice miejscowości Godlewo Wielkie, gdzie rzędne dochodzą do 131,4 m n.p.m. Tereny najniżej położone towarzyszą dolinom rzek Bug, Nurzec, Pukawka, Kuninianka. Najniżej położony punkt znajduje się na rzędnej 101,5 m n.p.m. i mieści się na południe od miejscowości Zakrzewo-Słomy.
Deniwelacje terenu w granicach gminy Nur dochodzą do 30 m. Widoczne spadki terenu występują między doliną Bugu i Nurca a wysoczyzną lodowcową. Część terenów gminy Nur położona jest depresyjnie w stosunku do wezbrań rzek Bug i Nurzec, w części między korytami tych rzek a skarpami erozyjnymi stanowią one terasę zalewową. Na terenie gminy Nur nie występują wały przeciwpowodziowe.
W lokalnym krajobrazie w niewielkim stopniu pojawiają się antropogeniczne formy ukształtowania terenu, przyjmują one głównie formy nasypów wykonanych wzdłuż dróg.

4.1.3. Warunki klimatyczne

Według podziału na regiony klimatyczne Polski A. Wosia obszar gminy Nur znajduje się w regionie podlasko - poleskim, w którym notowana jest najmniejsza liczba dni z pogodą umiarkowanie ciepłą (119/rok). Dni umiarkowanie ciepłych i jednocześnie pochmurnych jest około 70 w roku, a ciepłych z opadem około 55. Częściej niż w innych regionach występują tu dni z pogodą mroźną, słoneczną bez opadu i dni przymrozkowych z pogodą umiarkowanie zimną.
Cechy klimatyczne gminy:
- średnia temperatura roczna: 6-7ºC,
- średnia liczba dni ciepłych w roku: 240 - 230,
- średnia liczba dni z przymrozkami w roku: 75 - 80
- średnia temperatura w miesiącach letnich: 17,5ºC,
- średnia temperatura w miesiącach zimowych: -4ºC,
- średnia roczna suma opadów: 500 - 550 mm,
- średnia liczba dni z pokrywą śnieżną: 80 - 90
- długość okresu wegetacyjnego: 200 - 210 dni

Występowanie rzeki Bug wpływa na zwiększony napływ mas powietrza z kierunku wschód - zachód. W okresie letnim i jesiennym przeważają wiatry zachodnie, wiosną północne, zaś zimą wiejące z kierunku południowo - wschodniego. Średnia prędkość wiatru to ok 3 m/s, największe prędkości przypadają na jesień i zimę. Wilgotność powietrza jest wysoka (80 - 82%), co wiąże się też z występowaniem licznych mgieł (przez ok 25 - 30 dni w roku).

Na terenie gminy Nur występują elementy przyczyniające się do kształtowania się specyficznych mikroklimatów, są nimi występowanie rozległych dolin rzecznych, ukształtowanie terenu, roślinność leśna. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się zwiększonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze wysoczyznowym oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych. Zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszania prędkości wiatru.

4.1.4. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Nur w całości leży w dorzeczu rzeki Wisły, w zlewni rzeki Bug. Głównymi ciekami jest Bug wraz z jej prawobrzeżnymi dopływami - rzekami Nurzec i Pukawka (z dopływającą do niej rzeką Kuninianką).

Rzeka Bug stanowi południową granicę gminy Nur (na długości około 18 km). Jest piątą pod względem wielkości rzeką Polski i cechuje ją naturalny charakter. Ma swoje źródło na Wyżynie Podolskiej na Ukrainie (na wysokości około 311 m n.p.m.) a uchodzi do Zalewu Zegrzyńskiego, stanowiąc lewy dopływ Narwi. Bug posiada rozległą dolinę rzeczną, która wyraźnie wcina się w obszary wysoczyznowe. Szerokość doliny Bugu wynosi od 3 do 6 km. Na terenie gminy Nur szerokość koryta rzecznego wynosi około 100 - 200 m. Bug jest rzeką charakteryzująca się wysoką nieregularnością pod względem hydrograficznym - posiada zmienną szerokość koryta, pojawiają się gwałtowne zmiany w jej głębokości i nurcie. Dno rzeki jest piaszczyste i mało stabilne, czego skutkiem jest przesuwanie przez nurt ławic piasku. Nieuregulowany charakter rzeki znajduje odzwierciedlenie w występowaniu pozostałości starorzeczy, które okresowo (podczas wezbrań) mogą się łączyć z biegiem rzeki. Wysokie stany wody w rzece obserwowane są w kwietniu (zasilanie śnieżne) oraz w czerwcu i lipcu (zasilanie opadowe). Niskie stany wody w rzece mają miejsce we wrześniu, kiedy to przypada stosunkowo niewiele opadów. Wylewy rzeki powinny ograniczać się do terasy zalewowej (tereny łąk i pastwisk), której granicę stanowi stroma skarpa wysoczyznowa. Rzeka Bug stanowi atrakcję turystyczną i krajobrazową gminy.

Rzeka Nurzec - stanowi prawobrzeżny dopływ Bugu. Swój początek bierze przy granicy z Białorusią i uchodzi do Bugu na południe od miejscowości Ślepowrony. Nurtem rzeki biegnie wschodnia granica gminy Nur. Ciek ten, odwadniając wschodnią jej część, posiada typowo nizinny charakter. Koryto rzeki w środkowym, dolnym oraz ujściowym biegu rzeki wyraźnie wcina się w dno doliny. Nurzec jest rzeką atrakcyjną pod względem rozwoju turystyki i agroturystyki.

Rzeka Pukawka - jej źródło znajduje się w miejscowości Zawisty (powiat ostrowski, gmina Boguty-Pianki), do Bugu uchodzi w pobliżu miejscowości Zuzela. Ciek ten odwadnia znaczną część gminy Nur, w środkowym i górnym biegu został już uregulowany.

Rzeka Kuninianka - jej źródło znajduje się w gminie Boguty-Pianki (powiat ostrowski), do Pukawki uchodzi w pobliżu miejscowości Kunin-Zamek (gmina Boguty-Panki).

Poza wyżej wspomnianymi, w południowej części gminy pojawiają się niewielkie okresowe cieki, które bezpośrednio uchodzą do Bugu.

Na terenie gminy występują dawne starorzecza oraz niewielkie zagłębienia wypełnione wodą (w miejscowości Kramkowo Lipskie, Ołtarze-Gołacze). Rzece Pukawce towarzyszą stawy rybne.

Tak ukształtowany system naturalnych rzek i cieków uzupełniany jest przez sieć rowów melioracyjnych, które najczęściej posiadają charakter odwadniający.

Wody powierzchniowe na przedmiotowym obszarze należą do dorzecza administrowanego przez *Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie* Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Wody podziemne

Obszar gminy Nur jest umiarkowanie zasobny w wody podziemne, które mają charakter porowy. W zasięgu rozpatrywanej jednostki administracyjnej nie występuje żaden Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędowych.

W obszarze gminy można wyróżnić tereny charakteryzujące się odmiennymi cechami wód gruntowych:

- strefa obejmująca obszar dolin rzecznych, obniżeń terenów oraz obszarów towarzyszących dolinom rzecznym. Strefa ta obejmuje rozległą dolinę rzeki Bug, Nurzec, Pu-kawki, Kuninianki oraz znaczną część obszarów położonych na południe od miejscowości Godlewo-Warsze. W strefie tej pierwszy poziom wodonośny występuje płycej niż w pozostałej części gminy, w dolinach rzecznych znajduje się na poziomie mniejszym niż 2 m p.p.t., w pozostałej części znajduje się na głębokości 2 - 5 m p.p.t. Poziom tych wód jest ściśle zależny od stanu wody w rzekach. Roczne wahania poziomu płytko zalegających wód gruntowych przyczyniają się do powstawania wiosennych podtopień łąk. Innym skutkiem jest wysychanie niektórych mniejszych cieków w okresie letnim.
- strefa obejmująca pozostały obszar wysoczyzny. W strefie tej pierwszy poziom wodonośny znajduje się powyżej 5 m p.p.t.

Zasilanie warstw wodonośnych następuje za sprawą przesączania pionowego przez utwory słabo przepuszczalne lub bezpośrednio w strefach kontaktu hydraulicznego. Potencjalna wydajność otworów studziennych na terenie gminy Nur kształtuje się na poziomie 50 - 70 m^3/dobę, jedynie w sąsiedztwie rzeki Bug, poniżej strefy krawędziowej, zmniejsza się do poziomu 30 - 50 m^3/dobę. Najwyższa potencjalna wydajność (70 m^3/dobę) wyznaczona została między miejscowością Zuzela a Ołtarze-Gołacze oraz w sąsiedztwie wsi Godlewo Wielkie.

Na terenie gminy funkcjonują trzy ujęcia wód podziemnych:

- Nur o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 24,0 m^3/h i średnim poborze wód $Q_{śrd}$ = 266,5 m^3/d,
- Zuzela o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 93,0 m^3/h i średnim poborze wód $Q_{śrd}$ = 424,2 m^3/d,
- Ołowskie - brak zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych, o średnim poborze wód $Q_{śrd}$ = 696,0 m^3/d.

Studnie te eksploatują wody piętra czwartorzędowego. Dla wspomnianych ujęć zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. Ujęcia wód podziemnych w gminie Nur nie mają wyznaczonych stref ochrony pośredniej.

4.1.5. Surowce mineralne

Na terenie gminy Nur *nie występują* udokumentowane złoża *surowców mineralnych*.

4.1.6. Warunki glebowe

Obecne warunki glebowe na obszarze gminy Nur są wynikiem wykształconej budowy geologicznej, stosunków wodnych oraz charakteru dotychczasowego użytkowania przedmiotowego obszaru.

W obrębie opracowania przeważają gleby mineralne (zawierające mniej niż 5% substancji organicznej), występują również gleby pochodzenia organicznego (zawierające powyżej 20% substancji organicznej).

Największą część stanowią gleby bielicowe wytworzone z piasków gliniastych mocnych i lekkich oraz słabo gliniastych. O wiele mniejszy udział mają gleby brunatne wyługowane oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare. W dolinach rzek Bugu, Nurca oraz dolnym biegu Pukawki dominują mady na piaskach słabo gliniastych, luźnych i gliniastych lekkich. Glebami o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa są grunty III klasy bonitacyjnej (gleby orne średnio dobre), które fragmentarycznie występują w części północnej i południowej gminy. Na glebach tych występują w głównej mierze kompleksy pszenny bardzo dobry, pszenny wadliwy, żytni bardzo dobry lub użytki zielone średnie.
Gleby mineralne klasy IV (orne średnie) charakteryzują się wyraźnie niższymi plonami niż gleby klas wyższych. Są one wysoce podatne na wahania poziomu wód gruntowych. Na terenie gminy Nur zajmują zdecydowanie większe obszary niż gleby klasy III. Głównymi kompleksami występującymi na gruntach tej klasy są: żytni dobry, żytni słaby, fragmentarycznie żytni bardzo dobry lub użytki zielone średnie.
Gleby klas niższych - V i VI klasa bonitacyjna (orne słabe i najsłabsze) - są ubogie w substancje organiczne i przynoszą z reguły niskie plony. Występują one głównie w części centralnej i wschodniej gminy Nur. Głównymi kompleksami występującymi na gruntach tej klasy są: żytni słaby i bardzo słaby, zbożowo pastewny mocny i słaby oraz użytki zielone słabe. Wśród gleb VI klasy bonitacyjnej wyróżnia się również klasę VIz, posiadającą bardzo niski poziom próchniczy, którą uznaje się za nadającą się do zalesienia. Na obszarze gminy Nur gleby klasy VIz pojawiają się fragmentarycznie w dolinach rzecznych.
Gleby pochodzenia organicznego znajdują się głównie w dolinach odnóg rzeki Pukawki i zajmowane są przez użytki zielone. Są to gleby murszowo - torfowe, rzadziej torfy niskie. W głównej mierze są to użytki zielone średnie, rzadziej słabe.

Analiza rozmieszczenia trwałych użytków zielonych wykazuje, iż na terenie gminy nie występują użytki zielone bardzo dobre i dobre. Przeważają użytki zielone średnie, których wydajność może dochodzić do 3 ton średniej jakości siana z 1 ha, zaś wydajność 1 ha pastwiska daje możliwość wyżywienia 2 krów przez okres 130 dni. W przypadku użytków zielonych słabych wydajność z 1 ha spada do 1,5 tony siana słabej jakości, z 1 ha pastwiska możliwe jest wyżywienie jedynie 1 krowy przez okres 120 dni.

Na podstawie analizy mapy glebowo - rolniczej powiatu ostrowskiego (1:50 000) oraz rozmieszczenia użytków gruntowych stwierdza się, iż warunki glebowe w gminie Nur są dobre i średnie. W jej obszarze nie występują gleby I ani II klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem przydatności dla rolnictwa są gleby klas bonitacyjnych III i IV, które występują w części północnej, wschodniej i środkowej gminy. Ich powierzchnia zajmuje około 40% użytków rolnych gminy.

4.1.7. Świat flory i fauny

Według regionalizacji przyrodniczo - leśnej teren gminy Nur leży w krainie Mazowiecko - Podlaskiej (IV), Dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (IV.5), Mezoregionie Dolina Dolnego Bugu (IV.5.d).
Świat roślinny na terenie gminy jest umiarkowanie różnorodny. Zdecydowana większość obszaru jest porośnięta roślinnością użytków rolnych, które zajmują powierzchnię *7 098,63 ha*. Wśród nich największy udział mają grunty orne (*78,45%*), łąki i pastwiska obejmują *17,67%* a sady zaledwie *0,70%* powierzchni użytków rolnych. Tereny wykorzystywane przez łąki i pastwiska występują w głównej mierze wzdłuż dolin rzecznych oraz w miejscach

okresowo podmokłych. Są to głównie łąki wilgotne, na których występuje roślinność łęgów olszowych.
Roślinność upraw polowych jest reprezentowana przez różnorodne gatunki zbóż, głównie mieszanek zbożowych, żyta, pszenicy ozimej i jarej oraz kukurydzy. Pojawiają się również uprawy koniczyny i lucerny.
Lesistość gminy Nur jest niewielka, osiąga poziom 20%, co jest powierzchnią niską w porównaniu z lesistością powiatu ostrowskiego (27,90%) i lesistością ogólną w Polsce (29,20%). Niewielkie powierzchnie leśne są cechą charakterystyczną dla krainy mazowiecko - podlaskiej, której obszar jest w zasadzie poza granicami zasięgu świerka, buka i jodły. Analizując rozmieszczenie lasów w gminie Nur dostrzec można ich rozproszenie i stosunkowo równomierne występowanie w niewielkich kompleksach poza dolinami rzecznymi. Jedynymi większymi zespołami leśnymi są występujące w południowo - zachodniej, południowo - wschodniej oraz środkowo - północnej części gminy kompleksy sosnowe.
Lasy gminy Nur zaliczane są do siedliska kontynentalnego boru mieszanego, w którego drzewostanie dominuje sosna, sporadycznie pojawia się brzoza i dąb. Odmienne siedliska występują w dolinach rzecznych, pojawiają się tu łęgi i olsy. Występującymi gatunkami są to-pole i wierzby.
Obszarem występowania rzadkich gatunków roślin jest rozległa dolina rzeki Bug, w granicach gminy Nur znajduje się jej mniejszy prawostronny fragment. Na terenach podmokłych dolin występuje roślinność wilgotnolubna.
Wyraźnie widocznym elementem szaty roślinnej gminy Nur są zadrzewienia przydrożne i śródpolne, które chronią grunty orne przed nadmierną erozją wietrzną. Obszarom zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej towarzyszy roślinność ozdobna.

Obszar gminy Nur nie wyróżnia się szczególnymi walorami świata zwierząt. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż rozległe tereny dolin rzecznych (głównie Bugu i Nurca) są ważną ostoją dla wielu gatunków zwierząt związanych z ekosystemami wodno - łąkowymi. Tereny te wchodzą w skład ponadlokalnych korytarzy ekologicznych, dlatego też można stwierdzić, iż obszary dolinne stanowią istotne szlaki migracji fauny.
Poza obszarami dolinnymi świat zwierzęcy w gminie reprezentowany jest przez gatunki typowe dla obszarów nizinnych wiejskich (tj. gryzonie polne) oraz terenów sąsiadujących ze zbiorowiskami leśnymi. Szlaki migracyjne wielu gatunków zwierząt napotykają na swej drodze bariery antropogeniczne w postaci osad ludzkich oraz dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów (droga krajowa nr 63 i wojewódzka nr 694).
Obszar gminy Nur charakteryzuje się bardzo dużą liczebnością bociana białego, którego wysoką koncentrację obserwuje się w dolinie Bugu. Rzeki Bug i Nurzec są ważnym środowiskiem życia ryb. Towarzyszące rzece Bug starorzecza stanowią dogodne tarliska dla ryb, podobnie jak dolne biegi cieków uchodzących do Bugu.

Dla terenu gminy Nur nie została przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza w związku z czym nie można precyzyjnie stwierdzić występowania gatunków chronionych.

4.2. Jakość i zagrożenia środowiska przyrodniczego

4.2.1. Stan czystości wód

Wody powierzchniowe
Określenie jakości wód powierzchniowych jest możliwe dla rzeki Bug i Nurzec, gdyż dla tych cieków prowadzone są przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska badania w ramach krajowego monitoringu jakości wód.

W ramach monitoringu rzek *w latach 2014-2019* badanie jakości wód rzeki Bug odbyło się w zakresie monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. W ramach tak przeprowadzonego monitoringu nie wyznaczono punktu pomiarowo - kontrolnego na terenie gminy Nur, najbliżej zlokalizowanym punktem jest ten znajdujący się w gminie Małkinia Górna - Glina Nadbużna (nr 1683), nazwa JCW Bug od Kołodziejki do Broku. Ocena stanu/potencjału ekologicznego dla tego odcinka rzeki, w ramach monitoringu obszarów chronionych, wykazała na stan słaby*, natomiast klasyfikacja stanu chemicznego wykazana została na stan poniżej dobrego*. *Ogólna ocena stanu jcwp została określona jako zły stan wód*. Oceny tej dokonano na podstawie oceny jakości poszczególnych wskaźników wód.

Tab. 18. Klasyfikacja wskaźników jakości wód w rzece Bug - punkt pomiarowy Glina Nadbużna

Nazwa rzeki	Nazwa jcw	Kod jcw	Kod ppk
Bug	Bug od Kołodziejki do Broku	PLRW200021266759	PL01S0701_1219
	Elementy biologiczne	Fitoplankton (wskaźnik fitoplanktonowy IFPL)	*0,3*
	Stan fizyczny	Temperatura (^{o}C)	*17,8*
		Zawiesina ogólna (mg/l)	*81*
	Warunki tlenowe	Tlen rozpuszczony (mgO_2/l)	*12,2*
		BZT5 (mgO_2/l)	*7,8*
		ChZT - Mn (mgO_2/l)	*15,2*
		OWO (mgC/l)	*13,5*
	Zasolenie	Przewodność w 20°C (uS/cm)	*505*
		Substancje rozpuszczone (mg/l)	*324*
		Siarczany (mgSO4/l)	
		Chlorki (mgCl/l)	*30,15*
		Wapń (mgCa/l)	
		Magnez (mgMg/l)	
		Twardość ogólna (mgCaCO3/l)	*211,33*
	Zakwaszenie	Odczyn pH	*8,6*
		Zasadowość ogólna (mgCaCO3/l)	*191*
	Substancje biologiczne	Azot amonowy (mgN - NH_4/l)	*0,063*
		Azot Kjeldahla (mgN/l)	*2,04*
		Azot azotanowy (mgN - NO_3/l)	*0,918*
		Azot ogólny (mgN/l)	*2,96*
		Fosforany (mgPO_4/l)	*0,035*
		Fosfor ogólny (mgP/l)	*0,294*
	Substancje szczególnie szkodliwe - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Arsen (mg As/l)	
		Bar (mg Ba/l)	
		Bor (mg B/l)	
		Chrom sześciowartościowy (mg Cr^{+6}/l)	
		Chrom ogólny (mg Cr/l)	
		Cynk (mg Zn/l)	
		Miedź (mg Cu/l)	
		Fenole lotne (indeks fenolowy) (mg/l)	
		Węglowodory ropopochodne - indeks oleju mineralnego (mg/l)	
		Glin (mg Al/l)	
		Cyjanki wolne (mg CN/l)	

OZNACZENIA:

	I klasa (stan bdb/potencjał maks.)
	II klasa (stan db/ potencjał db)
	III klasa (stan/ potencjał umiarkowany)
	IV klasa (stan/ potncjał słaby
	V klasa (stan/ potencjał zły)

Źródło: Monitoring rzek w latach 2014-2019, gios.gov.pl

Badania rzeki Nurzec wykonywane były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. W ramach monitoringu określono stan ekologiczny rzeki jako *słaby*. Podczas badań określono, iż stan chemiczny rzeki Nurzec jest poniżej dobrego, stan wód był zły. W ramach tak przeprowadzonego monitoringu nie wyznaczono punktu pomiarowo-kontrolnego na terenie gminy Nur, najbliżej zlokalizowanym punktem jest ten znajdujący się w gminie Ciechanowiec (powiat wysokomazowiecki, województwo podlaskie) - Nurzec Tworkowice (nazwa JCW Nurzec od Siennicy do ujścia). Oceny jakości wód dla tego punktu pomiarowego dokonano na podstawie analizy jakości poszczególnych składników wód.

Tab. 19. Klasyfikacja wskaźników jakości wód w rzece Nurzec - punkt pomiarowy Nurzec - Tworkowice

Nazwa rzeki	Nazwa jcw	Kod jcw	Kod ppk
Nurzec	Nurzec od Siennicy do ujścia	PLRW20001926669	PL01S0801_1336
	Elementy biologiczne	Fitobentos (wskaźnik okrzemkowy IO)	*0,51*
	Stan fizyczny	Temperatura (^{O}C)	*11,8*
	Warunki tlenowe	Tlen rozpuszczony (mgO_2/l)	*8,7*
		BZT5 (mgO_2/l)	*2,3*
		OWO (mgC/l)	*9,1*
	Zasolenie	Przewodność w 20°C (uS/cm)	*449*
		Substancje rozpuszczone (mg/l)	*356,2*
		Twardość ogólna (mgCaCO3/l)	*261*
	Zakwaszenie	Odczyn pH	*7,8*
	Substancje biologicz-ne	Azot amonowy (mgN - NH_4/l)	*0,082*
		Azot Kjeldahla (mgN/l)	*1,12*
		Azot azotanowy (mgN - NO_3/l)	*1,95*
		Azot ogólny (mgN/l)	*3,092*
		Fosforany (mgPO_4/l)	*0,072*
		Fosfor ogólny (mgP/l)	*0,119*

OZNACZENIA:

	I klasa (stan bdb/potencjał maks.)
	II klasa (stan db/ potencjał db)
	III klasa (stan/ potencjał umiarkowany
	V klasa (stan/ potencjał zły)

Źródło: Monitoring rzek w latach 2014-2019, gios.gov.pl

Problem zanieczyszczenia wód rzeki Bug ma charakter ponadlokalny - znaczna część zanieczyszczeń wprowadzana jest w wyższych partiach rzeki. Zjawiskami zachodzącymi w granicach gminy Nur, które mogą negatywnie wpływać na jakość wód powierzchniowych, są spływy powierzchniowe z terenów rolnych i dzikich wysypisk śmieci, które wprowadzają szkodliwe substancje do najbliższych cieków, które dalej kierują je do większych rzek. Istotne znaczenie dla jakości wód powierzchniowych ma fakt, iż gmina Nur nie jest wyposażona w system sieci kanalizacyjnej, przez co lokalnie może dochodzić do nielegalnych wylewów ścieków do wód powierzchniowych.

Wody podziemne

Obszar gminy Nur jest umiarkowanie zasobny w wody podziemne, ich występowanie jest ściśle zależne od budowy geologicznej i geomorfologii terenu.

Ocena jakości wód podziemnych jest możliwa dzięki wynikom państwowego monitoringu środowiska. Na terenie gminy Nur nie został wyznaczony punkt monitoringu jakości wód podziemnych, najbliżej zlokalizowanym jest punkt nr *1456 w Pętkowie Wielkim w gminie Zaręby Kościelne oraz punkt nr 1507 Boguty – Pianki w gminie Boguty – Pianki. W roku 2016* Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie prowadził monitoring wód podziemnych w *tych punktach pomiarowych*. Badanym był poziom czwartorzędowy. Jakość tych wód*, w obu punktach,* określono jako zadowalającą (III klasa). *Dla punktu nr 1507 Boguty – Pianki monitoring został również przeprowadzony w roku 2017, a jakość wód oceniono podobnie jak w roku poprzedzającym – III klasa.*
Na jakość wód podziemnych w obrębie gminy Nur znaczny wpływ może wywierać brak kanalizacji. Nieczystości są gromadzone w bezodpływowych zbiornikach, z których wywożone są za pośrednictwem taboru asenizacyjnego. Od roku 2007 powstało na terenie gminy około 170 przydomowych oczyszczalni ścieków przyczyniając się do zmniejszenia zagrożenia dla stanu wód podziemnych.

4.2.2. Jakość powietrza atmosferycznego

Na warunki aerosanitarne gminy Nur wpływ wywierają zanieczyszczenia o charakterze punktowym, liniowym i powierzchniowym.

Na terenie gminy nie występuje zorganizowana sieć ciepłownicza, pozyskiwanie energii cieplnej odbywa się w oparciu o lokalne paleniska, które w celu wytwarzania energii wykorzystują takie substancje jak węgiel kamienny, olej, gaz, drewno. Energetyczne spalanie paliw jest źródłem emisji takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu czy pyły. Stężenia tych substancji rosną w okresie grzewczym i zdecydowanie maleją w okresie letnim. W wyniku skumulowania emisji z palenisk domowych okresowo wokół wsi położonych na terenach niżej położonych oraz w rejonach o słabym przewietrzaniu może wystąpić pogorszenie warunków aerosanitarnych. Niekorzystnym zjawiskiem występującym na terenach wiejskich jest spalanie w indywidualnych kotłowniach odpadów z tworzyw sztucznych. Konsekwencją tego jest uwalnianie do atmosfery oprócz zanieczyszczeń w postaci pyłu, dwutlenku węgla, tlenków azotu również lotnych, silnie toksycznych substancji, tj. chlorowodoru, rakotwórczych dioksyn i wielu innych.

Innym rodzajem powstających na obszarze gminy zanieczyszczeń powietrza są te pochodzenia komunikacyjnego. Przez gminę Nur przebiega droga krajowa nr 63 i droga wojewódzka nr 694. Intensywny ruch pojazdów komunikacyjnych generuje wyraźne zanieczyszczenia powietrza. Jak wynika z zestawień pomiaru ruchu odbywającego się na drogach krajowych na terenie gminy Nur znajdowały się 2 odcinki pomiarowe: Czyżew - Łęg Nurski oraz Łęg Nurski - Ceranów. Wyniki natężenia pojazdów silnikowych ogółem w obrębie tych odcinków *w roku 2015* kształtowały się następująco: *1797* pojazdów/dobę (Czyżew - Łęg Nurski), *2378* pojazdów/dobę (Łęg Nurski - Ceranów). W przypadku drogi wojewódzkiej nr 694 w obrębie gminy Nur również zlokalizowane były dwa odcinki pomiarowe: Małkinia - Nur/DK 63 oraz Nur/DK 63 - Granica województwa. Wykonane dla tych obszarów pomiary natężenia ruchu wskazują na następujące wartości: *2038* pojazdów/dobę (Małkinia - Nur/DK 63) oraz *1954* pojazdów/dobę (Nur/DK 63 - Granica województwa). W porównaniu z innymi odcinkami dróg tej samej klasy stwierdzić można, iż nie są to wysokie wartości. Jednak nawet kształtujące się na takim poziomie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych przyczynia się do emisji spalin, które zawierają liczne substancje szkodliwe, tj. tlenki azotu, tlenki węgla, pył zawieszony, ołów. Ich ponadnormatywne występowanie w powietrzu atmosferycznym może być szkodliwe dla środowiska.

Rolniczy charakter gminy Nur przyczynia się do powstawania specyficznych zanieczyszczeń powietrza związanych z zabiegami agrotechnicznymi (okresowa emisja aerozoli, substancji pylastych) oraz odorów związanych z większymi obiektami inwentarskimi.

Na terenie analizowanej jednostki administracyjnej nie są zlokalizowane szczególnie uciążliwe dla środowiska zakłady przemysłowe. Gmina Nur charakteryzuje się niewielką lesistością, jednak występujące kompleksy leśne, zadrzewienia przydrożne oraz lokalnie występujące kępy drzew mają pozytywny wpływ ja jakość lokalnych warunków aerosanitarnych. Naturalny charakter gminy, brak występowania elementów drastycznie degradujących stan sanitarny powietrza atmosferycznego wpływają na oceną warunków aerosanitarnych na poziomie zadowalającym.

Na terenie gminy Nur nie są prowadzone regularne badania stanu powietrza atmosferycznego. Wszelkie próby określenia poziomu zanieczyszczeń w powietrzu opierać się mogą o wyniki badań prowadzonych w ramach krajowego monitoringu powietrza atmosferycznego, wykonywany przez *Główny* Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. *Według Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2020 przeprowadzonej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin obszar opracowania znalazł się w rozleglej strefie mazowieckiej. W obrębie ww. strefy zidentyfikowano obszary przekroczenia standardów imisyjnych dla pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Biorąc powyższe pod uwagę obszar został zaliczony do strefy C (stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony - poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe). Dla ozonu wystąpiło niedotrzymanie poziomu w przypadku celu długoterminowego. Pod tym względem obszar został zaliczony do strefy D2. Dla pozostałych zanieczyszczeń (SO_2, NO_2, C_6H_6, CO, O_3 , Pb, As, Cd i Ni) strefę mazowiecką zaliczono do strefy A tzn: do strefy, w której poziom substancji zanieczyszczonych nie przekracza poziomu dopuszczalnego.*

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2020 r. z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin, dla wszystkich badanych zanieczyszczeń (SO_2, NO_x, O_3) strefa mazowiecka uzyskała klasę A.

4.2.3. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny w gminie Nur w największym stopniu oddziałuje hałas komunikacyjny odbywający się po drogach ponadlokalnych, mniejsze znaczenie mają drobne zakłady usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz używane sezonowo maszyny rolnicze. Na terenie gminy Nur nie są prowadzone pomiary natężenia hałasu oraz jakości klimatu akustycznego, co znacząco utrudnia dokonanie oceny jakości środowiska gminy w tym zakresie.

Układ komunikacyjny gminy opiera się w głównej mierze o drogi charakteryzujące się umiarkowanym natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych (drogi powiatowe i gminne), co też nie przyczynia się do powstawania znaczących uciążliwości akustycznych. Jedynie przebiegająca południkowo droga krajowa nr 63 oraz przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 694 stanowią intensywnie uczęszczane ciągi komunikacyjne. Dla przedmiotowych odcinków dróg (krajowej i wojewódzkiej) nie zostały dotychczas opracowane mapy akustyczne.

Hałas komunikacyjny powstaje w dwojaki sposób - generowany jest przez silniki samochodowe oraz jest efektem toczenia kół pojazdów o nawierzchnię jezdni. Poziom hałasu drogowego jest bezpośrednio uzależniony od takich czynników jak: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, udział pojazdów ciężkich, płynność ruchu, pochylenie drogi, jakość nawierzchni.

Wśród możliwych do podjęcia działań, które mogą przyczyniać się do zmniejszenia uciążliwości akustycznych powodowanych przez hałas drogowy wyróżnia się: ekrany i przekrycia akustyczne, wały ziemne, tunele drogowe, wprowadzanie zieleni wysokiej wzdłuż

dróg, za-stosowanie tzw. cichej nawierzchni, zmniejszanie prędkości pojazdów na danym obszarze. Na terenie gminy Nur zaleca się stosowanie zieleni wysokiej wzdłuż intensywnie uczęszczanych tras komunikacyjnych.

Hałas emitowany przez lokalne zakłady przemysłowe oraz obiekty użyteczności publicznej ma charakter tymczasowy i nie cechuje się wyraźną uciążliwością. Podobnie rzecz się ma z hałasem generowanym przez maszyny rolnicze. Elementem mogącym mieć wpływ na jakość klimatu akustycznego są również linie elektroenergetyczne. Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższych napięć (400kV *relacji Siedlce Ujrzanów- Narew*) oraz linie elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska dopuszczalny poziom hałasu wytwarzanego przez linie elektroenergetyczne na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, mieszkaniowo - usługowej może wynosić 50dB w ciągu dnia i 45dB w nocy. Niekorzystne oddziaływanie linii elektroenergetycznych ma miejsce w przypadku najwyższych napięć, linia o średnim napięciu nie powinna przyczyniać się do pogarszania lokalnego klimatu akustycznego. Linie przesyłowe najwyższych napięć są źródłem hałasu, którego intensywność zależy przede wszystkim od warunków atmosferycznych. Przy suchej pogodzie jest on na poziomie 30 - 40 dB(A) (decybeli akustycznych), a w skrajnie niekorzystnych warunkach atmosferycznych tj. deszcz, duża wilgotność, osiąga 55 dB(A). W sąsiedztwie linii napowietrznych najwyższych napięć w normalnych warunkach pogodowych, poziom dźwięku porównywalny jest z natężeniem dźwięku występującym w mieszkaniu podczas rozmowy.

Istotną kwestią jest, aby dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na obszarze gminy Nur był zgodny z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

4.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

W obszarze gminy Nur występują urządzenia mogące emitować wzmożone promieniowanie elektromagnetyczne, należą do nich linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 400kV *relacji Siedlce Ujrzanów- Narew* przebiegająca z północnego - wschodu na południowy - zachód, linie elektroenergetyczne średnich napięć oraz występujące w Nurze *cztery* stacje bazowe telefonii komórkowej.

Wzdłuż linii elektromagnetycznej 400kV został wyznaczony zasięg jej oddziaływania - 40 m od osi linii w każdą stronę, w obrębie którego zakazuje się m.in. realizacji budynków mieszkalnych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, oraz tworzenia hałd, nasypów i sadzenie roślinności wysokiej w odległości do 6,5 m od skrajnego przewodu.

Linie elektroenergetyczne wytwarzają pole elektromagnetyczne o niskiej częstotliwości (50Hz). Z analizy danych zawartych w opracowaniu „*Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka*” wynika, iż uciążliwości związane z występowaniem linii elektro-energetycznej najwyższych napięć 400kV powinny mieć miejsce w zasięgu wyznaczonej strefy ochronnej.

Występujące w obrębie stacji bazowej telefonii komórkowej anteny emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, wytwarzane w czasie ich pracy. Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300GHz. Stacje telefonii komórkowej wytwarzają pola elektromagnetyczne wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Wartości dopuszczalnych parametrów pola elektromagnetycznego są określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Jak wynika z rozporządzenia ministra środowiska oddziaływanie pól

elektromagnetycznych na środowisko, dla miejsc dostępnych dla ludności oraz dopuszczalne poziomy parametrów fizycznych pól elektromagnetycznych o częstotliwości 50Hz wynoszą: 10kV/m dla składowej elektrycznej i 60A/m dla składowej magnetycznej; w przypadku pól elektromagnetycznych o wysokiej częstotliwości wartości te wy-noszą 7V/m dla składowej elektrycznej i 0,1W/m^2 dla gęstości mocy.

Jedynym punktem odniesienia dla próby oszacowania poziomu pól elektromagnetycznych w gminie Nur są pomiary wykonane w *2020* r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w *punkcie pomiarowym zlokalizowanym* na terenie powiatu ostrowskiego: w miejscowości Nowa Osuchowa. Wyniki tych badań nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

4.2.5. Zagrożenie powodziowe

Południowa część gminy znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią dla rzeki Bug, jej część wschodnia zaś położona jest w zasięgu szczególnego zagrożenia powodziowego dla rzeki Nurzec *oraz w częściowo w zakresie tego obszaru znajduje się również rzeka Pukawka*. Tereny szczególnego zagrożenia powodzią znajdują się w granicach określonych przez *Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie* - na przedmiotowym obszarze obejmują obszary:

- między korytem rzeki Bug a skarpą erozyjną lub biegnącą na nasypie drogą wojewódzką nr 694;
- między korytem rzeki Nurzec a jej skarpą, biegnącą na nasypie drogą wojewódzką nr 694 lub rozległymi obszarami zalewowymi;
- *między korytem rzeki Pukawka a jej skarpą z częściowymi rozlewiskami, do wysokości wsi Kolonia Ołtarze-Gołacze.*

W sporządzonych dla obszaru Gminy mapach zagrożenia powodziowego (MZP) wskazano obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia p=10% (średnio raz na dziesięć lat) oraz p=1% (średnio raz na sto lat), które zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, zostają zaliczane do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Zgodnie z art. 165. Ustawy Prawo wodne ochronę przed powodzią realizuje się w szczególności przez:

1) *kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;*
2) *racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;*
3) *zapewnienie funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze oraz prognozowanie powodzi;*
4) *zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;*
5) *budowę, przebudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;*
6) *prowadzenie akcji lodołamania;*
7) *prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków.*

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się między innymi:

- *lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;*
- *wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:*
  1) *wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych;*
  2) *sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;*

3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

Na terenie gminy Nur nie występują obwałowania, naturalnym zabezpieczeniem przeciwpowodziowym są skarpy towarzyszące dolinom rzecznym.

4.2.6. Tereny osuwiskowe

W Gminie Nur mogą występować zjawiska osuwania mas ziemnych. Zostały one wskazane przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej. Są to tereny towarzyszące stromym skarpom erozyjnym, które wyznaczają strefę krawędziową doliny rzeki Bug i Nurzec.

Na obszarze gminy Nur zlokalizowane są następujące osuwiska występujące w dolinach rzek:

- *Nurzec (102431) na wysokości północnej części wsi Zaszków – stanowisko aktywne ciągle o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Nurzec (102438) na wysokości południowej części wsi Zaszków – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug / Nurzec (102440) w południowej części wsi Ślepowrony – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102439) w południowej części wsi Obryte – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102443) w południowo-środkowej części wsi Nur – stanowisko aktywne okresowo o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102442) w południowo-środkowej części wsi Nur – stanowisko aktywne ciągle o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102441) w południowo-środkowej części wsi Nur – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102432) w południowo-zachodniej części wsi Nur (na południe od cmentarza) – stanowisko aktywne okresowo o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102444) w południowo-zachodniej części wsi Nur – stanowisko aktywne okresowo o powierzchni poniżej 5 arów,*
- *Bug (102445) w południowo-zachodniej części wsi Nur – stanowisko nieaktywne o powierzchni poniżej 5 arów.*

Ponadto, w przestrzeni gminy występują obszary potencjalnie narażone na osuwanie się mas ziemnych - predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi.

W dolinie rzeki Bug tereny predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi zostały wyznaczone: w miejscowościach Zuzela, w pasie od wsi Ołtarze - Gołacze przez Nur, Nur - Kolonia, Kossaki aż po Murawskie Nadbużne oraz od miejscowości Ołowskie, przez Obryte do Ślepowron. Obszary potencjalnie narażone na niebezpieczeństwo występowania ruchów masowych ziemi są różnorodne pod względem powierzchni, obejmują szeroki pas terenu w miejscowości Obryte oraz w Nurze. Na tak wyznaczonych obszarach występują również tereny zainwestowane (głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa, zagrodowa).

W dolinie rzeki Nurzec tereny predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi zostały wyznaczone wzdłuż skarpy znajdującej się w miejscowości Zaszków. Zasięg obszarów potencjalnie narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych częściowo obejmuje tereny zainwestowane zabudową zagrodową oraz mieszkaniową jednorodzinną. Niebezpieczeństwo powstania ruchów masowych ziemi na tak wyznaczonych terenach jest związane ze wzrostem wilgotności gruntu, który jest spowodowany podniesieniem się poziomu wód gruntowych, które są z kolei wynikiem wzrostu poziomu wód w rzece. Budowa geologiczna (zaleganie na sobie warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych) oraz wysokie spadki terenu w obrębie skarp erozyjnych (dochodzące

miejscami do 13% - w miejscowości Obryte) przyczyniają się do powstawania warunków sprzyjających wystąpieniu ewentualnych ruchów masowych ziemi.

4.2.7. Tereny i obszary górnicze

Na obszarze gminy Nur nie występują tereny ani obszary górnicze.

4.2.8. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na obszarze gminy Nur nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

4.3. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną

4.3.1. Obszary Natura 2000

Gmina Nur znajduje się w zasięgu obszarowych form ochrony przyrody Natura 2000 : Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001), Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011), które występują w południowej części gminy, w sąsiedztwie dolin rzecznych Bugu i Nurca. Dla występujących na terenie gminy Nur obszarów Natura 2000 *obowiązują* plany zadań ochronnych.

Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) - jest obszarem specjalnej ochrony ptaków o powierzchni całkowitej 74 309,9 ha, znajdującym się na terenie województwa mazowieckiego, w większości w regionie ostrołęcko - siedleckim. Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu jest bezpośrednio powiązany z Obszarem Specjalnej Ochrony Siedlisk Ostoja Nadbużańska (PLH140011) oraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (PLB140007). Jako Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków został zaklasyfikowany w listopadzie 2011 r. Obejmuje on około 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Pomimo iż większość Doliny Dolnego Bugu stanowią siedliska rolnicze przybierające formę suchych pastwisk to obfituje ona w miejsca o wysokiej wartości przyrodniczej. Są nimi obszary bagienne występujące w okolicach ujść dopływów Bugu czy też w sąsiedztwie fragmentów jego dawnego koryta - staro-rzeczy, które są porośnięte przez roślinność wodną. Koryto rzeki Bug jest nieuregulowane, dzięki czemu w dalszym ciągu występują tu piaszczyste wyspy obrośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami rzecznymi. Brzegi obrośnięte są zaroślami wierzbowymi. Dolina Dolnego Bugu jest ważnym siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, jest bardzo ważną ostoją dla ptaków wodno - błotnych. Bogactwo świata ptaków potwierdza występowanie aż 22 gatunków chronionych ptasią dyrektywą, część z nich znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK),bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyk, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. W Dolinie Dolnego Bugu pojawiają się także chronione dyrektywą ssaki (np. bóbr europejski, wydra), płazy i gady (np. kumak nizinny, żółw błotny), jak również ryby. Największe zagrożenia dla awifauny OSO Doliny Dolnego Bugu stwarzają obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki a także postępująca zabudowa doliny. Zanieczyszczenie wód, tamy zaporowe, melioracje, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych oraz kłusownictwo to kolejne przykłady zagrożeń dla ptaków i przyrody tego obszaru. OSO Dolina dolnego Bugu podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Wpływ różnorodnych działalności na Obszar Specjalnej Ochrony Dolina Dolnego Bugu:
wpływ pozytywny: koszenie, ścinanie, wypas;
wpływ neutralny: zabudowa rozproszona, polowanie, kompleksy sportowe i rekreacyjne;
wpływ negatywny: tereny przemysłowe lub handlowe, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, sieć transportowa, drogi, autostrady, zanieczyszczenia wód, inne lub mieszane formy zanieczyszczeń, odwadnianie

Dla Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) ustanowiono plan zadań ochronnych na podstawie Zarządzenia z dnia 5 września 2014 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r. poz. 9006) wraz ze zmianą z dnia 2 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2016 r. poz. 7343). Zarządzenie w szczególności określa identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, cele działań ochronnych, czy działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Wyznaczone działania ochronne, a odnoszące się w szczególności do obszaru gminy Nur dotyczą:

1. *Ochrony gniazd bociana białego Ciconia ciconia (A030) oraz czynnej ochrony jego lęgów w obszarach miejscowości Ołtarze Gołacze, Łęg Nurski, Nur, Nur Kolonia Wschodnia, Kossaki, Murawskie Nadbużne, Ołowskie, Obrytei i Ślepowrony.*
   W powyższym zakresie wyznaczono następujące działania ochronne:
   Czynna ochrona gniazd bociana: Montaż platform na czynnych słupach napowietrznych linii energetycznych przenoszenie na nie istniejących gniazd ze słupów energetycznych; montaż platform na słupach wolnostojących, nieenergetycznych; usuwanie części materiału ze zbyt wysokich i ciężkich gniazd. Prace należy prowadzić w okresie październik-luty.
   Czynna ochrona lęgów: Izolowanie przewodów elektrycznych na niewielkich odcinkach przy słupach energetycznych. Prace prowadzone w okresie październik-luty.
2. *Ochrony A030 Bocian czarny Ciconia nigra, A031 Bocian biały Ciconia ciconia, A055 Cyranka Anas querquedula, A056 Płaskonos Anas clypeata, A119 Kropiatka Porzana porzana, A122 Derkacz Crex crex, A153 Kszyk Gallinago gallinago, A156 Rycyk Limosa limosa i A162 Krwawodziób Tringa totanus w obszarze pomiędzy wsiami Myślibory i Ołowskie.*
   W powyższym zakresie wyznaczono następujące działania obligatoryjne:
   Utrzymywanie ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych, następnie koszenie i wypas corocznie.
3. *Ochrony A136 Sieweczka rzeczna Charadrius dubius, A137 Sieweczka obrożna Charadrius hiaticula, A193 Rybitwa rzeczna Sterna hirundo i A195 Rybitwa białoczelna Sternula albifrons w obszarze wysp i ławic w korycie rzeki Bug, w granicach obszaru Natura 2000.*
   W powyższym zakresie wyznaczono następujące działania dotyczące ograniczenia penetracji ludzkiej:
   Zakaz wstępu osób (kajakarze, wędkarze, turyści) na wyspy i ławice w nurcie rzeki w okresie lęgowym ptaków (to jest 1 kwietnia do 31 sierpnia). Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu.

Ponadto, zarządzenie odnosi się szczegółowo do działań związanych z monitoringiem stanu poszczególnych przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych, a także działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011) - jest obszarem specjalnej ochrony siedlisk łącznie zajmującym powierzchnię 46 036,7 ha. Jest on bezpośrednio powiązany z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Dolnego

Bugu (PLB140001) i Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (PLB140007). Ostoja ta obejmuje około 260 kilometrowy odcinek doliny Bugu, który rozciąga się od Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Przeważającą część doliny pokrywają suche, użytkowane ekstensywnie pastwiska. Tereny podmokłe są głównie usytuowane w ujściowych odcinkach rzek oraz w sąsiedztwie dawnych koryt rzecznych. Koryto rzeki Bug posiada niezmieniony naturalny charakter, co objawia się między innymi występowaniem licznych piaszczystych wysp, na których pojawiająca się roślinność przybiera formę wierzbowych lub topolowych łęgów nadrzecznych z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Dolina rzeczna posiada wy-kształcony układ terasowy, na pierwszej terasie (zalewowej) występują starorzecza, które są zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości oraz stopnia porośnięcia przez roślinność wodolubną. Lesistość SOO Ostoja Nadbużańska jest niewielka (osiąga zaledwie 20%), do-minują tu siedliska nieleśne, głównie łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze. Za wyjątkowo cenne uznaje się kompleksy nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze a także szereg zbiorowisk łęgowych i związanych z siedliskami wilgotnymi. Na terenie SOO Ostoja Nadbużańska występuje 16 rodzajów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 20 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występują tu cenne gatunki ryb z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG (np. koza złotawa, kiełb białopłetwy), rzadkie gatunki roślin, bogata fauna bez-kręgowców. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Poprzez bezpośrednie powiązanie z Obszarem Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu SOO Ostoja Nadbużańska ma istotne znaczenie dla ochrony ptaków.

Jako ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych występujących w zasięgu Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska wyróżnia się:

- wydmami śródlądowymi z murawami napiaskowymi,
- brzegami i osuszanymi dnami zbiorników wodnych ze zbiorowiskami słodkowodnych makrolitów zajmujących wody o niskiej twardości i często o zmiennym poziomie lustra oraz drobnych terofitów na wilgotnych i mokrych podłożach mineralnych(Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea)
- starorzeczami i naturalnymi eutroficznymi zbiornikami wodnymi ze zbiorowiskami łąk podwodnych(Nympheion, Potamion),
- zalewanymi mulistymi brzegami rzek,
- suchymiwrzosowiskami (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion),
- ciepłolubnymi, śródlądowymi murawami napiaskowymi (Koelerion glaucae),
- murawami kserotermicznymi (Festuco-Brometea) - najważniejsze są murawy z istotnymi stanowiskami storczyków,
- zmiennowilgotnymi łąkami trzęślicowymi (Molinion),
- ziołoroślami górskimi (Adenostylion alliariae) i ziołoroślami nadrzecznymi (Convolvuletalia sepium),
- łąkami selemicowymi (Cnidion dubii),
- niżowymi i górskimi świeżymi łąkami użytkowanymi ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- grądem środkowoeuropejskim i subkontynentalnym (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- łęgami wierzbowymi, topolowymi, olszowymi i jesionowymi (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion),
- łęgowymi lasami dębowo-wiązowo-jesionowymi (Ficario-Ulmetum),
- ciepłolubnymi dąbrowami (Quercetalia pubescenti-petraeae),
- sosnowym borem chrobotkowym (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum).

Wśród istotnych czynników stwarzających zagrożenie dla należytej ochrony cennych siedlisk SOO Ostoja Nadbużańska wyróżnia się obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki; zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowę drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo. SOO Ostoja Nadbużańska podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Wpływ różnorodnych działalności na Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Nadbużańska:
Wpływ pozytywny: koszenie, ścinanie, wypas;
Wpływ neutralny: uprawa, polowanie, sieć transportowa, kompleksy sportowe i rekreacyjne, inne możliwe oddziaływania aktywności rekreacyjnej i sportowej;
Wpływ negatywny: chwytanie, trucie, kłusownictwo, tereny przemysłowe lub hodowle, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, zanieczyszczenia wód, inne lub mieszane formy zanieczyszczeń, odwadnianie.

Dla Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLB140011) ustanowiono plan zadań ochronnych na podstawie Zarządzenia z dnia 5 września 2014 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r poz. 8654). Zarządzenie w szczególności określa identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami, cele działań ochronnych, czy działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Przedmiotem ochrony na obszarze są następujące siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt: 2330 - Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, 3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 3270 - Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością, 4030 - Suche wrzosowiska, 6210 - Murawy kserotermiczne, 6120 - Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe, 6410 - Zmiennowilgotne łąki trzęś licowe, 6430 - Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, 6440 - Łąki selemicowe, 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, 91I0 - Ciepłolubne dąbrowy, 91T0 – Sosnowy bór chrobotkowi, 1437 - Leniec bezpodkwiatowy, 1617 - Starodub łąkowy, 1477 - Sasanka otwarta, 1032 – Skójka gruboskorupowa, 1060 - Czerwończyk nieparek, 4030 - Szlaczkoń szafraniec, 1083- Jelonek rogacz, 1084 Pachnica dębowa, 1163 – Głowacz białopłetwy, 1130 – Boleń, 1134 – Różanka, 1149 – Koza, 1145 – Piskorz, 1146 – Koza złotawa, 1188 - Kumak nizinny, 1166 - Traszka grzebieniasta, 1355 – Wydra, 1337 - Bóbr europejski.
Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony zidentyfikowane w ww. Planie zadań ochrony to: zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie; drapieżnictwo; sukcesja; grądowienie; pojazdy zmotoryzowane; konkurencja; wydeptywanie, nadmierne użytkowanie; obce gatunki inwazyjne; nawożenie (nawozy sztuczne); drogi, autostrady; zabudowa rozproszona; zanieczyszczenie wód powierzchniowych; modyfikacja funkcjonowania wód-ogólnie; nagromadzenie materii organicznej; eutrofizacja; zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; zalesianie terenów otwartych; zmiana sposobu uprawy; zaniechanie/brak koszenia; inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin; gospodarka leśna, użytkowanie lasów; zawleczenie choroby; zakwaszenie (naturalne); wycinka lasu; zatopienie, szkody wyrządzone przez roślinożerców; spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych; intensywne koszenie lub intensyfikacja; odnawianie lasu po wycince; wandalizm; chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych; tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane; odpady, ścieki; kłusownictwo; antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk

(fragmentaryzacja); wyschnięcie; ewolucja biocenotyczna; odstrzał; chwytanie, trucie, kłusownictwo; intensywna hodowla ryb, intensyfikacja, powódź (procesy naturalne);
Działania ochronne wskazane w planie zadań ochronnych OZW PLH 140011 Ostoja Nadbużańska w stanie istniejącym są wprowadzone na terenach niezabudowanych w bliskim sąsiedztwie rzeki Bug.
Zgodnie z w/w Planem zadań ochrony w granicach opracowania (gminy Nur) (na poszczególnych działkach) przewiduje się wprowadzenie następujących działań ochronnych:
- Działanie ochronne nr 1
Ograniczenie lub eliminacja procesów sukcesji poprzez wycinanie i karczowanie podrostu drzew (przedmiot ochrony 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi Corynephorus, Agrostis oraz 4030 Suche wrzosowiska Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion). Karczowanie karp korzeniowych powoduje odsłonięcie gleby, co sprzyja rozwojowi muraw napiaskowych i suchych wrzosowisk. Po przeprowadzonym zabiegu udział podrostu drzew na powierzchni powinien wynosić poniżej 10%. Zabieg wycinania i karczowania należy przeprowadzić co 3 lata, przed rozwinięciem się liści, co zapobiega silnemu odnawianiu i rozrastaniu usuwanych gatunków z szyjek korzeniowych a uzyskaną biomasę należy usunąć
z powierzchni. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych.
Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie są: Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego gospodarujący nieruchomością w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony przyrody na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.
- Działanie ochronne nr 7
Działanie obligatoryjne: zachowanie siedliska przyrodniczego (przedmiot ochrony 6440 łąki selernicowe Cnidion dubii oraz 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie Arrhenatherion elatioris) poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych, niezalesianie go oraz niezmienianie w grunty orne a także utrzymanie powierzchni elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo co poprawi jego stan zachowania.
Działania fakultatywne: Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę łąk selernicowych lub łąk świeżych i zgodnego z ich wymaganiami. Usuwanie nadmiaru martwej materii organicznej. Grabienie skoszonej powierzchni po pokosie i usuniecie pozyskanej biomasy (zgrabioną martwą materię organiczną należy utylizować poza obrębem siedliska). Termin rozpoczęcia działań w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie są: Właściciel dzierżawca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego gospodarujący nieruchomością w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony przyrody na podstawie przepisów prawa.
- Działanie ochronne nr 14
utrzymanie bogactwa i zróżnicowania runa (przedmiot ochrony 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Salicetum albofragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso- incanae i olsy źródliskowe). Zabiegi trzebieży należy przeprowadzić w I i IV kwartale, czyli po sezonie wegetacyjnym (poza prowadzeniem prac trzebieżowych w II i III kwartale zgodnie z planami urządzenia lasu i uproszczonymi planami urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną). Termin rozpoczęcia działań w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie są: Właściciel gruntu, Nadleśniczy Nadleśnictwa Sarnaki.
zwiększenie bioróżnorodności (przedmiot ochrony Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe). Podczas wykonywania trzebieży pozostawione zostaną zamierające i

dziuplaste drzewa oraz martwe drewno na całej powierzchni w celu stworzenia bazy żerowej dla larw chrząszczy (między innymi kózkowatych) i dzięciołów (powyższe działanie nie dotyczy planów urządzenia lasu i uproszczonych planów urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną). Termin rozpoczęcia działań w pierwszych 3 latach. Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie są: Właściciel gruntu, Nadleśniczy Nadleśnictwa
Sarnaki.

- Działanie ochronne nr 15
zachowanie zadrzewień wierzbowych i topolowych w strefie przykorytowej Bugu za wyjątkiem drzew stanowiących zagrożenie, dla życia lub zdrowia ludzi oraz powodujących zatory usuwanych w ramach prac utrzymaniowych i przeciwpowodziowych (przedmiot ochrony 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Salicetum albofragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae i olsy źródliskowe). Termin rozpoczęcia działań w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie są: Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, Dyrektorzy Wojewódzkich Zarządów Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, w Lublinie i w Białymstoku (ob. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie), Właściciele gruntu.

- Działanie ochronne nr 17
wyłączenie z gospodarki leśnej (przedmiot ochrony 91F0 Łęgowe lasy dębowo – wiązowo-jesionowe (Ficario - Ulmetum). Odstąpienie od zrębów, trzebieży, przebudowa drzewostanów (poza działaniami wynikającymi z planów urządzenia lasu i uproszczonych planów urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną). Termin rozpoczęcia działań w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie są Nadleśniczy Nadleśnictw Chotyłów, Biała Podlaska, Sarnaki RDOŚ w Lublinie oraz RDOŚ w Warszawie.

4.3.2. Park krajobrazowy

Na części terenu gminy Nur znajduje się **Nadbużański Park Krajobrazowy**, który został utworzony w 1993 roku. Zasięg jego granic ulegał zmianom. Obecnie najbardziej aktualnym jest Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698). Powierzchnia NPK wynosi 113 671,7 ha, zaś jego otulina obejmuje 39 535,2 ha. Obszar ten został wyznaczony w celu ochrony wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych a także walorów krajobrazowych części doliny dolnego Bugu od gminy Platerów do ujścia rzeki Liwiec. Zasięg terytorialny parku krajobrazowego obejmuje w znacznej części lewobrzeżną część doliny rzeki Bug, z części prawo-brzeżnej zostały włączone jedynie fragmenty doliny. Dla zabezpieczenia parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczony został obszar jego otuliny.

Gmina Nur jest jedną z 20 gmin wiejskich, na obszar których wkracza zasięg Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. W granicach analizowanej jednostki administracyjnej NPK obejmuje stosunkowo niewielki obszar - powierzchnia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego w granicach gminy Nur to około 441 ha (4,2% powierzchni gminy), powierzchnia otuliny NPK to około 350 ha (3,5% powierzchni gminy).

Na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zakazuje się:

- *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony Środowiska;*
- *umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;*
- *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia*

bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- *pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;*
- *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;*
- *budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;*
- *likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnobłotnych;*
- *wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;*
- *utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;*
- *organizowania rajdów motorowych i samochodowych;*
- *używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.*

Dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego został opracowany Plan ochrony, który określa główne cele ochrony:

- w zakresie ochrony przyrody są to m. in.: zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jej doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfogenetycznych kształtujących system ekologiczny doliny; zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łęgów nadrzecznych; sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom infrastrukturalnym;
- w zakresie ochrony wartości historycznych i kulturowych są to m. in.: zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej; zachowanie tradycyjnych funkcji wsi oraz rękodzieła ludowego, ochrona elementów dziedzictwa kulturowego;
- w zakresie ochrony walorów krajobrazowych są to m. in.: zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego; zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn oraz tarasu nadzalewowego z licznymi paraboliczny mi wydmami.

Cele i działania ochronne zostały przyporządkowane w Planie ochrony do poszczególnych stref funkcjonalno przestrzennych, które zostały wydzielone w obrębie Parku. Fragment Gminy Nur, który znajduje się w zasięgu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, w całości mieści się w strefie BCK III, która jest strefą przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentaryzacji terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych) w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania. Dla tak wydzielonej strefy funkcjonalno - przestrzennej ustala się wyłączenie jej z zalesień.

W obowiązującym Planie ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego określone są zasady udostępniania Parku do zainwestowania:

- *priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania (w szczególności zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne, zalesienia, zmiana użytków zielonych na grunty orne) powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku;*
- *budynki i budowle związane z funkcjami wymagającymi zmiany przeznaczenia gruntów na nierolnicze i nieleśne należy lokalizować wyłącznie w granicach stref*

wyznaczonych dla tych funkcji w planie ochrony, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z prze-pisami odrębnymi. Dopuszcza się inne funkcje zabudowy, jako funkcję uzupełniającą, pod warunkiem, że jej powierzchnia nie przekroczy 20% powierzchni strefy i jej realizacja nie naruszy ustaleń planu ochrony oraz przepisów szczególnych. Dla zabudowy o funkcji uzupełniającej obowiązują ustalenia właściwe dla tej funkcji określone w planie ochrony;

- *w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania*
- *przestrzennego gmin lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny produkcji rolnej dopuszcza się wyłącznie zabudowę związaną z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi;*
- *w przypadku, gdy nie ma możliwości lokalizacji zabudowy w granicach terenów zwartej zabudowy zagrodowej, dopuszcza się budowę nowych zabudowań zagrodowych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie na działkach mających bezpośredni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;*
- *dopuszcza się budowę nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej;*
- *przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania obiektów, w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg* (…).

Plan ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zawiera ustalenia do Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin:

- *zaleca się dokonanie korekty wielkości obszarów planowanych do zabudowy obiektów budowlanych zgodnie z realnie określonymi potrzebami inwestycyjnymi;*
- *zaleca się uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w całych zlewniach dopływów Narwi i Bugu przepływających przez park;*
- *zaleca się przyjęcie priorytetu gospodarowania wodochronnego na obszarach alimentacji głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) warunkujących zasobność wód podziemnych w Parku;*
- *w celu zachowania ciągłości szlaków migracyjnych roślin, zwierząt i grzybów wskazuje się na konieczność zachowania korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i regionalnym wzdłuż wszystkich cieków oraz niedopuszczenie do zabudowy w ich granicach;*
- *postuluje się zintensyfikowanie współpracy międzynarodowej w zakresie użytkowania gospodarczego i poprawy jakości wód Bugu*.

4.3.3. Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Nur swój zasięg ma **Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca**, który został utworzony w roku 1999. Jego granice reguluje Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91, poz. 2446). Obszar ten, o całkowitej powierzchni 771,5 ha, w części znajdującej się w województwie mazowieckim znajduje się w granicach gminy Nur. OChK sąsiaduje z Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym na wschodnim skraju wsi Kossaki. Następnie granica przebiega wzdłuż drogi powiatowej nr 2628 w przez wsie: Murawskie Nadbużne, Ołowskie, Obryte, Ślepowrony, Zaszków dochodząc do granicy z województwem podlaskim. W aktualnie obowiązującym rozporządzeniu dla tej formy ochrony przyrody zostały określone zasady czynnej ochrony ekosystemów le-śnych, nieleśnych ekosystemów lądowych oraz ekosystemów wodnych. Głównym celem wy-znaczenia OChK było zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów dolinnych o różnych typach ekosystemów. OChK Doliny Bugu i Nurca tworzy wraz z

Parkiem Krajobrazowym Podlaski Przełom Bugu i Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym rozległy kompleks obszarów chroniących dolinę Bugu.

Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca zakazuje się:

- *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*
- *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;*
- *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
- *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*
- *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*
- *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*
- *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

Tereny objęte tą formą ochrony charakteryzują się atrakcyjnym i naturalnym krajobrazem. Dolina rzeki Nurzec ma wyjątkowo meandrujący bieg zaś dolinie Bugu towarzyszą starorzecza. W sąsiedztwie rzek występują tereny podmokłe, które stanowią ostoje dla wielu gatunków zwierząt.

4.3.4. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Nur występują drzewa pomnikowe, które zostały ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 29, poz. 1069). Ustanowione zostały 3 pomniki przyrody w miejscowości Ołtarze-Gołacze, spośród których jeden składa się z grupy dwóch drzew.

Tab.15. **Wykaz pomników przyrody w gminie Nur**

Nazwa gatunkowa	Bliższa lokalizacja	Liczba sztuk	Obwód [cm]	Wysokość [m]
Wiąz szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 738, na skarpie rzeki Bug	2	230; 258	23; 21
Dąb szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 736, na skarpie rzeki Bug	1	330	21
Dąb szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 736, na skarpie rzeki Bug	1	356	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 luty 2008r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 29, poz. 1069)

4.3.5. Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów

Na przedmiotowym obszarze mogą występować gatunki chronione, które są objęte ochroną na podstawie umów międzynarodowych (Dyrektywa Siedliskowa, Dyrektywa Ptasia) oraz określone w Polskiej Czerwonej Księdze.

4.3.6. Pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Nur nie występują parki narodowe, rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe ani stanowiska dokumentacyjne.

4.4. Przyrodnicze powiązania zewnętrzne i wewnętrzne gminy

Gmina Nur uczestniczy w złożonych powiązaniach przyrodniczych o charakterze zewnętrznym (regionalnym i ponadregionalnym) oraz wewnętrznym (lokalnym). Wobec stosunkowo niskiego stopnia lesistości i znacznych powierzchni użytkowanych rolniczo, kluczowe znaczenie dla funkcjonowania układu ekologicznego pełni system rzek i ich dolin. Ekosystemy dolinne stanowią koratarze ekologiczne, które umożliwiają przemieszczanie się różnorodnych gatunków, zarówno roślin jak i zwierząt, między odizolowanymi siedliskami oraz swobodną wymianę genów między populacjami. Korytarze ekologiczne dolin rzecznych pełnią podstawową funkcję w utrzymaniu bioróżnorodności - zapewniają warunki do przemieszczania się, dają możliwość schronienia, rozmnażania się i dostępu do pożywienia.

Fakt objęcia terenu gminy różnorodnymi formami ochrony przyrody (Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy) świadczy o istotnej roli, jaką odgrywa ponadregionalny korytarz ekologiczny rzeki Bug oraz regionalny korytarz ekologiczny rzeki Nurzec.

Dolina rzeki Bug oraz dolina rzeki Nurzec stanowią istotne korytarze ekologiczne, które wchodzą w skład wielkoprzestrzennego systemu obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi - krajowej sieci ekologicznej Econet - Polska. System ten zapewnia ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie obszaru jego funkcjonowania. Obszar doliny rzeki Bug jest jednym z 46 międzynarodowych obszarów węzłowych wyznaczonych na terenie Polski, które obejmują 22% jej powierzchni. Obszar doliny Nurca jest jednym z 72 krajowych korytarzy ekologicznych, których łączna powierzchnia na terenie Polski to 274 00km^2. Tak wyznaczona koncepcja powiązań przyrodniczych Econet - Polska nie posiada umocowania prawnego, jest jedynie wytyczną polityki przestrzennej.

Główne korytarze ekologiczne na terenie gminy Nur (dolina Bugu i Nurca) posiadają kontynuację przebiegu na obszarach znajdujących się poza granicą gminy - w aktualizowanym planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego wyznaczone zostały: Korytarz Ekologiczny Główny GKPnC-1 Dolina Dolnego Bugu, Korytarz Ekologiczny Główny GKPnC-2A Puszcza Biała - Puszcza Mielnicka.

W przestrzeni gminy Nur można również wyróżnić korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym, są nimi dolina rzeki Pukawki oraz doliny jej odnóg, które pełnią funkcje sięgaczy ekologicznych. Oprócz dolin rzecznych szczególne znaczenie w systemie przyrodniczym gminy odgrywają również obszary leśne. Najważniejszymi barierami ekologicznymi, przecinającymi korytarze i ciągi ekologiczne oraz zakłócającymi ich prawidłowe funkcjonowanie są obiekty liniowe (drogi, linie elektroenergetyczne) oraz powierzchniowe (zwarta zabudowa).

Gmina Nur bierze również udział w innego rodzaju powiązaniach o charakterze ekologicznym - znajduje się w zasięgu obszaru funkcjonalnego "Zielone Płuca Polski", który został wy-znaczony w północno - wschodniej części Polski ze względu na wysokie walory przyrodnicze i kulturowe tego obszaru. Gmina Nur została włączona do ZPP przez wzgląd na niski stopień degradacji środowiska przyrodniczego, brak uciążliwego przemysłu oraz występowanie wartościowych cech środowiska przyrodniczego.

Utrzymywanie powiązań przyrodniczych jest w dużej mierze zależne od wielkości szeroko rozumianej antropopresji. Świadomości występowania w przestrzeni gminy Nur istotnych elementów systemu ekologicznego powinna towarzyszyć wyraźna dbałość o przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju. Wszelkim działaniom powinna przyświecać idea polegająca na racjonalnym kształtowaniu rozwoju społeczno - gospodarczego jednostki samorządowej przy jednoczesnym uwzględnianiu potrzeb wynikających z ochrony lokalnych zasobów przyrodniczych.

4.5. Podsumowanie

Obszar gminy Nur posiada zróżnicowane cechy środowiska przyrodniczego. Stan środowiska przyrodniczego można określić jako mało przekształcony przez działalność antropogeniczną, co niewątpliwie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz podnosi atrakcyjność turystyczną gminy. Wyjątkowe walory krajobrazowe - urozmaicona rzeźba terenu w obrębie dolin Bugu i Nurca z wyraźnie zarysowaną skarpą, z której rozpościera się atrakcyjny krajobraz - wzmacniają jej potencjał turystyczny.

Gmina Nur uczestniczy w powiązaniach przyrodniczych o charakterze regionalnym jak i krajowym. Potwierdzeniem tego jest objęcie części gminy różnorodnymi formami ochrony przyrody. Fakt ten niesie za sobą konieczność dbania o poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Na obszarze gminy Nur nie jest prowadzona działalność przyczyniająca się do znacznego pogorszenia jakości środowiska przyrodniczego. Wśród głównych elementów zagrażających lokalnemu środowisku przyrodniczemu wyróżnia się działania antropogeniczne dysharmonizujące lub degradujące walory przyrodnicze, np.: zanieczyszczenie pierwszego poziomu wodonośnego związane z przenikaniem szkodliwych związków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych magazynujących nieczystości, uciążliwości akustyczne generowane przez wysokie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych poruszających się po drodze krajowej oraz wojewódzkiej czy też nadmierne zabudowywanie skarpy doliny rzeki Bug. Należy pod-kreślić, iż stan niektórych komponentów środowiska przyrodniczego nie jest wyłącznie zależny od działań podejmowanych na obszarze gminy Nur, np. zanieczyszczenie rzeki Bug ma miejsce w jej górnym odcinku, niska jakość tych wód w granicach gminy ma niekorzystny wpływ na pierwszy poziom wód gruntowych na terasie zalewowej.

Analiza poszczególnych komponentów środowiska pozwala na wyodrębnienie pewnych stref w przestrzeni gminy o odmiennych uwarunkowaniach.

Pierwszą z nich stanowi obszar obejmujący doliny rzeki Bug i Nurzec. Tereny te posiadają wysokie walory biocenotyczne i krajobrazowe, które należy jak najbardziej efektywnie chronić. Cechują się one odmiennymi uwarunkowaniami w zakresie budowy geologicznej, geomorfologii, hydrogeologii i hydrografii niż pozostała część gminy. Jednocześnie są to tereny objęte różnorodnymi formami ochrony przyrody, które mają na celu zachowanie cennych elementów środowiska przyrodniczego. Obszary dolinne posiadają niekorzystne warunki do rozwoju budownictwa, zatem nie powinno się na nich wprowadzać funkcji

mieszkaniowej. Na tych terenach należałoby przede wszystkim kontynuować realizację zadań ochronnych, dodatkowo dopuszcza się rozwój turystyki.

Kolejną strefą, bezpośrednio przylegającą do pierwszej, są obszary równinne. Nie wyróżniają się one wyjątkowymi cechami przyrodniczymi, są jednak dosyć atrakcyjne. Niewątpliwą zaletą jest występowanie środowiska kulturowego oraz bliskie sąsiedztwo strefy pierwszej. Ukształtowanie terenu oraz warunki hydroinżynierskie sprzyjają rozwojowi budownictwa i rolnictwa. Warto zwrócić uwagę, iż te obszar ten może stanowić odpowiednie miejsce dla rozwoju turystyki pobytowej.

Trzecią strefę stanowi pozostała część gminy. Trudno wyznaczyć wyraźną granicę pomiędzy nią a strefą drugą. Na tym obszarze, będącym terenem wysoczyznowym, występują dogodne warunki przyrodnicze do rozwoju budownictwa, produkcji rolnej oraz działalności gospodarczej. Strefa trzecia jest mniej atrakcyjna pod względem krajobrazowym, jednakże należy dążyć do tego by ich zagospodarowanie nie przyczyniało się do pogorszenia specyficznych cech terenów potencjalnie cennych przyrodniczo.

5. Środowisko kulturowe

5.1. Rys historyczny rozwoju przestrzennego gminy

5.1.1. Geneza historyczna osadnictwa

Początki osadnictwa na terenie gminy pochodzą z czasów bardzo odległych, sięgających nawet schyłkowego okresu paleolitu. Opracowania kartograficzne przedstawiające stanowiska archeologiczne z różnych okresów uwidaczniają liczne cmentarzyska i osady świadczą-ce o systematycznym zasiedlaniu tego terenu na przestrzeni wieków. Czynnikami, które wpłynęły na rozwój osadnictwa na terenie gminy Nur było m. in. występowanie dużych rzek, takich jak Bug, czy Narew. Oprócz tego sąsiadujące obszary w XIII wieku były już przeludnione, a unia polsko-litewska w Krewie w 1385 roku zachęciła do zaludniania tego obszaru[58].

5.1.2. Rozwój osadnictwa w gminie Nur

Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą prawdopodobnie z kręgu kultury świderskiej w okresie schyłkowego paleolitu. Ich obecność stwierdzono podczas prac wykopaliskowych na stanowiskach w Obrytem oraz w Nurze. Młodsza epoka kamienia (neolit) zaznaczyła się licznymi znaleziskami z kręgu kultury niemeńskiej, m.in. na terenie stanowisk położonych na nadbużańskiej skarpie - w Kamiance, Nurze, Nurze Kolonii, Ołtarzach-Gołaczach i Zuzeli oraz w Kramkowie i Zaszkowie nad Nurcem.
W trakcie trwania epoki brązu rozwijała się kultura łużycka, która na omawianym terenie osiągnęła różne stopnie rozwoju. Z tego okresu pochodzą dwie osady w Kamiance i Kossakach i dwa cmentarzyska w Kamiance i Nurze Kolonii. Oprócz tego ślady zamieszkiwania te-renów gminy przez ludność kultury łużyckiej znaleziono także w Myśliborach, Nurze Kolonii, Obrytem, Ślepowronach i Zuzeli.
Osadnictwo na terenie obecnej gminy Nur miało charakter ciągły od schyłkowego paleolitu poprzez epokę brązu, żelaza, okres wpływów rzymskich, całe średniowiecze aż po czasy nowożytne. Świadczą o tym liczne znaleziska pochodzące z osadnictwa z okresu rzymskiego między I w. p.n.e. i II - III w. n.e. W Nurze odkryto cmentarzysko z kręgu kultury wielbarskiej. Na okres ten datowane są też znaleziska odkryte na stanowiskach w Łęgu Nurskim, Nur Kolonia Wschodnia (stanowiska z okresu wpływów rzymskich wpisane do rejestru zabytków

już w 1970 r.), Kamiance, Nurze, Nurze Kolonii, Obrytem, Ołtarzach-Gołaczach, Ślepowronach i Zuzeli.

Ślady osadnictwa z okresu wczesnośredniowiecznego (XI - XIII w.) stwierdzono na terenie osady odnalezionej w Strękowie i Strękowie Nieczykowskim (stanowisko datowane na okres X-XI wieku, zostało wpisane do rejestru zabytków już w 1970 r.) oraz na stanowiskach w Kamiance, Nurze, Obrytem, Strękowie, Ślepowronach, Zaszkowie, Zuzeli i Żebrach-Laskowcu. Długiej historii Nura dowodzić może istnienie kościoła, lub może parafii. Prawdopodobnie pierwsza parafia powstała tu już w XII-XIII wieku.

Średniowieczne osadnictwo (XIV-XV w.), dokumentują znaleziska w Ślepowronach, Żebrach-Laskowcu i Ołtarzach-Gołaczach (stanowisko pochodzące z XV wieku, wpisane do rejestru zabytków w 1970 roku) oraz w Nurze, który w tym czasie, uzyskawszy prawa miejskie i przywileje nadawane przez panujących, przeżywał okres intensywnego rozwoju. Ponadto był miastem położonym na skrzyżowaniu ważnych dróg handlowych łączących Koronę z Litwą i Rusią strzegącym przeprawy przez Bug.

Kolejnym etapem rozwoju kolonizacji osadniczej terenów pogranicza Mazowsza i Podlasia był okres schyłku średniowiecza, a wynikało to ze świadomej polityki książąt mazowieckich. Do czasu zawarcia unii polsko-litewskiej rozwój osadnictwa na terenie wschodniego Mazowsza narażonego na ekspansję wojowniczych zagonów jaćwieskich, ruskich i litewskich został praktycznie zahamowany a dotychczasowe osady pokryła puszcza. Trwały pokój, obejmujący prawie trzy kolejne stulecia (do połowy XVII w.), spowodował ponowny rozwój osadnictwa na terenach sąsiadujących z trasami szlaków handlowych, które przebiegały wzdłuż Narwi (Pułtusk, Ostrołęka, Łomża do Grodna i Wilna) oraz Bugu (z Pułtuska przez Brok, Ostrów, Nur do Mińska i Smoleńska). Okres ten reprezentują odkrycia archeologiczne w Nurze, we wsiach: Murawskie Nadbużne, Myślibory, Obryte, Zaszków.

Obszary puszczańskie między Narwią i Bugiem stosunkowo długo broniły się przed ponowną ekspansją osadnictwa. Uległy one ostatecznie wytrzebieniu w miarę ekspansji gospodarki rolnej, której intensywniejszy rozwój nastąpił w okresie nowożytnym od XVII wieku. Niemniej osadnictwo wzdłuż nadbużańskiej skarpy trwało nieprzerwanie dostarczając produktów rolnych i leśnych, którymi handlowano z bliższymi i dalszymi krainami wykorzystując licznie przebiegające tu lądowe szlaki handlowe oraz drogę wodną Bugu, którą spławiano towary poprzez Wisłę do Gdańska. Tezę tę potwierdzają znaleziska archeologiczne świadczące o szerzącym się na terenach południowych gminy osadnictwie (m. in. w Nurze, Kossakach, Kramkowie Lipskim, Murawskich Nadbużnych, Myśliborach, Obrytem, Ślepowronach, Zaszkowie i Żebrach-Laskowcu).

5.1.3. Historia i rozwój przestrzenny miejscowości Nur

Nazwa miejscowości Nur pochodzi od płynącej nieopodal rzeki Nurzec (dawniej nazywanej Nur).Rdzeń *nur*, *nyr* występuje często w nazwach wodnych, szczególnie na terenie Polski wschodniej, na obszarze Białorusi oraz Ukrainy. Oznacza on wodę. W języku polskim zachował się w wyrazach takich jak nurzyć, czy nurek. Pierwotne znaczenie tego słowa określało teren mokry, wilgotny.

Skąpe dane źródłowe dotyczące miejscowości Nur z okresu średniowiecza nie pozwalają na bliższe scharakteryzowanie jej w tym okresie. Na podstawie prac wykopaliskowych można jednak stwierdzić, że na terenie obecnej wsi Kamianka Nadbużna w XII wieku istniało osiedle o charakterze rzemieślniczym, gdzie produkowano żelazo i wytwarzano z niego przedmioty o charakterze użytkowym i zdobniczym. Było to prawdopodobnie podgrodzie obsługujące znajdujący się nieopodal gród, zamieniony później w czasach księstwa Janusza I w zamek wznoszący się na górze i strzegący przeprawy przez Bug. Nur był też istotnym punktem obronnym Mazowsza strzegącym przed napadami Jaćwingów, a po ich wytępieniu - Litwinów. O randze zamku świadczy fakt uposażenia go w odległą o kilka kilometrów wieś Zaszków (dawniej: Zaskow) znaną z pisemnych przekazów już w 1254 roku.

W okresie XIII - XV wieku warownia nurska należała do systemu obronnego, którego zadaniem była ochrona północnych ziemi Mazowsza przed zagonami krzyżackimi, była

ważnym ogniwem w tym systemie obok zamków w Pułtusku, Ciechanowie, Makowie i Zakroczymiu.

Znaczenie Nura we wczesnym średniowieczu, obok funkcji obronnych, potęgowały funkcje gospodarcze związane z położeniem przy jednej z ważniejszych dróg handlowych w tym czasie - rzeką Bug, łącząca Polskę poprzez Prypeć z Rusią Kijowską. Rzeką tą spławiano płody rolne, drewno, runo leśne, miód, wosk, wyroby rzemieślnicze z żelaza, skór i drewna wyrabiane przez miejscowych rzemieślników. Warunki te sprzyjały rozwojowi gospodarczemu i przestrzennemu Nura.

Książęta mazowieccy doceniając obronno-gospodarcze znaczenie tych terenów sprowadzali na te tereny nowych osadników zwiększając w ten sposób potencjał obronny i gospodarczy. Prawdopodobnie na przełomie XIII i XIV wieku na podgrodziu powstał kościół, podnosząc Nur do rangi ośrodka kultu religijnego, a także powodując wzrost zainteresowania ze strony mieszkańców okolicznych miejscowości. W końcu XIV wieku podstawowym zajęciem okolicznej ludności było rolnictwo, rybołówstwo, myślistwo oraz rzemiosło.

Prawa miejskie Nur uzyskał na początku wieku XV od księcia mazowieckiego Janusza I. Nie zachował się dokument lokacyjny, dlatego dokładna data nadania praw miejskich nie jest znana. W oparciu o przekazy historyczne można wnioskować, że nastąpiło to około 1410 r., bowiem w 1416 roku Nur występował już jako miasto. Prawa te zostały potwierdzone przywilejem księcia Bolesława IV w 1434 r.

Przywilej ten potwierdzał nadane już wcześniej Nurowi prawo miejskie oparte na prawie chełmińskim. Ponadto zezwalał miastu dodatkowo na posiadanie postrzygalni sukna, wagi i łaźni, które dostarczały miastu znacznych dochodów, a także zwalniały mieszczan od płacenia cła przy przewożeniu towarów w granicach całego księstwa. W trzy lata później książę Bolesław IV zezwala mieszczanom na korzystanie z tzw. „łąk strębołowskich" leżących w sąsiedztwie miasta. Przywilej ten potwierdzony został przez ks. Bolesław V w 1474 r. Dzięki przywilejom miasto zaczynało się rozwijać i bogacić.

W połowie XV w. miasto posiadało już wykształcony rynek położony w pobliżu kościoła z ulicami wybiegającymi z jego naroży. Drewniany zamek nurski, po utracie znaczenia obronnego w związku z unią polsko-litewską, zamieniał się stopniowo w ruinę.

W tym czasie Nur uzyskał nową funkcję administracyjną - został stolicą ziemi nurskiej podzielonej na 3 powiaty ze stolicami: w Kamieńcu (obecny Kamieńczyk nad Bugiem), Ostrowi i Nurze. W Nurze miał siedzibę wójt, rada i sąd miejski, a także odbywały się wyroki sądów ziemskich i grodowych.

W 1526 roku w wyniku włączenia Nura do Korony, staje się on miastem królewskim. Terytorialnie należy do województwa mazowieckiego pozostając stolicą powiatu nurskiego oraz uzyskując rangę ośrodka ziemi nurskiej z wymienionymi wcześniej trzema powiatami. Funkcje te ożywiły życie w mieście (sądy, sejmiki ziemskie, zjazdy szlacheckie). Aleksander Guagnini, współczesny historyk z przełomu XVI i XVII w. pisze o Nurze, że *„miasto to było wprawdzie z drzewa zbudowane, ale szerokie, ludne i znaczny prowadziło handel zbożowy z Gdańskiem"*. Współczesny Guagniniemu, pochodzący z ziemi nurskiej historyk polski Jędrzej Święcicki stwierdza, że *„Nur, chociaż po wiejsku jest zbudowany i mało posiada budowli okazałych, jednakże zamożnością mieszkańców przewyższa wszystkie inne miasta. Mieszkańcy gorliwie zajmują się handlem. Plon roczny niewielkim kosztem zebrany z żyznej doliny, statkami spławiają do Gdańska".*

Od 1545 r. Nur należy do tzw. „oprawy" królowej Bony zyskując nowe przywileje królewskie. Król Zygmunt August w 1555 r. ustanawia w mieście cech rybacki, a w 1568 roku uwalnia miasto od ceł na towary spławiane do Gdańska.

W tym czasie miasto zamieszkiwało około 1500 osób w 263 domach. Był tu drewniany kościół parafialny, a na rynku drewniany ratusz. Na nadbużańskiej skarpie stały spichrze zbożowe (ślady były widoczne jeszcze w XX wieku), a na rzece było 8 młynów wodnych,

zbudowanych na sprzężonych i zakotwiczonych łodziach. Ponadto istniały tu 3 młyny wodne (1 na Nurcu i 2 na rzeczce Suszołce). Pod skarpą urządzony był port.

Według *Lustracji woj. mazowieckiego* z 1564r. do miasta należało 50 włók dość dobrej ziemi. Oprócz rolnictwa, zajęciem mieszczan był spław zboża, handel i rzemiosło. Było tu 9 rzeźników, 20 pędzących gorzałkę, 8 handlujących gorzałką, 10 rybaków oraz pewna liczba piwo-warów, 3 grabarzy, 2 kowali, 3 szewców, 6 kupców, 12 piekarzy.
Szczyt rozwoju gospodarczego Nura przypada na połowę XVII wieku. Powodem tak znacznego rozkwitu miasta były odbywające się 4 doroczne duże jarmarki: na drugą niedzielę przed Wielkanocą, na św. Trójcę, na św. Dominika, na Jedenaście Tysięcy Dziewic (21 października) oraz targi tygodniowe we wtorki i piątki.

Najazd wojsk szwedzkich w 2 połowie XVII w. spowodował zniszczenia i upadek miasta. Nawet potwierdzenie praw miejskich i wszystkich przywilejów przez Stanisława Augusta w drugiej połowie XVIII wieku nie spowodowało rozwoju Nura. W 1693r. odbudowany został drewniany kościół parafialny jako obiekt *„styl gotycki przypominający kształtem”.*
W 1775 r. Nur utracił pozycję stolicy ziemi nurskiej po przeniesieniu sądów ziemskich do Ostrowi. W 1777 r. miasto posiadało jedynie 63 domy, a zamieszkiwało je 378 osób.
Po III rozbiorze Polski w 1795 r., Nur wraz z całą ziemią nurską znalazł się w granicach tzw. Prus Nowowschodnich należąc do obwodu ostrołęckiego w departamencie płockim. Po aneksji przez Prusy w mieście były 72 domy i 432 mieszkańców (1797 r.).
W okresie Księstwa Warszawskiego stan gospodarczy miasta ulegał dalszemu pogorszeniu. Miedzy rokiem 1808 i 1810 ludność miasta zmalała blisko o 1/3 do 435 osób.
Kilkunastoletni okres spokoju i stabilizacji gospodarczej w okresie Królestwa Polskiego wpłynął na nieznaczny rozwój miasta, którego ludność w 1827 r. wzrosła do 514. Nie nastąpiła jednak rozbudowa miasta.

W 1866r. Nur utracił prawa miejskie. Około 1869 r. ukończono budowę neogotyckiego, jednowieżowego kościoła murowanego w miejscu kaplicy z 1853 r. Około 1900 r. w Nurze było 116 domów (w większości drewnianych), zamieszkiwało je 1300 osób. Była tu szkoła elementarna, urząd gminy, 4 sklepy i apteka.
I wojna światowa spowodowała w Nurze wiele strat materialnych. Zabudowa ciągnąca się wzdłuż ul. Piliszki oraz w Łęgu Nurskim uległa całkowitemu spaleniu. Zburzony został także most na Bugu.
Okres międzywojenny był dla Nura okresem stagnacji gospodarczej. Typowo rolniczy charakter miejscowości spowodował powstanie jedynie kilku zakładów obsługujących rolnictwo: 3 wiatraków, 1 młyna, 2 olejarni, 1 gręplarni, 1 mleczarni, 1 rzeźni, 2 masarni, 3 piekarni oraz niewielkiej cegielni i cementowni. Rozwinęły się w pewnym stopniu usługi (urząd pocztowy, kasa im. Stefczyka, Spółdzielnia Spożywców, Kółko Rolnicze, OSP, organizacje społeczne i stowarzyszenia). W tym okresie wybrukowano około 2 kilometrów ulic, kilkaset metrów chodników. Przed wybuchem II wojny światowej stała ludność Nura wzrosła do 1500 osób.
1 września 1939 r. zbombardowany został most na Bugu. Do czerwca 1941 r. Nur znalazł się pod okupacją radziecką, a następnie niemiecką. W tym czasie z rąk okupantów poniosło śmierć około 600 mieszkańców Nura. Około 75% zabudowań uległo zniszczeniu. Około 10 sierpnia 1944 r. wycofujące się wojska niemieckie zburzyły kościół. Wyzwolenie spod okupacji niemieckiej nastąpiło 12 sierpnia.
Po zniszczeniach wojennych Nur został odbudowany. Odbudowano kościół, wybudowano nowe obiekty: urzędu gminy, poczty, domu kultury, szkoły, agronomówki, baz rolniczych, piekarni, hydroforni, założono siec wodociągową. Oprócz funkcji rolniczej Nur wraz z sąsiednimi miejscowościami nadbużańskimi zyskuje nową, rozwijającą się prężnie funkcję ośrodka wypoczynkowego.

5.2. Walory środowiska kulturowego

Krajobraz kulturowy powstaje w wyniku rozwoju cywilizacji i jest przez nią cały czas kształtowany. Oznacza to, że jest on tworzony przez człowieka i tylko dzięki jego obecności będzie mógł stale działać i utrzymywać odpowiedni stan.

Gmina Nur charakteryzuje się posiadaniem wielu stanowisk archeologicznych oraz zabytków architektury, do których należą m.in.: drewniana plebania w Nurze, dawna szkoła powszechna w Zuzeli, kościół parafialny w Zuzeli, zabytkowy układ przestrzenny miejscowości Nur - pochodzący z pierwszej połowy XV w., zabytki budownictwa, zwłaszcza drewnianego, cmentarze, miejsce pamięci oraz liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne, należące do grupy szeroko rozumianych wartości krajobrazu kulturowego.

Spośród 31 zabytków architektonicznych znajdujących się w aktualnej na dzień sporządzania Studium gminnej ewidencji zabytków sześć zostało wpisanych do rejestru zabytków i otoczonych ochroną konserwatorską. Na liście rejestrowej znajdują się: szkoła elementarna w Zuzeli, która obecnie zmieniona została na muzeum poświęcone Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu, kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Zuzeli, cmentarz rzymsko - katolicki w Zuzeli z kaplicą cmentarną i zabytkowymi nagrobkami, plebania w zespole kościelnym w Nurze, cmentarz z okresu I wojny światowej żołnierzy niemieckich, a także układ przestrzenny Nura.

Zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru jest mniej. Należą do nich cztery osady. W Łęgu Nurskim i w Nurze Kolonii osady pochodzą z przełomu wieków, od I w. p. n. e. do II w. n. e. W Ołtarzach-Gołaczach ślad osady datowany jest na około IV w., natomiast w Strękowie Nieczykowskim odkryta osada określona została wczesnośredniowieczny ślad pochodzący z X-XI wieku.

W skład krajobrazu kulturowego gminy wchodzą nie tylko obiekty wpisane do rejestru zabytków. Większość budynków mieszkalnych prezentuje ludową zabudowę drewnianą. Do opisywanych obiektów należy 30 domów lub chałup drewnianych, a oprócz nich wymienić można także obiekty wchodzące w skład zespołu kościelnego (plebania i organistówka) oraz obiekty użytkowe, do których należą spichlerze, kurnik, stajnia, stodoła, czy obora.

Zabudowa zagród wiejskich w gminie Nur charakteryzuje się występowanie w ramach jednej zagrody trzech podstawowych obiektów, do których należą dom mieszkalny, budynek inwentarski i stodoła. Zdarzają się sytuacje, w których dwa obiekty gospodarcze połączone są w jeden, wspólny budynek. Nowa zabudowa powtarza tradycję, zwłaszcza w przypadku mleczno-hodowlanego typu produkcji rolniczej w gospodarstwie.
Do najstarszych zachowanych zagród należy pochodząca z miejscowości Godlewo-Milewek zagroda nr 12. Obejmuje drewnianą oborę z 4 ćw. XIX wieku. Drugą najstarszą zagrodą jest pochodzący z przełomu XIX i XX wieku zespół budynków drewnianych we wsi Żebry-Laskowiec, w których skład wchodzą drewniany dom i drewniany spichlerz z przełomu XIX i XX wieku.
Do najstarszym zachowanych domów mieszkalnych należą niewątpliwie domy: nr 7 we wsi Godlewo-Milewek pochodzący z 1868 r., nr 73 w miejscowości Żebry-Laskowiec z 1880 r. oraz domy w miejscowości Kramkowo Lipskie oznaczone numerami: 18 i 20 - pochodzące z 4 ćwierci XIX wieku. Z przełomu XIX i XX wieku pochodzą domy: nr 6 w Kramkowie Lipskim oraz w miejscowości Godlewo-Mierniki. Natomiast najstarsze zachowane zabudowania

gospodarcze to drewniane obory, znajdujące się również w miejscowości Żebry-Laskowiec oraz w miejscowości Obryte, pochodzące również z około 1880 roku.
W starszych obiektach drewnianych występuje głównie konstrukcja zrębowa lub stosowana w okresie późniejszym - sumikowo - łątkowa. Składa się na nią podwalina posadowiona na

głazach narzutowych lub ceglanej podmurówce. Od góry konstrukcję ściany spinają oczepy oraz związane z nimi belki stropowe ułożone w poprzek budynku. Przekrycie stanowi dach dwuspadowy z więźbą krokwiowo-jętkową. Dość licznie występują domy z dachami naczółkowymi oraz półszczytami. W większości budynków występuje zewnętrzny szalunek, często

o ozdobnym rysunku układu desek, stosowany zwłaszcza na szczytach, zdobionych dodatkowo rzeźbionymi mieczami i wieszarami podtrzymującymi wysunięte na zewnątrz ostatki

płatwi i wiatrownice oraz zdobnymi sterczynami.

Otwory okienne często otaczają zdobione opaski i rzadziej już spotykane okiennice. Na ścianach szczytowych oraz pod okapami występują ozdobne fryzy.

Istotny element historyczny, kulturowy oraz sakralny dla środowiska kulturowego gminy Nur stanowią kapliczki, figury i krzyże przydrożne należące do drobnych obiektów sakralnych. Zwyczaj stawiania opisywanych obiektów jest bardzo stary i szeroko praktykowany na obszarze wschodniego Mazowsza. Sposób wykonywania kapliczek jest różnorodny, występują skromne słupy lub filary z wnękami, w których umieszczano rzeźby lub obrazy świętych oraz bardziej ozdobne, z gzymsami, daszkami lub szczycikami. Wieńczone mogą być drewnianą lub metalową formą krzyża. Mieszkańcy otaczali je z zasady dekoracyjnymi płotkami, a na odgrodzonym terenie sadzono zieleń i kwiaty. Oprócz wysokich krzyży drewnianych, wyróżniają się betonowe obeliski, które miały być naśladownictwem dawnych kapliczek, jednak nie wpisują się w ogóle w łagodny charakter krajobrazu gminy Nur.

5.3. Elementy środowiska kulturowego objęte ochroną

Na terenie gminy Nur występują następujące kategorie zabytków:

- obiekty archeologiczne i architektoniczne wpisane do rejestru zabytków,
- obiekty archeologiczne i architektoniczne znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków.

Zgodnie z art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23.07.2003 roku, ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

1. zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
2. zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
3. udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
4. przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
5. kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
6. uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

5.3.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy Nur znajduje się obecnie 10 obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru. Pięć jest typu architektonicznego, jeden to układ przestrzenny miasta Nur, a pozostałe cztery to stanowiska archeologiczne.

Tab. 16. **Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków**

Lp.	Obiekt	Adres	Okres powstania	Numer rejestru
1.	Układ przestrzenny Nura	centralna część Nura	1434 r.	A-653 z dnia 04.07.1990r.
2.	Plebania w granicach strefy ochrony konserwatorskiej	07-322 Nur, Małkińska 7	1929 r.	A-651 z dnia 13.06.1989r.
3.	Szkoła elementarna obecnie muzeum	07-321 Zuzela 24a	koniec XIX w.	A-650 z dnia 12.06.1990r.
4.	Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w	Zuzela	1908-1913 r.	A-652 z dnia 28.12.1993r.
5.	Cmentarz z okresu I wojny światowej żołnierzy niemieckich	Kramkowo Lipskie, przy drodze gminnej nr 260525 W	1915 r.	A-649 z dnia 24.03.1992r.
6.	Kaplica cmentarna i nagrobki na cmentarzu rzymsko-katolickim	Zuzela	II poł. XIX w.	A-648 z dnia 15.10.1987r.

Źródło: opracowanie własne

Tab. 17. **Wykaz stanowisk archeologicznych wypisanych do rejestru zabytków**

Lp.	Miejscowość	Typ obiektu	Okres powstania	Numer rejestru	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze AZP	Nr stan. w miejscowości
1.	Łęg Nurski	osada	I-II w. n. e.	A-192 z dnia 30.11.1970r.	47-78	1	1
2.	Nur Kolonia	ślady osady	I w. p. n. e.	A-377 z dnia 30.11.1970r.	47-79	26	2
3.	Ołtarze Gołacze	ślady osady	II w. n. e. IV w.	A-458 z dnia 30.11.1970r.	47-78	6	3
4.	Strękowo Nieczykowskie	Osada wczesnośredniowieczna	X-XI w.	A-194 z dnia 30.11.1970r.	47-78	18	3

Źródło: opracowanie własne.

Układ przestrzenny Nura

Wpisany został do rejestru zabytków w 1990 roku, pod numerem A-653. Historyczny układ przestrzenny pochodzi z około 1434 roku. Objęty został dwoma strefami ochrony konserwatorskiej:

B - strefa w granicach ulic Podsadnej z kościołem, ulicy Kościelnej oraz rzeki Bug. Ochronie podlegają tu zachowane elementy zabytkowe, a także układ przestrzenny w zakresie rozplanowania, bryły zabudowy i skali. Objęty ochroną został również układ historyczny przy zbiegu dróg dojazdowych Brokowskiej i Drohiczyńskiej.

K - strefa ochrony krajobrazu, która ciągnie się od rzeki Bug za cmentarzem katolickim przy ulicy Brokowskiej poprzez strefę B, ulicą Drohiczyńską na wschód do rzeki Bug. Dzięki temu ochronie podlega obszar skarpy nadrzecznej, wraz z terenem cmentarza parafialnego oraz elementami krajobrazu naturalnego, takimi jak rzeźba terenu, czy skupiny zieleni.

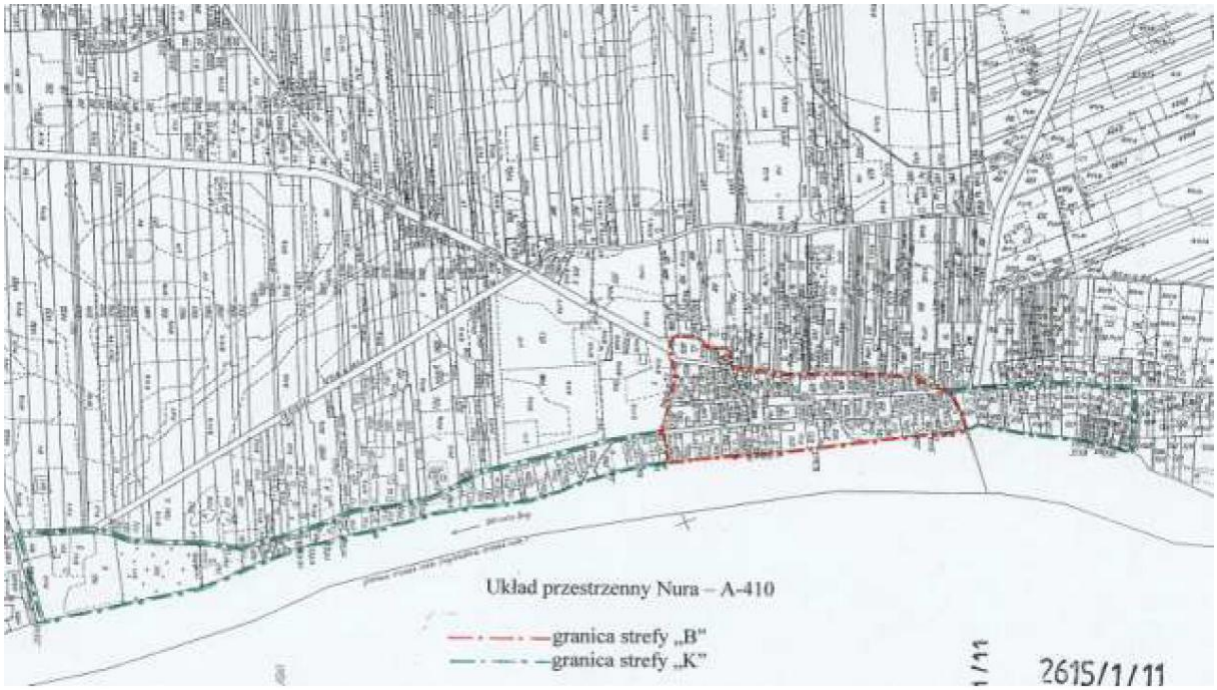
Miasto pierwotnie sytuowano wzdłuż wyniosłej skarpy nadbużańskiej, główna droga i rozwój na linii wschód-zachód określił historyczne położenie miasta. Nur otrzymał układ przestrzenny o typowych cechach miejskich dzięki lokacji na początku XV wieku, natomiast lokacja

miała miejsce ze względu na pełnioną przez miasto funkcję wsi targowej w sąsiedztwie strażnicy strzegącej przeprawy przez Bug.

Centrum miasta i ośrodkiem dalszego rozplanowania był prostokątny, wydłużony rynek. Wzdłuż korony skarpy biegł główny, historyczny trakt komunikacyjny, który obejmował rynek dwoma ramionami i zbiegał się po jego wschodniej stronie.

W części położonej na zachód od rynku sieć uliczna nie ma historycznego rysu, ze względu na późniejsze przekształcenia związane z przenoszeniem kościoła parafialnego oraz wytyczeniem w połowie XIX wieku nowego traktu do Brańska.

Rys. 1. Zabytkowy układ przestrzenny Nura

Źródło: Karta gminnej ewidencji zabytków 115/1055

Drewniana plebania zespole kościelnym p.w. św. Jana Apostoła w Nurze

Plebania usytuowana jest w południowo-zachodniej części miasta Nur, na ulicy Małkińskiej 1. Jest budynkiem wolnostojącym, którego front zwrócono na wschód w kierunku kościoła parafialnego, który znajduje się po przeciwnej stronie ulicy Małkińskiej. Przed plebanią utworzono niewielki ogród ozdobny flankowany od południa sadem. Obiekt wpisany do rejestru w 1989 roku, pod numerem A-651. Plebanię zbudowano w 1929 r. z inicjatywy ks. L. Wiśniewskiego. Plebanię wykonano w stylu dworkowym z użyciem form neobarokowych według projektu nieznanego autora. Budynek częściowo zniszczyli Niemcy w 1944 r. podczas wyburzania kościoła parafialnego. Plebanię odbudowano pod koniec lat czterdziestych XX wieku. W 1975 roku przeprowadzono prace konserwatorskie naprawiające więźbę dachową oraz zmieniono pokrycie dachu. Kolumny w ganku wymieniono prawie dwadzieścia lat później.

Plebania zbudowana została na planie wydłużonego prostokąta. Posiada konstrukcję zrębową z zewnątrz oszalowaną, od wewnątrz otynkowaną. Podłogi są drewniane, deskowe, ułożone na legarach. Stropy są również drewniane, belkowe. Więźba dachowa zbudowana jest w typie krokwiowo - stolcowym. Zarówno stolarka drzwiowa jak i okienna jest drewniana.

Plebania zachowana została bez większych zmian. W latach 80-tych wybudowano dobudówkę południową. W tym czasie również wymieniono szalunki szczytu oraz wykonano drzwi na taras.

Dawna szkoła elementarna, obecnie muzeum

Obiekt został wpisany do rejestru zabytków w 1989 roku, pod numerem 651. Szkoła jest budynkiem drewnianym, który powstał pod koniec XIX wieku. Użytkowana była do 1945 roku. W 1946 roku budynek szkoły został przejęty i zmieniony na siedzibę Gromadzkiej Rady Narodowej. Od 1975 roku przez 12 lat nie był w ogóle używany. Dopiero w 1987 roku po gruntownym remoncie adaptowano go na muzeum.

Budynek szkoły jest drewniany zbudowany w konstrukcji zrębowej na planie prostokąta. Podmurówka wykonana została z kamieni polnych, otoczaków. Więźba dachowa jest drewniana, krokwiowo-stolcowa. Dach szkoły jest wysoki, dwuspadowy, z wysokimi okapami.

Do szkoły uczęszczał pochodzący z Zuzeli Ks. Kardynał Stefan Wyszyński, Prymas Tysiąclecia. Obecnie w szkole znajduje się muzeum, które poświęcono jego pamięci.

Zespół sakralny kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Zuzeli

Wpis do rejestru uzyskał w 1993 roku, pod numerem 652. Jest on wizytówką historycznej architektury Zuzeli. Wzniesiony został w latach 1908-1913 w stylu neogotyckim. Projekt kościoła wykonał Józef Pius Dziekoński, architekt Polski końca XIX i początku XX wieku, który w swoim dorobku miał wiele neogotyckich kościołów z obszarów Mazowsza i Podlasia, a także drewnianej dzwonnicy z 1 ćw. XX wieku.

Kościół usytuowany został w centrum wsi, przy drodze z Broku do Nura, na wyniesieniu terenu, na skarpie nadbużańskiej. Do świątyni prowadzą granitowe schodki. Budynek otoczony jest ażurowym ogrodzeniem metalowym, z bramą główną. Po zachodniej stronie kościoła wzniesiono drewnianą dzwonnicę z 1 ćw. XX wieku.

W miejscu obecnego kościoła znajdowały się wcześniej trzy inne. O pierwszym, p.w. Trójcy, informacje pochodzą z 1406 oraz z 1480 roku, drugi kościół, drewniany p.w. Trójcy i św. Leonarda wspominany był w 1609 roku. Inicjatywą kanonika regularnego - Jana Słomczewskiego, w 1726 roku wzniesiono trzecią świątynię, również drewnianą. Konsekrowano ją w 1792 r., a od 1819 roku pozostawał już pod zarządem kanoników regularnych.

Pod koniec II wojny światowej kościół uległ częściowemu zniszczeniu, następnie odbudowywano go w kilku etapach do 1967 roku.

Kościół trójnawowy, pięcioprzęsłowy, założony został na planie krzyża łacińskiego z transeptem i prezbiterium tej samej szerokości co nawa główna, jednoprzęsłowym, zamkniętym czwórbocznie. Po obu stronach do prezbiterium przylegają symetrycznie zakrystie na planie kwadratu. W części wejściowej nawy poprzedzone są kruchtami. Obok kruchty głównej znajduje się pomieszczenie magazynowe oraz klatka schodowa na chór i poddasze.

W nawie głównej i bocznych występują sklepienia krzyżowo-żebrowe; w prezbiterium i transepcie - gwiaździste, a nad kruchtą - krzyżowe. Bryła kościoła oskarpowana, złożona mocno rozczłonkowana z dominującym korpusem nawowym nakrytym dachem dwuspadowym. Wysokość transeptu równa jest wysokości nawy. Ponad dachami nawy i transeptu wznoszą się strome szczyty schodkowe. Prezbiterium jest niższe od nawy i pokryte jest dachem wielopołaciowym. Nad niskimi zakrystiami występują dachy dwuspadowe. Przecięcie nawy z transeptem wieńczy wysmukła sygnaturka. Więźba dachowa jest drewniana, krokwiowa z wieszarami. Dachy i uskoki skarp kryte są blachą.

Przyziemie kościoła wzniesione jest z regularnych ciosów granitowych, wyższe partie z cegły spoinowanej. Wnętrze jest częściowo tynkowane.

Dwuskrzydłowe frontowe drzwi zewnętrzne są drewniane o konstrukcji klepkowej, natomiast drzwi wewnętrzne są jednoskrzydłowe o konstrukcji płycinowej. Okna przesklepione są ostrołukowo z podziałami typu maswerk o ramach stalowych i szybach częściowo barwionych.

Elewacje boczne podbudowane cokołem ujęte zostały w narożach dwustopniowymi skarpami i zwieńczone lekko profilowanym gzymsem podokapowym. Skarpy dzielą również

przestrzenie międzyokienne. Elewację frontową, trójosiową, dwukondygnacyjną, podbudowują trzy ostrołukowe portale o trzech uskokach przedzielone płytkimi skarpami. W kondygnacji górnej występuje szczyt schodkowy z ostrołukowym oknem szczelinowym na osi i ostrołukowymi blendami po bokach. Podobne szczyty z blendami ujmują z obu stron transept.
Elewacje boczne naw, transeptu i prezbiterium są gładkie, bez dekoracji podkreślone rytmem skarp rozdzielających okna w profilowanych obramieniach.

Do najcenniejszego wyposażenia wnętrza kościoła należy renesansowy kielich z 1642 r., późnorenesansowy, srebrny krzyż ołtarzowy z 1604 r. (stopa dorobiona około 1700 r. z wtórnym użyciem plakietki), rokokowa monstrancja i gwiazda orderowa z XVIII w. Wśród tkanin zwraca uwagę wykonany z importowanych materiałów XVI-wiecznych ornat, zdobiony kolumną wykonaną z brokatu aksamitnego w kolorze biało-amarantowym. Być może jest to wy-rób turecki z sułtańskiej manufaktury w Skutari pod Istambułem.

Cmentarz z okresu I wojny światowej żołnierzy niemieckich

Cmentarz wpisany do rejestru w 1992 roku, pod numerem 649. Założony został na planie prostokąta i otoczony rowem. Jego powierzchnia wynosi około 0,2 ha. Znajduje się przy drodze prowadzącej z Nura do wsi Kramkowo Lipskie. Jest to cmentarz żołnierzy niemieckich z okresu I wojny światowej. Usypano na nim 9 mogił ziemnych i postawiono żeliwny krzyż przydrożny o podstawie kamiennej. Na cmentarzu znajduje się płyta z czarnego kamienia z napisami w języku polskim i niemieckim, która upamiętnia poległych żołnierzy.

Kaplica cmentarna na cmentarzu rzymsko - katolickim w Zuzeli

Kaplica wpisana zostało do rejestru zabytków w 1987 roku, pod numerem 648. Wybudowana została razem z kościołem w 1913 roku przez rodzinę Skrzeszewskich jako kaplica rodowa. Uszkodzoną ją podczas II wojny światowej, w 1944 roku. Remont przeprowadzono dopiero w latach 60-tych XX wieku.
Kaplica zbudowana została w stylu neogotyckim. Obiekt zaprojektowano na planie prostokąta. Kaplica ma układ jednoprzestrzenny. Konstrukcja budynku jest murowana. Więźba dachowa jest drewniana, krokwiowo-jętkowa. Rodzaj sklepienia kaplicy nawiązuję do stylu w jakim została wykonana, jest to sklepienie kolebkowo-krzyżowe. Kaplica jest parterowa, posiada kryptę grobową i nakryta jest dwuspadowym dachem.

Zabytkowe nagrobki na cmentarzu rzymsko - katolickim w Zuzeli

W najstarszej - południowej części cmentarza parafialnego w Zuzeli znajdują się najcenniejsze z historycznego punktu widzenia grobowce. Obiekty te, będące skromną pozostałością XIX-wiecznej sztuki sepulkralnej wraz z kaplicą cmentarną są artystycznym akcentem wśród setek lastrykowych nagrobków.
Należą do nich:
- krzyż żeliwny ażurowy na grobie Jurusia Jedlińskiego zm. 1893 r., (żeliwne ogrodzenie);
- płyta nagrobna Edmunda Wereszczyńskiego zm. 1888 r.,
- nagrobek (na cokole figura aniołka); Jerzego Jędrzejewskiego zm. 1881 r.

Osada z okresu wpływów rzymskich w Łęgu Nurskim:

Osada pochodzi z okresu wpływów rzymskich, datowana jest na okres I-II w. n. e. i określona została jako cenny zabytek archeologiczny. Do rejestru zabytków została wpisana w 1979 roku pod numerem 192.

Ślady osady z okresu wpływów rzymskich we wsi Nur Kolonia Wschodnia

Ślady osady pochodzą z okresu wpływów rzymskich, datowane są na okres I w. p. n. e. do II w. n. e. i jest określana jako cenny zabytek archeologiczny. Do rejestru zabytków została wpisana w 1979 roku pod numerem 377.

Ślady osady średniowiecznej we wsi Ołtarze-Gołacze

Ślady osady pochodzą z okresu średniowiecza, datowane są na około XV wiek. Określone zostały jako cenny zabytek archeologiczny. Do rejestru wpisano obiekty w 1970 roku pod numerem 458.

Osada wczesnośredniowieczna we wsi Strękowo Nieczykowskie

Osada pochodzi z okresu wczesnego średniowiecza, datowana jest na X-XI wiek, powstała w trakcie formowania się Państwa Polskiego. Określona została jako cenny zabytek archeologiczny. Do rejestru wpisana została w 1970 roku pod numerem 194.

5.3.2. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków jest najbardziej aktualnym zestawieniem zabytków architektonicznych i urbanistycznych w gminie Nur. W dokumencie *widnieją 33 obiekty*. Ze względu na wartość historyczną oraz znaczą rolę w budowaniu tożsamości lokalnej zabytki należy otoczyć szczególną opieką. Zabytki rejestrowe podany mają numer wpisu do rejestru zabytków.

Tab. 17. **Wykaz obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków**

Lp.	Obiekt	Adres	Czas powstania	Numer rejestru
1.	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Nurze (wraz z nagrobkami wpisanymi do rejestru zabytków ruchomych pod numerem A-339 z dnia	dz. ewid. 1166, Nur	I poł. XX w.	GEZ
2.	Kaplica cmentarna na cmentarzu rzymskokatolickim	dz. ewid. 256, Zuzela	1913 r.	A-648 z dnia 15.10.1987r.
3.	Zabytkowe nagrobki na cmentarzu rzymsko-katolickim	dz. ewid. 256, Zuzela	II poł. XIX w.	A-648 z dnia 15.10.1987r.
4.	Cmentarz z okresu I wojny światowej żołnierzy niemieckich w Kramkowie Lipskim	Kramkowo Lipskie, przy drodze gminnej nr 260525 W	1915 r.	A-649 z dnia 24.03.1992
5.	Muzeum Lat Dziecięcych Prymasa Tysiąclecia Kard. Wyszyńskiego, dawniej budynek	Zuzela 24B	koniec XIX w.	A-650 z dnia 21.06.1990r.
6.	Plebania w Nurze	ul. Małkińska 7, Nur	1929 r.	A-651 z dnia 13.06.1989r.
7.	Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego	dz. ewid. 332/2, Zuzela	1908 - 1913 r.	A-652 z dnia 28.12.1993r.
8.	Układ przestrzenny Nura	centralna część Nura przy drodze wojewódzkiej nr 694	1434 r.	A-653 z dnia 04.07.1990r.
9.	Kaplica słupowa	dz. ewid. 121, Kossaki	około 1920 r.	GEZ
10.	Chałupa drewniana w Kramkowie Lipskim	Kramkowo Lipskie 14	1932 r.	GEZ
11.	Dom drewniany w Murawskich Nadbużnych	Murawskie Nadbużne 45	około 1920 r.	GEZ
12.	Kapliczka z oknami w Murawskich Nadbużnych	dz. ewid. 186, plac przy remizie OSP, Murawskie Nadbużne	lata 30-te XX wieku	GEZ

13.	Organistówka w zespole kościelnym	ul. Plac Kościelny 7, Nur	1923 r.	GEZ
14.	Obora ze stajnią w zespole kościelnym	ul. Małkińska 7, Nur	po 1920 r.	GEZ
15.	Spichlerz w zespole kościelnym	ul. Małkińska 7, Nur	po 1920 r.	GEZ
16.	Kurnik w zespole kościelnym	ul. Małkińska 7, Nur	po 1920 r.	GEZ
17.	Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym w Nurze	dz. ewid. 1166, Nur	około 1920 r.	GEZ
18.	Brama cmentarna na cmentarzu parafialnym w Nurze	dz. ewid. 1166, Nur	około 1870 r.	GEZ
19.	Młyn motorowy/elektryczny	ul. Rynek 6, Nur	1946 r.	GEZ
20.	Młyn motorowy	ul. Małkińska 16, Nur	1946 r.	GEZ
21.	Budynek drewniany	Ul. Brokowska 3, Nur	przed 1939 r.	GEZ
22.	Budynek drewniany	ul. Rynek 3, Nur	lata 20-te XX w.	GEZ
23.	Dom drewniany	ul. Rynek 4, Nur	okr. międzywojenny	GEZ
24.	Budynek drewniany	ul. Rynek 14, Nur	okr. międzywojenny	GEZ
25.	Budynek drewniany	ul. Rynek 15, Nur	okr. międzywojenny	GEZ
26.	Obora drewniana w miejscowości Obryte	Obryte 2	koniec XIX w.	GEZ
27.	Dom drewniany nr 34 w miejscowości Ołtarze-Gołacze	Ołtarze - Gołacze 34	okr. międzywojenny	GEZ
28.	Młyn wodny zespół	Ołtarze - Gołacze 65	1932 r.	GEZ
29.	Chałupa drewniana w Zaszkowie	Zaszków 60	1915 r.	GEZ
30.	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Zuzeli	dz. ewid. 256, Zuzela	II poł. XIX w.	GEZ
31.	Dom zakonny, dawniej dom mieszkalny	Zuzela 24B	pocz. XX w.	GEZ
32.	*Nieczynny cmentarz żydowski w Nurze*	*dz. ewid. 123, Nur*	*II poł. XIX w.*	*GEZ*
33.	*Nieczynny cmentarz choleryczny w Nurze*	*dz. ewid. 1411, Nur*	*pocz. XIX w.*	*GEZ*

Źródło: opracowanie własne
GEZ - gminna ewidencja zabytków

5.3.3. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Nur występuje 109 obiektów archeologicznych, datowanych paleolitu aż po nowożytność. Wśród nich wystąpiły osady, ślady osadnicze, osadnictwo wiejskie i cmentarzyska. Część stanowisk nie jest widoczna w obecnym zagospodarowaniu gminy, jednakże należy pamiętać o ochronie tych obszarów. Stanowiska rejestrowe mają podany numer wpisu do rejestru zabytków.

Tab. 18. **Wykaz stanowisk archeologicznych w gminie Nur z podziałem na obszary AZP, na których występują**

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Datowanie	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze	Nr stan. w miejscowości	Numer rejestru
1.	Godlewo - Mierniki	ślady osadnictwa	starożytność	46-78	24	1	GEZ
2.	Godlewo - Milewek	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	46-79	54	1	GEZ
3.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	starożytność	46-78	14	6	GEZ

4.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	starożytność	46-78	13	5	GEZ
5.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	młody okres przedrzymski - okres rzymski	46-78	12	4	GEZ
6.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	epoka brązu - epoka żelaza	46-78	11	3	GEZ
7.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	epoka brązu - epoka żelaza	46-78	10	2	GEZ
8.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	epoka kamienia	46-78	8	1	GEZ
9.	Godlewo - Wielkie	ślady osadnictwa - k. łużycka	E.B.	46-78	7	2	GEZ
10.	Godlewo - Wielkie	ślady osadnictwa - k. łużycka	E.B.	46-78	9	3	GEZ
11.	Godlewo - Wielkie	ślady osadnictwa	wczesna epoka żelaza	46-78	6	1	GEZ
12.	Kałęczyn	ślady osadnictwa	wczesna epoka żelaza	46-78	15	1	GEZ
13.	Kałęczyn	osada, kultura łużycka	V okr. EB-OH C	47-78	30	1	GEZ
14.	Kałęczyn	ślady osadnictwa, k. łużycka	E.B.	46-78	16	2	GEZ
15.	Kamianka Nadbużna	osada, kultura łużycka	epoka brązu	48-79	4	4	GEZ
16.	Kamianka Nadbużna	ślady osadnictwa	neolit	48-79	1	1	GEZ
17.	Kamianka Nadbużna	ślady osadnictwa	neolit	48-79	2	2	GEZ
18.	Kamianka Nadbużna	ślady osadnictwa	neolit	48-79	3	3	GEZ
19.	Kamianka Nadbużna	osada, kultura łużycka	k. przew., wielb.	48-79	5	5	GEZ
20.	Kossaki	osada, kultura łużycka	epoka brązu	48-79	9	4	GEZ
21.	Kossaki	ślady osadnictwa, k. łużycka	kultura łużycka	48-79	8	3	GEZ
22.	Kossaki	ślady osadnictwa	VXVI - XVIII w.	48-79	25	5	GEZ
23.	Kossaki	ślady osadnictwa wiejskiego	epoka brązu - wczesna epoka żelaza	48-79	7	2	GEZ
24.	Kossaki	ślady osadnictwa	nieokreślone	48-79	6	1	GEZ
25.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	48-79	49	3	GEZ
26.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa	neolit	48-79	50	4	GEZ
27.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa wiejskiego	k. XV - XVI, XVII w.	48-79	26	2	GEZ
28.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa	nowożytność	47-79	35	1	GEZ
29.	Łęg Nurski	osada z okresu wpływów rzymskich w Łęgu Nurskim	I - II w. n.e.	47-79	1	1	A-192 / 30.11. 1970r.
30.	Murawskie Nadbużne	ślady osadnictwa	epoka kamienia	48-79	48	3	GEZ
31.	Murawskie Nadbużne	ślady osadnictwa wiejskiego	XIV - XVII w.	48-79	27	2	GEZ
32.	Myślibory	ślady osadnictwa wiejskiego	XIV - XVII w.	48-79	28	2	GEZ
33.	Myślibory	ślady osadnictwa, k. łużycka	epoka brązu	48-79	35	4	GEZ
34.	Myślibory	ślady osadnictwa	epoka brązu (?)	48-79	34	3	GEZ

35.	Myślibory	piecowisko garncarskie	pś./now.	48-79	11	1	GEZ
36.	Nur	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	31	3	GEZ
37.	Nur	ślady osadnictwa	starożytność	47-78	19	4	GEZ
38.	Nur	ślad osadnictwa	mezolit	47-78	20	5	GEZ
39.	Nur	Kurhan, kopiec, strażnica (?)	nieokreślone	47-78	21	6	GEZ
40.	Nur	cmentarzysko, k. wielb.	mł. okr. rzymski	48-79	13	1	GEZ
41.	Nur	cmentarz, k. wielb.	mł. okr. rzymski	48-79	16	4	GEZ
42.	Nur	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	47-79	10	1	GEZ
43.	Nur	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	33	5	GEZ
44.	Nur	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	32	4	GEZ
45.	Nur Kolonia Wschodnia	ślady osady z okresu wpływów rzymskich we wsi Nur Kolonia	I w. p.n.e. - II w. n.e.	47-79	26	2	A-377 / 30.11. 1970r.
46.	Nur Kolonia Wschodnia	ślady osadnictwa, k. janisławicka	mezolit	48-79	12	1	GEZ
47.	Nur Kolonia Wschodnia	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	47-79	34	6	GEZ
48.	Nur Kolonia Wschodnia	ślad osadnictwa	paleolit	48-79	14	1A	GEZ
49.	Nur Kolonia Wschodnia	ślady osadnictwa	MOPR - okres rzymski	48-79	15	1B	GEZ
50.	Obryte	obozowisko	neolit (?)	48-79	36	4	GEZ
51.	Obryte	ślad osadnictwa	mezolit - neolit	48-79	37	5	GEZ
52.	Obryte	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	48-79	22	2	GEZ
53.	Obryte	obozowisko, k. trzciniecka	wczesna epoka brązu	48-79	44	6	GEZ
54.	Obryte	ślad osadnictwa, k. świderska	paleolit sch.	48-79	19	1	GEZ
55.	Ołowskie	ślad osadnictwa	XVI - XVII w.	48-79	30	2	GEZ
56.	Ołowskie	ślad osadnictwa	nieokreślone	48-79	20	1	GEZ
57.	Ołtarze - Gołacze	stanowisko archeologiczne - nieokreślone	nieokreślone	47-78	4	?	GEZ
58.	Ołtarze - Gołacze	ślady osady średniowiecznej we wsi Ołtarze - Gołacze	IV w.	47-78	6	3	A-458 / 30.11. 1970r.
59.	Strękowo	stanowisko archeologiczne - nieokreślone	nieokreślone	47-78	10	?	GEZ
60.	Strękowo	osada wczesnośredniowieczna we wsi Strękowo Nieczykowskie	X - XI w.	47-78	18	3	A-194 / 30.11. 1970r.
61.	Strękowo	ślad osadnictwa	okr. wpł. rzymskich - wczesne średniowiecze	47-78	17	2	GEZ
62.	Strękowo Nieczykowskie	ślady osadnictwa	ep. brązu - wcz. ep. żelaza	47-78	22	1	GEZ
63.	Ślepowrony	ślad osadnictwa, k. łużycka	EB-WEZ	48-79	23	2	GEZ
64.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	epoka brązu	48-79	40	8	GEZ
65.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	XV/XVI - XVII w.	48-79	31	3	GEZ

66.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	mezolit	48-79	38	6	GEZ
67.	Ślepowrony	ślady osadnictwa wiejskiego	XVI-XVII w.	48-79	32	4	GEZ
68.	Ślepowrony	ślady osadnictwa, k. łużycka	EB-WEŻ	48-79	21	1	GEZ
69.	Ślepowrony	ślady osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	48-79	43	11	GEZ
70.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	starożytność - wczesne średniowiecze	48-79	45	12	GEZ
71.	Ślepowrony	ślady osadnictwa	wcz. ep. żelaza wcz. średniowiecze	48-79	41	9	GEZ
72.	Ślepowrony	ślady osadnictwa	epoka brązu (?)	48-79	39	7	GEZ
73.	Ślepowrony	ślady osadnictwa wiejskiego	XVI-XVII w.	48-79	33	5	GEZ
74.	Ślepowrony	osada	XI - XIII w.	48-79	42	10	GEZ
75.	Zakrzewo Słomy	ślady osadnictwa	starożytność	47-78	23	4	GEZ
76.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	19	6	GEZ
77.	Zaszków	ślad osadnictwa	neolit	48-79	46	13	GEZ
78.	Zaszków	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	48-79	47	14	GEZ
79.	Zaszków	ślad osadnictwa	nowożytność	48-80	14	1	GEZ
80.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	16	3	GEZ
81.	Zaszków	ślad osadnictwa	epoka brązu	48-80	18	5	GEZ
82.	Zaszków	osada	późne średniowiecze	48-80	20	7	GEZ
83.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	21	8	GEZ
84.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	22	9	GEZ
85.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	23	10	GEZ
86.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	15	2	GEZ
87.	Zaszków	ślad osadnictwa	epoka brązu	48-80	17	4	GEZ
88.	Zuzela	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	47-78	29	9	GEZ
89.	Zuzela	ślad osadnictwa	mezolit	47-78	25	5	GEZ
90.	Zuzela	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	47-78	26	6	GEZ
91.	Zuzela	ślad osadnictwa	epoka brązu - wcz. epoka żelaza	47-78	27	7	GEZ
92.	Zuzela	ślad osadnictwa	starożytność	47-78	28	8	GEZ
93.	Zuzela	ślady osadnictwa	starożytność	47-78	24	4	GEZ
94.	Zuzela	ślad osadnictwa, k. łużycka, k. trzciniecka	EB	47-78	16	3	GEZ
95.	Zakrzewo Słomy	ślady osadnictwa	XVI - XVII w.	46-78	37	2	GEZ
96.	Zuzela	binduga	okres nowożytny	47-78	15	2	GEZ
97.	Zuzela	cmentarzysko ciałopalne	nieokreślone	46-78	23	1	GEZ
98.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	epoka brązu	47-79	30	10	GEZ
99.	Żebry Laskowiec	stanowisko archeologiczne	brak danych	47-79	4	1	GEZ

100.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	47-79	5	2	GEZ
101.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	47-79	6	3	GEZ
102.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	47-79	7	4	GEZ
103.	Żebry Laskowiec	stanowisko archeologiczne	brak danych	47-79	9	5	GEZ
104.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	średniowiecze	47-79	22	6	GEZ
105.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	XVI wiek	47-79	27	7	GEZ
106.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	średniowiecze	47-79	28	8	GEZ
107.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	średniowiecze	47-79	29	9	GEZ
108.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	36	11	GEZ
109.	Żebry Laskowiec	ślad osadnictwa	XVI wiek	47-79	37	12	GEZ

Źródło: opracowanie własne
GEZ - gminna ewidencja zabytków

5.4. Podsumowanie

Cechą charakteryzującą gminę jest występowanie dużych rzek, takich jak Bug, czy Narew, które sprzyjały rozwojowi osadnictwa. Kolejnym bodźcem do osiedlania się było przeludnienie sąsiednich obszarów oraz sprzyjająca sytuacja polityczna (zawarcie polsko - litewskiej unii w Krewie).

Obszar gminy na przestrzeni wieków był systematycznie zasiedlany, o czym świadczą licznie odkrywane osady i cmentarzyska. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą już ze schyłkowego paleolitu. Udokumentowano wiele kultur, które osiadały na opisywanym terenie. Należą do nich: kultura świderska i krąg kultury niemieńskiej, następnie kultura łużycka, a w pierw-szych wiekach naszej ery rozpoczęła zasiedlanie kultura wielbarska, u której uwidaczniały się wpływy rzymskie. W późnym średniowieczu Nur pełnił funkcję warowni, która była elementem systemu obronnego chroniącego Mazowsze przed najazdami krzyżackimi.

Na terenie gminy Nur udokumentowano 109 stanowisk archeologicznych, z których większość stanowiły ślady osadnictwa, wiele obiektów scharakteryzowano jako cmentarzyska, ale pojawiały się również ślady prymitywnych osad, piecowisk oraz obozowisk. Cztery stanowiska archeologiczne zostały wpisane do rejestru zabytków. Należą do nich dwie osady i dwa ślady osadnicze. Osady zostały odkryte w Łęgu Nurskim i w Strękowie Nieczykowskim. Pierwsza wydatowana została na okres I-II w. n.e., natomiast druga pochodzi z czasów wczesnego średniowiecza, z X-XI wieku, gdy formowało się Państwo Polskie. Ślady osadnictwa znaleziono w Nurze Kolonii i w Ołtarzach-Gołaczach, pierwsze datuje się na okres I w. p.n.e. - II w. n.e., natomiast drugie na IV w. n.e.

Gmina posiada wiele zabytków architektonicznych, spośród których sześć wpisano do rejestru zabytków. Na liście rejestrowej znajdują się: szkoła elementarna w Zuzeli, która obecnie pełni funkcję muzeum poświęconego Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu, kościół para-fialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Zuzeli, cmentarz rzymsko - katolicki w Zuzeli, kaplica cmentarna i zabytkowe nagrobki na cmentarzu w Zuzeli, plebania w zespole kościelnym w Nurze, a także układ przestrzenny Nura. Poza obiektami wchodzącymi do rejestru w krajobrazie kulturowym gminy znajduje się również trzydzieści budynków mieszkalnych reprezentujących ludową zabudowę drewnianą. Najstarsze zagrody pochodzą

z końca XIX wieku. Nowa zabudowa powtarza tradycyjną, głównie w mleczno-hodowlanym typie produkcji rolniczej w gospodarstwie.

Istotnym elementem historycznym, kulturowym oraz sakralnym dla środowiska kulturowego gminy Nur są kapliczki, figury i krzyże przydrożne należące do drobnych obiektów sakralnych. Sposób wykonywania kapliczek jest różnorodny, od skromnych słupów i filarów z wnękami, w których umieszczano rzeźby lub obrazy świętych po bardziej ozdobne, z gzymsami, daszkami lub szczycikami. Mieszkańcy otaczali je dekoracyjnymi płotkami i sadzili zieleń i kwiaty. Oprócz wysokich krzyży drewnianych, wyróżniają się betonowe obeliski, które miały być naśladownictwem dawnych kapliczek, jednak nie wpisują się w ogóle w łagodny charak-ter krajobrazu gminy Nur. Zwyczaj stawiania opisywanych obiektów jest bardzo stary i szeroko praktykowany na obszarze wschodniego Mazowsza.

6. Stan zagospodarowania terenów

6.1. Struktura osadnicza

6.1.1. Zmiany podziałów administracyjnych

Układ osadniczy gminy Nur tworzy 21 wsi sołeckich, których powstanie i rozwój historyczny, charakterystyczny jest dla osadnictwa położonego na rubieżach Mazowsza i Podlasia. W gminie rozwijało się rolnictwo, a także handel w związku z położeniem na węźle średnio-wiecznych dróg handlowych przy przeprawie przez spławną rzekę Bug.
Pograniczne położenie natomiast było w ciągu wieków powodem wielu wewnętrznych po-działów wynikających z przynależności do różnych struktur administracyjnych, czego skutki można zaobserwować we współczesnej strukturze przestrzennej gminy.
Tereny należące do obecnej gminy Nur należały niegdyś do powiatu nurskiego w ziemi nurskiej ze stolicą w Nurze. Poza powiatem nurskim, w skład ziemi nurskiej wchodziły jeszcze powiaty: kamieniecki i ostrowski.
W wyniku III rozbioru Polski w 1795 r. zniesiona została ziemia nurska, zaś tereny powiatu nurskiego z zachowaniem dotychczasowego podziału na parafie, weszły w skład powiatu ostrołęckiego w departamencie płockim, który włączono do prowincji Prusy Nowowschodnie (Neuostpreussen).
W wyniku układu tylżyckiego z 1807 r. tereny b. powiatu nurskiego, jako część powiatu ostro-łęckiego, włączono wraz z całym Mazowszem do Księstwa Warszawskiego, a po upadku Księstwa, w wyniku postanowień kongresu wiedeńskiego w 1815 r. - do Królestwa Polskiego jako część obwodu ostrołęckiego w województwie płockim. W 1837 roku województwa przemianowano na gubernie. W 1842 roku obwody przemianowano na powiaty, a powiaty na okręgi nie zmieniając ich zasięgów.
Od 1867 roku po upadku powstania styczniowego władze zreorganizowały podział administracyjny kraju. W jego wyniku powstała gubernia łomżyńska, w granicach której znalazł się reaktywowany powiat ostrowski. Na jego terenie znalazło się 5 miast: m in. Nur i Czyżewo (obecnie Czyżew) oraz 10 gmin wiejskich. W sąsiedztwie Nura powstały m.in. gminy: Dmochy Glinki, Szulborze Koty i Zaręby Kościelne. W 1869 r. władze carskie dokonały przeglądu miast i większość z nich straciła prawa miejskie. Andrzejewo, Brok, Czyżewo i Nur zostały uznane za osady miejskie, które poddano przepisom o urządzaniu gmin wiejskich i włączono w granice tych jednostek administracyjnych. Utworzono wówczas gminę Nur o powierzchni 10 943 morgów zamieszkałą przez około 4,5 tysiąca osób, która przetrwała do I wojny światowej. Nur zachował cechy miejskie, przede wszystkim dzięki Żydom, którzy poprzez zajmowanie się handlem i rzemiosłem stworzyli lokalny ośrodek handlowo-usługowy.

W czasie trwania I wojny światowej cały teren powiatu ostrowskiego włączono do generał gubernatorstwa warszawskiego z siedzibą w Warszawie.

Po odzyskaniu niepodległości, w 1919 roku, powiaty: ostrowski, ostrołęcki i łomżyński weszły w skład nowopowstałego województwa białostockiego. Nur był nadal siedzibą władz gminy, która w tym czasie obejmowała 20 miejscowości i liczyła blisko 4,5 tysiąca mieszkańców. W 1931 r. gminę Nur o powierzchni 6 362 ha obejmującą 16 sołectw zamieszkiwało 5 260 osób. W 1938 roku, w wyniku zmiany granic województw, gmina Nur wraz z całym powiatem ostrowskim została włączona do województwa warszawskiego.

W okresie II wojny światowej, wschodnią część powiatu ostrowskiego (z Nurem) podzielona na 2 amskomisariaty w Czyżewie i Jasienicy i włączono do obwodu Łomża Okręgu Białostockiego.

Po zakończeniu II wojny światowej teren obecnej gminy Nur ponownie znalazł się w granicach powiatu ostrowskiego; wówczas gminę Nur obejmującą 16 sołectw (23 wsie) o łącznej powierzchni 6 830 ha zamieszkiwało ponad 4,5 tysiąca osób. Obejmowała ona miejscowości: Kamianka-Stokowo, Kossaki, Kramkowo Lipskie, Łęg Nurski, Murawskie Nadbużne, Myślibory, Nur, Obryte, Ołowskie, Ołtarze-Gołacze, Ślepowrony, Strękowo, Strękowo Nieczykowskie, Zaszków, Żebry-Kolonia, Żebry-Laskowiec.

Reforma podziału administracyjnego przeprowadzona w 1954 roku spowodowała zniesienie gmin i wprowadzenie podziału na gromady. W ramach powiatu ostrowskiego utworzono gromady:

- Godlewo Wielkie z około 1 530 mieszkańcami, o powierzchni 3 124 ha, z 12 sołectwami (Brulino-Koski, Brulino-Piwki, Godlewo-Gudosze, Godlewo-Łuby, Godlewo-Mierniki, Godlewo-Milewek, Godlewo-Warsze, Godlewo Wielkie, Kamieńczyk Kolonia, Kunin-Zamek, Szulborze-Kozy, Uścianek-Dębianka);
- Nur z około 2 620 mieszkańcami, o powierzchni 3 936 ha, z 9 sołectwami (Kamianka-Stokowo, Kossaki, Łęg Nurski, Nur, Ołtarze-Gołacze, Strękowo Nieczykowskie, Strękowo, Żebry-Kolonia, Żebry-Laskowiec).
- Ołowskie z około 1 320 mieszkańcami, o powierzchni 2 196 ha, z 6 sołectwami (Murawskie Nadbużne, Myślibory, Obryte, Ołowskie, Ślepowrony Nagórne, Zaszków).
- Zuzela z około 950 mieszkańcami, o powierzchni 2 238 ha, z 6 sołectwami (Kałęczyn, Opatowina, Smolewo, Smolewo Parcele, Zakrzewo-Słomy, Zuzela).

W 1958 roku do gromady Nur włączono Kramkowo Lipskie.

W 1959 roku zlikwidowano gromady przyłączając do gromady Nur dawną gromadę Ołowskie, a z dawnej gromady Zakrzewo-Kopijki do gromady Zuzela wsie: Pętkowo Wielkie, Zakrzewo Wielkie, Zakrzewo-Kopijki, Zakrzewo-Zalesie, Zgleczewo Panieńskie, Zgleczewo Szlacheckie.

W 1961 roku zniesiono gromadę Godlewo Wielkie włączając wsie: Brulino-Piwki, Godlewo-Gudosze, Godlewo-Mierniki, Godlewo-Milewek, Godlewo-Warsze, Godlewo Wielkie, Szulborze-Kozy, Uścianek-Dębianka do gromady Szulborze Wielkie, zaś wieś Godlewo-Łuby do gromady Boguty-Pianki.

W 1969 r. zniesiono gromadę Zuzela zaś wsie: Pętkowo Wielkie, Zakrzewo-Kopijki, Zakrzewo-Słomy, Zakrzewo Wielkie, Zgleczewo Panińskie i Zgleczewo Szlacheckie włączono do gromady Zaręby Kościelne, a wsie: Kałęczyn, Opatowina, Smolewo, Smolewo Parcele i Zakrzewo-Zalesie przyłączono do gromady Szulborze Wielkie.

W 1973r. jako podstawową jednostkę podziału terenowej organizacji administracji państwowej, w miejsce gromady, wprowadzono dużą gminę. W skład gminy Nur o powierzchni 107 km^2 liczącej wg stanu na dzień 01.01.1973r. 5228 mieszkańców weszły 22 sołectwa z dotychczasowej gromady, 7 wsi z dotychczasowej gromady Szulborze Wielkie (Brulino-Lipskie, Brulino-Piwki, Godlewo-Mierniki i Warsze, Godlewo-Milewek, Godlewo Wielkie, Kałęczyn, Szulborze-Kozy) oraz dodatkowo z dawnej gromady Zaręby Kościelne - Zakrzewo-Słomy.

W związku z wejściem z dniem 1 stycznia 2004 roku w życie następujących zmian:

- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2001 roku w sprawie ustalania granic oraz zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin i miast (Dz. U. Nr 116, poz. 1241) oraz rozporządzeń zmieniających: Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalania granic oraz zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin i miast (Dz. U. Nr 156, poz. 1819) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalania granic oraz zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin i miast (Dz. U. Nr 93, poz. 826);
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 lipca 2003 roku w sprawie ustalania granic, zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin i miast oraz nadania miejscowościom statusu miasta (Dz. U. Nr 134, poz. 1248);

nastąpiła zmiana granic pomiędzy województwem podlaskim a województwem mazowieckim poprzez przyłączenie do gminy Czyżew-Osada w powiecie wysokomazowieckim w województwie podlaskim obszarów wsi: Brulino-Piwki, Brulino-Koski i Szulborze-Kozy o łącznej powierzchni 661,76 ha z gminy Nur.

6.1.2. Obecna struktura osadnicza

Jednostki osadnicze na terenie gminy Nur charakteryzuje duże zróżnicowanie zarówno skali zainwestowania jak i formy układów przestrzennych.

W obszarze centralnym gminy wsie są z reguły większe, wywodzące się z dawnych zaścianków szlacheckich, charakteryzujące się większą swobodą przestrzenną (wsie o wspólnym prefiksie „Godlewo"). W części środkowo wschodniej są to duże wsie o charakterze zwartym i układzie ulicowym (Żebry-Laskowiec) lub gniazdowym (Kramkowo Lipskie).

Przeciwieństwem policentryczno-węzłowego układu osadniczego w części środkowej i północnej gminy jest osadnictwo części południowej i wschodniej, na charakterze którego zasadnicze piętno wywarły warunki środowiskowe związane z ukształtowaniem terenu i położeniem w dolinach rzek: Bugu i Nurca. Osadnictwo na tym terenie ma charakter układu pasmowo-węzłowego, który tworzą wsie rozlokowane na skarpie nadbużańskiej i nadnureckiej wzdłuż całej południowej i wschodniej granicy gminy (od wsi Zakrzewo-Słomy poprzez Ołtarze-Gołacze, Łęg Nurski, Nur, Nur Kolonię, Kamiankę Nadbużną, Kossaki, Murawskie Nadbużne, Myślibory, Ołowskie, Obryte, Ślepowrony po Zaszków). Centrum tego pasma na jego skrzyżowaniu z drogą krajową wiodącą z północy ku przeprawie przez Bug stanowi ośrodek gminny - dawne miasto Nur.

Obszar zachodni o funkcji rolniczej na słabszych glebach obsługują jednostki osadnicze o zwartym, ulicowym układzie (Kałęczyn, Zuzela, Zakrzewo-Słomy).

Pasmowe, często jeszcze zwarte struktury przestrzenne stanowiące większość na obszarze gminy stwarzają korzystne warunki do obsłużenia sieciami infrastruktury i komunikacji. Zwłaszcza dotyczy to układów przestrzennych położonych wzdłuż południowej granicy gminy (pasmo nadbużańskie). Pozwala to na zapewnienie właściwych warunków bytowania zamieszkałej tu ludności oraz poprzez wprowadzenie grupowych systemów neutralizacji ścieków zapewnienie, a przy okazji zapewnienie warunków bezpiecznego funkcjonowania ciągu ekologicznego doliny Bugu oraz Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

Układy rozproszone o charakterze kolonijnym na tym terenie reprezentują miejscowości: Zaszków-Kolonia, północna część Kolonii Nur, Żebry- Kolonia położone we wschodniej części gminy oraz Kolonia Ołtarze-Gołacze, leżąca w części zachodniej.

Położony w południowej części gminy ośrodek gminny - dawne miasto Nur jest największą miejscowością w gminie. Jego zwarty układ przestrzenny wywodzący się z owalnicowej targowicy przedlokacyjnej osady targowej, po uporządkowaniu w okresie polokacyjnym cechuje wielodrożność, podporządkowaną owalnicowemu układowi głównych dróg w centrum miejscowości utrwalonemu w średniowieczu i okresach późniejszych.

Znaczna część terenów zabudowy mieszkaniowej charakteryzuje się schludnym wyglądem, estetycznymi elewacjami i ogrodzeniami działek oraz dbałością o ład w ich zagospodarowaniu.
Wśród zabudowy mieszkaniowej gminy często występuje typ budynku drewnianego o konstrukcji zrębowej z ozdobnym deskowaniem na szczytach.
Budynki takie tworzą w niektórych wsiach dobrze zachowany, tradycyjny układ przestrzenny wsi z budynkami posadowionymi w równych odstępach, kalenicą zazwyczaj równolegle do drogi. Część budynków drewnianych popada w ruinę: są to albo budynki opuszczone albo zamieszkane przez ludzi (często starszych) o bardzo niskich dochodach. W nadal użytkowanych gospodarstwach staremu, drewnianemu budynkowi mieszkalnemu towarzyszy budynek nowy, posadowiony zazwyczaj w głębi podwórza.

Największy chaos przestrzenny panuje w północno-zachodniej części gminy (rejon wsi o wspólnym prefiksie Godlewo), gdzie wsie mają nieregularny układ przestrzenny.

Występująca w gminie funkcja produkcyjna związana z gospodarką mleczno-hodowlaną wywołała potrzebę budowy obszernych zagród z mocno rozbudowaną częścią gospodarczą (obory i pomocnicze budynki gospodarcze o znacznych gabarytach). Formę przestrzenną takiej zagrody podkreśla wyraźnie wydzielony, obszerny i schludnie wykończony murowany budynek mieszkalny.

Dodatkowymi obszarami funkcjonalnymi są biegunowo położone obszary o dominującej funkcji rekreacyjnej związane z ujściowymi dolinami: wschodni - Nurca i zachodni - Pukawki. Oba te obszary wiąże pasmo osadnicze o rosnącym znaczeniu funkcji rekreacyjnej zlokalizowane przy krawędzi skarpy Bugu z dawnym miastem Nur w jego centralnej części.

W niektórych wsiach, w południowej i wschodniej części gminy, zwłaszcza nad Bugiem i Nurcem, pojawiły się nowe „gospodarstwa” letniskowe, gospodarstwa agroturystyczne oraz „zagrody turystyczne”, wykorzystujące często opuszczone zagrody rolnicze.

Większość wsi w gminie Nur nie wykształciło wyraźnych ośrodków koncentrujących podstawowe usługi. Pewne cechy krystalizacji takich centrów można zauważyć jedynie w Nurze, co ma związek z dawnym statusem miejskim, w Zuzeli oraz w mniejszym stopniu w Zaszkowie. W pozostałych miejscowościach występuje znaczne rozproszenie usług.

6.2. Struktura przestrzenna i stan ładu przestrzennego

Godlewo-Warsze / Godlewo-Mierniki - dwie wsie o układzie gniazdowym i rozluźnionej zabudowie, przedzielone doliną prowadzącą ciek płynący z północnego wschodu na południowy zachód. Mierniki położone są na południowym wschodzie sołectwa, częściowo wzdłuż drogi krajowej nr 63; jest tu sklep, poczta, zakład usługowo-produkcyjny „MIBUD”, przystanek PKS. Jest tu także świetlica wiejska. Przez Warsze przebiega droga powiatowa nr 2626 w relacji Godlewo - Zuzela. Sołectwo zamieszkuje prawie 200 mieszkańców. Wsie

wyposażone są w wodociąg. Występują gospodarstwa hodowlane. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą krajową.

Godlewo-Milewek - niewielka wieś o układzie skupionym położona na zachodnim brzegu strumienia, będącego prawobrzeżnym dopływem rzeki Pukawki. Nieopodal przebiega droga powiatowa nr 2625w. Wieś wyposażona jest w wodociąg i oświetlenie uliczne. Zamieszkuje ją *87* mieszkańców. Znajdują się tu obiekty zabytkowe: trzy domy drewniane oraz obora. Występują duże gospodarstwa hodowlane, brak jest wykształconego centrum usługowego. Na dzień inwentaryzacji w budowie jest budynek świetlicy wiejskiej. Powiązanie z ośrodkiem gminnym odbywa się częściowo za pośrednictwem drogi gruntowej.

Godlewo Wielkie - dawna wieś gromadzka o układzie pasmowym, o luźnej zabudowie ciągnącej się wzdłuż drogi krajowej nr 63 po jej zachodniej stronie, od zachodu ograniczonej doliną cieku. Łącznie z przysiółkiem Zastruże, sołectwo liczy *129* mieszkańców. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne znajduje się remiza OSP, świetlica wiejska, duży zakład produkcyjno-usługowy "Maxbud", przystanek PKS. Występują gospodarstwa hodowlane, przeważnie ze współczesnymi domami mieszkalnymi.

Kałęczyn - wieś o układzie rozluźnionym złożona z trzech wyraźnie oddzielonych członów. Człon południowy i środkowy tworzy zabudowa zgrupowana wzdłuż drogi powiatowej nr 2626w Godlewo - Zuzela. Człon północny tworzy jednostronnie zabudowana ulicówka biegnąca w kierunku północno-zachodnim od drogi powiatowej. Wieś zamieszkuje *110* osób. Wyposażona jest w wodociąg i oświetlenie uliczne, znajdują się tu gospodarstwa hodowlane. Domy mieszkalne w większości drewniane lub murowane: proste, w tradycyjnym stylu. Część jest zaniedbana lub opuszczona. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową i wojewódzką poprzez Zuzelę.

Kamianka (Kamionka) - Nadbużna - niewielkie sołectwo *zamieszkują 34 osoby.* Część zabudowy skupiona jest na południu, na skarpie rzeki Bug we wschodniej części gminy przy drodze powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec, na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową. Zabudowa letniskowa jest liczna, obecna jest zarówno w starym układzie przestrzennym wsi jak i na nowo wydzielanych działkach pod lasem. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak tury-styczny z Ciechanowca do Broku. We wsi znajduje się zakład stolarski. Druga część zabudowy - Stokowo z zabudową o charakterze skupionym w układzie ulicowym położona jest północnej części sołectwa przy drodze gminnej nr 260525w. We wsi funkcjonuje oświetlenie uliczne, zlokalizowane są też duże gospodarstwa hodowlane.

Kossaki - wieś położona na skarpie rzeki Bug we wschodniej części gminy na terenie Nad-bużańskiego Parku Krajobrazowego o wykształconej funkcji rekreacyjnej. Znajdują się tutaj malownicze otwarcia widokowe na dolinę Bugu. Agroturystyczna baza noclegowa dysponuje 6 miejscami. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś zamieszkuje około *98* osób. Zabudowa wsi o charakterze zwartym w układzie ulicowym położona jest po obu stronach drogi powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec. We wsi posiadającej wodociąg i oświetlenie uliczne znajduje się sklep, przystanek PKS, gospodarstwa hodowlane. Jest tu także zabytkowa kapliczka z początku XX w. Istnieje dogodne po-wiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

Kramkowo Lipskie - duża wieś o wielodrożnicowym układzie gniazdowym i zwartej zabudowie rozłożonej wokół stawów znajdujących się w centrum wsi, położona we wschodniej części gminy. Przez wieś przebiega droga gminna nr 260525w. Zamieszkuje ją *149 osób*. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne znajdują się: remiza OSP, świetlica wiej-ska oraz specjalistyczne gospodarstwa hodowlane. Większość zabudowy to

tradycyjne domy drewniane lub proste domy murowane. Kilka działek użytkowanych jest rekreacyjnie. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym poprzez drogi powiatowe i drogę gminną.

Murawskie Nadbużne - duża wieś położona na skarpie rzeki Bug we wschodniej części gminy na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego o wykształconej funkcji rekreacyjnej - malownicze otwarcia widokowe na dolinę Bugu. Letnicy przystosowują na cele rekreacyjne stare domy drewniane, szczególnie chętnie kupują działki z widokiem na rzekę. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś zamieszkuje 128 osób. Zabudowa wsi o charakterze zwartym w układzie ulicowym położona jest po obu stronach drogi powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec. Występują tu dwa zabytkowe domy drewniane. We wsi posiadającej wodociąg i oświetlenie uliczne znajduje się świetlica wiej-ska, remiza OSP, przystanek PKS, gospodarstwa hodowlane, stacja chłodzenia mleka. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

Myślibory - niewielka wieś położona na skarpie rzeki Bug we wschodniej części gminy na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego o wykształconej funkcji rekreacyjnej (zabudowa letniskowa) - malownicze otwarcia widokowe na dolinę Bugu. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś zamieszkuje *20* osób. Zabudowa wsi o charakterze skupionym w układzie ulicowym położona jest po obu stronach drogi powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

Nur - miejscowość gminna (dawne miasto) o wykształconej funkcji rekreacyjnej - malownicze otwarcia widokowe na dolinę Bugu, położona jest na wysokiej stromej skarpie rzeki Bug na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, przy drodze wojewódzkiej nr 694 oraz w odległości 3 km na wschód od drogi krajowej nr 63. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Sołectwo zamieszkuje *608* osób.
Nur znany był już we wczesnym średniowieczu jako warownia wznosząca się na górze, panująca nad doliną i strzegąca przeprawy przez Bug. Prawdopodobnie na przełomie XIII i XIV wieku na podgrodziu powstał kościół, podnosząc Nur do rangi ośrodka kultu religijnego.
Na początku wieku XV Nur uzyskał od księcia mazowieckiego Janusza I prawa miejskie. W połowie tego wieku miasto posiadało już wykształcony rynek położony w pobliżu kościoła z ulicami wybiegającymi z jego naroży. Drewniany zamek nurski, po utracie znaczenia obronnego w związku z unią polsko-litewską, zamieniał się stopniowo w ruinę. Nur uzyskał natomiast nowe funkcje administracyjne - został stolicą ziemi nurskiej oraz stolicą powiatu. Od wieków jest też siedzibą władz gminnych. Po zniszczeniach w czasie wojen szwedzkich Nur utracił pozycję stolicy ziemi nurskiej, a po upadku powstania styczniowego - prawa miejskie.
Układ przestrzenny Nura pochodzący z 1 połowy XV w. wpisany jest do rejestru zabytków. Historyczne miasto usytuowane jest wzdłuż wyniosłej skarpy nadbużańskiej. Położenie to oraz rozwój miasta na kierunku osi wschód - zachód warunkował przebieg głównej drogi z Mazowsza na Litwę i Ruś usytuowanej wzdłuż Bugu. Układ przestrzenny zachował typowe cechy miejskie nadane mu w czasie lokacji na początku XV wieku prawdopodobnie w wyniku regulacji przedlokacyjnej wsi targowej w sąsiedztwie strażnicy strzegącej przeprawy przez Bug. Ośrodkiem rozplanowania jest prostokątny, wydłużony rynek. Główny historyczny trakt komunikacyjny prowadzący wzdłuż korony skarpy przechodzi przez miasto obejmując rynek dwoma ramionami zbiegającymi się na wschód od rynku w charakterystyczne wrzeciono będące prawdopodobnie pozostałością owalnicowego targowiska przedlokacyjnego. Sieć uliczna w części zachodniej miejscowości uległa późniejszym przekształceniom związanym z przenoszeniem kościoła parafialnego, zlokalizowanego do poł. XVII wieku na skarpie oraz z wytyczeniem w 1 połowie XIX wieku nowego przebiegu traktu do Brańska. W Nurze znajduje

się wiele obiektów zabytkowych, w tym cmentarz oraz pozostałości po cmentarzu cholerycznym, liczne domy drewniane, zespół kościoła z plebanią, kapliczki przydrożne.
Wspomniany wyżej plac, wraz z otaczającą go zabudową, stanowią centrum usługowe Nura. Zlokalizowany jest tu przystanek PKS oraz liczne usługi: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka, Ośrodek Zdrowia z punktem aptecznym, Poczta, Posterunek Policji, kościół parafialny z zabytkową plebanią, remiza OSP, bar, wiele sklepów, liczne usługi handlu, a także fryzjer, weterynarz itp. Ponadto w Nurze znajduje się m.in. szkoła podstawowa oraz wiele sklepów i punktów usługowych. Miejscowość posiada wodociąg i oświetlenie uliczne. Jest tu ujęcie wody z hydrofornią.
Wzdłuż drogi wojewódzkiej powstały składy budowlane i hurtownie rolnicze, stacja paliw, dyskoteka, stacja napraw samochodów.
W zachodniej części sołectwa, na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 63 z drogą powiatową nr 2627w łączącą Nur przez Ołtarze-Gołacze z Zuzelą, znajduje się niewielka miejscowość Łęg Nurski posiadająca wodociąg i oświetlenie uliczne.

We wschodniej części sołectwa przy drodze powiatowej nr 2628w leży miejscowość Kolonia Nur. Jest to miejscowość z malowniczymi otwarciami widokowymi na dolinę Bugu, o luźnej zabudowie w układzie ulicowym. Miejscowość ulokowana na skarpie rzeki Bug, głównie po południowej stronie drogi powiatowej, na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, posiada wykształconą w pewnym stopniu funkcję rekreacyjną - prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś posiada wodociąg, oświetlenie uliczne i przystanek PKS oraz gospodarstwa hodowlane.

Obryte - niewielka skupiona wieś, położona na skarpie rzeki Bug we wschodniej części gminy, na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, o wykształconej w pewnym stopniu funkcji rekreacyjnej. Znajdują się tutaj malownicze otwarcia widokowe na dolinę Bugu. Pro-wadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś *zamieszkują 62 osoby*. Zabudowa wsi o charakterze skupionym w układzie wieloulicowym położona jest na nadbużańskiej skarpie, na południe od drogi powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec. We wsi posiadającej wodociąg mieści się świetlica wiejska, remiza OSP, przystanek PKS oraz gospodarstwa hodowlane. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

Ołowskie - niewielka wieś położona na skarpie rzeki Bug we wschodniej części gminy, na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, o wykształconej w pewnym stopniu funkcji rekreacyjnej. Podobnie jak we wsi Obryte znajdują się tutaj malownicze otwarcia widokowe na dolinę Bugu. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś *zamieszkują 64 osoby*. Zabudowa wsi o charakterze skupionym w układzie ulicowym położona jest na nadbużańskiej skarpie, po południowej stronie od drogi powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec. We wsi znajduje się ujęcie wody z hydrofornią, mieści się tu opuszczona szkoła, przystanek PKS. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

Ołtarze-Gołacze - duża wieś położona na skarpie rzeki Bug w zachodniej części gminy na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Jest to wieś o dwustronnie intensywnie zabudowanym układzie ulicowym wzdłuż drogi powiatowej nr 2627w. Przez Ołtarze Gołacze pro-wadzi nadbużański zielony szlak turystyczny We wsi wykształciła się w znacznym stopniu funkcja rekreacyjna. Duża część starej zabudowy drewnianej adaptowana jest na domki re-kreacyjne, powstają tez nowe budynki typowo letniskowe. Istnieją malownicze otwarcia wi-dokowe na dolinę Bugu. Wyraźne zakłócanie ładu przestrzennego w krajobrazie wprowadza linia elektroenergetyczna 400kV oraz nowe instalacje elektroenergetyczne niskiego na-pięcia. Wieś zamieszkuje około *166* osób. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne brak jest wyraźnego centrum usługowego, w układzie rozproszonym

znajdują się sklepy, zakłady usługowe, świetlica wiejska, remiza OSP oraz przystanek PKS przy drodze wojewódzkiej. Istnieją powiązania z ośrodkiem gminnym drogą powiatową lub wojewódzką nr 694.

Strękowo - duża wieś położona w centrum gminy przy drodze krajowej nr 63 o układzie ulicowym i zabudowie rozłożonej wzdłuż drogi gminnej prowadzącej od drogi krajowej w kierunku wschodnim. W sąsiedztwie drogi krajowej zabudowa wsi ma charakter zwarty, dalej w kierunku wschodnim są to gniazda o charakterze kolonijnym. Zamieszkuje ją około *104* osób. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne w centrum wsi znajduje się remiza OSP, sklep, przystanek PKS. Jest tu także jeden zabytkowy dom drewniany. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą krajową. Sołectwo rozcina rzeka Pukawka. Na północ za doliną rzeki, znajduje się wyposażona w wodociąg miejscowość Strękowo Nieczykowskie - niewielkie skupisko zabudowy położone na wschód od drogi krajowej. Istnieje tutaj świetlica wiejska, gospodarstwa hodowlane.

Ślepowrony - wieś położona na skarpie rzeki Bug u ujścia rzeki Nurzec, na wschodnim krańcu gminy. Jest to teren Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca. We wsi wykształciła się w pewnym stopniu funkcja rekreacyjna - malownicze otwarcia widokowe na doliny Bugu i Nurca. Prowadzi tędy nadbużański zielony szlak turystyczny z Ciechanowca do Broku. Wieś zamieszkuje *69* osób. Zasadnicza zabudowa wsi o charakterze pasmowym w układzie ulicowym położona jest na nadbużańskiej skarpie, po południowo-wschodniej stronie drogi powiatowej nr 2628w Nur - Ciechanowiec. W części północno-wschodniej uzupełniają ją zabudowania przysiółków: Bochny przy drodze powiatowej oraz Cempory - o zabudowie skupionej położonej w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Nurzec. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne znajduje się remiza OSP, przystanek PKS, świetlica wiejska oraz duże, zadbane gospodarstwa hodowlane. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

Zakrzewo-Słomy - niewielka wieś położona na skarpie rzeki Bug przy zachodniej granicy gminy na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Przez wieś prowadzi nadbużański zielony szlak turystyczny. We wsi wykształca się w pewnym stopniu funkcja rekreacyjna. Zabudowa o charakterze gniazdowym zlokalizowana jest przy drodze wojewódzkiej nr 694. We wsi znajduje się przystanek PKS oraz duży teren przedsiębiorstwa STANBUD. *Mieszkają tu 63 osoby*. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą wojewódzką.

Zaszków - duża wieś malowniczo położona nad doliną Nurca o wzrastającej funkcji rekreacyjnej, znana z przekazów już z 1254 r. gdy stanowiła uposażenie zamku w Nurze. W tym czasie istniała tu kaplica. W 1 połowie XVII w. w dalszym ciągu należała wraz z folwarkiem zaszkowskim do Nura. W tym czasie istniały tu 4 karczmy, młyn na Nurcu, było 4 rzeźników i 3 rzemieślników. Obecnie *mieszkają tu około 152 osoby*. Zabudowa jest zwarta z dużym udziałem zabudowy nowej. We wsi znajduje się budynek nieużytkowanej szkoły, świetlica wiejska, sklepy, budynek OSP, nowa drewniana kaplica. Przez wieś przebiega droga powiatowa Nur - Ciechanowiec. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym (dwa przystanki PKS). Za szczególnie atrakcyjne uznać należy położenie gospodarstw w drugiej od drogi linii zabudowy - frontami skierowanych w stronę skarpy rzeki Nurzec. Mają one szczególne walory dla rozwoju funkcji letniskowej.

Zaszków-Kolonia - niewielka wieś we wschodniej części gminy wśród sfalowanego terenu o zarysowującej się funkcji rekreacyjnej (budynki letniskowe), o luźnej zabudowie w układzie ulicowym w części północnej i kolonijnej, gniazdowej w części południowej. Obecnie mieszka tu około *60* osób. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym za pośrednictwem dróg gminnych nr 260525w oraz 260501w.

Zuzela - duża wieś położona częściowo na skarpie rzeki Bug w zachodniej części gminy na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Przez wieś prowadzi nadbużański zielony szlak turystyczny. We wsi wykształciła się w znacznym stopniu funkcja turystyczna. Zabudowa o charakterze gniazdowym zlokalizowana jest przy drodze wojewódzkiej nr 694. Człon północny stanowi luźny układ ulicowy wzdłuż drogi powiatowej nr 2626w prowadzącej do miejscowości Szulborze Wielkie. Wieś *zamieszkują 173 osoby*. We wsi wyposażonej w wodo-ciąg i oświetlenie uliczne, o wyraźnie zarysowanym centrum usługowym, zlokalizowanym przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej z powiatowymi, znajduje się zabytkowy kościół oraz nowy i stary budynek plebanii, cmentarz, budynek dawnej szkoły - muzeum pamiątek po Prymasie Tysiąclecia Stefanie Wyszyńskim z sąsiednim domem zakonnym umieszczonym również w zabytkowym drewnianym domu. Przy drodze do Szulborza Wielkiego znajduje się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. W Zuzeli jest też sklep, remiza OSP oraz dwa przystanki PKS. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą wojewódzką.

Żebry-Kolonia - wieś położona we wschodniej części gminy, na południe od drogi wojewódzkiej nr 694. Zabudowa wsi rozluźniona, usytuowana wzdłuż drogi gminnej nr 260524w po obu jej stronach. Wieś *zamieszkują 83 osoby*. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne znajduje się przystanek PKS, gospodarstwa hodowlane. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą wojewódzką.

Żebry-Laskowiec - duża wieś położona w centralnej części gminy na południowym skraju doliny rzeki Pukawki przy drodze powiatowej nr 2622w prowadzącej do miejscowości gminnej Boguty-Pianki. Występuje tutaj długa, dwustronnie zabudowana ulicówka wzdłuż drogi gminnej, krzyżującej się w centrum wsi z drogą powiatową. W zachodniej części wsi, w pobliżu rzeki, występuje zabudowa gniazdowa. Wieś zamieszkuje *209 osób*. We wsi wyposażonej w wodociąg i oświetlenie uliczne znajduje się świetlica wiejska, sklep, remiza OSP, punkt wymiany butli gazowych, gospodarstwa hodowlane. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową i wojewódzką. Przy północnej granicy gminy znajduje się opuszczony budynek dawnej szkoły.

6.3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju, projekt polityki publicznej, projekt programu rozwoju lub projekt programu służącego realizacji umowy partnerstwa przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Z kolei zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego województwa, a także strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy.
Z uwagi na fakt, że obowiązujące na czas sporządzenia zmiany Studium ww. opracowania strategiczne nie zawierają sporządzonych na podstawie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, diagnoz sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych, w zmianie Studium nie wykazuje się uwarunkowań wynikających z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

6.4. Podsumowanie

Gmina Nur jest wyjątkowo atrakcyjna pod względem struktury przestrzennej. Do walorów przyrodniczych i wynikających z nich wartości krajobrazów naturalnych dodatkowo występuje tu stosunkowo nieprzekształcony układ osadnictwa wiejskiego wraz z dominującym ośrodkiem - dawnym miastem Nur. Wsie mają tradycyjny układ, przeważnie ulicowy, choć w kilku przypadkach jest to układ rozproszony lub gniazdowy. W Nurze widoczne jest założenie urbanistyczne w postaci owalnicy. Poszczególne jednostki osadnicze są od siebie wyraźnie oddzielone. W bardzo niewielkim stopniu, wzdłuż rzeki Bug, widoczne jest tu zjawisko rozlewania się zabudowy i niezauważalnego przechodzenia jednych jednostek w drugie. Tereny nadrzeczne doświadczają najsilniejszej presji inwestycyjnej. Zabudowa w gminie jest w dość dobrym stanie technicznym, duża część domów to tradycyjne budynki drewniane lub proste murowane, o charakterze typowym dla wiejskiego krajobrazu. Rolę najsilniejszego ośrodka pełni w gminie wieś Nur, w której, głównie wokół rynku, dostępne są rozmaite usługi. W pozostałych miejscowościach nie wykształciły się centra usługowe, lub są one obecnie w zaniku ze względu na m. in.. konieczność zamykania szkół, stanowiących nieraz ważny ośrodek życia wsi, czy też na zwiększoną mobilność ludności, która sprawia, że mieszkańcy jeżdżą do większych ośrodków wiejskich lub miejskich w okolicy w celu zrobienia sprawunków lub skorzystania z usług.

Charakter przestrzenny gminy Nur jest dużą wartością. Jego zachowanie i pielęgnowanie może w przyszłości procentować czyniąc z tych terenów idealny cel turystyczny i letniskowy.

7. Uzbrojenie techniczne

7.1. Komunikacja

7.1.1. Sieć drogowa

Na układ komunikacyjny gminy Nur składają się drogi :

- krajowa nr 63
- wojewódzka nr 694
- powiatowe
- gminne.

Drogi te umożliwiają powiązania komunikacyjne zarówno wewnątrz gminy jak też i z obszarami sąsiednimi.

Droga krajowa nr 63 - relacji (Obwód Kaliningradzki) Budziszki - Giżycko - Łomża - Zambrów - Siedlce - Radzyń Podlaski - Sławatycze (Białoruś) w ciągu łączącym Białoruś z na-leżącym do Rosji Obwodem Kaliningradzkim. Droga ta przebiega południkowo przez teren gminy Nur na długości około 9,4 km. Droga krajowa omija większość jednostek osadniczych gminy, przebiega przez miejscowości: Godlewo Wielkie, Godlewo-Mierniki, Strękowo. Jest to droga o znaczeniu regionalnym, uzupełniająca podstawową sieć drogową państwa. Łączy dwa przejścia graniczne z najważniejszymi korytarzami drogowymi Polski północno-wschodniej: DK16, DK61 (S61), DK8 (S8), DK2 i A2 oraz DK19 (S19). W województwie mazowieckim jest kręgosłupem komunikacyjnym wschodniej części regionu w osi północ-południe. Jest również elementem koncepcji Wielkiej Obwodnicy Mazowsza, zapewniającej spójność terytorialną Mazowsza. Zarządcą DK63 na Mazowszu jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oddział w Warszawie.

Droga wojewódzka nr 694 - relacji (Warszawa) - Brok - Małkinia - Ciechanowiec i dalej prowadząca do Bielska Podlaskiego, Siemiatycz, Białowieży i Białegostoku. Droga ta ma przebieg zbliżony do równoleżnikowego. Na terenie gminy przebiega ona na długości około 12 km. Jest istotnym ciągiem turystycznym, który łączy Warszawę z Puszczą Białowieską. Droga ta, na pewnym odcinku, towarzyszy przebiegiem skarpie doliny Bugu. Jest ona ważnym ciągiem komunikacyjnym gminy, który prowadzi ruch samochodowy z kierunku południowo - zachodniego. Droga ta podlega Zarządowi Dróg Wojewódzkich w Warszawie, rejon drogowy Węgrów - Siedlce.

Na terenie gminy Nur występuje 7 **dróg powiatowych**:

- droga nr **2608W** relacji Andrzejewo-Szulborze Wielkie-Zuzela - zbiorcza,
- droga nr **2622W** relacji Żebry-Laskowiec-Kamieńczyk-Boguty-Pianki - lokalna,
- droga nr **2623W** relacji Boguty-Pianki-Cietrzewki Warzyno-Żebry-Kolonia - lokalna,
- droga nr **2625W** relacji Godlewo-Warsze-Kunin-Zamek-do drogi 2622W - lokalna,
- droga nr **2626W** relacji Godlewo-Kałęczyn-Zuzela - lokalna,
- droga nr **2627W** relacji Nur-Ołtarze-Gołacze-Zuzela - lokalna,
- droga nr **2628W** relacji Ciechanowiec-Zaszków-Ślepowrony-Nur - zbiorcza.

Stan dróg na terenie gminy Nur można określić jako zadowalający. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przewidziana została przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 694. Przebieg drogi wojewódzkiej stanowi problem w miejscowościach Zuzela i Nur. Trasa ta prowadzi ciężki ruch tranzytowy zagrażający zarówno mieszkańcom jak i znajdującym się w bardzo bliskiej odległości obiektom budowlanym. W Nurze droga ta prowadzi przez wąskie ulice centrum miejscowości wchodzące w skład jej zabytkowego układu urbanistycznego. W związku z tak zdefiniowanymi utrudnieniami należy dążyć do uwolnienia centrum Nura od ruchu tranzytowego, co może się wiązać z powstaniem obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej poza obszarem zabudowy tej miejscowości. Istotną kwestią jest również dążenie do ograniczenia ilości zabudowy pojawiającej się w bliskim sąsiedztwie uciążliwej drogi wojewódzkiej.
Drogi powiatowe są w zdecydowanej większości utwardzone i wykazują dobrą wartość techniczną i eksploatacyjną. Są drogami klas lokalnej oraz zbiorczej, stanowiącymi podstawę systemu komunikacyjnego gminy Nur. Łączna długość dróg powiatowych na w granicach gminy to nieco ponad 36km.

Tab.19. **Wykaz dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy Nur**

Kategoria drogi	Klasa drogi	Numer drogi	Relacja	Długość drogi w granicach gminy	Nawierzchnia	
					utwardzona (asfaltowa)	nieutwardzona
krajowa	główna	63	(Obwód Kaliningradzki) Budziszki - Giżycko - Łomża - Zambrów - Siedlce - Radzyń Podlaski - Sławatycze (Białoruś)	9 277 m	9 277 m	-
wojewódzka	główna	694	(Warszawa) - Brok - Małkinia - Ciechanowiec	12 332 m	12 332 m	-
powiatowa	zbiorcza	2608W	Andrzejewo - Szulborze Wielkie - Zuzela	2 074 m	2 074 m	-

powiatowa	lokalna	2622W	Żebry - Laskowiec - Kamieńczyk - Boguty - Pianki	2 291 m	2 291 m	-
powiatowa	lokalna	2623W	Boguty - Pianki - Cietrzewki Warzyno - Żebry - Kolonia	1 956 m	1 956 m	-
powiatowa	lokalna	2625W	Godlewo - Warsze - Kunin - Zamek - do dr. 2622W	3 319 m	-	3 319 m
powiatowa	lokalna	2626W	Godlewo - Kałęczyn - Zuzela	6 619 m	6 619 m	-
powiatowa	lokalna	2627W	Nur - Ołtarze - Gołacze - Zuzela	5 789 m	około 4 389 m - na odcinku od początku zabudowy wsi Ołtarze-Gołacze do Nura	około 1 400 m - na odcinku od Zuzeli do początku zabudowy wsi Ołtarze-Gołacze
powiatowa	zbiorcza	2628W	Ciechanowiec - Zaszków - Ślepowrony - Nur	14 212 m	14 212 m	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Gminy Nur.

W przestrzeni gminy Nur funkcjonuje 25 dróg gminnych o łącznej długości ok 49km. Drogi te stanowią uzupełnienie lokalnego systemu komunikacyjnego.

Tab.20. **Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Nur**

Lp.	Nr drogi / Ulica	sumy długości i powierzchni				suma długości i powierzchni według rodzaju nawierzchni					
		długość		powierzchnia		twarda ulepszona					
		ogółem	dwu i wielojezdniowe	ogółem	dwu i wielojezdniowe	bitumiczna		betonowa		kostka	
		km	km	tys. m^2	tys. m^2	km	tys. m^2	km	tys. m^2	km	tys. m^2
0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1	260501W	4,565	0,000	13,088	0,000	0,016	0,066	0,000	0,000	0,000	0,000
2	260502W	5,339	0,000	21,275	0,000	0,000	0,000	2,987	12,263	0,000	0,000
3	260503W	1,790	0,000	6,553	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
4	260504W	1,956	0,000	4,416	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
5	260505W	2,004	0,000	6,880	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
6	260506W	6,417	0,000	21,857	0,000	3,146	12,982	0,000	0,000	0,000	0,000
7	260507W	2,200	0,000	8,987	0,000	0,180	0,744	1,993	8,244	0,000	0,000
8	260508W	0,643	0,000	1,900	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
9	260509W	0,576	0,000	1,549	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
10	260510W	1,739	0,000	5,462	0,000	0,000	0,000	0,740	2,992	0,000	0,000
11	260511W	0,866	0,000	2,225	0,000	0,011	0,047	0,000	0,000	0,000	0,000
12	260512W	1,101	0,000	3,487	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
13	260513W	0,531	0,000	1,418	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
14	260514W	0,321	0,000	1,334	0,000	0,237	1,082	0,000	0,000	0,000	0,000
15	260515W	1,097	0,000	3,160	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
16	260516W	0,846	0,000	2,775	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
17	260517W	0,314	0,000	1,008	0,000	0,006	0,026	0,000	0,000	0,000	0,000
18	260518W	2,299	0,000	6,688	0,000	0,707	2,407	0,000	0,000	0,000	0,000
19	260519W	0,728	0,000	2,191	0,000	0,034	0,099	0,000	0,000	0,000	0,000
20	260520W	2,364	0,000	7,351	0,000	0,405	1,889	0,000	0,000	0,000	0,000
21	260521W	1,038	0,000	4,792	0,000	1,021	4,792	0,000	0,000	0,000	0,000
22	260522W	1,691	0,000	5,539	0,000	1,240	4,238	0,000	0,000	0,000	0,000
23	260523W	0,970	0,000	4,656	0,000	0,953	4,656	0,000	0,000	0,000	0,000
24	260524W	1,412	0,000	5,799	0,000	1,357	5,700	0,000	0,000	0,000	0,000

25	260525W	6,677	0,000	25,428	0,000	3,862	15,800	0,000	0,000	0,000	0,000
	RAZEM	49,484	0,000	169,816	0,000	13,175	54,528	5,720	23,499	0,000	0,000

Źródło: Wykaz dróg gminnych.

Stan dróg gminnych wskazuje na niewielki udział dróg o nawierzchni utwardzonej (bitumiczna, betonowa), które stanowią zaledwie 38% wszystkich dróg gminnych. Drogi o nawierzchni utwardzonej występują z reguły w otoczeniu zwartej zabudowy wiejskiej. Sieć tych dróg jest wystarczająca, jednak znaczna ich część znajduje się w złym stanie technicznym.

Układ komunikacyjny gminy opiera się w głównej mierze o drogi charakteryzujące się niewielkim natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych (drogi powiatowe i gminne). Jedynie przebiegająca południkowo droga krajowa nr 63 oraz przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 694 stanowią intensywnie uczęszczane ciągi komunikacyjne. Badaniom średniodobowego natężenia ruchu pojazdów mechanicznych poddawane są poszczególne odcinki dróg krajowych i wojewódzkich. Jak wynika z zestawień pomiaru ruch odbywającego się na drogach krajowych na terenie gminy Nur znajdowały się 2 odcinki pomiarowe: **Czyżew - Łęg Nurski** oraz **Łęg Nurski - Ceranów**. W przypadku drogi wojewódzkiej nr 694 w obrębie gminy Nur również zlokalizowane były dwa odcinki pomiarowe: Małkinia - Nur/DK 63 oraz Nur/DK 63 - Granica województwa.

Tab. 21. **Zestawienie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu dla drogi krajowej nr 63 [liczba pojazdów/dobę] z lat 2000, 2005, 2010*, 2015***

Punkt pomiarowy	Wyniki średniodobowego natężenia ruchu	Lata			
		2000	2005	2010	*2015*
Czyżew - Łęg Nurski (*2015r.*, 2010r.) granica województwa mazowieckiego - Łęg Nurski (2005r.) granica województwa - Nur (2000r.)	motocykle	11	3	12	*19*
	samochody osobowe, mikrobusy	1 392	717	804	*983*
	lekkie samochody ciężarowe	189	114	167	*201*
	samochody ciężarowe	248	235	436	*570*
	autobusy	17	17	12	*12*
	ciągniki rolnicze	53	18	18	*12*
	rowery	112	13	14	*19*
	OGÓŁEM *(poj. silnik., bez rowerów)*	**1 910**	**1 104**	**1 449**	***1797***
Łęg Nurski - Ceranów (*2015r.*, 2010r., 2005r.) Nur - Sokołów Podlaski (2000r.)	motocykle	9	12	16	*15*
	samochody osobowe, mikrobusy	2 359	2 844	1 383	*1 371*
	lekkie samochody ciężarowe	276	336	307	*332*
	samochody ciężarowe	338	704	582	*626*
	autobusy	53	24	21	*14*
	ciągniki rolnicze	97	36	24	*20*
	rowery	297	20	15	*13*
	OGÓŁEM *(poj. silnik., bez rowerów)*	**3 132**	**3 956**	**2 333**	***2378***

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu dla dróg krajowych w latach 2000, 2005, 2010, 2015.

Tab. 22. **Zestawienie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu dla drogi wojewódzkiej nr 694 [liczba pojazdów/dobę] *z lat* 2010*, 2015***

Punkt pomiarowy	Wyniki średniodobowego natężenia ruchu	2010	*2015*
Małkinia - Nur/DK 63	motocykle	10	*14*
	samochody osobowe, mikrobusy	1 926	*1674*
	lekkie samochody ciężarowe	250	*120*
	samochody ciężarowe	332	*208*
	autobusy	26	*18*
	ciągniki rolnicze	10	*4*
	OGÓŁEM	**2 554**	***2038***
Nur/DK 63/ Granica Województwa	motocykle	8	*12*
	samochody osobowe, mikrobusy	1 199	*1496*
	lekkie samochody ciężarowe	214	*229*
	samochody ciężarowe	192	*164*
	autobusy	22	*16*
	ciągniki rolnicze	40	*37*
	OGÓŁEM	**1 675**	***1954***

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu dla dróg wojewódzkich w latach 2010, 2015.

Analizując zmiany w natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych na badanych odcinkach drogi krajowej nr 63 oraz mając na uwadze postępujący rozwój społeczno - gospodarczy przewidywać można, iż w przyszłości dojdzie do wzrostu liczby pojazdów mechanicznych poruszających się po drogach znajdujących się w granicach gminy Nur.

Na podstawie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu, za pomocą badania trendów, wykonywane są prognozy ruchu dla zamiejskich sieci dróg krajowych. Prognozy te zakładają, że nie zajdą żadne zmiany oraz nie wystąpią istotne czynniki mogące mieć wpływ na zmiany zachowań komunikacyjnych. Z obliczeń tych wynika, iż nie przewiduje się aby natężenie ruchu pojazdów mechanicznych na badanych odcinkach drogi krajowej (Czyżew - Łęg Nurski, Łęg Nurski - Ceranów) oraz drogi wojewódzkiej (Małkinia - Nur/DK 63, Nur/DK 63/ Granica Województwa) przekroczyło poziom 4 000 pojazdów na dobę. W prognozie ruchu natężenie ruchu pojazdów na odcinkach drogi wojewódzkiej zostało określone na tym samym poziomie (<4 000 pojazdów/dobę), natomiast dla drogi krajowej przewiduje się wzrost potoku pojazdów, który może znajdować się w przedziale 4 000 - 8 000 pojazdów/dobę

7.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Nur nie przebiega linia kolejowa. W odległości około 7 km od północnej granicy gminy przebiega dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa nr 6, która łączy Zielonkę z Kuźnicą Białostocką (granica Polski z Białorusią). Najbliższą stacją kolejową jest ta znajdująca się w Małkini (zatrzymują się tu wszystkie pociągi pośpieszne), zaś przystankiem osobowym jest ten znajdujący się w Kietlance (gmina Zaręby Kościelne).

7.1.3. Komunikacja publiczna

Pasażerska komunikacja autobusowa prowadzona jest przez PKS *„Nova" oraz PKS „Sokołów"* i obsługuje ważniejsze ciągi drogowe w gminie.
Przystanki autobusowe znajdują się w następujących miejscowościach:
- Zaszków - 3 przystanki,
- Ślepowrony - 1 przystanek,
- Obryte - 1 przystanek,

- Ołowskie - 1 przystanek,
- Murawskie Nadbużne - 1 przystanek,
- Kossaki - 1 przystanek,
- Kamianka - 1 przystanek,
- Żebry-Kolonia - 2 przystanki,
- Nur Kolonia Wschodnia - 1 przystanek,
- Nur - 3 przystanki,
- Strękowo - 2 przystanki,
- Godlewo-Mierniki - 2 przystanki,
- Godlewo Wielkie - 2 przystanki,
- Ołtarze-Gołacze - 2 przystanki,
- Zuzela - 2 przystanki,
- Zakrzewo-Słomy - 2 przystanki.

Część przystanków autobusowych wyposażona jest w zadaszone wiaty.

Przez gminę prowadzą trasy autobusów do Warszawy, Białowieży, Bielska Podlaskiego, Ciechanowca, Gdańska, Ostrołęki, Małkini, Siedlec, Sokołowa Podlaskiego, Siemiatycz, Ostrowi Mazowieckiej.

Dodatkowo w gminie działa komunikacja autobusowa dowożąca dzieci i młodzież szkolną do szkoły w Nurze. Razem z komunikacją PKS linie te tworzą dość rozbudowany system komunikacji pasażerskiej.

7.1.4. Szlaki turystyczne

Przestrzeń gminy Nur jest atrakcyjna pod względem turystycznym. Występujące tu walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe przyczyniły się do włączenia trenu gminy do sieci szlaków i tras turystycznych. Przez obszar gminy przebiega jeden pieszy szlak turystyczny oraz kajakowe szlaki wodne. Nie zostały tu wyznaczone szlaki rowerowe ani konne.

Szlaki piesze

Przez teren gminy Nur przebiega oznakowany zielony Pieszy Szlak Turystyczny PTTK (PL-261-z) relacji Ciechanowiec (gmina Ciechanowiec, powiat wysokomazowiecki) - Gąsiorowo (gmina Zaręby Kościelne, powiat ostrowski).[65] Długość tego szlaku wynosi 70 km. Na terenie gminy prowadzi on przez wsie Kossaki, Kamianka, Nur, Ołtarze-Gołacze i Zuzela i umożliwia zwiedzanie takich atrakcji jak zabytkowa plebanie przy kościele w Nurze, zabytkowy kościół, cmentarz i muzeum pamiątek po Prymasie Tysiąclecia Stefanie Wyszyńskim w Zuzeli.

Szlaki wodne

Turystyka wodna na terenie gminy jest możliwa dzięki rzekom Bug i Nurzec. Na brzegach tych rzek nie ma specjalnie przystosowanych stanic wodnych. Rzeki te mają stosunkowo wartki nurt co sprzyja turystyce wodnej. W przypadku rzeki Bug odcinkiem proponowanym do przepłynięcia kajakiem Niemirów - Serock, która obejmuje cały szlak Bugu - od granicy państwa po Zalew Zegrzyński.

7.1.5. Podsumowanie

Obecny układ komunikacyjny gminy Nur jest wystarczający. Uzupełniająca się wzajemnie sieć dróg różnych klas zapewnia możliwość dotarcia do wszystkich miejscowości w gminie. Możliwość zewnętrznych powiązań komunikacyjnych zapewnia droga wojewódzka nr 694 oraz droga krajowa nr 63. Stan większości dróg na terenie gminy jest zadowalający. Zauważalny jest niewielki odsetek dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej oraz brak chodników

w wielu miejscowościach. Na terenie gminy Nur widoczne jest niedoinwestowanie w zakresie ścieżek rowerowych.

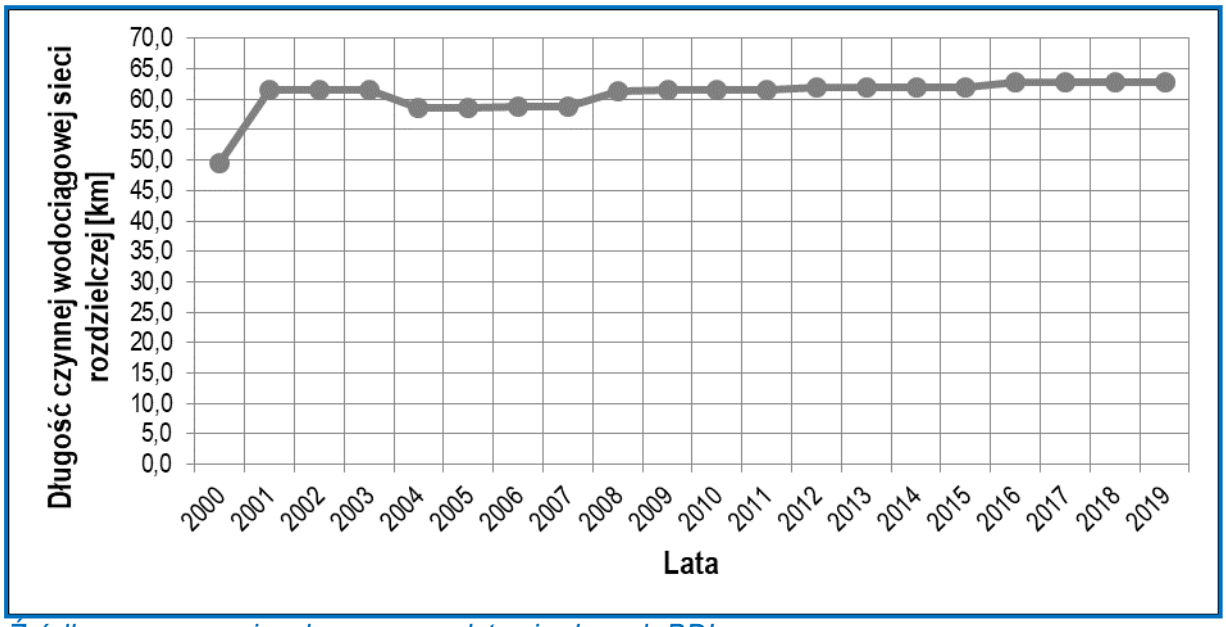
Przebiegająca przez teren gminy droga krajowa i wojewódzka stwarzają zarówno pewne szanse rozwojowe dla jednostki samorządowej jak też i stanowią zagrożenie. Skrzyżowanie ważnych szlaków stanowi węzeł komunikacyjny, który zdecydowanie ułatwia przemieszczanie się mieszkańców gminy. Droga krajowa nie przechodzi przez zwartą zabudowę mieszkaniową poszczególnych miejscowości. Inaczej rzecz się ma w przypadku drogi wojewódzkiej, która jest w największym stopniu uciążliwa w obrębie miejscowości Zuzela i Nur. Odbywający się tą trasą ruch tranzytowy stwarza zagrożenie zarówno dla mieszkańców jak i występującej wzdłuż drogi zabudowy. Istotną kwestią jest zapewnienie w sąsiedztwie miejscowości Nur możliwości przestrzennych budowy obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej, która prowadziłaby ruch pojazdów poza obszarem zabytkowej i zwartej zabudowy wsi.

7.2. Gospodarka wodno - ściekowa

7.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy Nur działają trzy stacje wodociągowe, które dostarczają wodę do wszystkich sołectw. Wszystkie wsie Gminy zostały zwodociągowane. Jedynymi obszarami bez tej sieci są tereny peryferyjne zabudowy kolonijnej. Wodociąg zasilany jest z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach: Nur (zasoby eksploatacyjne – 24,0 m^3/h), Zuzela (zasoby eksploatacyjne – 50,0 m^3/h) i Ołowskie (zasoby eksploatacyjne – 52 m^3/h). W tych miejscach woda czerpana jest z poziomu czwartorzędowego. Każde z funkcjonujących ujęć posiada dwie studnie i stację uzdatniania wody, poza ujęciem w Ołowskich, dla którego w 2003 r. wywiercono studnię nr 3. Żadne z eksploatowanych ujęć nie posiada wyznaczonej strefy ochrony pośredniej, natomiast wszystkie posiadają strefy ochrony bezpośredniej. W Nurze woda pobierana jest zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu wodnoprawnym ROŚ.6341.1.35.2011, które zostało wydane 20 października 2011 r. i obowiązuje do 31 października 2021 r. Woda pobierana z ujęcia w Nurze za pomocą systemu wodociągowego (ø 110, ø 150) zaopatruje Nur oraz Nur Kolonia Zachodnia, Łęg Nurski oraz Ołtarze – Gołacze. W Zuzeli woda pobierana jest zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu wodnoprawnym ROŚ.6341.1.29.2011, które zostało wydane 17 sierpnia 2011 r. i obowiązuje do 31 sierpnia 2021 r. Woda ujmowana z ujęcia w Zuzeli za pomocą systemu wodociągowego (ø 150, ø 160, ø 110, ø 100, ø 80) zaopatruje miejscowości Zuzela, Zakrzewo – Słomy, Kałęczyn, Godlewo – Warsze, Godlewo – Mierniki i Godlewo Wielkie. W Ołowskich woda pobierana jest zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu wodnoprawnym RLO.6223-1-4/07. Woda pobierana z tego ujęcia za pomocą systemu wodociągowego (ø 160) doprowadzana jest do miejscowości Ołowskie, Myślibory, Murawskie Nadbużne, Kossaki, Kamianka Nadbużna, Nur Kolonia Wschodnia, Kamianka – Stokowo, Kramkowo Lipskie, Zaszków – Kolonia, Kolonia Żebry – Kolonia, Żebry – Laskowiec, Strękowo, Strękowo Nieczykowskie i Godlewo – Milewek. Za pośrednictwem rur o średnicy ø 225 woda doprowadzana jest do miejscowości Obryte, Ślepowrony, Zaszków – Kolonia oraz Zaszków.

Ryc. 10. Długość czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej w Gminie Nur w latach 2000-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Tab. 23. Charakterystyka stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Nur.

Ujęcie	Zasoby zatwierdzone [m^3/h]	Głębokość studni [przedział w m]	Typ ujęcia	Pobór wód [m^3/dobę]	Strefa ochrony bezpośredniej	Strefa ochrony pośredniej
Nur	24	57 – 58	Wdc	266,5	występuje	brak
Ołowskie	52	57 – 59	Wdc	696,0	występuje	brak
Zuzela	93	96,5 – 99	Wdc	424,2	występuje	brak

Źródło: Strategia rozwoju gminy Nur na lata 2016 - 2020, stan danych na 31.12.2014 r.

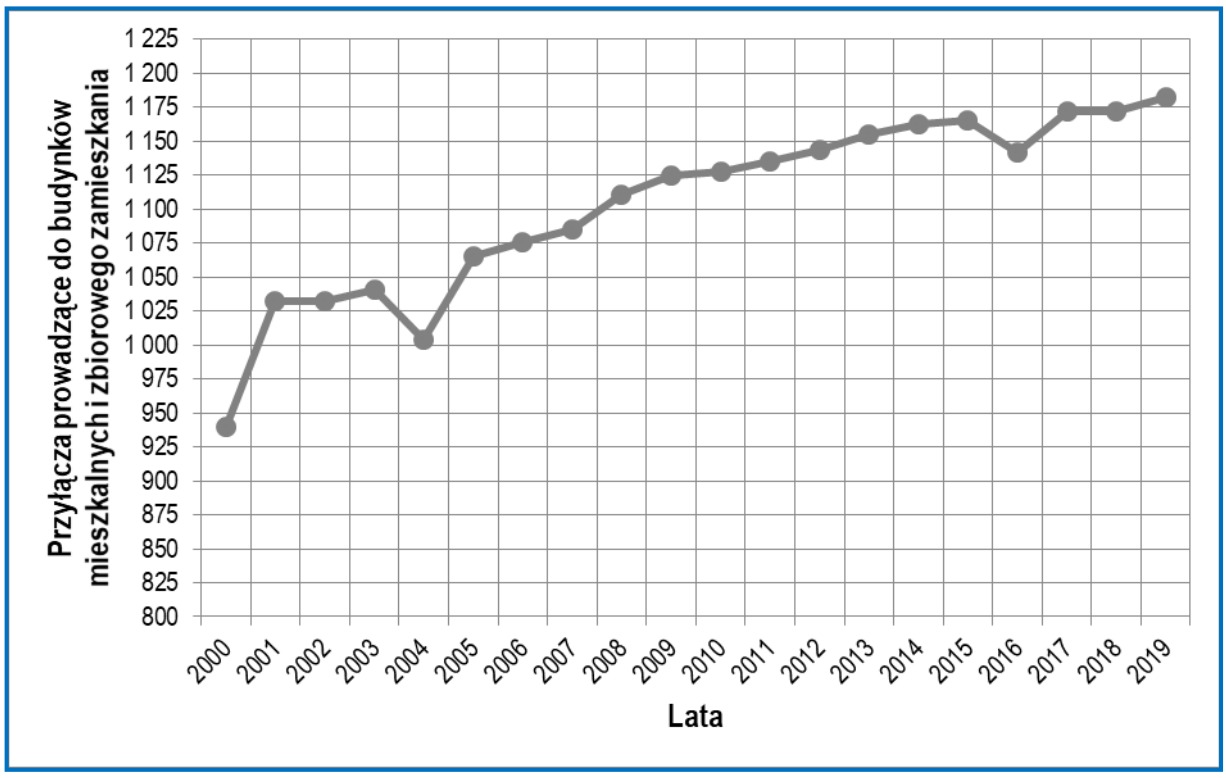
Od 2000 roku zanotowano wzrost długości wodociągowej czynnej sieci rozdzielczej. Wartość ta stanowi obecnie 62,9 km, natomiast w roku 2000 wynosiła 49,6 km. Od roku 2008 można zauważyć stabilizację i niewielkie zmiany. Po 11 latach przybyło zaledwie 1,6 km czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej.

Poprzez rozwój sieci wodociągowej w ciągu ostatnich kilkunastu lat z coraz więcej osób mogło niej skorzystać, jednakże zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy spowodowała, że wartości znajdujące się na wykresie zmniejszają się. W roku 2002 dostęp do sieci wodociągowej miało 3053 mieszkańców, a w roku 2019 – 2592 (spadek o 15%). Rozproszona zabudowa utrudnia jak dotychczas pełne zwodociągowanie Gminy.

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych, pomiędzy 2000 a 2019 rokiem wzrosła o 26%. Na koniec badanego okresu było to 1182 przyłączy, podczas gdy w 2000 roku liczba ta wynosiła 940. W okresie tych 20 lat co roku przybywała mnie więcej regularna liczba przyłączy.

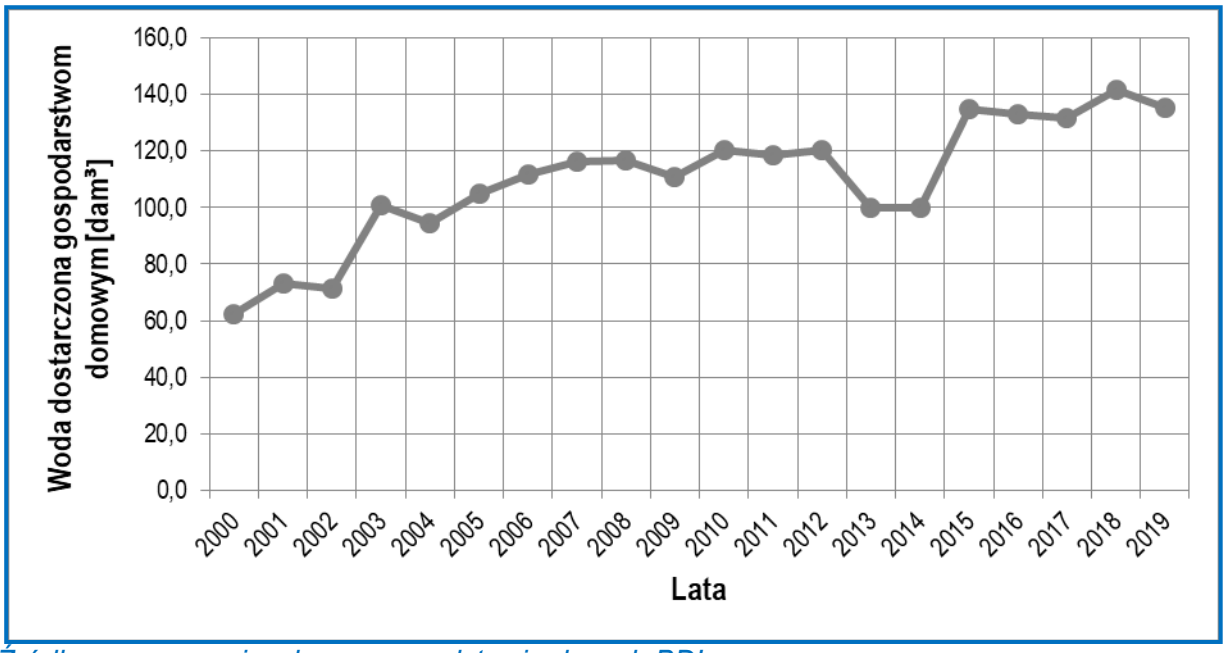
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych w latach 2000 – 2019 systematycznie rośnie. W roku 2000 dostarczano 62,1 dam^3 wody rocznie, a w 2019 – 135,2 dam^3, czyli wzrost o ok. 120%. Największy spadek dostarczanej ilości wody zanotowano w roku 2013. w którym wartość wyniosła 100 dam^3 i była niższa o 17% w porównaniu do roku poprzedniego. Jednakże jak wynika z informacji GUS-u dane za ten rok mogą być niepełne. Największa wartość dostarczonej wody osiągnięto w roku 2018 – 142 dam^3.

Ryc. 11. Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w Gminie Nur w latach 2000-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Ryc. 12. Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w Gminie Nur w latach 2000-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

7.2.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

W gminie Nur nie ma sieciowego systemu odprowadzania ścieków, nie należy ona do aglomeracji ściekowej. Ścieki wytwarzane na terenie jednostki administracyjnej gromadzone są w podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone są do oczyszczalni ścieków w Ciechanowcu.

W gminie zostały podjęte działania mające na celu budowę oczyszczalni przydomowych dofinansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W kolejnych latach do starostwa powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej spływała następująca ilość zgłoszeń na budowę oczyszczalni przydomowych z terenu gminy Nur: 2007 r. - 17; 2010 r. - 146.

Według stanu na 31.12.2019 r. wykonano 263 przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ponadto przy ul. Łomżyńskiej 14 w Nurze funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, która odbiera ścieki z kompleksu szkolnego oraz budynków mieszkalnych, wielorodzinnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły.

Tab. 24. Gospodarowanie ściekami na terenie Gminy Nur w latach 2010 – 2014

Wyszczególnienie	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*
Zbiorniki bezodpływowe	*580*	*580*	*580*	*580*	*580*
Oczyszczalnie przydomowe	*18*	*163*	*163*	*163*	*258*

Źródło: Strategia rozwoju Gminy Nur na lata 2016 – 2020, 2015.

Na terenie gminy Nur istnieje zagrożenie przenikania szkodliwych substancji z nieszczelnych zbiorników asenizacyjnych do warstw wodonośnych. Dotychczas nie została wykonana gminna ewidencja bezodpływowych zbiorników magazynujących ścieki.

7.2.3. Odprowadzanie *wód opadowych i roztopowych*

Na terenie gminy Nur nie występuje zbiorczy system odprowadzania wód *będących skutkiem opadów atmosferycznych, zatem wód opadowych i roztopowych*. Wody opadowe *i roztopowe* odprowadzane są bezpośrednio do gruntu. Wody *te* z większości dróg publicznych odprowadzane są do rowów odwadniających i następnie kierowane są do lokalnych rzek, cieków lub zbiorników wodnych. Wody odprowadzane w ten sposób nie są podczyszczane.

7.3. Gospodarka energetyczna

7.3.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zasilanie gminy Nur w energię elektryczną odbywa się z Głównych Punktów Zasilających (GPZ), zlokalizowanych są na terenie Czyżewa oraz Ciechanowca, za pomocą sieci elektro-energetycznych średniego (SN 15kV) i niskiego napięcie (nn). Przez teren gminy przebiega linia NN 400kV relacji *Siedlce Ujrzanów- Narew*.

W obszarze gminy funkcjonują 54 słupowe stacje transformatorowe, które służą transformacji średniego napięcia na użytkowe napięcie niskie. Sieć elektroenergetyczna niskiego na-pięcia przyjmuje formę napowietrzną i kablową.

Tab. 25. **Zestawienie stacji transformatorowych znajdujących się na terenie gminy Nur**

Lp.	Numer	Nazwa	Lp.	Numer	Nazwa
1.	9756	Godlewo-Mierniki	28.	9 692	Nur Szkoła
2.	9571	Godlewo-Milewek 2	29.	9 565	Nur Tartak
3.	9757	Godlewo-Plewy	30.	9 734	Obryte
4.	9542	Godlewo-Warsze	31.	9 896	Ołowskie Hydrofornia
5.	9540	Godlewo Wielkie 1	32.	9 564	Ołtarze-Gołacze 1
6.	9714	Godlewo Wielkie 2	33.	9 563	Ołtarze-Gołacze 2

7.	9707	Kałęczyn 1	34.	9 911	Ołtarze-Gołacze 3
8.	9543	Kałęczyn 2	35.	9 541	Opatowina
9.	9580	Kamianka Nadbużna	36.	9 548	Smolewo Parcel 2
10.	9579	Kamianka-Stokowo	37.	9 544	Strękowo 1
11.	9581	Kossaki Murawskie	38.	9 545	Strękowo 2
12.	9582	Kramkowo Lipskie	39.	9 588	Ślepowrony 1
13.	9766	Łęg Nurski	40.	9 889	Ślepowrony 2
14.	9771	Murawskie Kossaki	41.	9 713	Zakrzewo-Słomy
15.	9770	Murawskie Nadbużne	42.	9 583	Zaszków 1 Kol.
16.	9587	Myślibory Ołowskie	43.	9 583	Zaszków 2
17.	9567	Nur 1	44.	9 585	Zaszków 3 SKR
18.	9566	Nur 2	45.	9 584	Zaszków 4
19.	9760	Nur 3	46.	9 767	Zaszków 5
20.	9761	Nur 4	47.	9 547	Zuzela 1
21.	9620	Nur 4 kol.	48.	9 546	Zuzela 2 Kol.
22.	9762	Nur 5	49.	9 712	Zuzela 3 Morgi
23.	9764	Nur 7 SKR	50.	9 829	Zuzela Hydrofornia
24.	9265	Nur 8	51.	9 574	Żebry-Kolonia
25.	9763	Nur GS	52.	9 568	Żebry-Laskowiec
26.	9671	Nur kol.	53.	9 573	Żebry-Laskowiec 1
27.	9664	Nur Kol. Wschodnia	54.	9 899	Żebry-Laskowiec 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PGE Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski.

7.3.2. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy Nur nie przebiegają sieci magistralne gazu ziemnego. Obszar gminy nie jest zasilany w gaz przewodowy.

7.3.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Nur nie występuje zorganizowany system grzewczy. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się z indywidualnych kotłowni, które w większości opalane są węglem kamiennym i drewnem. Tego typu rozproszone źródła niskiej emisji powodują w okresach grzewczych znaczny wzrost poziomu zanieczyszczeń w powietrzu.

7.4. Gospodarka odpadami

Gmina Nur należy do Zachodniego Regionu Gospodarki Odpadami województwa podlaskiego. Na terenie gminy nie występuje składowisko odpadów. Przedsiębiorca wyłoniony w przetargu wywozi odpady na składowisko w m. Czerwony Bór (powiat zambrowski, województwo podlaskie). Na terenie gminy nie występują instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Od 1 lipca 2013 r. systemem odbioru odpadów komunalnych na terenie gminy Nur objęte są wyłącznie odpady pochodzące z gospodarstw domowych i obejmuje 100% mieszkańców gminy. Od 5 sierpnia 2013 r. funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany w miejscowości Nur przy ul. Czyżewskiej 1, do którego mieszkańcy we własnym zakresie mogą dostarczać posegregowane odpady komunalne oraz następujące odpady pochodzące z gospodarstw domowych: zużyty domowy sprzęt elektryczny i elektroniczny, żarówki i świetlówki; zużyte opony samochodów osobowych; zużyte baterie i akumulatory (od samochodów osobowych); nadmiar odpadów komunalnych segregowanych (w workach foliowych); odpady pochodzące z drobnych prac budowlanych rozbiórkowych i remontowych. Głównym rodzajem są odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych, odpady charakterystyczne dla działalności rolniczej oraz odpady powstałe w wyniku drobnej działalności usługowej i handlowej. W 2019 roku osoby zamieszkujące i przebywające na terenie gminy Nur wyprodukowały 441,81 Mg odpadów komunalnych.

7.5. Obsługa telekomunikacyjna

Na terenie gminy Nur obsługa telekomunikacyjna odbywa się za pośrednictwem sieci napowietrznych i kablowych. Na terenie *gminy Nur zlokalizowane są cztery stacje bazowe* telefonii komórkowej.

7.6. Podsumowanie

Gmina Nur jest umiarkowanie wyposażona w infrastrukturę techniczną. W wystarczającym stopniu pokryte są jej potrzeby w zakresie zaopatrzenia użytkowników w energię elektryczną. Wzdłuż istniejącej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć wyznaczona została strefa jej oddziaływania (40 m od osi linii w każdą stronę). W jej obszarze zakazuje się sytuowania budynków mieszkalnych jak i całkowitej wymiany budynków istniejących.

Zwodociągowanie gminy na poziomie 98% zapewnia doprowadzenie wody do zwartej zabudowy wszystkich miejscowości. Dostępu do sieci wodociągowej pozbawione są jedynie oddalone od centrów miejscowości zagrody oraz pojawiająca się rozproszona zabudowa mieszkaniowa i letniskowa.

Problemem gminy Nur jest brak zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków. Sytuacja ta niesie ze sobą zagrożenia związane z nielegalnym zrzutem ścieków do lokalnych wód powierzchniowych oraz przenikania szkodliwych związków do warstw wodonośnych. Pozytywnym zjawiskiem jest pojawianie się coraz większej liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, które w sposób ekologiczny lokalnie unieszkodliwiają wytwarzane nieczystości.

Na terenie gminy Nur pożądanym zjawiskiem byłoby zwiększenie stopnia wykorzystywania bardziej ekologicznych sposobów grzewczych, które w mniejszym stopniu przyczyniałyby się do wytwarzania niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza, np. wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Sieć kanalizacji deszczowej jest zdecydowanie niewystarczająca, większość terenów, zwłaszcza dróg i ulic w gminie wymaga wyposażenia w sieć i urządzenia podczyszczające wody spływające z tych obszarów przed odprowadzeniem ich do cieków naturalnych.

Kwestią istotną dla rozwoju przestrzennego gminy Nur jest dążenie do ograniczania nadmiernego rozpraszania zabudowy, które powoduje konieczność ponoszenia dodatkowych nakładów finansowych związanych z budową sieciowej infrastruktury technicznej.

8. Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy

8.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w gminie Nur - stan prawny

Polski system planowania przestrzennego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*Dz. U. z 2022 r. poz. 503*) przyznaje najszersze kompetencje w kształtowaniu zasad zagospodarowania przestrzeni na danym obszarze samorządowi gminnemu i przewiduje następujące instrumenty planistyczne, z których korzysta dla kształtowanie polityki przestrzennej gmina Nur:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - gmina Nur posiada Studium przyjęte uchwałą Nr *XXXIII/202/2014 Rady Gminy Nur z dnia 9 października 2014 r*;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – *dla gminy obowiązujący* był jeden plan przyjęty uchwałą Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r., obejmujący cały obszar gminy. *Plan ten został zmieniony i przyjęty w dwóch etapach w roku 2017 uchwałą NR XXIII/157/17 Rady Gminy Nur z dnia 2 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap I oraz w roku 2019 i 2020, kolejno uchwałą Nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap II oraz uchwałą Nr XV/100/20 Rady Gminy Nur z dnia 14 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap II*

(tereny rolne). Plan miejscowy dla Etapu II oraz dla Etapu II (tereny rolne) posiada Rozstrzygnięcie Nadzorcze Wojewody Mazowieckiego, stwierdzające ich częściową nieważność zarówno w części tekstowej jak i graficznej – w obszarze tym obowiązuje zatem plan miejscowy z 2003 roku.

Ze względu na fakt posiadania przez gminę miejscowego planu zagospodarowanie przestrzennego obejmującego cały obszar gminy, nie są wydawane decyzje o warunkach zabudowy.

8.1.1. Dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujący tekst studium opracowany i uchwalony został w 2002 roku. Jego część określająca kierunki rozwoju przestrzennego gminy zawiera syntezę uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rozwoju gminy oraz wskazuje obszary i obiekty podlegające ochronie (w tym związane z ochroną przyrody oraz środowiska kulturowego). W dalszych rozdziałach w dość skrótowy sposób określa obszary przeznaczone dla następujących celów:

- obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej:
  - obszary gospodarcze,
  - obszary mieszkaniowo - usługowe,
  - obszary rekreacyjne jako tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej.

Opisy tych obszarów w głównej mierze dotyczą ich położenia nie dając wytycznych co do pożądanego sposobu ich zagospodarowania. Ustalenia w stosunku do poszczególnych wydzielonych stref są na wysokim poziomie ogólności, niejednokrotnie posiadając formę postulatów lub zaleceń. Sporadycznie pojawiają się nakazy bądź zakazy, co umożliwia elastyczne podejście do zagospodarowania terenów gminy. Brak jest tu określenia przeznaczenia terenu w oparciu o przyjęte wskaźniki zagospodarowania przestrzennego.

Następnie omówione zostały kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej. wskazane zostały także obszary, dla których konieczne jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na koniec Studium omawia priorytety polityki przestrzennej, z których większość jest nadal aktualna:

- *działania zmierzające do poprawy stanu drogi wojewódzkiej z eliminacją ciężkiego ruchu tranzytowego z części historycznej we wschodniej i południowej części gminy;*
- *modernizacja dróg powiatowych i gminnych;*
- *oferty terenów dla rozwoju funkcji rekreacyjnej i małego biznesu w rejonie miejscowości: Nur, Godlewo, Zuzela, Ołtarze-Gołacze oraz we wschodniej części gminy;*
- *dalszą krystalizację ośrodka administracyjno-usługowego gminy z siedzibą władz samorządu w Nurze oraz wspomagających centrów usługowego w Godlewie, Zuzeli i Zaszkowie;*
- *przywracanie cech dawnej świetności Nura związanych z funkcjonowaniem struktury miejskiej;*

- *pełniejsze wykorzystania walorów rekreacyjnych terenów związanych z rzekami Nurzec i Pukawka, określenie terenów dla zabudowy letniskowej w rejonie tych rzek oraz rozwój bazy agroturystycznej zwłaszcza w południowo-wschodniej i wschodniej części gminy;*
- *porządkowanie przestrzennego zagospodarowania zainwestowanych terenów Nura i pełniejsze przystosowanie miejscowości do pełnienia funkcji ośrodka zarządzającego gminą oraz ośrodka o funkcji rekreacyjnej i obsługi turystyki na szlaku nadbużańskim;*
- *tworzenie harmonijnych form zagospodarowania nawiązujących do bogatej tradycji na rozwojowych terenach w Nurze i we wsiach;*
- *przy ewentualnej realizacjach obiektów budowlanych na terenach zagrożonych powodzią, a ze względów ekonomicznych i przyrodniczych trwale nie zabezpieczonych, stosowanie rozwiązań projektowych, konstrukcyjnych i technologicznych zapewniających:*
  - *przeniesienie przez obiekt zwiększonego obciążenia spowodowanego parciem wody w czasie powodzi,*
  - *odpowiednią izolacyjność przegród w obiekcie,*
  - *zabezpieczenie instalacji i urządzeń techniczno-technologicznych związanych z obiektem przed ewentualnym zniszczeniem lub stworzeniem przez nie dodatkowego zagrożenia dla otoczenia podczas powodzi,*
  - *ochronę i bezpieczną ewakuację użytkowników podczas powodzi;*
- *propagowanie ładu przestrzennego i estetyki m.in. poprzez organizację konkursów na zagospodarowanie zielenią i ukwiecenie zagród, działek, budynków.*

Do głównych zagadnień wymagających rozwiązania zaliczono:

- *zabezpieczenie funkcjonowania systemu przyrodniczego na obszarze gminy Nur oraz zasad dotyczących kształtowania walorów krajobrazowych;*
- *przebudowę układu komunikacyjnego;*
- *zabezpieczenie terenów dla inwestycji celu publicznego;*
- *rehabilitację terenów zainwestowanych.*

Z kolei zmieniane obecnie Studium którego podstawą formalno - prawną opracowania stanowiła uchwała Nr XXXVI/173/10 Rady Gminy w Nurze z dnia 6 października 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur, przyjęte zostało uchwałą Nr XXXIII/202/14 Rady Gminy Nur z dnia 9 października 2014 r. Zasadnicze ustalenia tego dokumentu pozostają bez zmian, natomiast modyfikacje wynikają z konsekwencji uwzględnienia wniosków o zmianę tego dokumentu, co przekłada się na zmiany przeznaczeń niektórych z terenów zlokalizowanych w granicach gminy jak i wynikają z uaktualnienia danych w zakresie uwarunkowań oraz z konieczności uwzględnienia regulacji nadrzędnych.

8.1.2. Przyczyny zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur

Przyczyną zmiany Studium sporządzanego na podstawie uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. jest uwzględnienie licznych wniosków o zmianę tego dokumentu, co w konsekwencji ma umożliwić dokonanie zmian w obowiązujących na obszarze gminy Nur miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niezależnie w Studium wprowadza się zmiany wynikające z przepisów prawa oraz regulacji podjętych na szczeblu poza gminnym, które z mocy prawa determinują zagospodarowanie przestrzenne, a także uwzględnia się zmiany wynikające z regulacji przyjętych na szczeblu gminnym i dotyczących całego obszaru Gminy, które to z racji przepisów nadrzędnych stają się konieczne do wykazania.

8.1.3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Nur przyjęty został uchwałą Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003 r. i *obejmował* swoim zasięgiem całość terenu gminy. *Plan ten został zmieniony i przyjęty w dwóch etapach w roku 2017 uchwałą Nr XXIII/157/17 Rady Gminy Nur z dnia 2 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap I oraz w roku 2019 i 2020, kolejno uchwałą Nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap II oraz uchwałą Nr XV/100/20 Rady Gminy Nur z dnia 14 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap II (tereny rolne). Plan miejscowy w etapie II posiada Rozstrzygnięcie Nadzorcze Wojewody Mazowieckiego, stwierdzające jego częściową nieważność - rozstrzygnięcie zostało wydane 22 października 2019 r. (WNP-I.4131.175.2019.JF).*

W *Planach* wydzielono następujące rodzaje terenów:

2017 - uchwała Nr XXIII/157/17:

- ***KS.1*** *- teren przeznaczony na ogólnodostępny parking publiczny;*
- ***KDZ.1*** *- teren przeznaczony pod drogę zbiorczą,*
- ***KDL.1*** *- teren przeznaczony pod drogę lokalną,*
- ***KDW.1*** *- teren przeznaczony pod drogę wewnętrzną, gminną.*

2019 - uchwała Nr IX/65/19:

- ***RM*** *- tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej;*
- ***MN*** *- tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;*
- ***MNi*** *- teren przeznaczony dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej istniejącej;*
- ***MN/U*** *- tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług nieuciążliwych;*
- ***MW*** *- tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;*
- ***ML*** *- tereny przeznaczone dla zabudowy rekreacji indywidualnej;*
- ***MLi*** *- tereny przeznaczone dla zabudowy rekreacji indywidualnej istniejącej;*
- ***U*** *- tereny przeznaczone dla usług;*
- ***Up*** *- tereny przeznaczone dla usług publicznych;*
- ***Uk*** *- tereny przeznaczone dla obiektów sakralnych;*
- ***UM*** *- tereny przeznaczone dla usług i zabudowy mieszkaniowej;*
- ***PU*** *- tereny przeznaczone na cele produkcyjne, magazynowo-składowe i usługowe;*
- ***UTS*** *- tereny przeznaczone dla usług turystyki, sportu i rekreacji;*
- ***ZP*** *- tereny przeznaczone na publicznie dostępne gminne parki;*
- ***ZU*** *- teren przeznaczony na zieleń urządzoną;*
- ***ZC*** *- tereny przeznaczone na cmentarze;*
- ***ZPc*** *– tereny nieczynnych cmentarzy historycznych przeznaczone dla zieleni urządzonej;*
- ***ZN/WS*** *- tereny przeznaczone dla zieleni i wód powierzchniowych;*
- ***WS*** *- tereny przeznaczone na cele gospodarki wodnej;*
- ***R*** *- tereny przeznaczone na cele gospodarki rolnej;*
- ***R/WS*** *- tereny przeznaczone na cele gospodarki rolnej i dla wód powierzchniowych;*
- ***R/ZL*** *- tereny przeznaczone na cele gospodarki rolnej z dopuszczeniem wprowadzenia zalesień;*
- ***ZL*** *- tereny przeznaczone na cele gospodarki leśnej;*
- ***ZL/WS*** *- tereny przeznaczone na cele gospodarki leśnej i dla wód powierzchniowych;*
- ***KS*** *- tereny przeznaczone na parkingi;*
- ***KDG*** *- tereny przeznaczone pod drogi główne,*
- ***KDZ*** *- tereny przeznaczone pod drogi zbiorcze,*
- ***KDL*** *- tereny przeznaczone pod drogi lokalne,*
- ***KDD*** *- tereny przeznaczone pod drogi dojazdowe,*
- ***KDW*** *- tereny przeznaczone pod drogi wewnętrzne,*
- ***KDX*** *- tereny przeznaczone pod publicznie dostępne gminne ciągi pieszo-jezdne,*

- ***KDY** - tereny przeznaczone pod publicznie dostępne gminne ciągi piesze,*
- ***KP** – teren przeznaczony pod publicznie dostępny plac gminny;*
- ***W** - tereny przeznaczone dla wodociągowej infrastruktury technicznej,*
- ***E** - tereny przeznaczone dla elektroenergetycznej infrastruktury technicznej,*
- ***EzI** - tereny przeznaczone dla elektroenergetycznej infrastruktury technicznej w obszarach leśnych.*

2020 - uchwała Nr XV/100/20:

- ***RM** - tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej;*
- ***R** - tereny przeznaczone na cele gospodarki rolnej;*
- ***W.4a** - teren przeznaczony dla wodociągowej infrastruktury technicznej.*

Z *rysunków planów* wynika, że większość terenów przeznaczonych pod zabudowę to tereny przeznaczone dla zabudowy *zagrodowej*. Udział tej zabudowy w powierzchni gminy wzrasta dodatkowo, gdy weźmie się pod uwagę, że powstaje ona także na terenach rolnych. Tereny usługowe skupiają się zazwyczaj w centrach wsi i są to najczęściej skupiska liczące po kilka działek. Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową niską rozsiane są po obszarze gminy, często na obrzeżach miejscowości. Zabudowa letniskowa występuje głównie we wsiach położonych wzdłuż Bugu i Nurca.

8.1.4. Wydawane decyzje administracyjne - pozwolenia na budowę.

Według danych z Urzędu Gminy *w ciągu roku wydawane jest średnio* około 20 pozwoleń *na budowę*. Prawie połowa wszystkich decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczyła budynków mieszkalnych, z czego można przypuszczać, że przynajmniej część będzie domami użytkowanymi sezonowo przez letników. Niektóre z tych pozwoleń dotyczyły budowy drugiego budynku mieszkalnego na działce, na której znajduje się już starszy dom. *Niektóre* z wydanych pozwoleń *dotyczy* budowy lub rozbudowy budynków gospodarczych związanych z działalnością rolniczą.

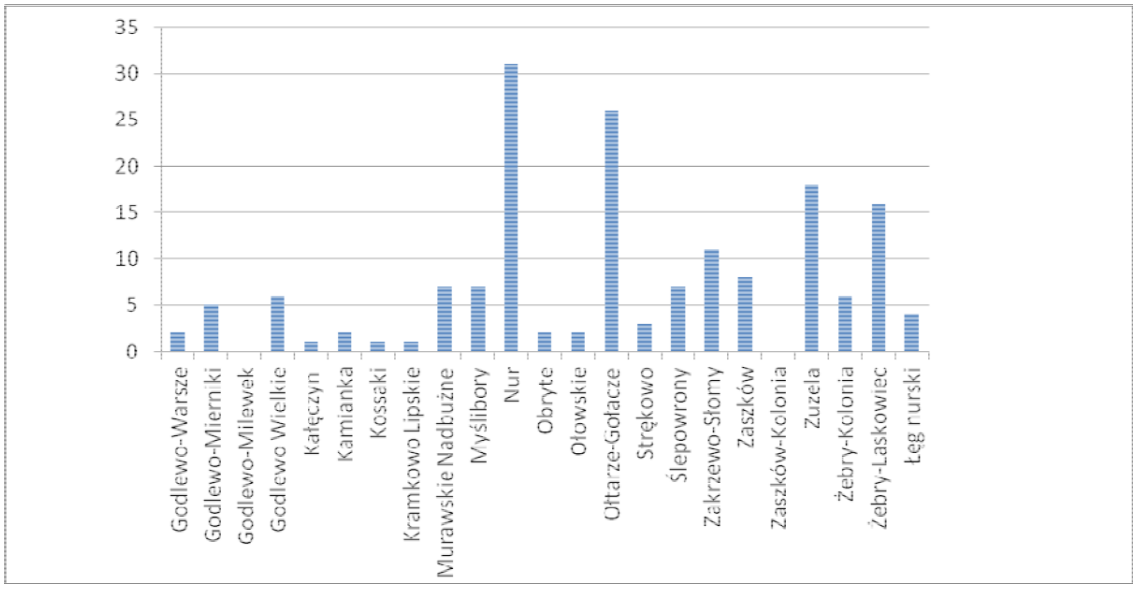
8.2. Wnioski złożone do Studium

Do Studium z 2002 roku, przed ogłoszeniem o przystąpieniu do sporządzania jego zmiany w 2010 roku, wpłynęło 117 wniosków, z czego dwa zostały wycofane. W odpowiedzi na ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium, w dniach od 13 października do 25 listopada 2010 r., wpłynęło 12 wniosków oraz 11 wniosków od zawiadomionych o przystąpieniu instytucji. Po terminie składania wniosków określonym w ogłoszeniu wpłynęło jeszcze 17 wniosków indywidualnych.

Powtórnie ogłoszono przystąpieniu do sporządzania zmiany studium wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko w 2012 roku. Do 31 sierpnia 2012 r. wpłynęły 23 wnioski oraz 6 odpowiedzi od instytucji.

Liczbę złożonych wniosków w podziale na miejscowości przedstawia wykres 6.

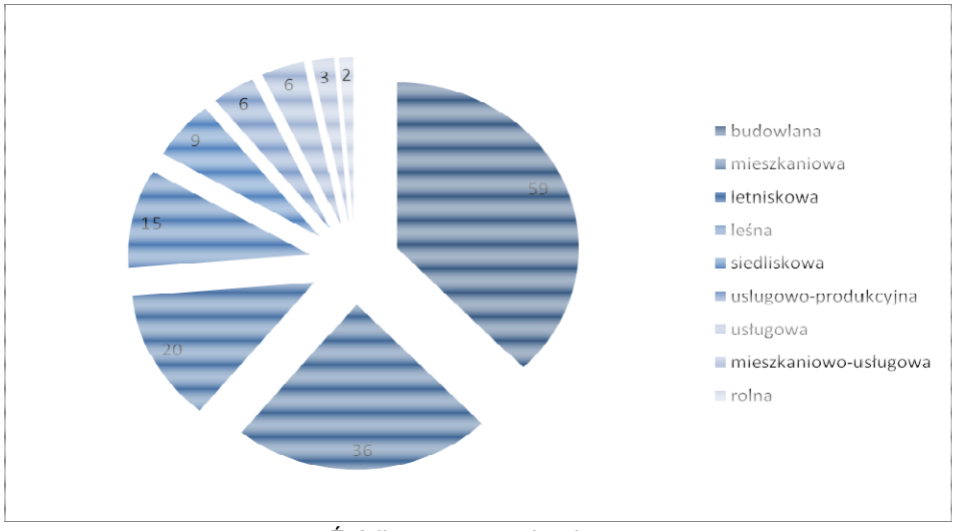
Wykres 6. Liczba złożonych wniosków w podziale na miejscowości

Źródło: opracowanie własne

W liczbie złożonych wniosków przoduje Nur, choć wiele wniosków złożono także dla miejscowości Ołtarze-Gołacze, Żebry-Laskowiec oraz Zuzela. Natomiast struktura składanych wniosków pod względem wnioskowanych przeznaczeń terenu przedstawiła się następująco:

Wykres 7. Struktura złożonych wniosków w podziale przeznaczenia działek

Źródło: opracowanie własne

Z analizy powyższego wykresu prezentującego udział poszczególnych wnioskowanych przeznaczeń w całości złożonych wniosków wynika, że najwięcej z nich dotyczyło przekształcenia działki na cele budowlane, bez precyzowania zamierzeń. Drugą największą grupę wniosków stanowiły te o przeznaczenie nieruchomości pod zabudowę mieszkaniową, a trzecią - pod letniskową. Znaczny udział mają też wnioski o zalesienie gruntów. Zdecydowanie najmniej liczną grupę stanowią wnioski o przeznaczenie działki na cele rolne.

Gmina Nur na podstawie uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. przystąpiła do zmiany Studium w związku z uzasadnioną potrzebą uwzględnienia licznych wniosków o zmianę tego dokumentu, co w konsekwencji ma umożliwić dokonanie zmian w obowiązujących na obszarze gminy Nur miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Do zmiany Studium spłynęło łącznie 86 wniosków, z czego 10 wniosków

spłynęło w wyznaczonym terminie proceduralnym, z kolei pozostałe wnioski spłynęły zarówno przed, jak i po wyznaczonym terminie proceduralnym. Lokalizacja działek, których to dotyczyły wnioski obejmowała wiele miejscowości na terenie gminy, choć zauważalna większość umiejscowiona była w południowej części Nura. Znakomita część wniosków dotyczyła zmiany przeznaczenia terenów rolniczych lub innych inwestycyjnych na tereny o przeznaczeniu pod zabudowę gospodarczą – zagrodową, tudzież mieszkaniową jednorodzinną. Zauważalny udział we wnioskach miały również te które wnosiły o przeznaczenie poszczególnych nieruchomości pod możliwość lokalizacji instalacji związanych z energią odnawialną – farm fotowoltaicznych.

Wnioski złożone przez instytucje przedstawiono poniżej w *trzech* tabelach, odpowiednio dla zawiadomienia z 2010 r. zawiadomienia z 2012 r. *oraz zawiadomienia z 2020 r.* o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium.

Tab. 26. **Wykaz wniosków złożonych przez instytucje w odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium w 2010 r.**

Lp.	Data wpływu wniosku	Nazwa i adres wnioskodawcy	Treść wniosku
1.	15.11.2012r.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Zarząd zlewni Narwi w Dębem 05-140 Serock	Zarząd wnosi o *uwzględnienie opracowania dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi pn. "Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej - ETAP I" opracowanego przez MGGP S.A. Tarnów.*(...)*Obowiązek uwzględnienie opracowania pod nazwą "Studium ochrony przeciwpowodziowej" wynika z art 79 i 84 ustawy z dnia 18 lipca 2001r.*
2.	16.11.2010r.	Powiatowy Zarząd Dróg, ul. Brokowska 37, 07-300 Ostrów Mazowiecka	*Powiatowy Zarząd Dróg w Ostrowi Mazowieckiej wnioskuje o zakwalifikowanie dróg powiatowych do niżej podanych klas i uwzględnienie ich przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur:* *1. droga nr 2608W relacji Andrzejewo-Szulborze Wielkie-Zuzela - zbiorcza,* *2. droga nr 2618W relacji Szulborze Wielkie-Uścianek-Dębianka - lokalna,* *3. droga nr 2622W relacji Żebry-Laskowiec-Kamieńczyk-Boguty-Pianki - lokalna,* *4. droga nr 2623W relacji Boguty-Pianki-Cietrzewki Warzyno-Żebry-Kolonia - lokalna* *5. droga nr 2625W relacji Godlewo-Warsze-Kunin-Zamek - do dr. 2622W - lokalna,* *6. droga nr 2626W relacji Godlewo-Kałęczyn-Zuzela - lokalna,* *7. droga nr 2627W relacji Nur-Ołtarze-Gołacze-Zuzela - lokalna,* *8. droga nr 2628W relacji Ciechanowiec-Zaszków-Ślepowrony-Nur - zbiorcza.*
3.	17.11.2010r.	Zarząd Województwa Mazowieckiego ul. Jagiellońska 26, 03-719 Warszawa	Zarząd wnosi o *uwzględnienie ustaleń zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uchwalonym 7 czerwca 2004r.* (...) *a w szczególności dotyczących:* *- przebudowy drogi wojewódzkiej nr 694,* *- Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego wraz z otu-*

			liną w południowej części gminy, *- Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca w południowej części gminy.* *Plan wyznacza także obszary predestynowane i wskazywane przez administrację rządową do objęcia ochroną w formie obszarów Europejskiej sieci Ekologicznej NATURA 2000:* *- specjalnej ochrony ptaków "Dolina Dolnego Bugu" PLB 140001 (ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska Dz. U. Nr 229 z 2004r., poz. 2313, z późn. zm.),* *- ochrony siedlisk "Ostoja Nadbużańska" PLH140011, Obejmując południową część gminy.*
4.	23.11.2010r.	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie ul. Mazowiecka 14, 00-048 Warszawa	Zarząd wnosi o *zapewnienie możliwości docelowego obejścia m. Nur ciągiem drogi wojewódzkiej, usytuowanym poza istniejąca i planowaną zabudową, a także o zachowanie niezabudowanego charakteru otoczenia drogi wojewódzkiej nr 694 na pozostałych odcinkach, przewidzianych do adaptacji w rozwiązaniu docelowym.*
5.	23.11.2010r.	Łomżyńska Kuria Diecezjalna ul. Sadowa 3, 18-400 Łomża	Kuria *podtrzymuje wnioski już zgłoszone do urzędu gminy Nur przez proboszcza parafii Zuzela, a mianowicie:* *- przekształcenia działki nr 232/2 na usługi kultu religijnego,* *- powiększenie o kilkanaście metrów w kierunku południowym obszaru UKK 2,* *- w obszarze UKK 2 (wraz z powiększeniem), UKK 3 i przekształcona działką 232/2 wykreślenie zapisu w paragrafie 28 pkt. 4. ppkt. 3 i nie ograniczanie wysokości budynków i budowli ze względu na planowaną budowę domu pielgrzyma wraz z całą infrastrukturą, potrzebne do obsługi pielgrzymów i -turystów,powiększenie cmentarza grzebalnego o 12 m w kierunku południowym na obszarze działek nr 256, 257/5, 258 należących do parafii,* *- odbudowę wieży kościoła parafialnego do wysokości ponad 40 m.*
6.	23.11.2010r.	Łomżyńska Kuria Diecezjalna ul. Sadowa 3, 18-400 Łomża	Kuria *podtrzymuje wnioski już zgłoszone do urzędu gminy Nur przez proboszcza parafii Nur a mianowicie:* *- powiększenie cmentarza grzebalnego o część działki 1165 będącej własnością Marka Szcześniaka,* *- budowę parkingu przy cmentarzu grzebalnym na działce nr 1104 będącej własnością Marka Tymińskiego.* *Obie działki będą wykupione od właścicieli prywatnych przez parafię.*
7.	23.11.2010r.	Starosta Ostrowski, ul. 3 Maja 68, 07-300 Ostrów Mazowiecka	Wnosi o uwzględnienie wniosków zawartych w załączniku do pisma.

8.	03.12.2010r.	Polskie Sieci Elektroenergetyczne - Centrum S.A., ul. Pruszkowska 17, 02-119 Warszawa	Wydział Inwestycji informuje, że przez gminy przebiega linia elektroenergetyczna 400kV Miłosna-Narew z pasem technologicznym o szerokości 80 m. Informuje o ograniczeniach dla zagospodarowania w pasie technologicznym. Wnosi o uwzględnienie przebiegu istniejących urządzeń elektroenergetycznych ograniczając do minimum konieczność ich przebudowy.

Źródło: opracowanie własne

Tab. 27. **Wykaz wniosków złożonych przez instytucje w odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko w 2012 r.**

Lp.	Data wpływu wniosku	Nazwa i adres wnioskodawcy	Treść wniosku
1	20.08.2012r.	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie ul. Mazowiecka 14, 00-048 Warszawa	Zarząd *wnosi o zachowanie walorów techniczno-użytkowych drogi wojewódzkiej nr 694 jako istotnej drogi regionalnej w tym rejonie województwa, poprzez ograniczenie ilości zabudowy z bezpośrednim dostępem z tej drogi w jej sąsiedztwie. Ponadto w rejonie miejscowości Nur wnosi o zapewnienie możliwości przestrzennych przebiegu obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej poza obszarem zabudowy tej miejscowości.*
2	09.08.2012r.	Zarząd Województwa Mazowieckiego ul. Jagiellońska 26, 03-719 Warszawa	Zarząd *prosi o uwzględnienie ustaleń zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uchwalonym 7 czerwca 2004r. (Dz. Urz. W. M. nr 217 z dnia 28.08.2004r., poz. 5811), a w szczególności dotyczących:* *- przebudowy i rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 694,* *- Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną w południowej części gminy,* *- Obszaru chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca w południowej części gminy.* *Plan wyznacza także obszary predestynowane i wskazywane przez administrację rządową do objęcia ochroną w formie obszarów Europejskiej sieci Ekologicznej NATURA 2000:* *- specjalnej ochrony ptaków "Dolina Dolnego Bugu" PLB 140001 (ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska Dz. U. Nr 229 z 2004r., poz. 2313, z późn. zm.),* *- ochrony siedlisk "Ostoja Nadbużańska" PLH140011, Obejmujące południową część gminy.*
3	06.08.2012r.	PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski, ul. 11 Listopada 11,	*Rejon energetyczny Bielsk Podlaski wnioskuje:* *1. Na przedmiotowych terenach zarezerwować sce na budowę sieci elektroenergetycznej (linie SN i nN) niezbędnej do zasilania projektowanej zabudowy. Sieci elektroenergetyczne powinny być realizowane zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo*

		17-100 Bielsk Podl.	*Energetyczne (Dz. U. Nr 54 poz. 348 z dnia 4 ca 1997r. z późn. zm.) oraz aktami wykonawczymi tej ustawy,* *2. Nie przeznaczać pod zalesienie terenów rolnych, po których przebiegają istniejące linie energetyczne napowietrzne,* *3. Przy opracowaniu studium należy uwzględnić przebieg istniejących urządzeń elektroenergetycznych ograniczając do minimum konieczność ich przebudowy. W przypadku kolizji projektowanych obiektów z urządzeniami elektroenergetycznymi należy urządzenia te dostosować do projektowanego zagospodarowania przestrzennego zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami. Likwidacja kolizji, która winna być zrealizowana kosztem inwestora inwestycji podstawowej dotyczy nie tylko zmiana tras linii elektroenergetycznych, lecz również wykonania odpowiednich obostrzeń i uziemień,* *Warunki usunięcia kolizji należy uzyskać w PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok Rejon*
4	13.08.2012r.	Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku Oddział ulw.ŁomAkademickaży 20, 19-400 Łomża	Biuro *informuje że w opracowywanej zmiana studium powinny być uwzględnione powiązania elementów przyrodniczych występujących na terenie ich województwa, które mają kontynuację na obszarze gminy Nur, w tym:* *1. Korytarze ekologiczne:* *a) GKPnC-1 Dolina Dolnego Bugu,* *b) GKPnC-2A Puszcza Biała - Puszcza Mielnicka;* *2. Obszary Natura 2000:* *c) OSO Dolina Dolnego Bugu PLB 140001,* *d) SOO Ostoja Nadbużańska PLH 140011;* *3. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca;* *4. Ochrona wód rzeki Bug.*
5	14.08.2012r.	Powiatowy Zarząd Dróg, ul. Brokowska 37, 07-300 Ostrów Mazowiecka	*Powiatowy Zarząd Dróg w Ostrowi Mazowieckiej wnioskuje o zakwalifikowanie dróg powiatowych do niżej podanych klas i uwzględnienie ich przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur:* *1. droga nr 2608W relacji Andrzejewo-Szulborze Wielkie-Zuzela - zbiorcza,* *2. droga nr 2618W relacji Szulborze Wielkie-Uścianek-Dębianka - lokalna,* *3. droga nr 2622W relacji Żebry-Laskowiec-Kamieńczyk-Boguty-Pianki - lokalna,* *4. droga nr 2623W relacji Boguty-Pianki-Cietrzewki Warzyno-Żebry-Kolonia - lokalna,* *5. droga nr 2625W relacji Godlewo-Warsze-Kunin-Zamek - do dr. 2622W - lokalna,* *6. droga nr 2626W relacji Godlewo-Kałęczyn-Zuzela - lokalna,* *7. droga nr 2627W relacji Nur-Ołtarze-Gołacze-Zuzela*

			- lokalna, *8. droga nr 2628W relacji Ciechanowiec-Zaszków-Ślepowrony-Nur - zbiorcza.*
6	17.08.2012r.	Starosta Ostrowski, ul. 3 Maja 68, 07-300 Ostrów Mazowiecka	Starosta *wnosi o uwzględnienie terenów zalewowych oraz osuwiskowych w dorzeczu rzek Bug i Nurzec. (Podstawa prawna: "Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Bug i Nurzec" opracowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie).*

Źródło: opracowanie własne

Tab. 28. Wykaz wniosków złożonych przez instytucje w odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko w 2020 r.

Lp.	Data wpływu wniosku	Nazwa jednostki organizacyjnej i adres	Treść wniosku
1.	*10-06-2020*	*Zarząd Województwa Mazowieckiego ul. Jagiellońska 26 03-719 Warszawa*	*W odpowiedzi na pismo z dnia 4 maja 2020 r., znak: GGP.6720.1.2020 zawiadamiające o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, obejmującej obszar gminy w granicach administracyjnych, zgodnie z Uchwałą Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r., stosownie do art. 11 pkt 2 i 5 i na podstawie art. 23 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.), wnoszę o uwzględnienie zadań i kierunków działań wynikających z zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, przyjętego Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dnia 28 grudnia 2018 r. poz. 13180), tj. uwzględnienie: - inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym dotyczącej zapewnienia odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Pukawka w km 0+000-6+480, powiat ostrowski; - map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego zlewni rzeki Bug; - działań na rzecz zapobiegania zagrożeniom naturalnym poprzez stabilizację i zabezpieczanie terenów osuwiskowych przy zachowaniu wartości przyrodniczo-krajobrazowych obszaru Doliny Bugu; - ochrony gruntów rolnych klas I-III przed przeznaczaniem na cele nierolnicze z tytułu położenia gminy w nadbużańskim strategicznym obszarze produkcji rolniczej; - zintegrowanej sieci tras i szlaków turystycznych, w szczególności wodnego szlaku rzeki Bug (ponadregionalnej drogi śródlądowej). Ponadto postuluję o: - ujęcie w opracowywanym studium zapisów dotyczących budowy obwodnicy miejscowości Nur w ciągu drogi wojewódzkiej nr 694 oraz pozostawienie rezerwy terenowej; - ochronę i kształtowanie struktur przestrzennych miasta historycznego Nur; - wskazanie, w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego: • krajobrazu osadnictwa drobnoszlacheckiego, • pasma przyrodniczo-kulturowego rzeki Bug, • strefy ochrony wartości krajobrazów przyrodniczo-kulturowych w pasmach rzecznych; - utrzymanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego wszystkich obszarów cennych przyrodniczo: • Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego,*

			• Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca, • Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 (Dolina Dolnego Bugu PLB 140001, Ostoja Nadbużańska PLH 140011); - określenie działań dotyczących ochrony gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nieleśne.
2.	03-06-2020	Zarząd Województwa Podlaskiego ul. Kard. St. Wyszyńskiego 1 15-888 Białystok	Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku działając z upoważnienia Zarządu Województwa Podlaskiego, w odpowiedzi na zawiadomienie Wójta Gminy Nur pismem znak GGP.6720.1.2020 z dnia 04.05.2020 r (data wpływu do tutejszego organu: 19.05.2020 r.) o podjęciu przez Radę Gminy w Nurze Uchwały Nr V/34119 z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Nur, pow. ostrowski, woj. mazowieckie informuje, że na obszarze województwa podlaskiego sąsiadującego z gminą Nur występują następujące transgraniczne elementy ponadlokalne zagospodarowania przestrzennego wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego stanowiącego załącznik do uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmienionej uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270) i są to: - droga krajowa DK 63 granica państwa-Węgorzewo-Łomża-Zambrów-Siedlce-granica państwa, - droga wojewódzka DW 694 Przyjmy- Brok- Ciechanowiec, - linia 400 kV Miłosna k/Warszawy- Narew, - projektowana linia 110 kV Bielsk Podlaski-Sokołów Podlaski, - obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB 140001 , - obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH 140011 , - Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, - korytarz ekologiczny GKPnC-1 Dolina Dolnego Bugu, - korytarz ekologiczny GKPnC-2A Puszcza Biała - Puszcza Mielnicka, - krajobraz kulturowy pasm dolin rzecznych Bugu i Narwi, - szlak wodny rzeki Bug, oraz ustalenia odnoszące się do woj. mazowieckiego, w tym do gminy Nur, dotyczące współpracy z woj . mazowieckim zawarte w rozdziale 8.2.1 - kierunki współpracy z woj. mazowieckim wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego jest dostępny pod adresem http://bip.pbppb. wrotapodlasia.pl/plan za g. htm.
3.	16-06-2020	Starosta Ostrowski ul. 3 Maja 68 07-300 Ostrów Mazowiecka	W odpowiedzi na zawiadomienie z dnia 2020-05-04 o podjęciu przez Radę Gminy Nur uchwały nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur oraz o przystąpieniu do opracowania prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko informuję, iż Starostwa Ostrowski nie wnosi żadnych wniosków do ww. opracowywanego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur oraz o przystąpieniu do opracowania prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a jedynie przypomina o zwróceniu uwagi na tereny zalewowe i osuwiska występujące w rozpatrywanym obszarze.
4.	25-05-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie ul. Zarzecze 13 B 03-194 Warszawa	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie w odpowiedzi na zawiadomienie Wójta Gminy Nur z dnia 07.05.2020 r., znak: GGP.6720.1.2020 r., w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur, informuje, że na terenie Gminy Nur występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią dla rzeki Bug i rzeki Nurzec. Dokumentem określającym

			przedmiotowe obszary są mapy zagrożenia powodziowego, które zostały przekazane do Urzędu Gminy w kwietniu 2015 r. oraz dostępne są na stronie internetowej pod adresem mapy.isok.gov.pl. Dla części rzeki Nurzec nie objętej mapami zagrożenia powodziowego, obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy Nur zostały wyznaczone w opracowaniu pt." Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej - Etap I - rzeka Nurzec". Wobec powyższego oraz w nawiązaniu do art. 166 ust. 1 ustawy Prawo wodne w projektach dokumentów planistycznych należy uwzględnić obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się między innymi gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. Racjonalnie prowadzona polityka przestrzenna na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią powinna być ukierunkowana na niedopuszczenie do zabudowy obiektami przeznaczonymi do pobytu ludzi, w tym, w głównej mierze, terenów, które w aktualnym stanie faktycznym są niezabudowane. Nadmienić należy, i ż obecnie trwają prace nad sporządzeniem map zagrożenia powodziowego dla odcinków rzek, dla których nie zostały opracowane w pierwszym cyklu planistycznym. Planowany termin zakończenia prac i przekazania ww. map wyznaczono na rok 2020. Wobec tego zasięgi obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz stopień zagrożenia powodzią ulegną zmianie, natomiast studia ochrony przeciwpowodziowej stracą swoją ważność.
5.	*25-05-2020*	*Wojewódzki Sztab Wojskowy ul. Winnicka 1 02-095 Warszawa*	*Szanowny Panie Wójcie, w odpowiedzi na pismo znak: GGP.6720.1 .2020 z dnia 04.05.2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium Uwarunkowań Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Nur do opracowania którego przystąpiono na mocy uchwały nr V/34/19 z dnia 25 marca 2019 informuję , że Wojewódzki Sztab Wojskowy w Warszawie działając na podstawie art. 11 pkt 5, lit. d ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293) oraz § 4 pkt 12 Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 74), jako organ wojskowy właściwy do uzgodnień w sprawach planowania i zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wnioskuje, aby wszelkie projektowane stałe oraz tymczasowe obiekty o wysokości równej i wyższej od 50 m n.p.t. , przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, podlegały zgłoszeniu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP (ul. Żwirki i Wigury 1 C, 00-912 Warszawa).*
6.	*25-05-2020*	*Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego ul. Wilcza 46 00-679 Warszawa*	*W odpowiedzi na zawiadomienie z dnia 04.05.2020 r. znak GGP.6720.1.2020 r., o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Nur informuję , że w przedmiotowej sprawie nie zgłaszam żadnych uwag ani wniosków, ponieważ w świetle posiadanych przez tutejszy urząd informacji, na terenach objętych zmianą przedmiotowego opracowania nie występują tereny górnicze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2019 r. , poz. 868 ze zm.). Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293) organ nadzoru górniczego, wymieniony w art. 11 pkt. 5 lit. f ww. ustawy, obowiązany jest do współpracy przy sporządzaniu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak również do opiniowania takiego projektu wyłącznie w zakresie zagospodarowania terenów górniczych.*

7.	*29-05-2020*	*PGE Dystrybucja Sp. z o.o. Oddział Białystok ul. Elektryczna 13 15-950 Białystok*	*PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok odpowiadając na ww. pismo prosi o uwzględnienie w sporządzanej zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur rezerwy terenu pod następujące urządzenia elektroenergetyczne : I. Istniejące: a) stacje transformatorowe 15/0,4kV, b) linie 15kV, c) linie niskiego napięcia. II. Planowane przez PGE Dystrybucja S.A. a) linia 110 kV Ciechanowiec-Sokołów Podlaski, b) linie 15kV, c) linie niskiego napięcia . Ostateczna ilość projektowanych stacji transf. 15/0,4 kV, linii 15 kV i niskiego napięcia wyniknie z potrzeb opracowywanego terenu. Sieci elektroenergetyczne służące do zasilania omawianego terenu, lub też do odbioru energii elektrycznej realizowane będą zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 "Prawo energetyczne", z późniejszymi zmianami oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy. Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prosimy o uwzględnienie przebiegu istniejących urządzeń elektroenergetycznych ograniczając do minimum konieczność ich przebudowy. W przypadku kolizji projektowanych obiektów z urządzeniami elektroenergetycznymi należy je dostosować do projektowanego zagospodarowania przestrzennego terenu zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami. Usuwanie kolizji powinno być zrealizowane kosztem inwestora inwestycji podstawowej dotyczy nie tylko zmian tras linii elektroenergetycznych, lecz również wykonania odpowiednich obostrzeń i uziemień, na drodze umowy między zainteresowanymi i PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. Warunki usunięcia kolizji należy uzyskać w Rejonie Energetyczny Bielsk Podlaski. Zmiana zagospodarowania terenu sąsiadującego z liniami elektroenergetycznymi 110kV podlega uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok, a przy linii 15 kV i nn z Rejonem Energetycznym Bielsk Podlaski. Jednocześnie informujemy, że przez teren gminy Nur przebiega linia 400 kV, której właścicielem jest PSE - Operator S.A. (ul. Warszawska 165, 05-520 Konstancin-Jeziorna), w związku z powyższym należy również uzyskać ich opinię w sprawie opracowywanej zmiany Studium.*
8.	*22-06-2020*	*Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. ul. Warszawska 165 05-520 Konstancin Jeziorna*	*Działając w imieniu spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. z siedzibą w miejscowości Konstancin Jeziorna (kod: 05 - 520) przy ulicy Warszawskiej 165 (dalej PSE S.A.), w odpowiedzi na pismo znak GPP.6720.1.2020 z dnia 04.05.2020 r. w sprawie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzenia projektu zmiany SUiKZP zgodnie z Uchwałą Nr V/34/19 Rady Gminy w Nurze z dnia 25.03.2019 r. informuję, że przez obszar SUiKZP przebiega trasa jednotorowej linii o napięciu 400 kV relacji Siedlce Ujrzanów- Narew (dawniej Miłosna-Narew) . Istniejąca linia jest własnością PSE S.A. z siedzibą w Konstancinie- Jeziornej. W związku z powyższym wnioskuję o: 1. Ujęcie w części graficznej SUiKZP trasy istniejącej linii elektroenergetycznych o napięciu 400 kV wraz z pasem technologicznym zgodnie z przebiegiem stanowiącym załączniki nr 1 do pisma. W legendzie trasę istniejącej linii należy opisać jako "trasa linii 400 kV wraz z pasem technologicznym ". 2. Wprowadzenie w części tekstowej SUiKZP informacji o istniejącej linii elektroenergetycznej o napięciu 400 kV relacji Siedlce Ujrzanów- Narew . 3. Wprowadzenie w części tekstowej SUiKZP informacji o wymaganej szerokości pasa technologicznego linii elektroenergetycznej 400 kV równej 80 metrów (po 40 metrów w obu kierunkach od osi linii). 4. Wprowadzenie w części tekstowej SUiKZP poniższych*

			wytycznych dotyczących użytkowania terenu w pobliżu i w pasie technologicznym linii elektroenergetycznej 400 kV: *a) W pasie technologicznym linii obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych nieprzeznaczonych na stały pobyt ludzi powinny uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.* *b) Lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo , stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.* *c) Zakazuje się tworzenia hałd , nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 7,0 m dla linii 400 kV, od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (odległość liczona w świetle koron drzew).* *d) Dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych na istniejącej linii.* *e) Dopuszcza się budowę elektroenergetycznej linii wielotorowej. wielonapięciowej po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej. Obecnie istniejąca linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV zostanie w takim przypadku poddana rozbiórce przed realizacją nowej linii. Dopuszcza się także odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii oraz linii, która w przyszłości zostanie ewentualnie wybudowana na jej miejscu. Realizacja tych inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczania słupów oraz podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach.* *f) Teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) Właściciela linii.* *g) Elektrownie (farmy) wiatrowe względem linii elektroenergetycznych najwyższych napięć NN tj. 220 i 400 kV należy lokalizować tak, aby odległość każdej turbiny wiatrowej od linii elektroenergetycznej NN, określana jako odległość najbardziej skrajnego elementu turbiny wiatrowej (krańców łopat turbiny) od osi linii, nie była mniejsza niż trzykrotna średnica koła (3xd) zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej.* *Proszę o przesłanie sporządzonego projektu zmiany SUiKZP gminy Nur celem zaopiniowania na adres: Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Departament Eksploatacji Wydział Zarządzania Majątkiem Sieciowym Warszawa Aleje Jerozolimskie 132, 04-305 Warszawa*
9.	*03-07-2020*	*Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. ul. Wojciecha Bandrowskiego 16 33-100 Tarnów*	*W odpowiedzi na Państwa pismo otrzymane dnia 13.05.2020 r. , w związku z przystąpieniem do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, mając na uwadze obopólne korzyści wynikające ze współpracy Przedsiębiorstwa Gazowniczego z gminami przy gazyfikacji nowych obszarów i zastosowania ekologicznego czynnika energetycznego, jakim jest gaz ziemny, zwracamy się z wnioskiem o uwzględnienie poniższych uwag.* *1. Podział terenu na działki powinien umożliwiać wykonanie indywidualnego przyłącza gazowego do budynku.* *2. Należy zabezpieczyć trasy pod gazyfikację.* *3. Minimalną średnicę ewentualnie budowanych w przyszłości gazociągów określamy na 32 mm. Uszczegółowienie zastosowanych średnic nastąpi w przypadku gazyfikacji, po podjęciu prac projektowych.* *4. Zwracamy się z prośbą o umieszczenie w treści zmiany MPZP poniższych zapisów:* *a) warunki techniczne, jakim winny odpowiadać sieci gazowe określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 26.04.2013 r. opublikowane w Dzienniku Ustaw z 04.06.2013 r, poz. 640. W przypadku zmiany powyższego*

			rozporządzenia warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami; *b) w liniach rozgraniczających drogi publiczne i niepubliczne należy zarezerwować trasy dla sieci gazowej;* *c) linia ogrodzeń powinna przebiegać min. 0,5 m od gazociągu ś/c;* *d) w strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji;* *e) dla budownictwa jednorodzinnego szafki gazowe winny być lokalizowane w linii ogrodzeń (otwierane na zewnątrz ogrodzenia), w pozostałych przypadkach w miejscu uzgodnionym z zarządzającym siecią gazową ;* *f) gazyfikacja będzie możliwa przy spełnieniu kryteriów technicznych oraz ekonomicznej opłacalności inwestycji, po zawarciu umowy z Przedsiębiorstwem Gazowniczym.* *Uwzględnienie w/w zapisów ułatwi proces inwestycyjny w przypadku realizacji gazyfikacji omawianego terenu. Informujemy, że w granicach omawianego obszaru oraz wokół niego nie ma sieci gazowej średniego ciśnienia należącej do Polskiej Spółki Gazownictwa.*

Źródło: opracowanie własne

8.3. Podsumowanie

Analiza złożonych wniosków wskazuje na istnienie największego ruchu inwestycyjnego wzdłuż doliny rzeki Bug, a także innych atrakcyjnych krajobrazowo miejsc. Jednocześnie część wniosków świadczy o przedsiębiorczej postawie mieszkańców gminy, pragnących rozwijać na jej terenie działalność gospodarczą, co jest wyjątkowo cenne biorąc pod uwagę społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju gminy Nur. Analiza ta ujawnia także pewne nieprawidłowości powstałe przy sporządzaniu obecnie obowiązujących opracowań planistycznych, nieuwzględniających wszystkich aspektów stanu zagospodarowania przestrzennego gminy. Wnioski złożone przez instytucje są istotne zarówno przy opracowywaniu uwarunkowań jak i koncepcji rozwoju przestrzennego gminy.

9. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy

9.1. Dokumenty szczebla wojewódzkiego

9.1.1. *Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030*

Strategia rozwoju województwa jest perspektywicznym dokumentem przedstawiającym uwarunkowania oraz określającym długookresowe cele i kierunki rozwoju regionu, podlegającym cyklicznej aktualizacji. W aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030, uchwalonej na posiedzeniu Sejmiku Województwa Mazowieckiego w dniu 28 października 2013 r., przedstawiono perspektywy rozwoju regionu do 2030 roku.

W dokumencie ustalono, że w ramach społeczno gospodarczych uwarunkowań rozwoju *szczególną pozycję w gospodarce województwa mazowieckiego zajmuje rolnictwo.* Do cech rolnictwa w regionie zaliczono: relatywnie niską (choć wyższą od przeciętnej w Polsce) produktywność, korzystny proces polaryzacji agrarnej, niekorzystne zjawiska demograficzne oraz ubogi pozarolniczy rynek pracy na obszarach pozametropolitalnych. Za gałąź gospodarki, która daje efekt synergii uznano turystykę, w tym kwalifikowana (np. rowerową). W podsumowaniu bilansu strategicznego regionu do obszarów problemowych zaliczono *obszar nadbużański, w którym mimo cennych walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeń produkcyjnej, a także korzystnej struktury agrarnej, występuje w największej na Mazowszu skali zjawisko deformacji struktury demograficznej (nadmierne starzenie się ludności spowodowane długotrwałym, selektywnym odpływem ludności).*

W Strategii... sformułowano wizję rozwoju województwa, misję, cele nadrzędne oraz strategiczne, cele pośrednie, a wreszcie kierunki działań. Spośród 5 celów pośrednich:
1. Rozwój kapitału społecznego;
2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu;
3. Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy;
4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych;
5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu;

dla rozwoju gminy Nur największe znaczenie będą mieć kierunki działa opisane w ramach celu nr 4 - Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych. Kierunek działania 4.3. Wielofunkcyjne rozwój obszarów wiejskich zakłada:

- *wykorzystywanie przewag komparatywnych względem większości krajów Wspólnot Europejskich, poprzez promowanie (marketing) i rozszerzanie produkcji tzw. zdrowej żywności* (...), *a także kierunków produkcji wymagających wysokich nakładów pracy i ziemi* (...) *oraz niełatwo poddających się procesom mechanizacji* (...)*;*
- *tworzenie i rozwój klastrów wiejskich w celu poprawy konkurencyjności obszarów wiejskich poprzez zmniejszenie zależności obszarów wiejskich od rolnictwa oraz poprawę atrakcyjności i konkurencyjności różnorodności produkcji;*
- *rozwój ponadlokalnej i lokalnej infrastruktury transportowej oraz technicznej* (...)*;*
- *tworzenie warunków materialnych i organizacyjnych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej oraz rozwojowi różnorodnych form kształcenia ustawicznego na terenach wiejskich;*
- *wzmacnianie konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez wspieranie ich modernizacji (w tym działań dostosowawczych do wymagań wspólnotowych) i przekształceń strukturalnych, a także tworzenia różnorodnych form powiązań i kooperacji zarówno*

  w układzie poziomym (grupy producenckie, spółki celowe itp.), jak i pionowym (pomiędzy producentami, odbiorcami, przetwórcami itp.);
- *inicjowanie działań na rzecz wdrażania w rolnictwie nowoczesnych, innowacyjnych metod produkcji, wykorzystujących postęp biotechnologiczny oraz wspieranie na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych ekologizacji rolnictwa i prośrodowiskowych metod produkcji rolnej;*
- *wdrażanie w wyznaczonych strefach priorytetowych* (w tym Bugu) *programów rolno-środowiskowych;*
- *inicjowanie i wspieranie współpracy naukowych jednostek badawczych i wyższych uczelni z rolnikami* (...) *w celu wprowadzania rozwiązań innowacyjnych w rolnictwie;*
- *wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, zwłaszcza samozatrudnienia, poprzez rozwój działalności pozarolniczej na terenach wiejskich (obsługa rolnictwa, agroturystyka, turystyka, konserwacja przyrody, utrzymywanie infrastruktury technicznej, usługi, rzemiosło artystyczne)* (...)*;*
- *wykorzystanie walorów i usług turystycznych jako potencjalnego czynnika zrównoważonego rozwoju wsi i małych miast, poprzez wspieranie na obszarach wiejskich budowy różnorodnych elementów infrastruktury służącej jako baza dla rozwoju turystyki.*

Ze względu na walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne, dla gminy Nur znaczenia mogą mieć także kierunki działań celu nr 5 - Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu, w tym:

- w ramach kierunku 5.1 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej - *tworzenie związków gmin (...) powoływanych w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć, inwestycji koncentrujących swoją działalność wokół cennych obszarów przyrodniczych i turystycznych;*

- w ramach kierunku 5.3 Promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego

  - wykreowanie pasm turystyczno-kulturowych na rzecz rozwoju usług turystyczno-rekreacyjnych (w tym zwłaszcza w oparciu o unikalne walory najważniejszych ciągów ekologicznych, takich jak dolina Wisły), przy jednoczesnym upowszechnianiu wiedzy o historii regionu i jego bogactwach; rozbudowanie zaplecza turystycznego (...)*; promowanie turystyki i sportów wodnych poprzez wyznaczanie i utrzymanie szlaków wodnych, rozwój żeglugi rzecznej oraz zaplecza towarzyszącego* (...)*;*
- w ramach kierunku 5.4 Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu - *promocji unikalnych zabytków architektury, miejsc pamięci narodowej oraz zamieszkania i pobytu wielkich twórców identyfikujących się z regionem;*
- w ramach kierunku 5.5 Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa - *ochrona środowiska na jednorodnych obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, sztucznie rozdzielonych granicami administracyjnymi, tj. na terenie parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski";*

9.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

W polskim systemie planowania przestrzennego plany zagospodarowania przestrzennego województw pełnią rolę ogniw scalających ze sobą planowanie przestrzenne w wymiarze miejscowym z przyjętymi założeniami rozwoju przestrzennego na poziomie krajowym oraz wytycznymi ogólnoeuropejskimi. Dokumenty te służą perspektywicznemu kształtowaniu struktury przestrzennej regionu, a także określają zasady organizacji struktury przestrzennej województwa tj. podstawowe elementy sieci osadniczej, rozmieszczenie infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej oraz wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie. W województwie mazowieckim narzędziem równoważenia różnych sfer rozwoju województwa w przestrzeni oraz konkretyzacji przestrzennej zapisów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego w dniu *19 grudnia 2018 r.*

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego koncentruje się na wielu aspektach związanych m. in. z sieciami osadniczymi, obszarami funkcjonalnymi, infrastrukturą transportową, energetyczną, wodno-kanalizacyjną, gospodarki odpadami, infrastrukturą społeczną, ochroną środowiska i zasobów przyrody, dziedzictwa kulturowego, gospodarki czy też bezpieczeństwa dla gminy Nur wyraża wśród ww. kilka istotnych kwestii. Wśród nich należy wyróżnić głównie inwestycje celu publicznego w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej, skupiając się tu na zapewnieniu odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Pukawka w km 0+000-6+480, z kolei w zakresie systemu dróg wojewódzkich w Planie postuluje się do ujęcia w dokumentach województwa i sporządzenia studialnej dokumentacji projektowej następujące inwestycji w zakresie budowy obwodnicy na drodze wojewódzkiej DW694 – obwodnica Nura.
Ponadto Plan wskazuje na powiązania województwa mazowieckiego z województwami sąsiednimi, tj. województwem podlaskim w zakresie gospodarki odpadami – zagospodarowanie odpadów w ramach regionu gospodarki odpadami obsługującego pięć gmin z województwa mazowieckiego (Andrzejewo, Boguty Pianki, Nur, Szulborze Wielkie i Zaręby Kościelne) i 45 gmin z województwa podlaskiego, a także na powiązania zarówno z województwem lubelskim jak i podlaskim w kwestiach przyrodniczych, a odnoszących się tu m.in. do doliny rzeki Bug oraz do obszarów Natura 2000: „Dolina Dolnego Bugu" i „Ostoja Nadbużańska".

9.1.3. Program ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego *do 2022 r.*

Wojewódzki program ochrony środowiska służy realizacji polityki ekologicznej państwa w skali regionalnej.

W dokumencie zawarto następujące cele ochrony środowiska w podziale na poszczególne obszary interwencji:

Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP)

OP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

OP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu

Zagrożenia hałasem (KA)

KA.I. Ochrona przed hałasem

Pola elektromagnetyczne (PEM)

PEM.I. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Gospodarowanie wodami (ZW)

ZW. I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

ZW. II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

Gospodarka wodno-ściekowa (GW)

GW. I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Zasoby geologiczne (ZG)

ZG. I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Gleby (GL)

OGL. I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

GO. I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego

Zasoby przyrodnicze (ZP)

ZP. I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej

ZP. II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

ZP. III. Zwiększanie lesistości

Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

9.1.4. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata *2016 - 2022*

Gmina Nur należy do Zachodniego Regionu Gospodarki Odpadami województwa podlaskiego. Przyjęty w *2016* roku PGO zakłada realizację następujących celów *głównych* dla odpadów komunalnych:

1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów:

a) ograniczenie marnotrawienia żywności,

b) wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia.

2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.

3. Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

4. Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi.

5. *Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).*
6. *Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.*
7. *Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.*
8. *Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie.*
9. *Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.*
10. *Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.*
11. *Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.*
12. *Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi.*
13. *Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).*
14. *Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.*

9.1.5. Strategia rozwoju turystyki dla województwa mazowieckiego na lata *2014-2020*

W dokumencie tym wykreowano następującą wizję mazowieckiej turystyki:
„W latach 2015–2020 Mazowsze wykreuje i umocni swój wizerunek regionu otaczającego Warszawę: rozpoznawalność stolicy, żywego centrum wydarzeń, będzie uzupełniona rozpoznawalnością Mazowsza, zielonego otoczenia Warszawy, gdzie można przeżyć jeden dzień w innym rytmie.”
„Mazowsze stanie się rozpoznawalnym zapleczem turystycznym stolicy: nieodległym i różnorodnym, a przez to atrakcyjnym. Mieszkańcy Mazowsza, w tym warszawiacy, zaktywizują się, zaczną zwiedzać swój region, zyskując przy tym szanse na poprawę swego zdrowia, kondycji i rozwój intelektualny, a dzięki temu poprawi się jakość ich życia. Poprzez aktywizację turystyczną mieszkańców stolicy nastąpi dystrybucja dochodów do mniej zamożnych obszarów Mazowsza, co umożliwi rozwój gospodarczy, zwiększy dynamikę i atrakcyjność życia, pozwoli na włączenie społeczne i ekonomiczne mieszkańców, którzy obecnie nie widzą takich możliwości, a także na czerpanie dochodów z walorów naturalnych i kulturowych poszczególnych obszarów Mazowsza. Nadanie wartości ekonomicznej tym walorom dodatkowo wzmocni w mieszkańcach regionu poczucie dumy, tożsamości kulturowej i pozwoli rozwinąć potencjał kreatywności i przedsiębiorczości.”

9.1.6. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych

Z uwagi na to, że na obszarze opracowania nie został sporządzony audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, nie określa się rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.

9.2. Dokumenty szczebla powiatowego

9.2.1. Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2013-2022

Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2013-2022 przyjęta zostałam uchwałą nr XXX/236/13 Rady Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej dnia 27 czerwca 2013 r. W Strategii... określono wizję powiatu ostrowskiego, która brzmi: *Atrakcyjny dla inwestorów i turystów, bezpieczny Powiat, w którym mieszkańcy zaspokajają swoje potrzeby oraz mogą rozwijać*

swoje aspiracje zawodowe i intelektualne, uzdolnienia a także dbać o swoje zdrowie i rozwój fizyczny.

Aby wypełnić te misję, wyodrębniono pięć celów strategicznych, z których wszystkie odnoszą się do rozwoju obszarów wiejskich o cennych walorach przyrodniczych i zostały w najważniejszych dla gminy Nur punktach przytoczone poniżej:

1. *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu*
2. *Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i potencjału inwestycyjnego powiatu ostrowskiego*
   - *modernizacja i rozwój infrastruktury komunikacyjnej*
   - *wspieranie konkurencyjności powiatu*
3. *Promocja atrakcyjności turystycznej powiatu ostrowskiego*
   - *intensyfikacja działań w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego*
   - *wspieranie rozwoju turystyki oraz tworzenie i rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej*

4. *Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego i ochrona środowiska*
   - *ograniczenie liczby wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym*
   - *zapewnienie skutecznej ochrony przeciwpowodziowej i terenów osuwiskowych nad Bugiem*
   - *zachowanie i ochrona środowiska naturalnego*
5. *Rozwój przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego*
   - *wspieranie tworzenia nowych i rozwoju istniejących zakładów produkcyjnych, spółdzielni i kooperatyw producentów i przetwórców*
   - *wspieranie procesu modernizacji rolnictwa na terenie powiatu*
   - *poprawa stanu infrastruktury technicznej na terenach wiejskich*

9.2.2. Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata *2016-2019* z perspektywą do *roku 2025*

Program... przyjęty został uchwałą nr *XIX/174/2016* Rady Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej z dnia *24 listopada 2016 r.*

Na terenie gminy funkcjonują formy ochrony przyrody - Nadbużański Park Krajobrazowy oraz Obszar Chronionego Krajobrazu doliny rzeki Bug i Nurca. Znajdują tu się także trzy pomniki przyrody w miejscowości Ołtarze-Gołacze.

W harmonogramie rzeczowo - finansowym wskazano *następujące projekty* z zakresu ochrony środowiska, które powiat ma zamiar przeprowadzić w latach *2015-2022 w obszarze* gminy Nur:

- *termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i innych obiektów komunalnych należących Gminy wraz z wymianą systemu ogrzewania na bardziej efektywne ekologicznie i energetycznie, instalacja OZE,*
- *opracowanie PONE/PGN,*
- *modernizacja ulicy Łomżyńskiej,*
- *modernizacja drogi Ołtarze-Kolonia,*
- *modernizacja drogi Żebry Laskowiec,*
- *usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy,*
- *modernizacja SUW Ołowskie,*
- *modernizacja SUW Zuzela.*

9.3. Podsumowanie

Dokumenty zewnętrzne różnych szczebli stanowią bogate źródło informacji oraz wskazówek dla kierunków zmian jakie należy wprowadzić w zagospodarowaniu przestrzennym w gminie Nur. Za najbardziej pomocne dokumenty uznano Plan Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego oraz Program Ochrony Środowiska Powiatu Ostrowskiego. Z pierwszego z nich wynika, że na terenie gminy Nur nie planuje się ważnych inwestycji o znaczeniu

ponadlokalnym. Najważniejszymi uwarunkowaniami ponadlokalnymi rozwoju gminy są zagadnienia związane z formami ochrony przyrody, takie jak sieć Natura 2000. Powiatowy program ochrony środowiska przedstawia natomiast szczegółową analizę w zakresie koniecznych do pojęcia działań w zakresie zaopatrzenia w infrastrukturę.

Z wszystkich analizowanych dokumentów (z których większość powtarza ustalenia z dokumentów wyższego szczebla) wynika, że do największych problemów rozwojowych gminy Nur należy: niekorzystna sytuacja demograficzna oraz konieczność rozwoju pozarolniczych gałęzi gospodarki oraz infrastruktury. Do szans rozwojowych zaliczyć należy dalszy rozwój rolnictwa, w tym w kierunku rolnictwa ekologicznego, wyjątkowe walory przyrodnicze oraz potencjał dla turystyki.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur

Tom II
Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR
Załącznik nr 1.2. do uchwały nr XXXII/219/22 Rady Gminy Nur
z dnia 4 listopada 2022 roku

Zmiany w tekście jednolitym zaznaczono kursywą koloru niebieskiego.

Nur, 2022 r.

Zamawiający:
Wójt Gminy Nur
ul. Drohiczyńska 2
07 - 322 Nur

Wykonawca:
Konsorcjum firm: *GARD - Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka*, ul. Traktorowa 43 lok. 2, 91-117 Łódź (lider konsorcjum) oraz *Pracownia Planowania Przestrzennego Architekci T. Brzozowska, A. Tomczak*, ul. Przybyszewskiego 176/178, 93-120 Łódź

Podstawa opracowania:
Umowa zawarta w dniu 12 lipca 2012 r. z Gminą Nur

Autorzy opracowania:
mgr inż. arch. **Anna Woźnicka** - główny projektant Studium - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-336)
mgr inż. arch. **Aneta Tomczak** - projektant - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-280)
mgr **Agata Burlińska**
mgr **Dorota Siwek**

Autorzy opracowania zmiany Studium:
Armageddon Biuro Projektowe, w skład którego wchodzili:
Główny projektant:
dr hab. inż. arch. Robert Barełkowski – Generalny Projektant,
Zespół projektowy:
mgr inż. Łukasz Wardęski – zagadnienia przestrzenne, zagadnienia środowiska przyrodniczego, koordynacja
mgr inż. arch. Wiktor Bosowski – zagadnienia przestrzenne
inż. Mariusz Roszyk – zagadnienia przestrzenne, zagadnienia środowiska przyrodniczego.

Spis treści

1. Synteza uwarunkowań i cele polityki przestrzennej 6
1.1. Synteza i ocena uwarunkowań 6
1.1.1. Synteza uwarunkowań zewnętrznych 6
1.1.2. Synteza uwarunkowań wewnętrznych 6
1.1.3. Ocena uwarunkowań - analiza SWOT 8
1.2. Cele polityki przestrzennej 9
2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk 10
2.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska naturalnego 11
2.2. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych 11
2.2.1. Obszary Natura 2000 11
2.2.2. Park krajobrazowy 12
2.2.3. Obszar Chronionego Krajobrazu 14
2.2.4. Pomniki przyrody 15
2.3. Zasady ochrony walorów krajobrazu kulturowego 15
2.4. Zasady ochrony klimatu akustycznego 16
2.5. Zasady ochrony powietrza 17
2.6. Zasady ochrony zasobów wodnych i ich jakości 17
2.7. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych 18
2.8. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny 20
3. Obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 20
3.1. Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego 20
3.2. Obszary i obiekty zabytkowe 22
3.2.1. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków 22
3.2.2. Obszary i obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków 23
3.3. Stanowiska archeologiczne 25
3.3.1. Stanowiska archeologiczne w rejestrze zabytków 25
3.3.2. Stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków 25
3.4. Strefy ochrony konserwatorskiej 30
3.5. Pomniki zagłady i ich strefy ochronne 30
4. Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Nur 30
4.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów 30
4.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz przeznaczenia terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy 32
4.2.1. Przeznaczenie terenów 33

4.2.2. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów oraz kształtowania zabudowy oraz tereny wyłączone z zabudowy 37
4.3. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji *lub remediacji, a także obszary zdegradowane* 38
4.4. Obszary przestrzeni publicznych 39
4.5. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne 39
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji 39
5.1. Transport drogowy 39
5.1.1. Kierunki przekształceń podstawowego układu drogowego 40
5.1.2. Kierunki przekształceń uzupełniającego układu drogowego 40
5.2. Parkowanie pojazdów 41
5.3. Komunikacja zbiorowa 42
5.4. Ścieżki rowerowe i szlaki turystyczne 42
6. Kierunki rozwoju systemów uzbrojenia technicznego 42
6.1. Gospodarka wodno-ściekowa 42
6.1.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę 42
6.1.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych 42
6.1.3. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania *wód opadowych i roztopowych* 43
6.2. Gospodarka energetyczna 43
6.2.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną 43
6.2.2. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz 45
6.2.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło 45
6.3. Gospodarka odpadami 46
6.4. Obsługa telekomunikacyjna 46
7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej 47
7.1. Rolnictwo wraz z rolną przestrzenią produkcyjną 47
7.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną 47
8. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego 48
8.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym 48
8.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym 48
9. Obszary wymagające sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 49
10. Obszary na których przewiduje się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. 49
***11*. Uzasadnienie i synteza ustaleń Studium 49**

Spis rysunków:

- Rysunek 2 - *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* - stanowiący Załącznik Nr 2.2. do uchwały Nr *XXXII/219/22* Rady Gminy Nur z dnia *4 listopada 2022 roku.*

1. Synteza uwarunkowań i cele polityki przestrzennej

1.1. Synteza i ocena uwarunkowań

Istniejące uwarunkowania, zarówno te o charakterze lokalnym jak i ponadlokalnym, mają fundamentalny wpływ na rozwój i zagospodarowanie przestrzenne gminy Nur. Zadaniem przedstawionej niżej syntezy ma być wskazanie indywidualnych cech gminy, które pomogą określić dalsze kierunki jej rozwoju.

1.1.1. Synteza uwarunkowań zewnętrznych

- gmina Nur jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa mazowieckiego oraz powiatu ostrowskiego, oddaloną o około 120 km od Warszawy;
- główną oś komunikacyjną stanowią droga krajowa nr 63 relacji (Obwód Kaliningradzki) Budziszki - Sławatycze (Białoruś) oraz droga wojewódzka nr 694 relacji Warszawa - Białystok, których skrzyżowanie znajduje się na zachód od miejscowości gminnej - Nura, na północ od mostu na Bugu;
- przez teren gminy przebiegają linie przesyłowe najwyższych napięć: jednotorowa linia o napięciu 400kV relacji *Siedlce Ujrzanów- Narew*;
- gmina należy do obszarów atrakcyjnych pod względem przyrodniczo - krajobrazowym, o czym świadczą rozległe obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody, wchodzące swym zasięgiem w granice gminy: Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001), Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011), Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy, korytarze ekologiczne Bugu i Nurca.

1.1.2. Synteza uwarunkowań wewnętrznych

<u>Uwarunkowania społeczno - ekonomiczne:</u>

- gmina charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym oraz saldem migracji, *niemniej prognostyczne scenariusze demograficzne wykazują, że możliwy jest wzrost liczby ludności gminy*;
- społeczeństwo gminy charakteryzuje się przewagą osób w wieku produkcyjnym (po-nad 50%);
- większość ludności zatrudniona jest w rolnictwie;
- warunki mieszkaniowe w gminie ulegają poprawie, świadczy o tym wzrastająca liczba oraz powierzchnia izb w mieszkaniach;
- w zakresie infrastruktury społecznej (szkolnictwo, opieka zdrowotna, kultura, sport, opieka socjalna) gmina Nur jest wyposażona w stopniu wystarczającym dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców;
- większość gruntów gminy Nur znajduje się w posiadaniu osób fizycznych - ponad 90% powierzchni gminy;
- w sposobie użytkowania terenów dominujący udział przypada użytkom rolnym (pra-wie 75%);
- rolnictwo odbywa się głównie na glebach dobrej i średniej jakości, lokalnie na glebach zaliczanych do słabych i najsłabszych;
- wśród gospodarstw rolnych przeważają te o powierzchni powyżej 15 ha.

Uwarunkowania środowiska przyrodniczego:

- w gminie Nur występują liczne walory przyrodnicze, w tym urozmaicone ukształtowanie powierzchni terenu wykształcone poprzez różnorodne formy geomorfologiczne, wśród których dominuje skarpa i dolina Bugu, mniejsze doliny rzeczne, obszar wysoczyzny;
- na terenie gminy przeważają grunty III i IV klasy bonitacyjnej;
- stan czystości wód powierzchniowych, głownie wód rzeki Bug i Nurzec można uznać za słaby;
- gmina wyróżnia się niskim poziomem lesistości (20%), głównym gatunkiem tworzącym zbiorowiska leśne jest sosna, brzoza i dąb, występują tu lasy wodochronne o szczególnych walorach przyrodniczych;
- stan powietrza atmosferycznego uznaje się za dobry, choć w sezonie zimowym (w wyniku wzmożonej tzw. niskiej emisji) podnoszą się wartości stężeń zanieczyszczeń, przy czym w sąsiedztwie tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu notowany jest wzrost zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu;
- uciążliwości związane z hałasem są odczuwalne wzdłuż dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów: droga wojewódzka nr 694 i droga krajowa 63;
- zagrożenie powodziowe występuje wzdłuż doliny rzeki Bug, Nurzec *oraz częściowo wzdłuż rzeki Pukawka*;
- wzdłuż dolin rzek *Bug i Nurzec występują osuwiska, a także* występują skarpy, których część zaliczona jest do terenów potencjalnie zagrożonych osuwaniem mas ziemnych;
- do form ochrony przyrody swoim zasięgiem nie wykraczających poza teren gminy zaliczyć należy pomniki przyrody w miejscowości Ołtarze-Gołacze.

Uwarunkowania środowiska kulturowego:

- sześć obiektów architektonicznych, w tym układ przestrzenny Nura, zostało wpisanych do rejestru zabytków;
- w gminnej ewidencji zabytków ujętych *zostały 33 obiekty*, pochodzących głównie z XIX i XX wieku, spośród których większość stanowią obiekty mieszkalne wiejskie oraz obiekty sakralne i cmentarze;
- na terenie gminy znajduje się 109 stanowisk archeologicznych, spośród których 4 zostały wpisane do rejestru zabytków;
- poza wyżej wymienionymi formami ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Nur, w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego *(uchwała IX/65/19 z dnia 16 września 2019 r., częściowo również uchwała XV/100/20 z dnia 14 maja 2020 r.),* wyznaczone zostały strefy ochrony konserwatorskiej w miejscowościach Nur i Zuzela *oraz szczególne zasady ochrony zabytkowych budynków, cmentarzy oraz stanowisk archeologicznych*.

Uwarunkowania wynikające ze stanu systemu komunikacyjnego:

- zewnętrzny układ komunikacyjny gminy stanowią droga krajowa nr 63 oraz droga wojewódzka nr 694, których skrzyżowanie znajduje się na północny zachód od miejscowości Nur;
- planowana jest inwestycja drogowa w postaci budowy obwodnicy Nura, która miałaby przebiegać na północ od miejscowości;
- dopełnienie podstawowego układu komunikacyjnego stanowi siedem dróg powiatowych o numerach 2608W, 2622W, 2623W, 2625W, 2626W, 2627W, 2628W zapewniających powiązania Nura z sąsiednimi gminami;
- uzupełniający, wewnętrzny układ komunikacyjny gminy ocenić można jako wystarczający, choć wymagający modernizacji.

Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów infrastruktury technicznej:

- poziom zwodociągowania gminy Nur wynosi 98%, pozbawione dostępu do systemów zaopatrujących w wodę są jedynie pojedyncze zagrody rolnicze wyposażone w indywidualne studnie;
- podstawę zaopatrzenia w wodę dla gminy Nur stanowią ujęcia wód podziemnych w Nurze, Zuzeli i Ołowskich. Posiadają one jedynie bezpośrednie strefy ochrony;
- gmina nie jest wyposażona w kanalizację sanitarną ani deszczową i nie przewiduje się budowy tych sieci;
- zasilanie gminy Nur w energię elektryczną odbywa się z Głównych Punktów Zasilających (GPZ), zlokalizowanych na terenie Czyżewa oraz Ciechanowca, za pomocą sieci elektroenergetycznych średniego (SN 15kV) i niskiego napięcia (nn);
- przez teren gminy przebiega linia *elektroenergetyczna wysokiego napięcia* 400kV relacji *Siedlce Ujrzanów-Narew*;
- *planowana jest inwestycja w postaci budowy linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Ciechanowiec-Sokołów Podlaski;*
- w granicach opracowania występują obecnie 54 stacje transformatorowe średniego napięcia 15/0,4kV;
- zaopatrzenie mieszkańców gminy w ciepło odbywa się jedynie za pomocą indywidualnych systemów grzewczych, które opierają się na różnorodnych paliwach.

Uwarunkowania przestrzenne:

- położenie przy drodze krajowej nr 63 łączącej przejście graniczne z Białorusią w Sławatyczach z przejściem granicznym w Budziszkach (Obwód Kaliningradzki Rosji);
- położenie przy drodze wojewódzkiej nr 694 na trasie Warszawa - Puszcza Białowieska (Białystok);
- zachowany historyczny układ przestrzenny wsi;
- wykształcony układ ośrodka gminnego o tradycjach historycznych;
- silny wpływ rzeźby terenu i uwarunkowań przyrodniczych, w tym form ochrony przyrody, na możliwość rozwoju terenów zainwestowanych w gminie.

1.1.3. Ocena uwarunkowań - analiza SWOT

Na podstawie powyższej syntezy uwarunkowań rozwoju gminy przeprowadzono analizę SWOT. Mocne i słabe strony opisują wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy. Szanse i zagrożenia odnoszą się natomiast do zewnętrznych okoliczności mogących działać na korzyść lub niekorzyść rozwoju gminy, a na które gmina nie ma wpływu.

Tabela 1 - Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
duży potencjał przyrodniczy dobry stan środowiska przyrodniczego walory krajobrazowe doliny Bugu i Nurca dobrze zachowany tradycyjny wiejski krajobraz atrakcyjne zabytki na terenie gminy wykształcony układ ośrodka gminnego o tradycjach historycznych rosnąca średnia wielkość gospodarstw rolnych dostępność podstawowych usług przewaga gleb o dobrej przydatności dla rolnictwa	ujemny przyrost naturalny i saldo migracji niski odsetek ludności utrzymujących się z pozarolniczej działalności gospodarczej niska lesistość gminy brak kompleksowej gospodarki odpadami i ściekami przebieg drogi wojewódzkiej przez centra miejscowości Zuzela i Nur złe warunki do inwestowania na skarpie i w obszarze szczególnie zagrożonym powodzią

Szanse	Zagrożenia
położenie na skrzyżowaniu droga krajowa nr 63 relacji (Obwód Kaliningradzki) Budziszki - Sławatycze (Białoruś) oraz droga wojewódzka nr 694 relacji Warszawa - Białystok wzrost zainteresowania konsumentów agroturystyką, produktami regionalnymi oraz produktami rolnictwa ekologicznego bliskość stolicy kraju - Warszawy rządowe i unijne programy wspomagania rozwoju wsi	pogorszenie stanu czystości wód rzeki Bug rozwój atrakcyjnych rynków pracy w pobliskich miastach powodujący odpływ ludności ograniczone środki budżetowe kierowane na pomoc dla rolnictwa duża konkurencja na rynku płodów rolnych

Źródło: opracowanie własne

1.2. Cele polityki przestrzennej

W polskim systemie prawnym najistotniejszą podstawą do formułowania celów polityki przestrzennej gminy jest konstytucyjna zasada trwałego i zrównoważonego rozwoju, wskazana jako jedna z podstaw funkcjonowania państwa polskiego w art. 5 Konstytucji RP: *Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa na-rodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju*.

Natomiast szczegółowa definicja zrównoważonego rozwoju zawarta została w art. 3 pkt. 50 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (*Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.*), jako: (…) *taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.*

Z drugiej strony, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, podstawą kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego winien być ład przestrzenny.

Ład przestrzenny pełni rolę integrującą pomiędzy społecznymi, gospodarczymi i przyrodniczymi aspektami rozwoju gminy. Równowaga między trzema wymienionymi sferami osiąga-na jest poprzez racjonalne gospodarowanie terenami, eliminowanie konfliktów przestrzennych, wzrost efektywności funkcjonowania infrastruktury społecznej - technicznej oraz wzrost jakości warstwy materialnej[1].

Kierując się zasadami zrównoważonego rozwoju oraz wnioskami z analizy uwarunkowań rozwoju gminy wyznaczono następujące cele:

Cele związane z kształtowaniem przestrzeni:
- zachowanie istniejących układów przestrzennych wsi;
- zachowanie charakteru istniejącej zabudowy;
- ograniczanie zjawiska nadmiernego rozpraszania zabudowy;

[1] *Mierzejewska L., Rozwój Zrównoważony Miasta. Aspekty poznawcze i praktyczne., Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2010, str. 119*

- ograniczenie presji na obszary o wartościach przyrodniczych oraz na terach zagrożonych powodzią oraz osuwaniem się mas ziemnych;
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego oraz obszarów wartościowych pod względem krajobrazowym.

Cele gospodarcze:

- stworzenie warunków do rozwoju pozarolniczych obszarów działalności gospodarczej (np. turystyka, usługi podstawowe, działalność wytwórcza);
- wzmocnienie roli Nura, jako centralnego ośrodka gospodarczego na terenie gminy;
- rozwój funkcji letniskowych, turystycznych i rekreacyjnych;
- rozwój rolnictwa w dwóch kierunkach: intensyfikacji i wzrostu produktywności oraz ekologizacji rolnictwa;
- ograniczenie kosztów rozwoju infrastruktury.

Cele społeczne:

- tworzenie warunków do wzrostu liczby mieszkańców gminy lub ograniczenia spadku ich liczby oraz poprawy struktury demograficznej;
- zapewnienie możliwości rozwoju mieszkalnictwa w pełni zaspokajającego istniejące i przewidywane w przyszłości potrzeby mieszkaniowe ludności (ilościowe i jakościowe), przy jednoczesnym ograniczaniu rozpraszania nowo powstałej zabudowy;
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez łatwiejszy dostęp do różnorodnych usług.

Cele związane ze środowiskiem przyrodniczym:

- ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych z zapewnieniem zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego;
- zapewnienie wysokiej jakości wody pitnej, powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego;
- zapewnienie zorganizowanego systemu odbioru odpadów.

Dla gminy Nur widoczne jest powiązanie celów ze wszystkich powyższych grup. I tak, na przykład, zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego poprzez, między innymi, ograniczenie zabudowy skarp i dolin rzecznych, wpływać będzie na wzmocnienie potencjału turystycznego gminy, co z kolei może spowodować powstanie nowych miejsc pracy powstrzymując ludność przed odpływem. Współzależność aspektów społecznych, gospodarczych i przyrodniczych, które koordynowane są poprzez osiągnięcie ładu przestrzennego sprawia, że brak dbałości o którykolwiek z tych aspektów zakłócić może rozwój gminy w pozostałych sferach.

W tym ujęciu rolą i najważniejszym celem Studium jest umożliwienie zrównoważonego rozwoju gminy Nur poprzez kształtowanie ładu przestrzennego.

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

Diagnoza środowiska przyrodniczego, przeprowadzona w rozdziale 4 tomu *Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Nur*, wskazuje, iż teren gminy wyróżnia się licznymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które należy zachować i chronić. Gminę podzielić można pod tym względem na trzy strefy. Pierwsza z nich stanowi obszar bezpośrednio przylegający do rzeki Bug i Nurzec - doliny tych rzek. Są to tereny objęte

różnorodnymi formami ochrony przyrody, które mają na celu zachowanie cennych elementów środowiska przyrodniczego. Można stwierdzić, iż obszary te posiadają niekorzystne warunki do rozwoju budownictwa. Dlatego też należy uznać, iż poza zadaniami ochronnymi możliwymi do rozwoju w ich obszarze są funkcje turystyczne i krajobrazowe. Drugą strefę można wyodrębnić jako bezpośrednio przylegającą do pierwszej. Obszar ten, mimo braku wyróżniających cech przyrodniczych, jest atrakcyjny przez wzgląd na występowanie elementów środowiska kulturowego oraz bliskie sąsiedztwo strefy pierwszej. Cechy środowiska przyrodniczego są o wie-le bardziej sprzyjające budownictwu, równinne ukształtowanie terenu sprzyja rozwojowi rolnictwa. Jako trzecią strefę można wyodrębnić pozostałą część gminy. Miedzy nią a strefą drugą nie występuje wyraźna granica. W obszarze tym, który stanowi teren wysoczyznowy, występują dogodne warunki przyrodnicze do rozwoju budownictwa, produkcji rolnej oraz działalności gospodarczej.

W celu zachowania wszystkich wartościowych elementów środowiska naturalnego, przyrody oraz krajobrazu kulturowego określono kierunki i zasady jego ochrony. Na terenie gminy nie występują uzdrowiska, w związku z czym nie ustanawia się zasad ochrony uzdrowisk. W pierwszej kolejności wskazano ogólne kierunki, odnoszące się do całego terenu gminy, by w dalszej kolejności wskazać kierunki szczegółowe, odnoszące się do poszczególnych elementów środowiska, terenów oraz form ochrony.

2.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska naturalnego

Podstawą do określania kierunków ochrony środowiska przyrodniczego jest zasada zrównoważonego i trwałego rozwoju wskazująca na konieczność określania kierunków zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów. Nadrzędnym celem środowiskowym polityki przestrzennej gminy Nur jest zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego,
- ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach oraz zadrzewień,
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych,
- ograniczenie uciążliwości powodowanych w wyniku prowadzonej działalności.

2.2. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych jest realizowana poprzez objęcie określonych obszarów i obiektów ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*Dz. U. z 2022 r. poz. 916*). Na terenie gminy występują następujące obszary podlegające ochronie na mocy tej ustawy:

2.2.1. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Nur występują dwa obszary Natura 2000:

- Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001)
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011)

Szczegółowo, zasady zagospodarowania na terenach Natura 2000 określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*Dz. U. z 2022 r. poz. 916*) oraz indywidualne zapisy dla każdego z obszarów zawarte w planach zadań ochronnych, ustanawianych w drodze zarządzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz w planach ochrony ustanawianych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego ds. środowiska. Plany zadań ochronnych oraz plany ochrony zawierają ustalenia konieczne do uwzględnienia w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla obszarów Natura 2000 występujących w gminie Nur *opracowane są* Plany Zadań Ochronnych. *Zagadnienie to omówiono w Tomie I Studium, tj. Uwarunkowania oraz w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Studium. Ustalenia wynikające z planów zadań ochronnych* należy uwzględnić przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Powoduje to konieczność każdorazowego poddawania projektowanych przedsięwzięć i projektowanych dokumentów strategicznych procedurze oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z przepisami odrębnymi.[2]
Należy podkreślić, że projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uzgodnić z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ich ustaleń, które mogłyby znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000.

Na terenie gminy nie planuje się utworzenia nowych obszarów Natura 2000.

2.2.2. Park krajobrazowy

- Nadbużański Park Krajobrazowy.

Szczegółowo zasady zagospodarowania na terenach Parków Krajobrazowych określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*Dz. U. z 2022 r. poz. 916*) oraz indywidualne zapisy dla każdego parku krajobrazowego zawarte w rozporządzeniach wojewody w sprawie parku krajobrazowego ustanawianych w drodze uchwały sejmiku województwa w uzgodnieniu z właściwą miejscowo radą gminy oraz właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz w planach ochrony parku krajobrazowego sporządzanych przez dyrektora parku krajobrazowego i ustanawianych przez sejmik województwa w uzgodnieniu z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Plany ochrony zawierają ustalenia konieczne do uwzględnienia w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

[2] *zasady postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko określone są w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021 poz. 2373).*

Na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zakazuje się:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnobłotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.[3]

W obowiązującym Planie ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego określone są zasady udostępniania Parku do zainwestowania:

- priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania (w szczególności zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne, zalesienia, zmiana użytków zielonych na grunty orne) powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku;
- budynki i budowle związane z funkcjami wymagającymi zmiany przeznaczenia gruntów na nierolnicze i nieleśne należy lokalizować wyłącznie w granicach stref wyznaczonych dla tych funkcji w planie ochrony, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się inne funkcje zabudowy, jako funkcję uzupełniającą, pod warunkiem, że jej powierzchnia nie przekroczy 20% powierzchni strefy i jej realizacja nie naruszy ustaleń planu ochrony oraz przepisów szczególnych. Dla zabudowy o funkcji uzupełniającej obowiązują ustalenia właściwe dla tej funkcji określone w planie ochrony;
- w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

[3] *Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208, ze zmianami)*

jako tereny produkcji rolnej dopuszcza się wyłącznie zabudowę związaną z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi;

- w przypadku, gdy nie ma możliwości lokalizacji zabudowy w granicach terenów zwartej zabudowy zagrodowej, dopuszcza się budowę nowych zabudowań zagrodowych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie na działkach mających bezpośredni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- dopuszcza się budowę nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej;
- przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania obiektów, w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg (…).[4]

Na terenie gminy nie planuje się utworzenia nowych parków krajobrazowych.

2.2.3. Obszar Chronionego Krajobrazu

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca.

Szczegółowo zasady zagospodarowania w granicach obszarów chronionego krajobrazu określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*Dz. U. z 2022 r. poz. 916*) oraz Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. U. Woj. Maz. z 2005 r. Nr 91 poz. 2446).

W zakresie zagospodarowania przestrzennego na terenach położonych w granicach obszarów chronionego krajobrazu, ograniczenia dotyczą przede wszystkim:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

[4] *Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)*

- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Na terenie gminy nie planuje się utworzenia nowych obszarów chronionego krajobrazu.

2.2.4. Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajdują się 3 pomniki przyrody obejmujące 4 obiekty.

Tabela 2 - Pomniki przyrody w gminie Nur

Nazwa gatunkowa	Bliższa lokalizacja	Liczba sztuk	Obwód [cm]	Wysokość [m]
Wiąz szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 738, na skarpie rzeki Bug	2	230; 258	23; 21
Dąb szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 736, na skarpie rzeki Bug	1	330	21
Dąb szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 736, na skarpie rzeki Bug	1	356	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Nurze

Ochrona pomników przyrody polega przede wszystkim na zapewnieniu możliwości ich istnienia aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu, jeśli nie stanowią zagrożenia dla ludzi bądź mienia. Obecnie, pomniki przyrody ustanawiane są w drodze uchwały rady gminy.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego w stosunku do pomników przyrody, ograniczenia dotyczą przede wszystkim:

- niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkadzania i zanieczyszczania gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- umieszczania tablic reklamowych.

Obecnie gmina nie planuje utworzenia nowych pomników przyrody.

2.3. Zasady ochrony walorów krajobrazu kulturowego

Ochrona walorów krajobrazu kulturowego w Studium zapewniona jest poprzez racjonalne wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych dla zabudowy oraz ograniczenie dla wysokości i intensywności nowo powstającej zabudowy.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie winna odbywać się przede wszystkim poprzez:

- ochronę terenu przed nadmiernym zainwestowaniem,
- ograniczenie form zabudowy oraz wysokości zabudowy,
- nawiązanie nowej zabudowy do układu urbanistycznego wsi,
- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania wsi,
- dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy zabudowy, przy założeniu harmonijnego współistnienia tkanki historycznej i współczesnej,
- dążenie do zachowania i odtworzenia historycznego układu przestrzennego,
- niezabudowywanie terenów stanowiących strefę ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych,
- niezabudowywanie eksponowanych widokowo kulminacji terenu;
- ograniczenie do niezbędnego minimum zakresu prac ziemnych zmieniających naturalne ukształtowanie terenu;
- ochronę roślinności porastającej skarpy.

2.4. Zasady ochrony klimatu akustycznego

Podstawowymi źródłami hałasu w gminie są drogi. W związku z tym, zasadniczym zadaniem, mającym na celu poprawę klimatu akustycznego gminy, jest zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych. Dlatego też przyjmuje się następujące kierunki podejmowanych działań:

- ograniczenie hałasu u źródła poprzez:
  - przerzucanie ruchu tranzytowego na arterie położone z dala od zabudowy - budowa obwodnicy Nura,
  - eliminowanie ciężkiego transportu z centrum miejscowości,
  - optymalizowanie prędkości strumienia pojazdów,
  - poprawę stanu nawierzchni dróg,
  - rozbudowę ekologicznych form transportu - ścieżki rowerowe,
- eliminację uciążliwości hałasu wzdłuż arterii komunikacyjnej poprzez odpowiednie kształtowanie przestrzeni w terenach przyległych do dróg wojewódzkich i krajowych (ograniczanie możliwości rozwoju zabudowy w ich otoczeniu).

Uściślenie rozwiązań i parametrów elementów głównego układu sieci transportowych, w tym także szczegółowe warunki realizacji w zakresie ochrony środowiska, powinny być ustalone w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto, należy podkreślić, że przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczając tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, należy każdorazowo wskazać, które z nich należą do poszczególnych rodzajów te-renów zróżnicowanych ze względu na poziom hałasu. Jeżeli wyznaczony w planie teren może być zaliczony do kilku rodzajów terenów chronionych akustycznie uznaje się, że dopuszczalne poziomy hałasu powinny być ustalone jak dla przeważającego rodzaju terenu.[5]

Terenami chronionymi akustycznie są:

- tereny szpitali poza miastem
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

[5] *Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).*

- tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży
- tereny domów opieki społecznej
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego
- tereny zabudowy zagrodowej
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
- tereny mieszkaniowo-usługowe.

2.5. Zasady ochrony powietrza

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;[6]
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Do głównych zadań mających na celu poprawę jakości powietrza należy:

- ograniczenie niskiej emisji powstającej w wyniku spalania węgla w piecach domowych i lokalnych kotłowniach;
- stosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie ogrzewania: jako priorytet należy stosować podłączenie do lokalnych sieci ciepłowniczych, a w przypadku braku takiej możliwości, stosować ogrzewanie elektryczne lub wykorzystywać paliwa sprzyjające środowisku;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego,
- obowiązek instalowania urządzeń ochronnych na emitorach w zakładach przemysłowych,
- prowadzenie monitoringu jakości powietrza.

2.6. Zasady ochrony zasobów wodnych i ich jakości

Ochrona zasobów wodnych i ich jakości *powinna odbywać się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, z późn. zm.), w tym, z uwzględnieniem szczegółowych regulacji ustawy oraz przepisów odrębnych zakazuje się:*

- *wprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych, do wód powierzchniowych, stojących, jezior, cieków naturalnych oraz kanałów będących dopływami jezior;*
- *wprowadzania ścieków bezpośrednio do ziemi;*
- *wprowadzania wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych bezpośrednio do wód podziemnych i do urządzeń wodnych;*
- *wprowadzania do wód odpadów, spławiania do wód śniegu wywożonego z terenów zanieczyszczonych oraz jego składowania na terenach położonych między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu wód lub w odległości mniejszej niż 50 m od linii brzegu wód;*
- *na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które*

[6] *Dopuszczalne wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określone są w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 września 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845).*

mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania oraz lokalizowania nowych cmentarzy;
- *mycia pojazdów w wodach powierzchniowych oraz nad brzegami tych wód;*
- *pobierania z wód powierzchniowych wody bezpośrednio do opryskiwaczy rolniczych oraz mycia opryskiwaczy rolniczych i sprzętu do aplikacji nawozów, oraz wylewania wody z ich mycia w odległości mniejszej niż 25 m od brzegu zbiorników wodnych, jezior, cieków naturalnych, rowów, kanałów, ujęć wody;*
- *używania farb produkowanych na bazie związków organiczno-cynowych (TBT) do konserwacji technicznych konstrukcji podwodnych;*
- *poruszania się pojazdami w wodach powierzchniowych oraz po gruntach pokrytych wodami (z wyjątkami określonymi w ustawie).*

W granicach stref ochronnych ujęć wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. Podstawowymi ograniczeniami w zakresie zagospodarowania przestrzennego stref ochrony bezpośredniej ujęć wód są:
- zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody;
- nakaz zagospodarowania terenu zielenią;
- nakaz grodzenia terenu ochrony bezpośredniej*, a na ogrodzeniach nakaz umieszczenia tablic informacyjnych o ujęciu wody i zakazie wstępu dla osób nieupoważnionych;*
- nakaz odprowadzania wód opadowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- *nakaz odprowadzania poza granice terenów ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,*
- *nakaz ograniczenia do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.*

W granicach gminy Nur wyznaczono strefy ochrony bezpośredniej podziemnych ujęć wody w miejscowościach Nur, Zuzela i Ołowskie. Obejmują one tereny ujęć wody oraz obszary wokół studzienek rewizyjnych i piezometrów. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w stosunku do tych terenów należy uwzględnić zapisy ustawy z dnia *20 lipca 2017 r.* Prawo wodne (*Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, z późn. zm.*).

2.7. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone zostały wzdłuż rzek Bug i Nurzec *oraz częściowo wzdłuż rzeki Pukawka. W sporządzonych dla obszaru Gminy mapach zagrożenia powodziowego (MZP) wskazano obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia p=10% (średnio raz na dziesięć lat) oraz p=1% (średnio raz na sto lat), które zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, zostają zaliczane do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.*

Zgodnie z art. 165. Ustawy Prawo wodne ochronę przed powodzią realizuje się w szczególności przez:
1) *kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;*
2) *racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;*
3) *zapewnienie funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze oraz prognozowanie powodzi;*
4) *zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;*
5) *budowę, przebudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;*
6) *prowadzenie akcji lodołamania;*

7) prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się między innymi:
- *lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;*
- *wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:*
  - *wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych;*
  - *sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;*
  - *zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.*

Należy podkreślić, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wymaga uzgodnienia z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej *Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie*.

*W Gminie Nur mogą występować **zjawiska osuwania mas ziemnych**. Zostały one wskazane przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej. Są to tereny towarzyszące stromym skarpom erozyjnym, które wyznaczają strefę krawędziową doliny rzeki Bug i Nurzec.*

Na obszarze gminy Nur zlokalizowane są następujące osuwiska występujące w dolinach rzek:
- *Nurzec (102431) na wysokości północnej części wsi Zaszków – stanowisko aktywne ciągle o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Nurzec (102438) na wysokości południowej części wsi Zaszków – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug / Nurzec (102440) w południowej części wsi Ślepowrony – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102439) w południowej części wsi Obryte – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102443) w południowo-środkowej części wsi Nur – stanowisko aktywne okresowo o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102442) w południowo-środkowej części wsi Nur – stanowisko aktywne ciągle o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102441) w południowo-środkowej części wsi Nur – stanowisko nieaktywne o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102432) w południowo-zachodniej części wsi Nur (na południe od cmentarza) – stanowisko aktywne okresowo o powierzchni powyżej 5 arów,*
- *Bug (102444) w południowo-zachodniej części wsi Nur – stanowisko aktywne okresowo o powierzchni poniżej 5 arów,*
- *Bug (102445) w południowo-zachodniej części wsi Nur – stanowisko nieaktywne o powierzchni poniżej 5 arów.*

*W Gminie Nur w*ystępują *również* obszary predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi, które zostały wskazane w dokumentach Państwowego Instytutu Geologicznego w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej. Są to tereny położone na skarpie doliny Bugu i Nurca, gdzie możliwe jest osuwanie się mas ziemnych.

Na terenach zagrożonych masowymi ruchami ziemi oraz w ich pobliżu jakiekolwiek zainwestowanie oraz zagospodarowanie, musi uwzględniać odpowiednie nakazy i zakazy oraz być poprzedzone odpowiednimi badaniami geologicznymi. Tereny te powinny być podane monitoringowi w celu określenia zmian w zagrożeniu masowymi ruchami ziemi. Podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić sposób zabezpieczenia i szczegółowe możliwości zagospodarowania tych obszarów.

Wzdłuż dolin Bugu i Nurca - we wszystkich miejscowościach nadbużańskich, z wyjątkiem Myśliborów, oraz w Zaszkowie ustanawia się następujące zasady ochrony obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych:

- ze względu na występowanie złożonych (i możliwość wystąpienia skomplikowanych) warunków gruntowych na skarpie dolin Bugu i Nurca, przy realizacji obiektów budowlanych obowiązuje zachowanie przepisów Prawa budowlanego, dotyczących opracowania geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych a także, jeśli wystąpi taka potrzeba, dokumentacji geologiczno-inżynierskiej;
- zakaz istotnego ingerowania w naturalne ukształtowanie zboczy skarp doliny Bugu i Nurca; zakaz ten nie dotycz robót związanych z ochroną przeciwpowodziową i przeciwosuwiskową a także z budową dróg, urządzeń wodnych oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- obowiązek stosowania rozwiązań technicznych zapewniających stabilność zboczy;
- obowiązek zachowania, pielęgnacji i uzupełniania roślinności ograniczającej erozję zboczy oraz utrzymującej ich stabilność;
- obowiązek wskazania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

2.8. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W gminie nie występują obszary i tereny górnicze w związku z czym nie wyznacza się filarów ochronnych.

3. Obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

3.1. Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z art. 18 i 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (*Dz. U. 2022, poz. 840*), w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. Ponadto, istnieje możliwość wyznaczenia stref ochrony konserwatorskiej obejmujących obszary objęte ograniczeniami, zakazami i nakazami mającymi na celu ochronę znajdujących się w ich granicach zabytków.

Rada Gminy Nur uchwałą NR XXI/135/13 z dnia 6 marca 2013 r. uchwaliła Gminny program opieki nad zabytkami gminy Nur, wyprzedzająco w 2012 roku opracowana została gminna ewidencja zabytków.

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Nur formułuje następujące priorytety i kierunki działań:

- ***Priorytet I.*** *Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju społecznogospodarczego gminy*
  - *<u>Kierunek działań:</u> Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania*

- Kierunek działań: Dbanie o stan i porządek przy starych cmentarzach z obszaru gminy

- ***Priorytet II.*** *Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Nur*
  - Kierunek działań: Rozszerzenie zasobu – aktualizacja i uzupełnienie gminnej ewidencji Zabytków
  - Kierunek działań: Inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej (kapliczki i krzyże przydrożne)
- ***Priorytet III.*** *Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego*
  - Kierunek działań: Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego
- ***Priorytet IV.*** *Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy Nur*
  - Kierunek działań: Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy

Wszelkie działania podejmowane w obrębie obiektów zabytkowych lub w ich sąsiedztwie nadzorowane są przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Skuteczne zapobieganie dewastacji obiektów zabytkowych poprzez właściwe kształtowanie ich otoczenia zapewniające odpowiednią ekspozycję oraz niezagrażający tym obiektom i obszarom sposób użytkowania i zagospodarowania terenu, możliwe jest jednak jedynie za pośrednictwem zapisów w dokumentach planistycznych szczebla gminnego.

Realizacja celów polityki przestrzennej gminy Nur dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego przebiegać będzie w oparciu o następujące zasady generalne:

- zachowanie i konserwacja obiektów zabytkowych oraz ich otoczenia prowadzona w ścisłej współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków;
- uwzględnienie wymogów konserwatorskich, jako podstawy do prowadzenia wszelkich przekształceń zabytkowej zabudowy i zagospodarowania terenu;
- zachowanie zabytkowych układów przestrzennych poszczególnych wsi;
- ochrona ekspozycji obiektów zabytkowych tworzących dominanty krajobrazowe;
- zakaz lokalizacji nowych obiektów, w tym naziemnych obiektów infrastruktury technicznej, przesłaniających, dezintegrujących lub dysharmonizujących historyczne sąsiedztwo;
- ustalenie sposobów użytkowania i zagospodarowania terenów, uwzględniające wymogi ochrony archeologicznej;
- ustalenie szczegółowych zasad ochrony zabytków i obiektów o wartościach kulturowych, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami, głównie poprzez:

- określenie rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- uwzględnienie zasad i kierunków opieki nad zabytkami przy ustalaniu przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu;
- uwzględnienie zasad ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

3.2. Obszary i obiekty zabytkowe

3.2.1. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (*Dz. U. 2022, poz. 840*). W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich, tj. uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wszelkich prac budowlanych, działań i zamierzeń inwestycyjnych w zabytkach wpisanych do rejestru, w ich otoczeniu oraz w obszarach wpisanych do rejestru zabytków.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami p*ozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:*

1) *prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;*
2) *wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;*
3) *prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;*
4) *prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;*
5) *prowadzenie badań archeologicznych;*
6) *przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;*
7) *trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;*
8) *dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;*
9) *zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;*
10) *umieszczenie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów* (…)*;*
11) *podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;*
12) *poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.*

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (*Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm.*) *Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.*

Na terenie gminy Nur znajduje się 6 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Zestawienie tych obiektów zamieszczono poniżej.

Tabela 3 - Zestawienie obiektów i obszarów z terenu gminy Nur wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Obiekt	Adres	Okres powstania	Numer rejestru
1.	Układ przestrzenny Nura	centralna część Nura	1434 r.	A-653 z dnia 04.07.1990r.
2.	Plebania w granicach strefy ochrony konserwatorskiej	07-322 Nur, Małkińska 7	1929 r.	A-651 z dnia 13.06.1989r.
3.	Szkoła elementarna obecnie muzeum	07-321 Zuzela 24a	koniec XIX w.	A-650 z dnia 12.06.1990r.
4.	Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w	Zuzela	1908-1913 r.	A-652 z dnia 28.12.1993r.
5.	Cmentarz z okresu I wojny światowej żołnierzy niemieckich	Kramkowo Lipskie, przy drodze gminnej nr 260525 W	1915 r.	A-649 z dnia 24.03.1992r.
6.	Kaplica cmentarna i nagrobki na cmentarzu rzymsko-katolickim	Zuzela	II poł. XIX w.	A-648 z dnia 15.10.1987r.

3.2.2. Obszary i obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków

W gminnych ewidencjach zabytków, prowadzonych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), ujęte są zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez władze gminy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Do gminnej ewidencji zabytków wpisywane są budynki i inne budowle przede wszystkim ze względu na wiek powstania, ich wartość historyczną lub interesujący architektonicznie detal. W obiektach objętych tą formą ochrony konserwatorskiej można prowadzić remonty, można je rozbudować i przebudować.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (*Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm.*) - *3. W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.*

W gminnej ewidencji zabytków gminy Nur *znajdują się 33 obiekty*, w tym obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 4 - Zestawienie obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków gminy Nur

Lp.	Obiekt	Adres	Czas powstania	Numer rejestru
1.	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Nurze (wraz z nagrobkami wpisanymi do rejestru zabytków ruchomych pod numerem A-339 z dnia	dz. ewid. 1166, Nur	I poł. XX w.	GEZ
2.	Kaplica cmentarna na cmentarzu rzymskokatolickim	dz. ewid. 256, Zuzela	1913 r.	A-648 z dnia 15.10.1987r.
3.	Zabytkowe nagrobki na cmentarzu rzymsko-katolickim	dz. ewid. 256, Zuzela	II poł. XIX w.	A-648 z dnia 15.10.1987r.

4.	Cmentarz z okresu I wojny światowej żołnierzy niemieckich w Kramkowie Lipskim	Kramkowo Lipskie, przy drodze gminnej nr 260525 W	1915 r.	A-649 z dnia 24.03.1992
5.	Muzeum Lat Dziecięcych Prymasa Tysiąclecia Kard. Wyszyńskiego, dawniej budynek	Zuzela 24B	koniec XIX w.	A-650 z dnia 21.06.1990r.
6.	Plebania w Nurze	ul. Małkińska 7, Nur	1929 r.	A-651 z dnia 13.06.1989r.
7.	Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego	dz. ewid. 332/2, Zuzela	1908 - 1913 r.	A-652 z dnia 28.12.1993r.
8.	Układ przestrzenny Nura	centralna część Nura przy drodze wojewódzkiej nr 694	1434 r.	A-653 z dnia 04.07.1990r.
9.	Kaplica słupowa	dz. ewid. 121, Kossaki	około 1920 r.	GEZ
10.	Chałupa drewniana w Kramkowie Lipskim	Kramkowo Lipskie 14	1932 r.	GEZ
11.	Dom drewniany w Murawskich Nadbużnych	Murawskie Nadbużne 45	około 1920 r.	GEZ
12.	Kapliczka z oknami w Murawskich Nadbużnych	dz. ewid. 186, plac przy remizie OSP, Murawskie Nadbużne	lata 30-te XX wieku	GEZ
13.	Organistówka w zespole kościelnym	ul. Plac Kościelny 7, Nur	1923 r.	GEZ
14.	Obora ze stajnią w zespole kościelnym	ul. Małkińska 7, Nur	po 1920 r.	GEZ
15.	Spichlerz w zespole kościelnym	ul. Małkińska 7, Nur	po 1920 r.	GEZ
16.	Kurnik w zespole kościelnym	ul. Małkińska 7, Nur	po 1920 r.	GEZ
17.	Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym w Nurze	dz. ewid. 1166, Nur	około 1920 r.	GEZ
18.	Brama cmentarna na cmentarzu parafialnym w Nurze	dz. ewid. 1166, Nur	około 1870 r.	GEZ
19.	Młyn motorowy/elektryczny	ul. Rynek 6, Nur	1946 r.	GEZ
20.	Młyn motorowy	ul. Małkińska 16, Nur	1946 r.	GEZ
21.	Budynek drewniany	Ul. Brokowska 3, Nur	przed 1939 r.	GEZ
22.	Budynek drewniany	ul. Rynek 3, Nur	lata 20-te XX w.	GEZ
23.	Dom drewniany	ul. Rynek 4, Nur	okr. międzywojenny	GEZ
24.	Budynek drewniany	ul. Rynek 14, Nur	okr. międzywojenny	GEZ
25.	Budynek drewniany	ul. Rynek 15, Nur	okr. międzywojenny	GEZ
26.	Obora drewniana w miejscowości Obryte	Obryte 2	koniec XIX w.	GEZ
27.	Dom drewniany nr 34 w miejscowości Ołtarze-Gołacze	Ołtarze - Gołacze 34	okr. międzywojenny	GEZ
28.	Młyn wodny zespół	Ołtarze - Gołacze 65	1932 r.	GEZ
29.	Chałupa drewniana w Zaszkowie	Zaszków 60	1915 r.	GEZ
30.	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Zuzeli	dz. ewid. 256, Zuzela	II poł. XIX w.	GEZ
31.	Dom zakonny, dawniej dom mieszkalny	Zuzela 24B	pocz. XX w.	GEZ
32.	*Nieczynny cmentarz żydowski w Nurze*	*dz. ewid. 123, Nur*	*II poł. XIX w.*	*GEZ*
33.	*Nieczynny cmentarz choleryczny w Nurze*	*dz. ewid. 1411, Nur*	*pocz. XIX w.*	*GEZ*

Źródło: opracowanie własne
GEZ - gminna ewidencja zabytków

3.3. Stanowiska archeologiczne

Stanowiska archeologiczne są miejscami będącymi śladem pobytu człowieka. Zgodnie z zapisami art. 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (*Dz. U. 2022, poz. 840*), zabytki archeologiczne obejmujące pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany i relikty działalności gospodarczej, religijnej bądź artystycznej; podlegają ochronie i opiece bez względu na stan zachowania.

W stosunku do zabytków archeologicznych, w przypadku realizowania inwestycji na obszarze stanowisk archeologicznych znajdujących się w ewidencji zabytków AZP, prace ziemne należy poprzedzić weryfikacyjnymi sondażowymi badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków; ich wyniki pozwolą na za-jęcie stanowiska konserwatorskiego w sprawie zagospodarowania terenu. W sąsiedztwie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków istnieje obowiązek uzgadniania i opiniowania z wojewódzkim konserwatorem zabytków wszelkich prac inżynieryjnych i budowlanych związanych z zagospodarowaniem lub zabudowaniem terenu, wiążących się z pracami ziemnymi. Uzgodnienie i opiniowanie ma na celu ustalenie zakresu badań archeologicznych, wyprzedzających inwestycję.

3.3.1. Stanowiska archeologiczne w rejestrze zabytków

W rejestrze zabytków znajdują się 4 stanowiska archeologiczne:

Tabela 5 - Wykaz stanowisk archeologicznych wypisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Typ obiektu	Okres powstania	Numer rejestru	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze AZP	Nr stan. w miejscowości
1.	Łęg Nurski	osada	I-II w. n. e.	A-192 z dnia 30.11.1970r.	47-78	1	1
2.	Nur Kolonia	ślady osady	I w. p. n. e.	A-377 z dnia 30.11.1970r.	47-79	26	2
3.	Ołtarze Gołacze	ślady osady	II w. n. e. IV w.	A-458 z dnia 30.11.1970r.	47-78	6	3
4.	Strękowo Nieczykowskie	Osada wczesnośredniowieczna	X-XI w.	A-194 z dnia 30.11.1970r.	47-78	18	3

Źródło: opracowanie własne.

W stosunku do wyżej wymienionych stanowisk archeologicznych, wpisanych do rejestru zabytków, obowiązuje zakaz prowadzenia prac ziemnych, oraz konieczność objęcia ochroną otoczenia stanowiska zawierającego wartości widokowo-krajobrazowe. W przypadku planowania robót i czynności na terenie stanowiska archeologicznego należy wystąpić o szczegółowe wytyczne do wojewódzkiego konserwatora zabytków.

3.3.2. Stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków

W gminnej ewidencji zabytków, która uzyskała akceptację wojewódzkiego konserwatora zabytków na jesieni 2012 roku i jest najbardziej aktualnym na dzień sporządzania

niniejszego Studium opracowaniem dotyczącym ochrony zabytków, znajduje się 109 stanowisk archeologicznych, w tym stanowiska znajdujące się w rejestrze zabytków:

Tabela 6 - Wykaz stanowisk archeologicznych w gminie Nur

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Datowanie	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze	Nr stan. w miejscowości	Numer rejestrowy
1.	Godlewo - Mierniki	ślady osadnictwa	starożytność	46-78	24	1	GEZ
2.	Godlewo - Milewek	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	46-79	54	1	GEZ
3.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	starożytność	46-78	14	6	GEZ
4.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	starożytność	46-78	13	5	GEZ
5.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	młody okres przedrzymski - okres rzymski	46-78	12	4	GEZ
6.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	epoka brązu - epoka żelaza	46-78	11	3	GEZ
7.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	epoka brązu - epoka żelaza	46-78	10	2	GEZ
8.	Godlewo - Warsze	ślady osadnictwa	epoka kamienia	46-78	8	1	GEZ
9.	Godlewo - Wielkie	ślady osadnictwa - k. łużycka	E.B.	46-78	7	2	GEZ
10.	Godlewo - Wielkie	ślady osadnictwa - k. łużycka	E.B.	46-78	9	3	GEZ
11.	Godlewo - Wielkie	ślady osadnictwa	wczesna epoka żelaza	46-78	6	1	GEZ
12.	Kałęczyn	ślady osadnictwa	wczesna epoka żelaza	46-78	15	1	GEZ
13.	Kałęczyn	osada, kultura łużycka	V okr. EB-OH C	47-78	30	1	GEZ
14.	Kałęczyn	ślady osadnictwa, k. łużycka	E.B.	46-78	16	2	GEZ
15.	Kamianka Nadbużna	osada, kultura łużycka	epoka brązu	48-79	4	4	GEZ
16.	Kamianka Nadbużna	ślady osadnictwa	neolit	48-79	1	1	GEZ
17.	Kamianka Nadbużna	ślady osadnictwa	neolit	48-79	2	2	GEZ
18.	Kamianka Nadbużna	ślady osadnictwa	neolit	48-79	3	3	GEZ
19.	Kamianka Nadbużna	osada, kultura łużycka	k. przew., wielb.	48-79	5	5	GEZ
20.	Kossaki	osada, kultura łużycka	epoka brązu	48-79	9	4	GEZ
21.	Kossaki	ślady osadnictwa, k. łużycka	kultura łużycka	48-79	8	3	GEZ
22.	Kossaki	ślady osadnictwa	VXVI - XVIII w.	48-79	25	5	GEZ
23.	Kossaki	ślady osadnictwa wiejskiego	epoka brązu - wczesna epoka żelaza	48-79	7	2	GEZ
24.	Kossaki	ślady osadnictwa	nieokreślone	48-79	6	1	GEZ
25.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	48-79	49	3	GEZ
26.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa	neolit	48-79	50	4	GEZ

27.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa wiejskiego	k. XV - XVI, XVII w.	48-79	26	2	GEZ
28.	Kramkowo Lipskie	ślady osadnictwa	nowożytność	47-79	35	1	GEZ
29.	Łęg Nurski	osada z okresu wpływów rzymskich w Łęgu Nurskim	I - II w. n.e.	47-79	1	1	A-192 /30.11.1970r.
30.	Murawskie Nadbużne	ślady osadnictwa	epoka kamienia	48-79	48	3	GEZ
31.	Murawskie Nadbużne	ślady osadnictwa wiejskiego	XIV - XVII w.	48-79	27	2	GEZ
32.	Myślibory	ślady osadnictwa wiejskiego	XIV - XVII w.	48-79	28	2	GEZ
33.	Myślibory	ślady osadnictwa, k. łużycka	epoka brązu	48-79	35	4	GEZ
34.	Myślibory	ślady osadnictwa	epoka brązu (?)	48-79	34	3	GEZ
35.	Myślibory	piecowisko garncarskie	pś./now.	48-79	11	1	GEZ
36.	Nur	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	31	3	GEZ
37.	Nur	ślady osadnictwa	starożytność	47-78	19	4	GEZ
38.	Nur	ślad osadnictwa	mezolit	47-78	20	5	GEZ
39.	Nur	kurhan, kopiec, strażnica (?)	nieokreślone	47-78	21	6	GEZ
40.	Nur	cmentarzysko, k. wielb.	mł. okr. rzymski	48-79	13	1	GEZ
41.	Nur	cmentarz, k. wielb.	mł. okr. rzymski	48-79	16	4	GEZ
42.	Nur	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	47-79	10	1	GEZ
43.	Nur	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	33	5	GEZ
44.	Nur	ślad osadnictwa	nowożytność	47-79	32	4	GEZ
45.	Nur Kolonia Wschodnia	ślady osady z okresu wpływów rzymskich we wsi Nur Kolonia	I w. p.n.e. - II w. n.e.	47-79	26	2	A-377 /30.11.1970r.
46.	Nur Kolonia Wschodnia	ślady osadnictwa, k. janisławicka	mezolit	48-79	12	1	GEZ
47.	Nur Kolonia Wschodnia	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	47-79	34	6	GEZ
48.	Nur Kolonia Wschodnia	ślad osadnictwa	paleolit	48-79	14	1A	GEZ
49.	Nur Kolonia Wschodnia	ślady osadnictwa	MOPR - okres rzymski	48-79	15	1B	GEZ
50.	Obryte	obozowisko	neolit (?)	48-79	36	4	GEZ
51.	Obryte	ślad osadnictwa	mezolit - neolit	48-79	37	5	GEZ
52.	Obryte	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	48-79	22	2	GEZ
53.	Obryte	obozowisko, k. trzciniecka	wczesna epoka brązu	48-79	44	6	GEZ
54.	Obryte	ślad osadnictwa, k. świderska	paleolit sch.	48-79	19	1	GEZ
55.	Ołowskie	ślad osadnictwa	XVI - XVII w.	48-79	30	2	GEZ

56.	Ołowskie	ślad osadnictwa	nieokreślone	48-79	20	1	GEZ
57.	Ołtarze - Gołacze	stanowisko archeologiczne - nieokreślone	nieokreślone	47-78	4	?	GEZ
58.	Ołtarze - Gołacze	ślady osady średniowiecznej we wsi Ołtarze - Gołacze	IV w.	47-78	6	3	A-458 /30.11.1970r.
59.	Strękowo	stanowisko archeologiczne - nieokreślone	nieokreślone	47-78	10	?	GEZ
60.	Strękowo	osada wczesnośredniowieczna we wsi Strękowo Nieczykowskie	X - XI w.	47-78	18	3	A-194 /30.11.1970r.
61.	Strękowo	ślad osadnictwa	okr. wpł. rzymskich - wczesne średniowiecze	47-78	17	2	GEZ
62.	Strękowo Nieczykowskie	ślady osadnictwa	ep. brązu - wcz. ep. żelaza	47-78	22	1	GEZ
63.	Ślepowrony	ślad osadnictwa, k. łużycka	EB-WEZ	48-79	23	2	GEZ
64.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	epoka brązu	48-79	40	8	GEZ
65.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	XV/XVI - XVII w.	48-79	31	3	GEZ
66.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	mezolit	48-79	38	6	GEZ
67.	Ślepowrony	ślady osadnictwa wiejskiego	XVI-XVII w.	48-79	32	4	GEZ
68.	Ślepowrony	ślady osadnictwa, k. łużycka	EB-WEŻ	48-79	21	1	GEZ
69.	Ślepowrony	ślady osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	48-79	43	11	GEZ
70.	Ślepowrony	ślad osadnictwa	starożytność - wczesne średniowiecze	48-79	45	12	GEZ
71.	Ślepowrony	ślady osadnictwa	wcz. ep. żelaza wcz. średniowiecze	48-79	41	9	GEZ
72.	Ślepowrony	ślady osadnictwa	epoka brązu	48-79	39	7	GEZ
73.	Ślepowrony	ślady osadnictwa wiejskiego	XVI-XVII w.	48-79	33	5	GEZ
74.	Ślepowrony	osada	XI - XIII w.	48-79	42	10	GEZ
75.	Zakrzewo Słomy	ślady osadnictwa	starożytność	47-78	23	4	GEZ
76.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	19	6	GEZ
77.	Zaszków	ślad osadnictwa	neolit	48-79	46	13	GEZ
78.	Zaszków	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	48-79	47	14	GEZ
79.	Zaszków	ślad osadnictwa	nowożytność	48-80	14	1	GEZ
80.	Zaszków	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	48-80	16	3	GEZ
81.	Zaszków	ślad osadnictwa	epoka brązu	48-80	18	5	GEZ

82.	Zaszków	osada	późne średnio-wiecze	48-80	20	7	GEZ
83.	Zaszków	ślad osadnic-twa	późne średnio-wiecze	48-80	21	8	GEZ
84.	Zaszków	ślad osadnic-twa	późne średnio-wiecze	48-80	22	9	GEZ
85.	Zaszków	ślad osadnic-twa	późne średnio-wiecze	48-80	23	10	GEZ
86.	Zaszków	ślad osadnic-twa	późne średnio-wiecze	48-80	15	2	GEZ
87.	Zaszków	ślad osadnic-twa	epoka brązu	48-80	17	4	GEZ
88.	Zuzela	ślad osadnic-twa	epoka kamienia - epoka żelaza	47-78	29	9	GEZ
89.	Zuzela	ślad osadnic-twa	mezolit	47-78	25	5	GEZ
90.	Zuzela	ślad osadnic-twa	epoka kamienia - epoka żelaza	47-78	26	6	GEZ
91.	Zuzela	ślad osadnic-twa	epoka brązu - wcz. epoka że-laza	47-78	27	7	GEZ
92.	Zuzela	ślad osadnic-twa	starożytność	47-78	28	8	GEZ
93.	Zuzela	ślady osadnic-twa	starożytność	47-78	24	4	GEZ
94.	Zuzela	ślad osadnic-twa, k. łużycka, k. trzciniecka	EB	47-78	16	3	GEZ
95.	Zakrzewo Słomy	ślady osadnic-twa	XVI - XVII w.	46-78	37	2	GEZ
96.	Zuzela	binduga	okres nowożyt-ny	47-78	15	2	GEZ
97.	Zuzela	cmentarzysko ciałopalne	nieokreślone	46-78	23	1	GEZ
98.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	epoka brązu	47-79	30	10	GEZ
99.	Żebry La-skowiec	stanowisko ar-cheologiczne	brak danych	47-79	4	1	GEZ
100.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	wczesne śre-dniowiecze	47-79	5	2	GEZ
101.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	wczesne śre-dniowiecze	47-79	6	3	GEZ
102.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	wczesne śre-dniowiecze	47-79	7	4	GEZ
103.	Żebry La-skowiec	stanowisko ar-cheologiczne	brak danych	47-79	9	5	GEZ
104.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	średniowiecze	47-79	22	6	GEZ
105.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	XVI wiek	47-79	27	7	GEZ
106.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	średniowiecze	47-79	28	8	GEZ
107.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	średniowiecze	47-79	29	9	GEZ
108.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	nowożytność	47-79	36	11	GEZ
109.	Żebry La-skowiec	ślad osadnic-twa	XVI wiek	47-79	37	12	GEZ

Źródło: opracowanie własne, GEZ - gminna ewidencja zabytków

3.4. Strefy ochrony konserwatorskiej

Strefy ochrony konserwatorskiej są to obszary wskazywane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dla których obowiązują zapisane w ustaleniach dokumentów planistycznych ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków. W gminie Nur obowiązywały dotychczas następujące strefy:

- układ urbanistyczny miasta Nur wpisany do rejestru zabytków:
  - strefa ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego i zachowanych nawarstwień kulturowych w miejscowości Nur (B);
  - strefa ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego w miejscowości Nur (K);
- strefa ochrony konserwatorskiej plebanii w Nurze wpisana do rejestru zabytków;
- strefa ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych i stref obejmujących zgrupowania takich stanowisk;
- strefa szczególnego nadzoru konserwatorskiego w miejscowości Zuzela.

W ramach wyżej wymienionych stref ustala się:

- w strefie ochrony konserwatorskiej B - zachowanych elementów zabytkowych oraz układu przestrzennego w Nurze - ochronę w zakresie rozplanowania, historycznego przebiegu dróg dojazdowych, skali i brył zabudowy dla terenu miasta historycznego Nura po-chodzącego z 1 połowy XV w. - w granicach ulic: Podsadnej z kościołem, Kościelnej oraz skarpy rzeki Bug,
- w strefie ochrony konserwatorskiej K w Nurze - ochronę krajobrazu obejmującego obszar skarpy nadrzecznej wraz z terenem cmentarza parafialnego oraz elementami krajobrazu naturalnego (rzeźba terenu, skupiny zieleni) w granicach - od rzeki Bug drogą krajową - ul. Brokowską poprzez strefę B, dalej ul. Drohicką na wschód i do rzeki Bug;
- w strefie ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych i stref obejmujących zgrupowania takich stanowisk, strefy ochrony konserwatorskiej plebanii w Nurze oraz w strefie szczególnego nadzoru konserwatorskiego w miejscowości Zuzela - obowiązek uzyskania do projektu każdej inwestycji kubaturowej opinii właściwego konserwatora zabytków, która jest wiążąca w zakresie szczegółowych warunków zagospodarowania i zabudowy, odnoszących się do projektowanej inwestycji.

3.5. Pomniki zagłady i ich strefy ochronne

Na terenie gminy nie występują pomniki zagłady, w związku z czym nie wyznacza się ich stref ochronnych.

4. Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Nur

4.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Podstawą określenia kierunków zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy stały się wnioski wynikające z analizy uwarunkowań stanu istniejącego, dotychczasowej polityki przestrzennej gminy (dotychczas obowiązującego studium i *miejscowych planów* zagospodarowania przestrzennego *(w zakresie możliwym do korelacji)* oraz wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę), a także wniesionych wniosków o zmianę przeznaczenia terenów.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy charakteryzuje podział na trzy główne strefy:

- **strefę dolin rzek Bugu i Nurca** - położoną w południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Strefa ta obejmuje wyjątkowo cenne pod względem

przyrodniczym i krajobrazowym tereny, objęte różnymi formami ochrony przyrody. *Występują tu obszary szczególnego zagrożenia powodzią,* a także zagrożenie uruchomienia się procesów osuwiskowych. Strefa ta jest zasadniczo wyłączona z możliwości zabudowy. Wyjątek stanowią tereny już zabudowane oraz tereny dopuszczone w obowiązującym planie do zabudowy i zainwestowania.

- **strefę zabudowy wiejskiej wzdłuż skarpy Bugu i Nurca** - obejmującą ciąg kilkunastu wsi zlokalizowanych wzdłuż dolin rzek Bug i Nurzec, gdzie na malowniczej skarpie rozmieszone są wsie o najcenniejszych walorach historycznych, w tym dawne miasto Nur. Tereny te objęte są w przeważającej części formami ochrony przyrody. *Występują tu obszary szczególnego zagrożenia powodzią* oraz osuwaniem mas ziemnych. Jest to z jednej strony strefa najbardziej atrakcyjna dla rozwoju turystyki i rekreacji, a z drugiej strefa wyjątkowo wrażliwa ze względu na istniejące walory kulturowe, krajobrazowe i przyrodnicze.
- **strefę rolniczą** - obejmującą zdecydowaną większość gminy, gdzie na obszarach o funkcji rolniczej występują wsie o różnorodnym układzie (ulicowym, wielodrożnicowym) oraz rozproszone zagrody. Przebiegają tu drogi o znaczeniu ponadlokalnym: krajowa nr 63 oraz wojewódzka nr 694. Obiekty zabytkowe występują w mniejszym zagęszczeniu niż w rejonie skarpy Bugu i Nurca. Teren ten charakteryzuje się niską lesistością. Jest to strefa o predyspozycjach dla rozwoju gospodarki rolnej i leśnej oraz w mniejszym zakresie zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i na cele usługowo-produkcyjne.

W strefie dolin rzek Bugu i Nurca zakłada się przede wszystkim ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami dla występujących na tym obszarze form ochrony przyrody. **W strefie dolin rzek Bugu i Nurca dąży się w Studium między innymi do:**

- spełniania wymogów i przestrzegania ograniczeń ustanowionych dla obszarów objętych formami ochrony przyrody (Obszary Natura 2000, Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca);
- ochrony dolin przed zabudową i zainwestowaniem;
- udostępnienia dla ruchu turystycznego walorów przyrodniczych gminy;
- ochrony terenów szczególnego zagrożenia powodzią*, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie Prawo wodne, które nakreślono w rozdziale 2.7. niniejszego opracowania;*
- ochrony roślinności porastającej skarpy.

Najintensywniejszy rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy zakłada się w strefie **zabudowy wiejskiej wzdłuż skarpy Bugu i Nurca**. Będzie to głównie rozwój funkcji mieszkaniowej i letniskowej. **W strefie zabudowy wiejskiej wzdłuż skarpy Bugu i Nurca dąży się w Studium między innymi do:**

- wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową i letniskową w celu umożliwienia rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych gminy;
- udostępnienia dla ruchu turystycznego walorów przyrodniczych i kulturowych gminy;
- umożliwienia rozwoju działalności usługowej oraz nieuciążliwej produkcji i wytwórczości;
- ochrony skarpy Bugu i Nurca przed nadmiernym zainwestowaniem oraz prowadzeniem robót budowlanych mogących uruchomić ruchy masowe ziemi;
- ochrony terenów szczególnego zagrożenia powodzią*, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie Prawo wodne, które nakreślono w rozdziale 2.7. niniejszego opracowania*;
- spełniania wymogów i przestrzegania ograniczeń dla obszarów objętych formami ochrony przyrody;
- zachowania widoków na doliny Bugu i Nurca z drogi powiatowej poprzez odpowiednie kształtowanie zasięgu i gabarytów zabudowy;
- ochrony przed zabudową dolinek cieków spływających do Bugu i Nurca;

- ograniczenia do niezbędnego minimum zakresu prac ziemnych zmieniających naturalne ukształtowanie terenu;
- zachowania historycznych układów wsi, w tym zapobiegania zlewaniu się jednostek osadniczych w jeden ciąg;
- zachowania charakteru zabudowy wsi, z możliwością adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej na nowe funkcje oraz ustalenie odpowiednich parametrów dla nowej zabudowy;
- ożywienia gospodarczego ośrodka gminnego - Nura.

W ramach **strefy rolniczej** nastąpi niewielki wzrost powierzchni obszarów przeznaczonych do zabudowy. **W strefie rolniczej dąży się w Studium między innymi do**:

- wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę siedliskową *(zagrodową)*, mieszkaniową oraz dla funkcji usługowych i produkcyjno-usługowych w celu umożliwienia rozwoju gospodarczego gminy;
- zachowania historycznych układów wsi, w tym zapobiegania nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy;
- zachowania charakteru zabudowy wsi, z możliwością adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej na nowe funkcje oraz ustalenie odpowiednich parametrów dla nowej zabudowy;
- ochrony gruntów rolnych przed zabudową, w tym w szczególności gleb organicznych oraz gleb o wysokich klasach bonitacyjnych (III);
- zwiększenia lesistości gminy poprzez wyznaczanie na gruntach ornych klas V i VI terenów z możliwością zalesienia oraz nie przeznaczaniu nowych terenów pod zabudowę na terenach leśnych;
- modernizacji układu komunikacyjnego w celu poprawy stanu nawierzchni dróg gminnych, zwłaszcza dróg o nawierzchni nieutwardzonej.

W kierunkach zmian zagospodarowania przestrzennego gminy wyróżnić można **dwie zasadnicze grupy terenów**, które poprzez silnie zróżnicowane uwarunkowania środowiskowe, przestrzenne i gospodarcze cechują się odmiennymi instrumentami polityki przestrzennej i kierunkami zagospodarowania. Są to:

- **obszary zainwestowane i dopuszczone do zainwestowania,**
- **obszary otwarte.**

W pierwszej grupie obszarów przewiduje się dalszy rozwój terenów zabudowanych i zainwestowanych lub też dopuszczenie inwestycji na nowych, dotychczas niezabudowanych terenach. Są to głównie tereny poszczególnych wsi, w tym w pierwszej kolejności obszary zwar-tej zabudowy wsi, oraz obszary sąsiadujące z nimi, zwłaszcza wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. Obszary zainwestowane i dopuszczone do zainwestowania obejmują tereny przeznaczone zwłaszcza dla zabudowy: zagrodowej, zagrodowo-usługowej, mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, rekreacji indywidualnej, usług, produkcji i usług oraz różnego typu zieleni urządzonej, infrastruktury technicznej i komunikacji.

Tereny otwarte to obszary naturalne, dotychczas niezabudowane i niezainwestowane. Służą one przede wszystkim gospodarce rolnej, leśnej i wodnej, a także zachowaniu lokalnych i ponadlokalnych wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Terenami otwartym w gminie Nur są istniejące tereny rolne, leśne i wód powierzchniowych oraz tereny rolne z możliwością wprowadzenia zalesień.

4.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz przeznaczenia terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy

Ustalenia dotyczące kierunków i wskaźników zagospodarowania i przeznaczenia terenów stanowią wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.2.1. Przeznaczenie terenów

Realizując kierunki zagospodarowania przestrzennego, wyznaczone w niniejszym Studium, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy także uwzględniać istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenów, ustalenia obowiązującego planu miejscowego, wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, a ponadto szczegółowe uwarunkowania środowiska przyrodniczego (ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, zieleń, ustalenia wynikające z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, wyniki inwentaryzacji i ekspertyz przyrodniczych itp.) i kulturowego. Dlatego na etapie opracowania nowego planu miejscowego, dopuszcza się korekty granic poszczególnych terenów przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania. Ponadto w planie miejscowym zawsze możliwe jest zmniejszenie powierzchni terenów wyznaczonych do zabudowy i zainwestowania oraz pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu rolnym lub leśnym.

Określone w Studium przeznaczenie, przypisane poszczególnym terenom, rozumieć należy, jako podstawowe (wiodące). Zatem w ramach każdej ustalonej funkcji na danym obszarze dopuszcza się wydzielenie, zgodnie z przepisami odrębnymi, terenów dla lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, gospodarki odpadami, dróg oraz zieleni, a także innych inwestycji celu publicznego. Dopuszcza się także, ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną w gminie, wydzielanie terenów pod usługi lub nieuciążliwą produkcję w ramach terenów o innej funkcji wiodącej o ile nie spowoduje to powstania uciążliwości dla terenów sąsiednich, zwłaszcza podlegających ochronie (np. akustycznej, konserwatorskiej lub związanej z wyznaczonymi formami ochrony przyrody).

Ustala się, iż zespoły zabudowy powinny tworzyć zwartą, pod względem wizualnym, przestrzeń zurbanizowaną. Ponadto, nową zabudowę należy lokalizować w odległości minimum 12 m od granicy lasu, a także odsunąć ją (wraz z ogrodzeniami) od rzek, cieków i zbiorników wodnych, ze względu na konieczność zapewnienia dostępu do wód oraz zachowania systemu ciągów ekologicznych w dolinach. Przy lokalizowaniu nowej zabudowy obowiązuje zachowanie odległości 7 m od linii brzegowej cieków oraz odległości 4 m w przypadku budowy ogrodzeń.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego wyznaczono uwzględniając dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenu oraz ustalenia *obowiązujących miejscowych* planu zagospodarowania przestrzennego *(w zakresie możliwym do korelacji)*. Wyznaczenie nowych obszarów pod zainwestowanie związane jest z wnioskami złożonymi przez lokalną społeczność o zmianę funkcji terenu oraz wydanymi decyzjami o pozwoleniu na budowę. Inną przesłanką wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych było uzupełnienie oraz kontynuacja istniejącej zabudowy.

Na terenie gminy wyznacza się następujące rodzaje terenów zainwestowanych i dopuszczonych do zainwestowania:

- **Tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej (RM)** - obejmują tereny istniejącej zabudowy zagrodowej oraz tereny przeznaczone dla lokalizacji nowej. W granicach terenów RM dopuszcza się lokalizację nieuciążliwych usług podstawowych i drobnego rzemiosła (głównie jako wbudowanych w budynek mieszkalny lub gospodarczy). W ramach terenów RM możliwa jest lokalizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, zabudowy związanej z agroturystyką i rekreacją indywidualną (przy czym nowe budynki powinny posiadać parametry domów mieszkalnych dla zabudowy zagrodowej), jak i adaptacja dla tych funkcji istniejącej zabudowy zagrodowej. Na terenach RM położonych w sąsiedztwie

zabudowy mieszkaniowej, nie powinno się dopuszczać chowu lub hodowli zwierząt, kwalifikujących się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

- **Tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej (MN) -** obejmują głównie tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej. W granicach terenów MN występuje także pojedynczo zabudowa zagrodowa, która może być zachowana lub adaptowana na potrzeby zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, rekreacji indywidualnej, agroturystyki. Na terenach zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się lokalizację nieuciążliwych usług podstawowych (głównie w parterach budynków) oraz zabudowy związanej z rekreacją indywidualną.

- **Tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej i usług nieuciążliwych (RMU)** - obejmują tereny istniejącej zabudowy zagrodowej i usługowej oraz tereny przeznaczone dla lokalizacji nowej zabudowy. Na terenach RMU funkcję dominującą powinna pełnić zabudowa zagrodowa, a usługi funkcję uzupełniającą. W ramach tych terenów możliwa jest także lokalizacja wolnostojącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkalno-usługowej i usługowej oraz zabudowy związanej z agroturystyką i rekreacją indywidualną lub adaptacja dla tych funkcji istniejącej zabudowy zagrodowej. Dozwolonymi rodzajami usług lokalizowanymi na terenach RMU są usługi nieuciążliwe. Na terenach RMU położonych w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, nie powinno się dopuszczać chowu lub hodowli zwierząt, kwalifikujących się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

- **Tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej i usług nieuci**ążl**iwych (MNU)** - obejmują tereny przeznaczone dla wolnostojącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usług nieuciążliwych. Dopuszcza się tu zachowanie zabudowy zagrodowej. Na terenach MNU funkcję dominującą powinna pełnić zabudowa mieszkaniowa, a usługi funkcję uzupełniającą i towarzyszącą zabudowie mieszkaniowej. Na terenach MNU przewiduje się lokalizację wyłącznie usług nieuciążliwych, służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności, takich jak: usługi handlu detalicznego (z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m^2), administracji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultu religijnego, kultury, nauki, oświaty, rozrywki, wypoczynku, rekreacji, sportu, turystyki, hotelarstwa, gastronomii, biur, banków, rzemiosła, obsługi technicznej, naprawy pojazdów mechanicznych, stacje obsługi lub remontowe sprzętu budowlanego i rolniczego, itp. W granicach terenu MNU zlokalizowanego w miejscowości Nur na skarpie rzeki Bug, po południowej stronie rynku, postuluje się rozwój funkcji turystycznej, w atrakcyjny sposób łączącej centrum miejscowości z otwarciem widokowym na rzekę Bug. Pożądane zainwestowanie tego terenu obejmować może niewielkie obiekty hotelowe, pensjonatowe, gastronomiczne z tarasami widokowymi na dolinę rzeki oraz publiczne atrakcyjne dojście do rzeki również z tarasem widokowym zlokalizowane na tyłach budynku urzędu gminy. Dla terenów położonych przy planowanej obwodnicy Nura należy przewidzieć taki sposób zagospodarowania terenów aby uniknąć uciążliwego oddziaływania tej drogi na zabudowę mieszkaniową.

- **Tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW)** - obejmują teren przeznaczony dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

- **Tereny przeznaczone dla usług i zabudowy mieszkaniowej (UM)** - obejmują tereny przeznaczone dla usług nieuciążliwych, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy mieszkaniowej, jedno lub wielorodzinnej, lub budynków zamieszkania zbiorowego. Na terenach UM funkcję dominującą określi miejscowy plan

zagospodarowania przestrzennego. Tereny UM wyznaczone zostały *między innymi* na terenach zamkniętych szkół.

- **Tereny przeznaczone dla usług (U)** - obejmują tereny przeznaczone dla usług nieuciążliwych, służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności, takich jak: usługi handlu detalicznego (z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m^2), administracji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultu religijnego, kultury, nauki, oświaty, rozrywki, wypoczynku, rekreacji, sportu, turystyki, hotelarstwa, gastronomii, biur, banków, rzemiosła, obsługi technicznej, naprawy pojazdów mechanicznych, stacje obsługi lub remontowe sprzętu budowlanego i rolniczego, itp. Tereny U obejmują między innymi istniejące kościoły, a także szkołę gminną, ośrodek zdrowia, urzędy itp.

- **Tereny przeznaczone na cele produkcyjno-usługowe (PU)** - obejmują tereny przeznaczone na cele produkcyjne, przemysłowe, magazynowo-składowe i usługowe, jednak z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m^2. W granicach terenów PU zakazuje się lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej oraz zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

- **Tereny przeznaczone dla usług turystyki, sportu i rekreacji (UTS)** - obejmują teren przeznaczony dla różnego typu obiektów i urządzeń związanych z turystyką, sportem i rekreacją, tj.: ośrodka wczasowego i wypoczynkowego, hoteli, obiektów gastronomicznych lub gospodarstwa agroturystycznego, z uzupełniającym przeznaczeniem dla obiektów i infrastruktury związanej z hodowlą ryb.

- **Tereny lasów z dopuszczalnym zainwestowaniem w postaci zabudowy rekreacji indywidualnej (ML/LS)** - obejmują tereny leśne z istniejącą zabudową rekreacji indywidualnej (letniskową) w Kamiance Nadbużnej oraz Murawskim Nadbużnym. Nie jest tu dopuszczona zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

- **Tereny przeznaczone dla zieleni urządzonej i wód powierzchniowych (ZP/W)** - obejmują dwa tereny położone w Kramkowie Lipskim przeznaczone dla różnego typu zieleni ogólnodostępnej, urządzonej w formie parków, zieleńców lub skwerów, z dopuszczeniem lokalizowania placów zabaw i małej architektury. W granicach terenów ZP/WS ochronie podlegają wody powierzchniowe, do których winien być zapewniony dostęp.

- **Tereny przeznaczone na cmentarze (ZC)** - obejmują tereny istniejących cmentarzy. Część z nich, o charakterze zabytkowym, podlega ochronie. Dla terenów czynnych cmentarzy obowiązuje - zgodnie z przepisami odrębnymi - wprowadzenie stref ochrony sanitarnej, obejmujących pas terenu wokół cmentarza o szerokości 50 m, w których zakazuje się lokalizacji budynków mieszkalnych i studzien do czerpania wody.

- **Tereny nieczynnych cmentarzy historycznych, przeznaczone do zachowania i ochrony (ZCp)** - obejmują kilka zabytkowych, nieczynnych cmentarzy, na których zachowało się niewiele historycznych elementów. Tereny te wymagają zachowania i zagospodarowania zielenią.

- **Tereny przeznaczone dla infrastruktury technicznej (IT)** - obejmują tereny istniejących ujęć wód podziemnych, oczyszczalni ścieków. W obrębie terenów dopuszcza się realizację nowych obiektów i urządzeń związanych infrastrukturą techniczną.

- **Tereny przeznaczone na parkingi (KP)** - obejmują tereny przeznaczone na ogólnodostępne parkingi publiczne.

- ***Obszar lokalizacji elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 500 kW*** *oraz strefa ochronna od tych urządzeń, związana z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu* ***(ES)*** *- obejmują, użytkowane dotychczas głównie rolniczo, tereny przeznaczone pod lokalizację instalacji wraz z niezbędną infrastrukturą, związaną z pozyskiwaniem energii odnawialnych – energii słonecznej. Zakazuje się na tym terenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z innych źródeł energii odnawialnych, niż energia słoneczna.*

Na terenie gminy wyznacza się następujące rodzaje terenów otwartych, przeznaczonych do zachowania i ochrony:

- **Tereny rolne** - obejmują tereny przeznaczone na cele gospodarki rolnej. Są to – oznaczone na rysunku *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* - istniejące tereny rolne, łąki i pastwiska oraz nieużytki. Zabudowa siedliskowa *(zagrodowa)* na terenach rolnych dopuszczona jest wyłącznie na obszarze gospodarstw o powierzchni co najmniej 3 ha bez istniejącego siedliska, których grunty w całości położone są poza terenami wyznaczonymi pod zabudowę siedliskową *(zagrodową)* lub mieszkaniową. Na terenach położonych na obszarze Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca zabrania się realizacji obiektów mogących znacząco wpływać na środowisko. Dopuszczenie realizacji nowego siedliska, nie może mieć miejsca na terenach szczególnego zagrożenia powodzią oraz w odległości mniejszej niż 100 m od granicy pasa drogowego dróg klasy głównej, oznaczonych symbolem KDG. Na terenach rolnych dopuszcza się realizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych, urządzeń melioracyjnych, niezbędnych sieci uzbrojenia technicznego oraz możliwość zachowania i remontu istniejących obiektów budowlanych. W dolinach rzek dopuszcza się, wyznaczanie szlaków turystycznych, pieszych, ścieżek edukacyjnych oraz urządzeń turystycznych związanych z turystyką wodną, takich jak np. przystanie (np. w Zuzeli i Nurze), pola biwakowe.
- ***Tereny rolne z możliwością wprowadzenia zabudowy związanej z gospodarką rolną*** *– obejmują podobnie jak „Tereny rolne" areały przeznaczone na cele gospodarki rolnej. Na terenach tych dopuszcza się również wprowadzenie zabudowy, jednakże wyłącznie związanej bezpośrednio z gospodarką rolną, takie jak: obory, chlewnie, kurniki, stodoły, wiaty, garaże, czy inne budynki lub obiekty inwentarskie. Nie jest zatem dopuszczona na tym terenie w pełnym zakresie zabudowa zagrodowa, którą to dopuszczono na „Terenach rolnych", gdyż na „Terenach rolnych z możliwością wprowadzenia zabudowy związanej z gospodarką rolną" zakazuje się lokalizowania zabudowy innej niż bezpośrednio związanej z gospodarką rolną, w tym zakazuje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, usługowej czy produkcyjnej, która choć mogłaby być towarzyszącą zabudowie rolnej nie stanowi warunku koniecznego do prowadzenia gospodarki polowej. Na terenach tych nie wprowadza się zatem ograniczenia o jakim mowa w ustaleniach dla „Terenów rolnych", a dotyczącego możliwości wprowadzenia zabudowy uwarunkowanej minimalną powierzchnią gospodarstwa wynoszącą 3 ha i brakiem istniejącego na tym terenie siedliska.*
  Niezależnie, na terenach tych dopuszcza się realizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych (ze wskazaniem stosowania nawierzchni gruntowych), urządzeń melioracyjnych, niezbędnych sieci uzbrojenia technicznego oraz możliwość zachowania i remontu istniejących obiektów budowlanych.
- **Tereny rolne z możliwością wprowadzenia zalesień** - obejmują - oznaczone na rysunku *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* - tereny przeznaczone na cele gospodarki rolnej, na których dopuszcza się wprowadzenie zalesień. Tereny te są

wyłączone z zabudowy. Ponadto dopuszcza się tu realizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych (ze wskazaniem stosowania nawierzchni gruntowych), urządzeń melioracyjnych, niezbędnych sieci uzbrojenia technicznego oraz możliwość zachowania i remontu istniejących obiektów budowlanych.

- **Tereny lasów** - obejmują istniejące lasy - oznaczone na rysunku *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* - przeznaczone na cele gospodarki leśnej. Są one wyłączone z zabudowy, z wyjątkiem możliwości realizacji obiektów związanych z gospodarką leśną i wodną, a także ścieżek rowerowych, dróg dojazdowych do gruntów leśnych i urządzeń turystycznych zgodnych z planem urządzenia lasu.
- **Tereny wód powierzchniowych** - obejmują istniejące rzeki, cieki i zbiorniki wodne - oznaczone na rysunku *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* - przeznaczone na cele gospodarki wodnej. Tereny wód powierzchniowych wymagają zachowania i ochrony. Działania inwestycyjne ich dotyczące regulują przepisy Prawa wodnego.

4.2.2. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów oraz kształtowania zabudowy oraz tereny wyłączone z zabudowy

Przy określaniu wskaźników zagospodarowania terenów i kształtowania zabudowy należy, w pierwszym rzędzie, kierować się uwarunkowaniami stanu istniejącego oraz ustaleniami dotychczas obowiązujących planów miejscowych i wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę. Poniższe wskaźniki dotyczące zwłaszcza minimalnej powierzchni nowo wydzielonych działek budowlanych i minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej należy traktować jako zasadę ogólną.

- **Powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych:**

- dla zabudowy zagrodowej*, w tym na terenach zabudowy zagrodowej realizowanej na terenach rolnych - minimum 3 000 m^2*,
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody - minimum 800 m^2,
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na obszarach objętych formami ochrony przyrody - minimum 1 000 m^2,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - minimum 1 000 m^2,
- dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zagrodowo-usługowej i usługowo-mieszkaniowej - minimum 1 000 m^2,
- dla usług - minimum 500 m^2,
- dla funkcji produkcyjno-usługowych (na terenach PU) - minimum 2 000 m^2,
- dla usług turystyki, sportu i rekreacji - minimum 1 000 m^2,
- dla zabudowy rekreacji indywidualnej - minimum 600 m^2,
- dla infrastruktury technicznej - wg potrzeb i zgodnie z przepisami odrębnymi,
- *dla terenów rolnych z możliwością wprowadzenia zabudowy związanej z gospodarką rolną - minimum 3 000 m^2 i zgodnie z przepisami odrębnymi,*
- *dla obszarów lokalizacji elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 500 kW - wg potrzeb i zgodnie z przepisami odrębnymi.*

- **Minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej**

- dla zabudowy zagrodowej poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody*, w tym na terenach zabudowy zagrodowej realizowanej na terenach rolnych* - minimum 40%,
- dla zabudowy zagrodowej na obszarach objętych formami ochrony przyrody*, w tym na terenach zabudowy zagrodowej realizowanej na terenach rolnych* - minimum 60%,
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody - minimum 40%,

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na obszarach objętych formami ochrony przyrody - minimum 60%,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - minimum 25%,
- dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zagrodowo-usługowej i usługowo-mieszkaniowej - minimum 25%,
- dla usług - minimum 25%,
- dla funkcji produkcyjno-usługowych (na terenach PU) - minimum 25%,
- dla usług turystyki, sportu i rekreacji - minimum 50%,
- dla zabudowy rekreacji indywidualnej - minimum 60%,
- dla infrastruktury technicznej - nie ustala się,
- *dla terenów rolnych z możliwością wprowadzenia zabudowy związanej z gospodarką rolną - minimum 70%,*
- *dla obszarów lokalizacji elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 500 kW – nie ustala się.*

- **Zasady kształtowania wysokość nowej zabudowy**

W Studium ustala się, w celu zachowania walorów krajobrazowych gminy, dopuszczalną wysokość nowo powstającej zabudowy na 10 metrów i dwie kondygnacje.

Dla terenów usług publicznych, usługowo-mieszkaniowych (UM), zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, terenów wokół skrzyżowania drogi krajowej nr 63 z drogą wojewódzką nr 694, terenów mieszkaniowo usługowych związanych z działalnością parafii w Zuzeli *oraz budynków inwentarskich lokalizowanych na „terenach rolnych z możliwością wprowadzenia zabudowy związanej z gospodarką rolną”* ***umożliwia*** się, w razie wpłynięcia takich wniosków, ustalenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego większej dopuszczalnej wysokości dla nowo powstających budynków - 12 m i trzy kondygnacje.

Tereny wyłączone z zabudowy:

- tereny lasów;
- część terenów rolnych - zgodnie z ustaleniami dla terenów rolnych (pkt 4.2.1.);
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, przy czym dla istniejącej zabudowy dopuszcza się jej zachowanie oraz przebudowę - na warunkach określonych *przez właściwy Zarząd Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie* w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a ewentualną realizację nowych obiektów budowlanych - wyłącznie na zasadach określonych w przepisach prawa wodnego, *jednocześnie przy uwzględnieniu zasad określonych przez właściwy Zarząd Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie*;
- tereny znajdujące się na terenach NPK oraz OcHK Doliny Bugu i Nurca położone w pasach szerokości do 100 m od linii brzegowej wód;
- strefy ochrony sanitarnej cmentarzy - w odległości 50 m od granic cmentarza.

4.3. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji *lub remediacji, a także obszary zdegradowane*

W Studium nie wyznacza się terenów przeznaczonych do przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji *czy też remediacji, a także nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.*

4.4. Obszary przestrzeni publicznych

W rozumieniu przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przez obszar przestrzeni publicznej należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

W Studium wyznacza się jeden obszar przestrzeni publicznej - rynek w centrum miejscowości Nur, w granicach ulic: Drohiczyńskiej, Brokowskiej i Małkińskiej.

W ramach wskazanych przestrzeni publicznych należy szczególnie dbać o formę architektoniczną obiektów oraz ich kompozycję urbanistyczną poprzez:

- zachowanie pierzei, osi dróg oraz istniejących dominant;
- zharmonizowanie nowej zabudowy z zabudową historyczną (zwłaszcza w zakresie wysokości i formy obiektów, użytych materiałów budowlanych, itp.);
- stosowanie jednolitych form małej architektury w ramach danego obszaru;
- zachowanie, pielęgnację i tworzenie nowych obszarów zieleni urządzonej;
- szczególne uwzględnienie potrzeb pieszych w realizacji układów komunikacyjnych.

4.5. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Terenami zamkniętymi w rozumieniu ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne są tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych.

W granicach gminy nie występują tereny zamknięte.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

5.1. Transport drogowy

Kształtowanie oraz rozbudowa systemu komunikacyjnego gminy powinna odbywać się z zachowaniem wytycznych technicznych określonych w przepisach szczegółowych. Dotyczy to zwłaszcza zachowania parametrów właściwych dla poszczególnych klas technicznych dróg ujętych w niniejszym Studium. Przy wyznaczaniu nowych przebiegów dróg oraz podczas przebudowy dróg związanych ze zmianą ich klasy, należy brać pod uwagę stan istniejącego zagospodarowania, zachowywać minimalną szerokość linii rozgraniczających oraz odległość linii zabudowy od krawędzi jezdni, zgodnie z przepisami odrębnymi[7]. W przypadku dróg szybkiego ruchu znajdujących się w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, linia zabudowy powinna zostać określona indywidualnie w oparciu o prognozowany poziom natężenia hałasu emitowanego przez ruch pojazdów na tych drogach.

Sieć drogowa w gminie Nur jest wystarczająca, choć niektóre jej elementy wymagają modernizacji.

Układ drogowy gminy Nur tworzy system, na który składają się:

- **podstawowy układy komunikacyjny**, zapewniający gminie połączenia zewnętrzne, tworzony jest przez drogę krajową nr 63, drogę wojewódzką nr 694 oraz drogi

[7] *Szerokość w liniach rozgraniczających dla terenów dróg określona została w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. (Dz. U. 2016 poz. 124, z późn. zm.), natomiast odległość usytuowania obiektów budowlanych od krawędzi jezdni reguluje ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 poz. 1376, z późn. zm.)*

powiatowe (2608W, 2622W, 2623W, 2625W, 2626W, 2627W, 2628W) klas głównej, zbiorczej i lokalnej;

- **uzupełniający układ komunikacyjny**, zapewniający gminie połączenia wewnętrzne oraz pełną obsługę terenów zabudowanych i planowanych do zabudowy, obejmujący drogi gminne klasy dojazdowej.

Ponadto, w niniejszym opracowaniu, drogi publiczne rozróżnia się dodatkowo na:

- **drogi istniejące**, składające się na wyżej wymieniony układ drogowy: drogi publiczne (krajowa, wojewódzka, powiatowe, gminne) o ustalonej klasie, która w niniejszym Studium nie została zmieniona oraz drogi publiczne, które wymagają przebudowy lub zmiany klasy;
- **drogi projektowane:** nowy fragment drogi wojewódzkiej - obwodnica Nura*, wraz z możliwym do realizacji rondem, na przecięciu obwodnicy Nura z drogą gminną nr 260503W (ul. Czyżewska).*

5.1.1. Kierunki przekształceń podstawowego układu drogowego

Nowo przeznaczone pod zabudowę tereny w gminie Nur wymagają *częściowej* rozbudowy podstawowego układu drogowego. Rozwiązania wymaga *również* kwestia tranzytu przez rynek Nura. Docelowo powstać ma obwodnica omijająca miejscowość Nur od północy.

Kierunki przekształceń układu drogowego zakładają realizację następujących celów:

- jako priorytetową wskazuje się konieczność modernizacji drogi wojewódzkiej;
- modernizacja nawierzchni drogi krajowej;
- budowa bezkolizyjnego skrzyżowania drogi wojewódzkiej i krajowej;
- budowa obwodnicy Nura w ciągu drogi wojewódzkiej nr 694 w klasie drogi głównej wraz ze zmianą klasy fragmentów ul. Małkińskiej, Czyżewskiej oraz Szosy Ciechanowskiej na lokalną;
- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych, które docelowo mają otrzymać klasy:
  - droga nr 2608W relacji Andrzejewo - Szulborze Wielkie - Zuzela - zbiorcza,
  - droga nr 2618W relacji Szulborze Wielkie - Uścianek - Dębianka - lokalna,
  - droga nr 2622W relacji Żebry - Laskowiec - Kamieńczyk - Boguty - Pianki - lokalna,
  - droga nr 2623W relacji Boguty - Pianki - Cietrzewki Warzyno - Żebry - Kolonia - lokalna,
  - droga nr 2625W relacji Godlewo - Warsze - Kunin - Zamek - do drogi 2622W - lokalna,
  - droga nr 2626W relacji Godlewo - Kałęczyn - Zuzela - lokalna,
  - droga nr 2627W relacji Nur - Ołtarze - Gołacze - Zuzela - lokalna, dopuszcza się w okolicy cmentarza w Nurze poszerzenie drogi i wydzielenie wzdłuż jezdni miejsc postojowych użytkowanych głównie w czasie zwiększonego ruchu świątecznego,
  - droga nr 2628W relacji Ciechanowiec - Zaszków - Ślepowrony - Nur - zbiorcza, przy czym dopuszcza się na terenach zabudowanych zmniejszenie szerokości drogi w liniach rozgraniczających zależnie od istniejącego zainwestowania.

5.1.2. Kierunki przekształceń uzupełniającego układu drogowego

Nowo wyznaczone pod zabudowę tereny wymagają *częściowej* rozbudowy układu dróg gminnych, *a ponadto* wewnętrzny układ drogowy gminy wymaga modernizacji. Większość dróg gminnych to drogi o powierzchni nieutwardzonej. Urządzenia nawierzchni na fragmentach lub na całej długości wymagają następujące drogi gminne: 260501W, 260502W, 260503W, 260504W, 260505W, 260506W, 260508W, 260509W, 260510W,

260511W, 260512W, 260513W, 260514W, 260515W, 260516W, 260517W, 260518W, 260519W, 260520W, 260522W, 260525W.

5.2. Parkowanie pojazdów

Dla całego obszaru gminy ustala się wymóg zapewnienia ilości miejsc parkingowych zaspokajającej w pełni potrzeby wynikające ze sposobu użytkowania terenów. W celu ujednolicenia standardów zaspakajania potrzeb parkingowych, uwzględniając przyjęte w niniejszym Studium kierunki przekształceń układu drogowego, podstawą do ustalenia tych wskaźników w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinny być poniższe normy dla wskazanych kategorii przeznaczenia terenu.

Dla nowych inwestycji należy zapewnić:

- *dla zabudowy zagrodowej - 2 miejsca parkingowe na 1 działkę;*
- *dla zabudowy rekreacji indywidualnej - 1 miejsce parkingowe na 1 działkę;*
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - 1 miejsce parkingowe na 1 *mieszkanie*;
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - 0,6 miejsca parkingowego na 1 mieszkanie;
- dla obiektów administracji - *2* miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej, jednak nie mniej niż 3 na jeden *budynek administracyjny*;
- dla obiektów handlowych *o powierzchni użytkowej powyżej 100 m^2 lecz nie większej niż 2000 m^2* - 3 miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej;
- *dla obiektów usługowych i handlowych (drobnych) o powierzchni użytkowej nie większej niż 100 m^2 - 2 miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej, lecz nie mniej niż 1 miejsce parkingowe na 1 obiekt;*
- dla hurtowni - 1 miejsce parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej;
- dla targowisk – *2,5* miejsca *parkingowego* na 100 m^2 powierzchni targowej lub 1,5 miejsca parkingowego na stoisko;
- dla zakładów produkcyjnych - *3 miejsca parkingowe na 10 stanowisk pracy (należy założyć maksymalną liczbę pracowników przewidzianych do przebywania w danym budynku lub/i w terenie w danym okresie czasu) lub 4 miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej;*
- dla szkół - *2 miejsca parkingowe na 10 stanowisk pracy (należy założyć maksymalną liczbę pracowników przewidzianych do przebywania w danym budynku lub/i w terenie w danym okresie czasu) lub 3 miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej;*
- dla restauracji i kawiarni - 3 miejsca parkingowe na 10 miejsc konsumpcyjnych, jednak nie mniej niż *2 miejsca parkingowe na jeden lokal*;
- dla przychodni zdrowia - *1,5 miejsca parkingowego* na *1* gabinet;
- dla klubów i domów kultury - 2 miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej;
- dla stacji obsługi samochodów - 4 miejsca parkingowe na 1 stanowisko naprawcze;
- dla banków - *3* miejsca parkingowe na 100 m^2 powierzchni użytkowej;
- dla kościołów - *10 miejsc parkingowych na 100 miejsc siedzących*;
- dla cmentarzy - 7 miejsc parkingowych na 1 ha powierzchni.

Miejsca parkingowe mogą być urządzane zarówno w garażach, jak i w formie otwartych (w tym również zadaszonych) miejsc postojowych wydzielonych na terenie działki, której dotyczy inwestycja.
Dopuszcza się urządzanie ogólnodostępnych miejsc postojowych dla pojazdów w obrębie terenów ulic - pod warunkiem zachowania parametrów technicznych ulic i zgody zarządcy.

5.3. Komunikacja zbiorowa

Autobusowy system komunikacji zbiorowej w gminie uznać należy za wystarczający. Do zadań gminy w zakresie komunikacji zbiorowej należeć będzie dbałość o stan techniczny przystanków i wiat autobusowych.

5.4. Ścieżki rowerowe i szlaki turystyczne

Na terenie gminy postuluje się utworzenie turystycznych szlaków pieszych, rowerowych i wodnych. Mogą one być wytyczane w dolinach rzek.

Postuluje się także urządzenie ścieżki rowerowej przebiegającej przez nadbużańskie miejscowości.

6. Kierunki rozwoju systemów uzbrojenia technicznego

6.1. Gospodarka wodno-ściekowa

6.1.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Istniejąca sieć wodociągowa dostarcza obecnie wodę do ponad 98% mieszkańców gminy, pozbawione dostępu do tej sieci są jedynie pojedyncze zagrody w zabudowie rozproszonej.

W niniejszym Studium nowe tereny przeznaczone dla zabudowy wyznacza się w zasięgu istniejącej sieci wodociągowej.

W Studium przyjmuje się następujące kierunki rozwoju i funkcjonowania sieci wodociągowej:

- wymóg pełnego uzbrojenia w sieć wodociągową terenów już zurbanizowanych;
- wymóg rozbudowy sieci wodociągowej na terenach przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego, a docelowo także na pozostałych terenach dopuszczonych w Studium do zabudowy;
- wymóg przestrzegania przy zagospodarowaniu terenów wszystkich zakazów i nakazów dotyczących stref ochronnych ujęć wód podziemnych;
- obowiązek podłączenia do sieci wodociągowej wszystkich korzystających z wody budynków, zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 150 m od granic cmentarzy.

6.1.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych

W gminie, ze względu na następujące uwarunkowania:

- liczbę mieszkańców, która w żadnej wsi nie przekracza 1 000 osób,
- *dotychczasowe* uwarunkowania demograficzne – *historycznie* obserwowany spadek liczby mieszkańców gminy,
- duże rozproszenie zabudowy,
- skomplikowane warunki związane z ukształtowaniem terenu w strefie zabudowy wiejskiej wzdłuż skarpy doliny Bugu i Nurca,

nie istnieje system zbiorczej kanalizacji sanitarnej. Jedyna oczyszczalnia ścieków mieści się w okolicach niewielkiego zespołu zabudowy wielorodzinnej w północnej części Nura i jest przeznaczona na potrzeby budynku szkoły oraz wspomnianej zabudowy wielorodzinnej.

Wyznaczone w niniejszym Studium nowe tereny przeznaczone dla zabudowy są stosunkowo niewielkie i w związku z tym nie przewiduje się w przyszłości budowy systemu kanalizacji sanitarnej. W razie jednak zmiany wyżej wspomnianych uwarunkowań i podjęciu przez gminę decyzji o realizacji zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, dopuszcza się lokalizację oczyszczalni ścieków na terenach o innym przeznaczeniu w sposób, który nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców, poza obszarami o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju i funkcjonowaniu systemu odprowadzania ścieków sanitarnych:

- wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, jako najbardziej pożądanego sposobu oczyszczania ścieków;
- możliwość odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych;
- wywóz nieczystości z szamb do oczyszczalni ścieków, za pośrednictwem wyspecjalizowanych firm;
- zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych.

6.1.3. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania *wód opadowych i roztopowych*

Na terenie gminy Nur nie występuje zbiorczy system odprowadzania wód *będących skutkiem opadów atmosferycznych, zatem wód opadowych i roztopowych*. Wody opadowe *i roztopowe* odprowadzane są bezpośrednio do gruntu. Wody *te* z większości dróg publicznych odprowadzane są do rowów odwadniających a następnie kierowane do lokalnych rzek, cieków lub zbiorników wodnych. Wody odprowadzane w ten sposób nie są podczyszczane.

Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju i funkcjonowaniu systemu odprowadzania *wód opadowych i roztopowych*:

- rozbudowa i modernizacja systemu rowów odwadniających;
- dopuszcza się odprowadzanie *wód opadowych i roztopowych* do gruntu i wód powierzchniowych na warunkach określonych w przepisach odrębnych;
- postuluje się budowę urządzeń podczyszczających *wody opadowe i roztopowe*, a także niewielkich zbiorników retencyjnych lokalizowanych w miejscach zrzutów *wód opadowych i roztopowych* do wód powierzchniowych i gruntu, *z uwzględnieniem przepisów odrębnych*.

6.2. Gospodarka energetyczna

6.2.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną

Doprowadzenie energii elektrycznej do odbiorców na terenie gminy Nur przebiegać będzie w oparciu o istniejącą sieć przesyłowo-dystrybucyjną zasilaną poprzez Główne Punkty Zasilania zlokalizowane na terenie Czyżewa i Ciechanowca. Moc istniejących Głównych Punktów Zasilania jest wystarczająca dla zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną.

Dla poprawy jakości usług i stanu bezpieczeństwa energetycznego gminy przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju sieci elektroenergetycznej:

- wymóg rozbudowy sieci elektroenergetycznej na terenach przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania;

- w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy zapewnić możliwość realizacji sieci średniego i niskiego napięcia wraz z zarezerwowaniem pasów terenu wolnych od zabudowy, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dopuszcza się budowę sieci elektroenergetycznej zarówno jako sieci napowietrznej, jak i kablowej, przy czym na terenach zurbanizowanych należy stosować sieci kablowe;
- dla elektroenergetycznej linii 400kV *relacji Siedlce Ujrzanów- Narew* wymagany jest pas technologiczny o szerokości 80 m (po 40 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym);
- po trasie linii NN 400kV dopuszcza się budowę elektroenergetycznej linii wielotorowej, wielonapięciowej;
- w pasach technologicznych elektroenergetycznych linii przesyłowych najwyższych napięć należy uwzględnić następujące wytyczne:
  - *w pasie technologicznym linii obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych nieprzeznaczonych na stały pobyt ludzi powinny uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.*
  - *lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo , stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.*
  - *zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 7,0 m dla linii 400 kV, od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (odległość liczona w świetle koron drzew).*
  - *dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych na istniejącej linii.*
  - *dopuszcza się budowę elektroenergetycznej linii wielotorowej wielenapięciowej po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej 400 kV. Obecnie istniejąca linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV zostanie w takim przypadku poddana rozbiórce przed realizacją nowej linii. Dopuszcza się także odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii oraz linii, która w przyszłości zostanie ewentualnie wybudowana na jej miejscu. Realizacja tych inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczania słupów oraz podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach.*
  - *teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) Właściciela linii.*
- *dla elektroenergetycznej linii 110 kV Ciechanowiec-Sokołów Podlaski wyznacza się pas o ograniczonym sposobie użytkowania o szerokości 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym). Jednocześnie ostateczna szerokość pasa linii 110 kV powinna zostać uzgodniona na etapie sporządzenia planu miejscowego z zarządcą sieci. Ponadto, zmiana użytkowania terenu, w tym ewentualna lokalizacja budynków w obszarze ww. pasa, jest możliwa pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w odpowiednich przepisach i normach oraz wymaga uzgodnienia z zarządcą sieci;*
- nie przewiduje się rozwoju energetyki wiatrowej, zgodnie z uchwałą Nr XIX/122/12 Rady Gminy Nur z dnia 19 grudnia 2012 r.;
- rozwój energetyki słonecznej *przewiduje się na wyznaczonych w Studium obszarach lokalizacji elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 500 kW (ES) oraz może* następować w postaci indywidualnych inwestycji mieszkańców, którzy są zainteresowani wykorzystaniem paneli słonecznych w celu uzyskania energii elektrycznej;

- dopuszcza się lokalizację nowych stacji transformatorowych słupowych, wolnostojących lub wbudowanych w obiekty kubaturowe.

6.2.2. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz

Obszar gminy nie jest zasilany w gaz przewodowy. Mieszkańcy gminy zaopatrują się w gaz płynny z butli gazowych, napełnianych w wielu punktach na terenie całej gminy.

W Studium postuluje się budowę systemu zaopatrzenia w gaz przewodowy.

W przypadku realizacji na terenie gminy Nur sieci gazowej należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- *warunki techniczne, jakim winny odpowiadać sieci gazowe określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. .2013 poz. 640). W przypadku zmiany powyższego rozporządzenia warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami;*
- *w strefie kontrolowanej istniejących gazociągów dopuszcza się budowę nowych sieci gazowych;*
- *w liniach rozgraniczających drogi publiczne i niepubliczne należy zarezerwować trasy dla sieci gazowej;*
- *linia ogrodzeń powinna przebiegać min. 0,5 m od gazociągu ś/ć;*
- *w strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji;*
- *dla budownictwa jednorodzinnego szafki gazowe winny być lokalizowane w linii ogrodzeń (otwierane na zewnątrz ogrodzenia), w pozostałych przypadkach w miejscu uzgodnionym z zarządzającym siecią gazową;*
- *gazyfikacja będzie możliwa przy spełnieniu kryteriów technicznych oraz ekonomicznej opłacalności inwestycji, po zawarciu umowy z operatorem sieci.*

6.2.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło

Na terenie gminy Nur nie występuje zorganizowany system grzewczy. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się z indywidualnych kotłowni, które w większości opalane są węglem kamiennym i drewnem. Tego typu rozproszone źródła niskiej emisji powodują w okresach grzewczych znaczny wzrost poziomu zanieczyszczeń w powietrzu.

W Studium przyjmuje się następujące kierunki rozwoju i funkcjonowania systemów zaopatrzenia w ciepło*, które to są jednocześnie zgodne z kierunkami zarysowanymi w programie ochrony powietrza w województwie mazowieckim:*

- *stosowanie i upowszechnianie wysokosprawnych kotłów spełniających najwyższe wymagania w zakresie emisji,*
- *wymiana i modernizacja lub likwidacja starych urządzeń/instalacji małej mocy, w tym kotłów bezklasowych opalanych paliwem stałym (innym niż pelet), a także wymianę/likwidację ogrzewania z kotłów klasy 3 i 4 opalanych paliwem stałym (innym niż pelet), na:*
  - *a. kotły opalane paliwem stałym spełniające normy ekoprojektu (rozporządzenie Komisji Europejskiej (UE) 2015/1189 z 28 kwietnia 2015 r.w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe),*
  - *b. kotły opalane paliwem gazowym,*
  - *c. kotły opalane paliwem olejowym,*

d. ogrzewanie elektryczne,
e. odnawialne źródła energii (z ograniczeniami określonymi w Studium).

- *w miarę możliwości rozwój sieci ciepłowniczej (w gminie Nur w zależności od technicznych możliwości oraz środowiskowego i ekonomicznego uzasadnienia).*

6.3. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami na terenie gminy Nur odbywa się w oparciu o zorganizowany system odbioru odpadów, którym jest objętych około 74% mieszkańców gminy.

Gmina należy do Zachodniego Regionu Gospodarkami Odpadami województwa podlaskiego, obszar Czerwony Bór. Na terenie gminy Nur nie występuje składowisko odpadów, upoważnione firmy wywożą odpady na składowisko w miejscowości Czerwony Bór (powiat zambrowski, województwo podlaskie).

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (*Dz. U. 2021 r. poz. 888, z pózn. zm.*) gmina zobowiązana jest do zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenia warunków niezbędnych do ich utrzymania. Rola gmin w zakresie gospodarki odpadami polega między innymi na:

- objęciu wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi;
- nadzorowaniu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym realizacji zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości;
- *zapewniają selektywne zbieranie* odpadów komunalnych obejmujące co najmniej: papier, *metale*, tworzywa sztuczne, *szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe* oraz *bioodpady*;
- tworzeniu punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, *które zapewniają przyjmowanie co najmniej odpadów komunalnych: wymienionych wyżej, odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów tekstyliów i odzieży.*

W Studium przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju i funkcjonowaniu systemu gospodarki odpadami:

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnej zbiórki odpadów;
- utworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w liczbie zależnej od potrzeb gminy, ze wskazaniem lokalizację tych punktów na terenach produkcyjnych i usługowych;
- likwidację dzikich wysypisk, występujących głównie w obszarach cennych przyrodniczo i wzdłuż dróg oraz przeciwdziałanie powstawaniu nowych wysypisk.

6.4. Obsługa telekomunikacyjna

Na terenie gminy Nur obsługa telekomunikacyjna odbywa się za pośrednictwem sieci napowietrznych i kablowych.
Ponadto na terenie gminy Nur umiejscowione są *cztery* stacje bazowe telefonii komórkowej.

W Studium przyjmuje się następujące kierunki rozwoju sieci telekomunikacyjnych:

- wymóg rozbudowy sieci telekomunikacyjnej w pierwszej kolejności na terenach zabudowanych, pozbawionych dostępu do tej sieci;
- rozbudowa linii teletechnicznych powinna następować w formie sieci kablowych i bezprzewodowych, ale z zachowaniem możliwości przebudowy istniejących linii napowietrznych;
- lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej regulowana jest przez przepisy odrębne, jednakże przy lokalizacji nowych stacji bazowych należy uwzględniać potrzeby ochrony walorów kulturowych i krajobrazowych gminy.

7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

7.1. Rolnictwo wraz z rolną przestrzenią produkcyjną

Warunki glebowe w gminie Nur są dobre i średnie. Na jej obszarze nie występują gleby I ani II klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem przydatności dla rolnictwa są gleby klas bonitacyjnych III i IV, które występują w części północnej, wschodniej i środkowej gminy. Ich po-wierzchnia zajmuje około 40% użytków rolnych gminy. Na glebach tych występują w głównej mierze kompleksy pszenny bardzo dobry, pszenny wadliwy, żytni bardzo dobry lub użytki zielone średnie.

Głównymi kierunkami kształtowania rolnej przestrzeni produkcyjnej są:

- ochrona gruntów rolnych przed rozproszoną zabudową, z wyjątkiem zabudowy zagrodowej;
- zalesiania terenów o najniższej przydatności dla produkcji rolnej;
- utrzymanie zadrzewień śródpolnych;
- ekologizacja rolnictwa lub jego intensyfikacja.

7.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną

Leśną przestrzeń produkcyjną w gminie tworzą rozproszone na całym obszarze gminy tereny kompleksów leśnych, oznaczone na rysunku *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* symbolem ZL. Na terenie gminy występują niewielkie obszarowo lasy pełniące funkcję ochronną - są to lasy wodochronne znajdujące się w sąsiedztwie miejscowości Kramkowo Lipskie (o łącznej powierzchni 8,14 ha). Lesistość gminy to około 20% i jest to wskaźnik niższy niż średnia dla powiatu ostrowskiego (27,9%) i dla Polski (29,2%).

Głównymi kierunkami kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej są:

- zwiększenie lesistości gminy poprzez umożliwienie zalesiania gruntów ornych klas V-VI i nieużytków, poza terenami szczególnego zagrożenia powodzią;
- właściwa gospodarka leśna na terenie lasów wodochronnych i w ich otoczeniu, nie powodująca osuszenia tych terenów;
- zachowanie dotychczasowej produkcji leśnej i obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej;
- udostępnienie terenów leśnych dla potrzeb rekreacji i turystyki, zgodnie z ustaleniami planu urządzenia lasu.

Zgodnie z ustawą o lasach, gospodarkę leśną winno prowadzić się według następujących zasad:

- powszechnej ochrony lasów;
- trwałości utrzymania lasów;
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów;
- powiększania zasobów leśnych.

Na obszarach leśnych powinno prowadzić się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną zmierzającą do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produkcyjności oraz potencjał regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów. Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu.

Gospodarka leśna prowadzona w lasach, na terenie których znajdują się zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, prowadzona jest w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

8. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego stanowią bezpośrednią odpowiedź na różnorodne potrzeby występujące na terenie gminy, zgodne z zakresem zadań samorządu terytorialnego zarówno szczebla gminnego, powiatowego jak i wojewódzkiego, a także organów administracji centralnej.

8.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W gminie Nur inwestycje o zasięgu lokalnym dotyczyć będą głównie budowy lub modernizacji infrastruktury, której realizacja należy do zadań własnych gminy:

- utworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w liczbie zależnej od potrzeb gminy;
- modernizacja wewnętrznego układu drogowego gminy. Większość dróg gminnych to drogi o powierzchni nieutwardzonej. Urządzenia nawierzchni utwardzonej na fragmentach lub na całej długości wymagają następujące drogi gminne: 260501W, 260502W, 260503W, 260504W, 260505W, 260506W, 260508W, 260509W, 260510W, 260511W, 260512W, 260513W, 260514W, 260515W, 260516W, 260517W, 260518W, 260519W, 260520W, 260522W, 260525W;
- wytyczenie szlaków pieszych i rowerowych, budowa ścieżek rowerowych - w Studium dopuszcza się możliwość wytyczenia szlaków pieszych i rowerowych np. w dolinach rzek Bug i Nurzec oraz urządzenia ścieżek rowerowych wzdłuż dróg.

8.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Na terenie gminy Nur planowane inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym obejmują zadania z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i drogowej:

- budowa obwodnicy Nura w ciągu drogi wojewódzkiej nr 694;
- modernizacja nawierzchni drogi wojewódzkiej nr 694;

- przebudowa i modernizacja dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy w kolejności zgodnej z istniejącymi potrzebami;
- *budowa elektroenergetycznej linii 110 kV Ciechanowiec-Sokołów Podlaski;*
- *zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Pukawka w km 0+000-6+480, powiat ostrowski.*

9. Obszary wymagające sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Dla gminy Nur obowiązujący był jeden plan przyjęty uchwałą Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r., obejmujący cały obszar gminy. Plan ten został zmieniony i przyjęty w dwóch etapach w roku 2017 uchwałą NR XXIII/157/17 Rady Gminy Nur z dnia 2 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap I oraz w roku 2019 i 2020, kolejno uchwałą Nr IX/65/19 Rady Gminy Nur z dnia 16 września 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap II oraz uchwałą Nr XV/100/20 Rady Gminy Nur z dnia 14 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nur - Etap II (tereny rolne). Plan miejscowy dla Etapu II oraz dla Etapu II (tereny rolne) posiada Rozstrzygnięcie Nadzorcze Wojewody Mazowieckiego, stwierdzające ich częściową nieważność zarówno w części tekstowej jak i graficznej – w obszarze tym obowiązuje zatem plan miejscowy z 2003 roku.

W niniejszym Studium nie wyznacza się obszarów dla których wymaga się sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, niemniej uzasadnionym byłoby sporządzenie planu, bądź planów miejscowych dla obszarów na których Studium wprowadza zmiany w sposobie przeznaczenia terenów, a także dla obszarów na których wydane Rozstrzygnięcia Nadzorcze spowodowały częściową utratę ważności ustaleń planów miejscowych przyjętych w roku 2019 i 2020.

10. Obszary na których przewiduje się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Na terenie objętym zmianą Studium przewiduje się rozmieszczenie urządzeń i obiektów wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW. Lokalizację tego typu urządzeń i obiektów przewidziano w obrębie Godlewo – Milewek, Żebry Kolonia, Zakrzewo – Słomy, Strękowo, Obryte oraz w obrębie Ołtarze Gołacze.
Z uwagi na fakt, że inwestycje te zakładają lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW, w Studium wyznacza się strefy ochronne od tych urządzeń, związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu. Granice tych stref pokrywają się z granicami wyznaczonych w Studium obszarów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń związanych z pozyskiwaniem energii słonecznej i nie wykraczają poza zasięg tych obszarów.

11. Uzasadnienie i synteza ustaleń Studium

Niniejszy dokument powstał w oparciu o zapisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz w oparciu o treść przepisu wykonawczego w postaci Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z dnia 28 kwietnia 2004

r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 118, poz. 1233). W trakcie prac nad Studium korzystano także z dokumentów wymienionych w rozdziale *1.2. Materiały wyjściowe* - Tom I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Nur.

Ustalenia dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur oparte zostały o wyżej wymienione akty prawne oraz dokumenty szczegółowe, a także wnioski wynikające z analizy uwarunkowań, w tym szczegółowej inwentaryzacji całego terenu gminy przeprowadzonej przez Wykonawcę w sierpniu 2012 r.

Typowo rolnicza gmina Nur charakteryzuje się bogactwem środowiska przyrodniczego i kulturowego. Nie nastąpił tu na dużą skalę proces rozpraszania i rozlewania się zabudowy.

Podstawą do wyznaczenia terenów przeznaczonych pod zabudowę był obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczone w nim tereny nie zostały jeszcze w pełni zainwestowane, ale na przestrzeni lat złożono ponad 170 wniosków o zmianę przeznaczenia działek, które gmina zdecydowała się rozpatrzyć. Aktualizując ustalenia dotychczas obowiązującego Studium uwzględnić należało także nowe granice gminy, nowe formy ochrony przyrody oraz gminną ewidencję zabytków. Tekst Studium został też dostosowany do wymogów nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Uzasadnienie i synteza ustaleń Studium zostanie rozbudowana o informacje wynikające z dalszych etapów procedury sporządzania Studium (uzgodnienia, opinie, wyłożenie do publicznego wglądu itd.).

ZMIANA STUDIUM

Zmianę Studium sporządzano na podstawie uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. Celem wprowadzenia zmian było uwzględnienie licznych wniosków o zmianę tego dokumentu, co w konsekwencji ma umożliwić dokonanie zmian w obowiązujących na obszarze gminy Nur miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niezależnie w Studium wprowadzono zmiany wynikające z przepisów prawa oraz regulacji podjętych na szczeblu poza gminnym, które z mocy prawa determinują zagospodarowanie przestrzenne, a także uwzględniono zmiany wynikające z regulacji przyjętych na szczeblu gminnym i dotyczących całego obszaru Gminy, które to z racji przepisów nadrzędnych stają się konieczne do wykazania.

W związku z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 r. poz. 503) oraz w związku z intencją wprowadzenia w ustaleniach Studium nowych terenów inwestycyjnych przeprowadzono szczegółowe analizy demograficzne, społeczne, ekonomiczne oraz prognozy i bilanse (dotychczas nie dokonano tych regulacji w Studium). Na ich podstawie wyznaczono docelową powierzchnię nowych terenów inwestycyjnych, których zapotrzebowanie szacuje się w perspektywie 30-letniej na ok. 170 ha, co przy maksymalnym dopuszczalnym zwiększeniu o 30% tej wartości, o którym mowa w art. 10 ust. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, daje w rezultacie powierzchnię ok 220 ha. Powyższy areał, przy utrzymywanym zgodnie z dotychczasowymi ustaleniami Studium, parametrem intensywności zabudowy, okazał się wystarczający dla przeznaczenia pod tereny inwestycyjne nowych terenów, które to dotychczas takiego przeznaczenia nie posiadały.

Ustalenia projektu zmiany Studium wprowadzają tereny o charakterze zagrodowym, mieszkaniowym, również z towarzyszącymi usługami, czy też tereny rekreacji indywidualnej. Z drugiej strony wprowadzają również tereny rolne na których umożliwia się wprowadzenie zalesień, bądź to umożliwia się wprowadzenie zabudowy związanej wyłącznie z gospodarką rolną. Ponadto Studium wprowadza, dotychczas niewystępującą funkcję, a umożliwiającą

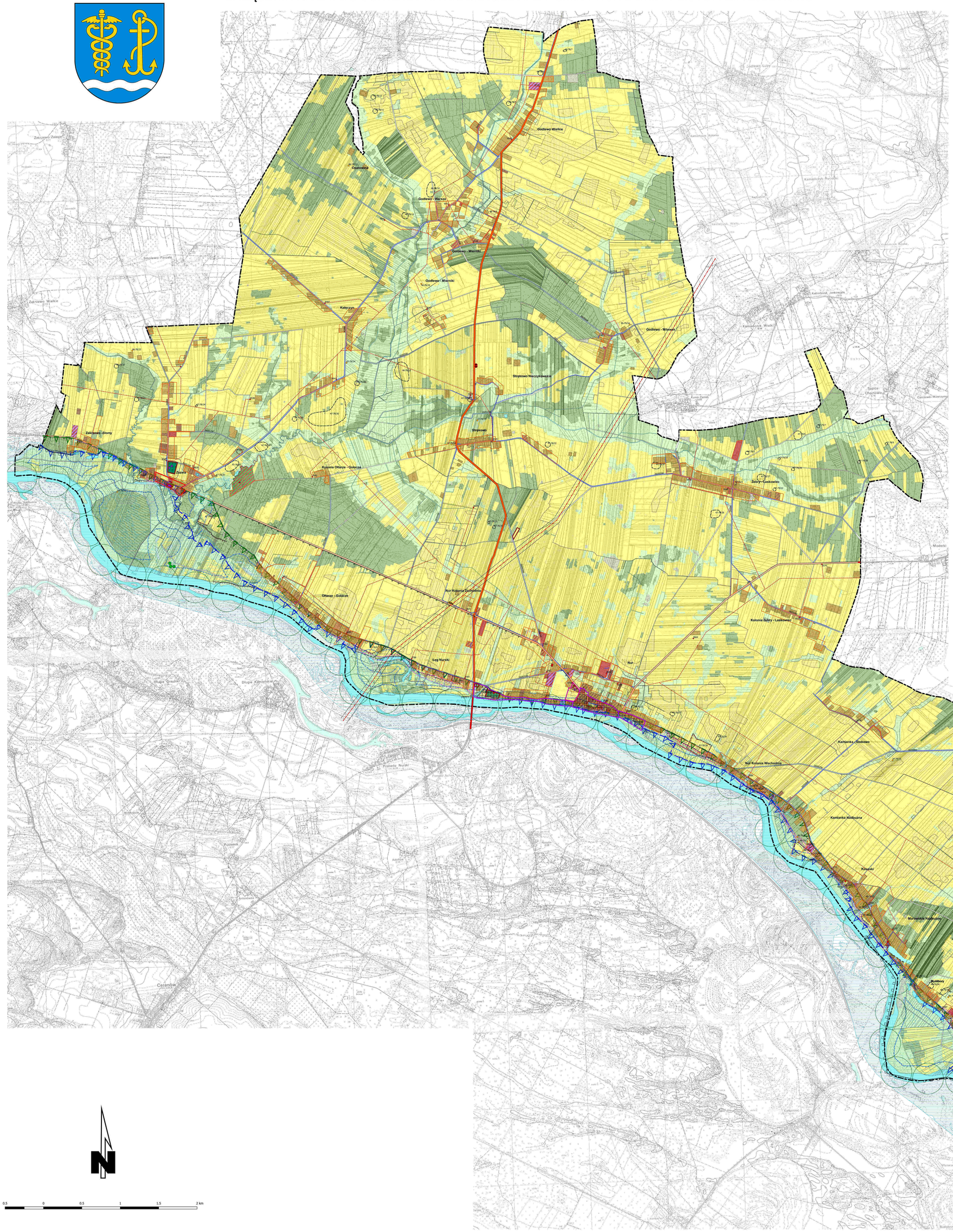
lokalizację elektrowni słonecznych o mocy przekraczającej 500 kW, czy też wprowadza elementy związane z funkcjonowaniem infrastruktury gminnej (drogowej). Niezależnie Studium wprowadza zmiany, których wprowadzenie okazało się niezbędne, a wynikły one z dokumentów nadrzędnych, ustaleń ponadlokalnych, czy zmian przepisów prawa. Do zmian tych należą: aktualizacja przebiegu granic obszaru Natura 2000 – Dolina Dolnego Bugu, aktualizacja obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wprowadzenie nowoprojektowanej linii elektroenergetycznej 110 kV Ciechanowiec-Sokołów Podlaski, czy też wprowadzenie zewidencjonowanych osuwisk.

W toku prac nad dokumentem zmiany Studium, przeanalizowano istniejący stan zagospodarowania, istniejące uwarunkowania środowiskowe i kulturowe oraz społeczne i gospodarcze możliwości rozwoju Gminy Nur. Ustalenia zmiany Studium są zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego oraz innymi dokumentami nadrzędnymi, wnioskami złożonymi przez instytucje i osoby prywatne (w części uwzględnionej pozytywnie), a przede wszystkim odzwierciedlają kierunki rozwoju Gminy Nur. Na podstawie przeprowadzonych analiz dokonano predyspozycji poszczególnych terenów do pełnienia określonych funkcji. Wyznaczono nowe kierunki rozwoju przestrzennego, które zakładają rozwój istniejących funkcji w oparciu o istniejące tkanki zurbanizowane, w skali uwzględniającej istniejące tendencje demograficzne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:10 000

ZAŁĄCZNIK NR 2.1. DO UCHWAŁY NR XXXII/219/22 RADY GMINY NUR Z DNIA 4 LISTOPADA 2022 ROKU

Oznaczenia na rysunku:

- Granica gminy Nur

Istniejące sposoby użytkowania terenów:

- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z zabudową letniskową
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami
- Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- Tereny usługowe
- Tereny usług turystyki i rekreacji
- Tereny produkcyjno-usługowe
- Tereny zabudowy letniskowej
- Tereny zabudowy zagrodowej
- Tereny zabudowy zagrodowej z zabudową letniskową
- Tereny zabudowy zagrodowej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną
- Tereny zabudowy zagrodowej z usługami
- Tereny infrastruktury technicznej
- Tereny cmentarzy
- Tereny rolne
- Tereny łąk i pastwisk
- Lasy
- Wody powierzchniowe

Uzbrojenie i wyposażenie terenów w zakresie dróg i infrastruktury technicznej

- Droga krajowa nr 63
- Droga wojewódzka nr 694
- Drogi publiczne - powiatowe i gminne
- Drogi niepubliczne
- Stacje transformatorowe 15/0,4 kV
- Trasa linii 400 kV wraz z pasem technologicznym
- Sieć elektroenergetyczna napowietrzna średniego napięcia 15kV
- Ujęcia wód podziemnych
- Sieć wodociągowa

Elementy środowiska przyrodniczego:

Tereny i obiekty objęte ochroną:

- Granica Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 - Dolina Dolnego Bugu PLB14001
- Granica Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 - Ostoja Nadbużańska PLH140011
- Granica Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego
- Granica Obszaru Chronionego Krajobrazu - Dolina Bugu i Nurca
- Pomniki przyrody
- Granica otuliny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego
- Zasięg terenów, na których występują gleby klas I - III
- Granice lasów wodochronnych

Pozostałe cenne elementy środowiska przyrodniczego:

- Skarpa doliny Bugu
- Korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej GKPnC -1 Dolina Dolnego Bugu
- Korytarz ekologiczny rangi krajowej GKPnC - 2A Puszcza Biała - Puszcza Mielnicka

Zagrożenia środowiska przyrodniczego:

- Zasięg strefy potencjalnego przekroczenia dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego od linii najwyższych napięć (400 kV)
- Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi
- Osuwiska
- Granica obszarów szczególnego zagrożenia powodzią
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%)
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%)
- Granice stref ochrony sanitarnej cmentarzy
- Strefa odległości 100 m od wód w granicach NPK oraz OChK, objęta zakazem zabudowy

Elementy środowiska kulturowego:

- Układ urbanistyczny miasta Nur wpisany do rejestru zabytków
- Strefa ochrony konserwatorskiej wpisana do rejestru zabytków
- Strefa szczególnego nadzoru konserwatorskiego
- Strefa ochrony konserwatorskiej "B" układu przestrzennego Nura
- Strefa ochrony konserwatorskiej "K" układu przestrzennego Nura
- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków, z wyjątkiem zabytków z rejestru
- Zabytkowe cmentarze wpisane do rejestru zabytków
- Zabytkowe cmentarze wpisane do gminnej ewidencji zabytków, z wyjątkiem cmentarzy w rejestrze
- Zabytkowe cmentarze wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, z wyjątkiem cmentarzy w gminnej ewidencji zabytków
- Granice stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków
- Stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków

- Zasięg terenów przeznaczonych pod zabudowę w mpzp (dotyczy mpzp z 2003 roku)

0.5 0 0.5 1 1.5 2 km

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GARD - Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka

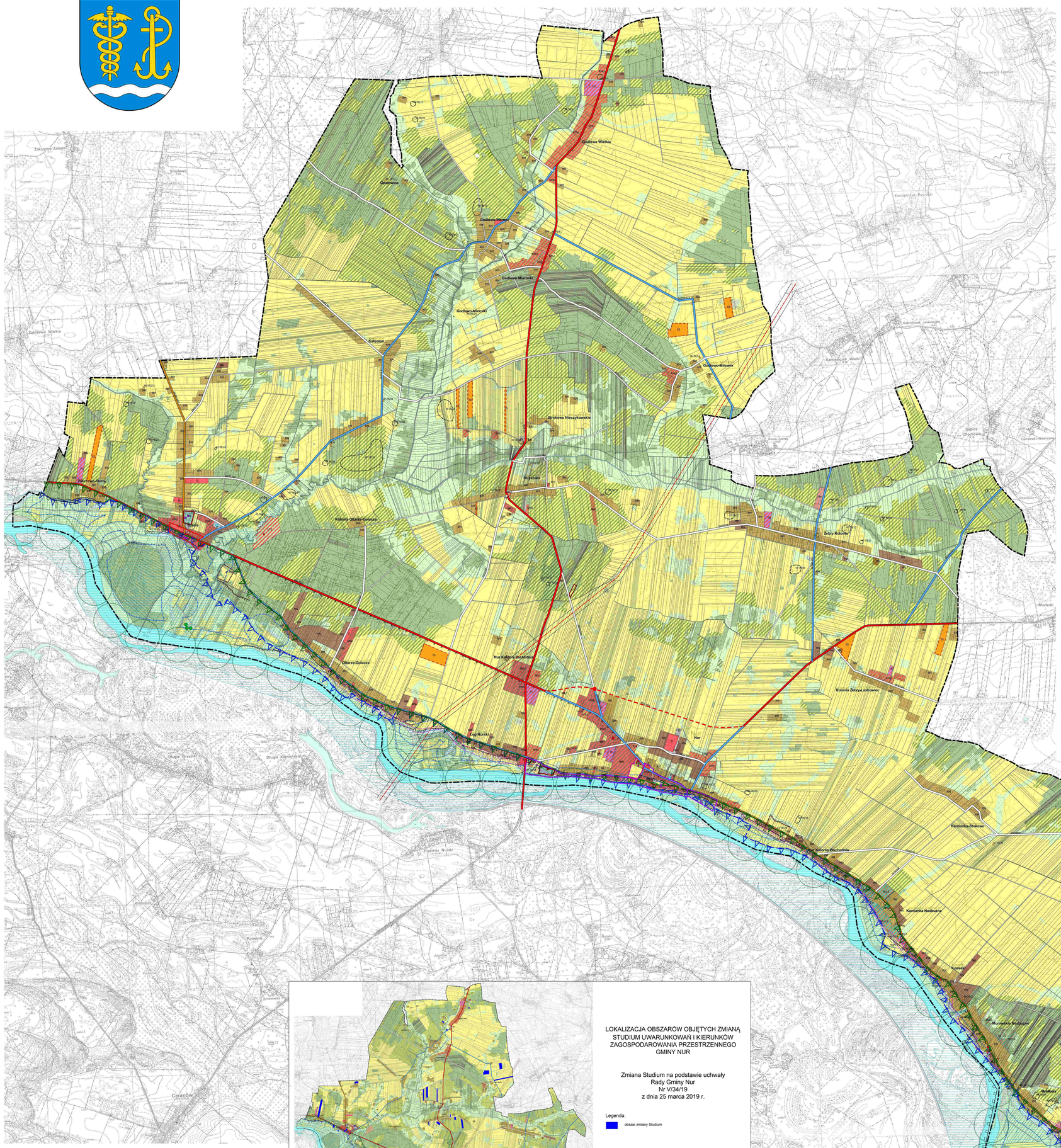
AUTORZY OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM:

dr hab. inż. arch. Robert Barełkowski - Generalny Projektant, zaśw. nr Z-485
mgr inż. Łukasz Wardęski - zagadnienia przestrzenne, koordynacja
mgr inż. arch. Wiktor Bosowski - zagadnienia przestrzenne
inż. Mariusz Rosyk - zagadnienia przestrzenne

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:10 000

ZAŁĄCZNIK NR 2.2. DO UCHWAŁY NR XXXII/219/22 RADY GMINY NUR Z DNIA 4 LISTOPADA 2022 ROKU

Oznaczenia na rysunku

- Granica gminy Nur
- Granice działek ewidencyjnych

Kierunki przeznaczenia i zagospodarowania terenów zainwestowanych i wskazanych do zainwestowania:

- MR – Tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej
- MN – Tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej
- AMW – Tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej i usług nieuciążliwych
- MNU – Tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej i usług nieuciążliwych
- MW – Tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- UH – Tereny przeznaczone dla usług i zabudowy mieszkaniowej
- U – Tereny przeznaczone dla usług
- PU – Tereny przeznaczone na cele produkcyjno-usługowe
- US – Tereny przeznaczone dla usług turystyki, sportu i rekreacji
- ML/LS – Tereny lasów z dopuszczalnym zainwestowaniem w postaci zabudowy rekreacji indywidualnej
- ZP/W – Tereny przeznaczone dla zieleni urządzonej i wód powierzchniowych
- ZC – Tereny przeznaczone na cmentarze
- ZCz – Tereny nieczynnych cmentarzy historycznych, przeznaczone do zachowania i ochrony
- IT – Tereny przeznaczone dla infrastruktury technicznej
- KP – Tereny przeznaczone na parkingi
- Tereny rolne z możliwością wprowadzania zalesień
- Tereny rolne z możliwością wprowadzania zabudowy związanej z gospodarką rolną
- Obszar lokalizacji elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 500 kW oraz strefa ochronna od tych urządzeń, związana z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Inne szczególne wymogi, ograniczenia i wskazania dotyczące zagospodarowania terenów:

- Trasa linii 400 kV wraz z pasem technologicznym
- Trasa projektowanej linii 110 kV wraz z pasem o ograniczonym sposobie użytkowania
- Ujęcia wód podziemnych
- Granice stref ochrony sanitarnej cmentarzy
- Strefa odległości 100 m od wód w granicach NPK oraz OChK, objęta zakazem zabudowy

Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

- Drogi główne - istniejące
- Drogi główne / rondo - projektowane
- Drogi zbiorcze - istniejące
- Drogi lokalne - istniejące
- Drogi dojazdowe - istniejące
- Budowla komunikacyjna - projektowana (inwestycja celu publicznego)

Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego:

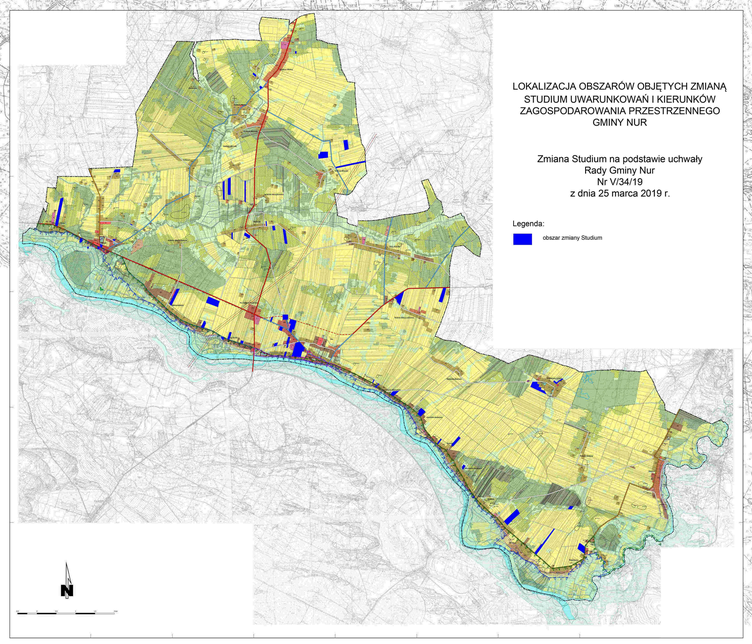
- Granica Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 - Dolina Dolnego Bugu PLB14001
- Granica Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 - Ostoja Nadbużańska PLH140011
- Granica Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego
- Granica Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Pomniki Przyrody
- Granica otuliny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego
- Granice lasów wodochronnych
- Skarpa doliny Bugu
- Korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej GKPnC -1 Dolina Dolnego Bugu
- Korytarz ekologiczny rangi krajowej GKPnC - 2A Puszcza Biała - Puszcza Mielnicka
- Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi
- Osuwiska
- Granica obszarów szczególnego zagrożenia powodzią
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%)
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%)

Kierunki ochrony środowiska kulturowego:

- Układ urbanistyczny miasta Nur wpisany do rejestru zabytków
- Strefa ochrony konserwatorskiej wpisana do rejestru zabytków
- Strefa szczególnego nadzoru konserwatorskiego
- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków, z wyjątkiem zabytków z rejestru
- Zabytkowe cmentarze wpisane do rejestru zabytków
- Zabytkowe cmentarze wpisane do gminnej ewidencji zabytków, z wyjątkiem cmentarzy z rejestru
- Zabytkowe cmentarze wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, z wyjątkiem cmentarzy w gminnej ewidencji zabytków
- Granice stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków
- Stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Istniejące sposoby użytkowania terenów:

- Tereny rolne
- Tereny łąk i pastwisk
- Tereny lasów
- Nieużytki
- Tereny wód powierzchniowych
- Tereny dróg

LOKALIZACJA OBSZARÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR

Zmiana Studium na podstawie uchwały
Rady Gminy Nur
Nr V/34/19
z dnia 25 marca 2019 r.

Legenda:

- obszar zmiany Studium

0.5 0 0.5 1 1.5 2 km

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NUR

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OPRACOWANO PRZEZ:

GARD - Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka

AUTORZY OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM :

dr hab. inż. arch. Robert Barełkowski - Generalny Projektant, zaśw. nr Z-485
mgr inż. Łukasz Wardęski - zagadnienia przestrzenne, koordynacja
mgr inż. arch. Wiktor Bosowski - zagadnienia przestrzenne
inż. Mariusz Rosnyk - zagadnienia przestrzenne

Id: 5839F888-6BC9-423F-86C4-2B9BDC23A9C9, Uchwalony

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXXII/219/22

Rady Gminy Nur

z dnia 4 listopada 2022 r.

Rozstrzygnięcie Rady Gminy Nur w sprawie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r., poz. 503, z późn. zm.) Rady Gminy Nur rozstrzyga, co następuje:

§ 1. Uwaga Nr 1 wniesiona do projektu Studium przez: osobę fizyczną, w ustawowo określonym terminie wyłożenia do publicznego wglądu.

1. **Treść uwagi:**

Proszę o uwzględnienie w studium zmianę przeznaczenia działek nr 111, 24 w miejscowości Godlewo-Mierniki z rolnej (terenów rolnych) pod fotowoltaikę

2. **Rozstrzygnięcie:** uwaga nieuwzględniona

3. **Uzasadnienie do rozstrzygnięcia uwagi:**

Zgodnie z aktualną polityką przestrzenną gminy nie przewiduje się dodatkowych obszarów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii.

W projektowanym Studium podstawowym, rekomendowanym profilem zagospodarowania terenów, o których mowa w uwadze, jest pozostawianie ich w użytkowaniu rolniczym lub częściowo z możliwością wprowadzenia zalesień, a ich ochrona realizowana powinna być zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, która to w art. 3 ust. 1 pkt 1) określa, że ochrona gruntów rolnych polega na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne, a zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1) ochrona gruntów leśnych polega na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze.

§ 2. Uwaga Nr 2 wniesiona do projektu Studium przez: osobę fizyczną, w ustawowo określonym terminie wyłożenia do publicznego wglądu.

1. **Treść uwagi:**

W związku z zawiadomieniem o wyłożeniu do wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz informacją o możliwości składania uwag do projektu studium w terminie do 12 października 2022 r., po zapoznaniu się z ustaleniami projektu, składam do projektu następujące uwagi. Jestem współwłaścicielem działki położonej w Nurze, oznaczonej nr ewidencyjnym 262, nr obrębu 0014. Zmiany w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur bezpośrednio dotyczą ww. działki i związane są z projektem budowy obwodnicy Nura. Planowane położenie ronda obwodnicy Nura, które zawiera projekt studium uwarunkowań (załącznik do prognozy nr 5), w części zostało oznaczone na przedmiotowej działce. Takie umiejscowienie ronda pozbawi część działki położonej od strony ul. Czyżewskiej dostępu do drogi. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie uwagi i zmianę położenia projektowanego ronda.

2. **Rozstrzygnięcie:** uwaga nieuwzględniona

3. **Uzasadnienie do rozstrzygnięcia uwagi:**

Projektowane w Studium rondo, umiejscowione w miejscu skrzyżowania dotychczas ustalonej już w tym dokumencie projektowanej obwodnicy Nura z ulicą Czyżewską ma charakter symboliczny, aczkolwiek kierunkowy. Szczegółowe rozwiązania w zakresie przedmiotowego układu drogowego mogą zostać ustalone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o pozwoleniu na budowę, czy też w innych decyzjach administracyjnych. Decyzje te powinny uwzględniać położenie działek w obrębie których znajduje się planowana inwestycja, zapewniając m. in. konieczność zachowania dostępu drogowego do nieruchomości gruntowych.

Tym samym wskazuje się, że Studium nie przesądza o kształcie ronda. Niezależnie jednak wskazuje się, że zaplanowana w Studium lokalizacja ronda została przewidziana w miejscu w którym połączenie drogowe

z działką nr 262 nie będzie uniemożliwione. Działka posiada bezpośredni dostęp do dwóch dróg publicznych – wspomniana ul. Czyżewska oraz ul. Małkińska.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXXII/219/22
Rady Gminy Nur
z dnia 4 listopada 2022 r.

Dane przestrzenne

UZASADNIENIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem planistycznym, określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzonym dla całego jej obszaru. W odróżnieniu od miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego studium nie stanowi aktu prawa miejscowego. Jest zobowiązaniem władz gminy do działań zgodnie z wyznaczonymi w tym dokumencie kierunkami zagospodarowania. W dokumencie tym formułuje się zasady polityki przestrzennej, integruje dokumenty programowe i wizje związane z rozwojem gospodarczym i społecznym.

Celem zmiany Studium sporządzanego na podstawie uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. jest uwzględnienie licznych wniosków o zmianę tego dokumentu, co w konsekwencji ma umożliwić dokonanie zmian w obowiązujących na obszarze gminy Nur miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niezależnie w Studium wprowadza się zmiany wynikające z przepisów prawa oraz regulacji podjętych na szczeblu poza gminnym, które z mocy prawa determinują zagospodarowanie przestrzenne, a także uwzględnia się zmiany wynikające z regulacji przyjętych na szczeblu gminnym i dotyczących całego obszaru Gminy, które to z racji przepisów nadrzędnych stają się konieczne do wykazania.

Po podjęciu przez Radę Gminy Nur uchwały Nr V/34/19 Rady Gminy Nur z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, Wójt jako organ wykonawczy kolejno:

1) ogłosił w prasie miejscowej oraz poprzez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium, określając formę, miejsce i termin składania wniosków do studium;
2) zawiadomił na piśmie o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium instytucje i organy właściwe do uzgodnienia i opiniowania studium;
3) rozpatrzył złożone wnioski do zmiany studium;
4) sporządził projekt zmiany studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko uwzględniając ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
5) uzyskał opinię o projekcie zmiany studium Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej;
6) projekt zmiany studium, dostosowany do wymagań ustawy, rozporządzeń wykonawczych i do pozostałych przepisów odrębnych został poddany opiniowaniu i uzgadnianiu (wraz z prognozą oddziaływania na środowisko);
7) wyłożył projekt studium do publicznego wglądu oraz przeprowadził dyskusję publiczną;
8) wyznaczył w ogłoszeniu termin, w którym osoby prawne i fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogą wnosić uwagi dotyczące projektu studium i prognozy oddziaływania na środowisko.

Wskutek powyżej opisanych procedur Studium uzyskało kształt odpowiadający potrzebom i aspiracjom gminy Nur. W związku z powyższym uznaje się za zasadne podjęcie uchwały o zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur i przyjmuje się ów dokument jako wyznaczający gminne zasady zagospodarowania terenów, jak wskazano w uchwale.